

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 9 juli 2018**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 9 juli 2018

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 11 juni 2018, dienst/sector SGU, nummer PS2018BEM07, inzake rapport RR restauratie van Rijksmonumenten.

Daartoe besloten

PS2018BEM07

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector Bedrijfsvoering, nummer PS2018BEM08, inzake nota kapitaalgoederen bedrijfsvoering.

Daartoe besloten

PS2018BEM08

Amendement A19, ingediend door de fracties van GroenLinks, ChristenUnie, D66 en PvdA, inzake nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering Provincie Utrecht 2018.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

FINANCIËLE AUDIT COMMISSIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector Bedrijfsvoering, nummer PS2018FA01, inzake nota reserves en voorzieningen.

Daartoe besloten

PS2018FA01

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector CCO, nummer PS2018FA02, inzake controleverordening.

Daartoe besloten

PS2018FA02

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector CCO, nummer PS2018FA03, inzake financiële verordening.

Daartoe besloten

PS2018FA03

Amendement A18, ingediend door de fracties van GroenLinks, CDA en PvdA, inzake Financiële Verordening.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 11 juni 2018, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2018FA04, inzake stand van zaken fractieverantwoordingen.

Daartoe besloten

PS2018FA04

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 29 mei 2018, dienst/sector MOB, nummer PS2018MME18, inzake N233/Rondweg Oost Veenendaal.

Daartoe besloten

PS2018MME18

Motie M36(a), ingediend door de fracties van D66, VVD, 50Plus, CDA, ChristenUnie en GroenLinks, inzake leefbare doorstroming op Rondweg-Oost Veenendaal.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M37, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake rondweg Veenendaal-Oost overdragen aan gemeente.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A11, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake gas terug bij Veenendaal-Oost.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A12, ingediend door de fractie van GroenLinks, inzake integrale afweging voor N233 Veenendaal-Oost.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A13, ingediend door de fractie van GroenLinks, inzake voortvarend aan de slag met korte termijnpakket voor Veenendaal-oost.
Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Amendement A14, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, GroenLinks en D66, inzake lagere snelheid Rondweg Veenendaal.
Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Amendement A15, ingediend door de fractie van de SGP, inzake provinciaal geld voor provinciale taak.
Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector FLO, nummer PS2018MME16, inzake zienswijze begroting 2019 recreatieschap Stichtse Groenlanden.
Daartoe besloten
PS2018MME16

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector Mobiliteit, nummer PS2018MME17, inzake nota Kapitaal-goederen Mobiliteit 2018.
Daartoe besloten
PS2018MME17

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 3 juli 2018, dienst/sector FLO, nummer PS2018RGW07, inzake uitwerking moties 27 en 56a (2017) waterkwaliteit.
Daartoe besloten
PS2018RGW07

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Afscheid van het statenlid mevrouw dr. A.J. Vlam (VVD) te Nieuwegein.

Onderzoek geloofsbrieven van mevrouw J.J. van Doesburgh-Ferwerda (VVD) te Loenen aan de Vecht.

Beëdiging van mevrouw J.J. van Doesburgh-Ferwerda (VVD) te Loenen aan de Vecht.

Ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje.

Vaststellen van de notulen van de statenvergadering van 11 juni 2018.

Lijst moties uit PS en lange termijnagenda PS.

Motie M35 vreemd aan de orde van de dag, ingediend door de fracties van GroenLinks, D66, 50Plus, PvdD, SP en PvdA, inzake Utrecht Regenboogprovincie.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2018, dienst/sector MAO, nummer PS2018PS05, inzake Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018.

Daartoe besloten
PS2018PS05

Amendement A16, ingediend door de fractie van de SP, inzake ruim baan voor OV en fiets.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A17, ingediend door de fracties van de SGP en PVV, inzake geen provinciale bijdrage voor probleem stad.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M38a, ingediend door de fracties van de PvdA en GroenLinks, inzake onderwijsvoucher voor een passende baan en omscholing tot werk.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M39, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake 12 provincies promo tour.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M40, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake versnelde gebiedsontwikkeling in de groene contour.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M41, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake welkom Vijfheerenlanden.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M42, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake tandje erbij voor fietsambities U-10-gemeenten.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M43, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake klimaatbestendig, 35% sociaal en energieneutraal.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M44, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake duurzaamheidsfonds.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M45, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake energieambities van de Utrechtse gemeenten versterken.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M46, ingediend door de fractie van de PVV, inzake stop de IPO-jaarparty.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M47, ingediend door de fractie van de PVV, inzake stop de windmolenafvalberg.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M48, ingediend door de fractie van de PVV, inzake zonneakkers.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M49, ingediend door de fractie van de PVV, inzake geen subsidie naar afbraak van natuur.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M50, ingediend door de fractie van de PVV, inzake aanpak knelpunt Loenerslootsebrug.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M51, ingediend door de fractie van de PVV, inzake alleen acquisitie met meerwaarde.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M52, ingediend door de fracties van D66, GroenLinks, CDA, VVD, SGP, PvdA en ChristenUnie, inzake invasieve Exoten.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M53, ingediend door de fractie van de SP, inzake 50.000 zonnepanelen op woningen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M54, ingediend door de fractie van de SP, inzake daad bij het woord energiefonds.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M55, ingediend door de fractie van de SP, inzake ga voor duurzame werkgelegenheid.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M56, ingediend door de fractie van de SP, inzake praktisch opgeleid of theoretisch opgeleid. Elke opleiding telt!

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M57, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake kosten opruimen drugsafval niet neerleggen bij de vlin-
ders.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M58, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake stakingsgeld terug naar de reiziger.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M59, ingediend door de fracties van de PvdA, D66, CDA, VVD, PvdD en GroenLinks, inzake versnelling Groene
Contour.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M60, ingediend door de fracties van GroenLinks, D66, CDA, PvdA en ChristenUnie, inzake ondersteuning gemeenten
bij transitie naar gasloze wijken.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M61, ingediend door de fracties van GroenLinks, D66, CDA, PvdA en ChristenUnie, inzake versterk cultuureducatie
in het vmbo.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M62, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake ambitie bodemdaling.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M63, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake eiwittransitie Food Valley.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M64, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake regiodeal verbinding Oostvaardersplassen.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M65, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake deelname Nationale Week Zonder Vlees.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M66, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake plus op meer diervriendelijk ganzenbeleid.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M67, ingediend door de fracties van de SGP, PvdA en PVV, inzake schade eerlijk delen.

De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 9 juli 2018, dienst/sector SGU, nummer PS2018PS0, inzake gremia, voorzitter commissie Ruimte, Groen en Water, voorzitter ad hoc commissie.

Daartoe besloten
PS2018PS06

Presentielijst vergadering 9 juli 2018

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	mevr mr. C.A. Peters
VVD	B.M.H. de Brey, Doorn J.J. van Doesburgh-Ferweda, Loenen aan de Vecht mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude mevr. J.A. Godschalx-Dekker, Abcoude drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn (vanaf 10.15 uur) M.J. de Droog Msc RA, Utrecht mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik S. Kraaijeveld, Utrecht P.D. Overkleeft, Utrecht mevr. A.M. Schneiders, Utrecht
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis (vanaf 13.00 uur) J.M.W. Jansen, Baarn (vanaf 10.45 uur) mevr. T. Koelewijn-Koelewijn, Bunschoten (vanaf 10.45 uur) drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht C. Westerlaken, Lopik
PvdA	W.G.J. Wijntjes, Nieuwegein mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht mevr. N.A. Krijgsman, Utrecht drs. C. de Kruijf, Leusden ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort
PVV	H.O. Suna, Soest mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven
SP	drs. W.J. Ubaghs, Maarssen (vanaf 10.45 uur) M.H.O. Boer, Bilthoven (vanaf 17.30 uur) mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
GroenLinks	H. Toutouh, Nieuwegein drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouver, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht
ChristenUnie	mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg mevr. F.M. van Kooten-Arissen LLB, Utrecht (vanaf 10.00 uur)
SGP	G. van Leeuwen, Houten P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk (D66)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
drs. D.D. Straat, Zaanstad

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de vergadering van de Provinciale Staten van Utrecht. Ik heet u allen van harte welkom bij deze statenvergadering van 9 juli 2018. Er ligt een goed gevulde en interessante statenagenda.

Met kennisgeving is afwezig mevrouw Dekker. Mevrouw Dercksen, mevrouw Van Kooten en de heren Boer en Ubaghs komen later.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! De heren Boswijk en Jansen en mevrouw Koelewijn komen wat later.

De VOORZITTER: Zij komen wel allemaal, begrijp ik. Dat gaan wij in de loop van de vergadering bijhouden wanneer zij binnen komen. Bij de stemmingslijsten zullen wij in de gaten houden dat wij uitgaan van het juiste aantal deelnemers per fractie bij de stemmingen.

De heer Groothuizen heeft kort het woord gevraagd.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik ga geen update geven van mijn eigen situatie, want de meesten zullen weten wat er aan de hand is. Sinds het overlijden van onze dochter hebben wij van zo velen van jullie uit alle hoeken van de Staten, zowel van de leden als van de griffie veel lieve blikken van medeleven gekregen. Daarvoor wil ik jullie danken.

De VOORZITTER: Dank u wel en heel veel sterkte.

Om 12.00 uur is er in de zaal hiernaast een lunch beschikbaar. Wij zullen zien hoe dat in te plannen valt tijdens de debatten die wij op dat moment voeren. Om 18.00 uur is er tevens een diner. Dat wordt bij het bedrijfsrestaurant geserveerd als het weer zo blijft. De tijd die daarvoor beschikbaar is zal beperkt zijn.

Vaststellen agenda.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Afscheid van het statenlid mevrouw dr. A.J. Vlam (VVD) te Nieuwegein.

De VOORZITTER: Beste Anita, helaas moeten wij vandaag afscheid nemen van jou., want jij bent wethouder geworden in de mooie gemeente Woudenberg. Jij wordt daar verantwoordelijk voor het onderwerp financiën. Daarnaast heb jij duurzame economie, ontwikkelingscentrum, mobiliteit en kunst en cultuur in jouw portefeuille. Financiën en kunst en cultuur vind ik een fantastische combinatie.

De financiën zijn bij jou in goede handen, want jij bent econoom. Jij vervulde bijna 20 jaar lang verschillende beleids- en managementfuncties in de financiële dienstverlening. In de vorige periode ben jij zelfs gepromoveerd aan de economische faculteit van de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Jouw naambordje kon worden aangepast van doctorandus naar doctor. 'Customer First?' was het thema van jouw proefschrift. Dat is een belangrijk thema. Niet alleen in de wereld van de commercie. In het openbaar bestuur moeten wij ons goed realiseren voor wie wij het allemaal doen en wat de burgers willen.

Voordat jij Statenlid werd, was jij raadslid in Nieuwegein vanaf 1998 tot 2002 en afdelingsvoorzitter van jouw politieke partij. Jij woont in Nieuwegein en hebt inmiddels drie volwassen kinderen. In jouw vrije tijd houd jij van wandelen. Jij hebt zelfs tweemaal meegedaan met de Nijmeegse Vierdaagse en dit jaar trek jij de loopschoenen opnieuw aan. Er wordt weleens beweerd dat wandelaars denkers zijn. Voor veel grote historische filosofische of literaire figuren was lopen de manier om gedachten te ontwikkelen of inspiratie op te doen. Denk aan Friedrich Nietzsche en Mahatma Gandhi.

Misschien geldt dat ook voor jou, Anita, wanneer jij onder de Nijmeegse zon jouw meters maakt. Hoe dan ook, ik hoop op aangenaam wandelweer en zorg ervoor dat je voldoende drinkt.

Vanaf 2011 ben jij lid van de Provinciale Staten. De laatste jaren in de rol van vice-fractievoorzitter van de VVD. Daarnaast ben jij voorzitter van de ad hoc commissie Omgevingsvisie geweest en in de vorige periode voorzitter van de programmaraad Randstedelijke Rekenkamer. De lijst met wapenfeiten is nog niet af. Zo ben jij tevens voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven. Het is misschien niet allemaal het meest zichtbare werk, maar het is goed dat het gebeurt. Bovendien, als jij iets op je neemt, dan doe jij dat zeer nauwgezet. Wij kennen jou als uiterst betrouwbaar.

Toen Frits Barneveld opstapte ben jij een tijdje fractievoorzitter van de VVD geweest, totdat Arthur Kocken jou na de verkiezingen opvolgde. Met jou aan het roer keerde de rust weer terug. Jouw ambities voor jouw statenlidmaatschap waren duidelijk. Jij zei: "De komende periode wil ik de opcenten motorrijtuigenbelasting zo laag mogelijk houden en maak ik mij hard voor een sluitende financiële meerjarenbegroting." Dat lijken mij mooie uitgangspunten voor de toekomst.

Anita, zeer bedankt voor al jouw inzet ten behoeve van onze mooie provincie. Wij komen elkaar vast nog tegen, maar dan in jouw nieuwe rol als wethouder. Daar kan ik al naar uitzien. Heel hartelijk dank. Het ga je goed. (Applaus)

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik mag er nog één keer gebruik van maken om vanaf deze plek de Staten toe te spreken.

Voorzitter, dank voor de mooie woorden en de linken die gelegd zijn. Als je daar zo op terugkijkt, dan zie je dat er veel gebeurd is in ruim zeven jaar tijd en dat wij veel stappen gezet hebben. Ik neem alleen afscheid omdat ik een nieuwe uitdaging in Woudenberg ben aangegaan. Anders had ik de ambitie gehad om de periode vol te maken, maar je kunt maar één heer dienen in het publieke bestel. In mijn geval is dat Woudenberg waar mij mooie uitdagingen wachten.

Ik spreek mijn dank uit aan iedereen in de fractie de afgelopen ruim zeven jaar. Behalve dat de politiek ons bindt vinden wij het heel gezellig met elkaar. Dat is een belangrijk uitgangspunt om af en toe een stevige discussie te hebben en daarna gezellig en gezamenlijk de deur uit te gaan. Dank aan de leden van PS, GS, de griffie, de ambtenaren, inclusief de facilitaire collega's die alle keren mijn mooie stoel neerzetten en het krukje onder de tafel dat niemand ziet, maar er wel staat. Dank aan het thuisfront, want menig lunch en diner moet je thuis opvangen.

Ik ga nog een inhoudelijk stukje meegeven. De voorzitter refereerde eraan dat ik de laatste periode samen met de heer Van Kranenburg voorzitter was de ad hoc commissies gericht op de Omgevingsvisie. Dit is een belangrijk document en een belangrijke ontwikkeling voor de provincie. De toekomst van de provincie Utrecht is wat wij bepalen en het horizonsdocument 2050 is de onderlegger voor het komende koersdocument. Wat mij opvalt is dat dit redelijk utopisch overkomt. Wij willen heel veel op heel veel verschillende terreinen met hele hoge ambities. Dat wordt keuzes maken door de Staten. Utrecht is mooi, maar is een provincie waarin gewoond, gewerkt, geleefd en gerecreëerd wordt. Utrecht is een belangrijke draaischijf voor Nederland. Wij moeten ons realiseren dat wij de toekomstvisie niet alleen voor onze de provincie Utrecht maken, maar voor heel Nederland en daarbuiten. Er zijn veel mensen die vanuit Brabant naar Flevoland gaan, vice versa of anderszins. Dat is wat ik belangrijk vind. Levendigheid is belangrijk, maar wij zijn geen openluchtmuseum. Wij moeten blijven kijken naar de toekomst en onze provincie, gericht op de omgeving daarbuiten, rijp houden voor de toekomst. Ik wens u veel succes. Dank u wel voor de samenwerking.

Onderzoek geloofsbrieven van mevrouw J.J. van Doesburgh-Ferwerda (VVD) te Loenen aan de Vecht.

De VOORZITTER: Dit is een bijzonder moment, want de nieuwe voorzitter van de commissie onderzoek geloofsbrieven gaat haar eerste verslag doen. Ik geef het woord aan mevrouw Broere.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dit is het tweede verslag, want dit heb ik al bij de heer Van Reenen gedaan.

De commissie van de geloofsbrieven heeft de officiële documenten voor de benoeming van mevrouw Van Doesburgh bekeken. De commissie is daarbij tot het oordeel gekomen dat er voldaan wordt aan alle wettelijke vereisten. Daardoor kan er tot de toelating en beëdiging van mevrouw Van Doesburgh tot lid van Provinciale Staten worden overgegaan.

De VOORZITTER: Dank voor de moeite van de commissie. Dat geeft ons de mogelijkheid om mevrouw Van Doesburgh vandaag te beëdiggen. Zij is aanwezig en wordt naar voren gevraagd. Ik vraag u te gaan staan als u daartoe in staat bent.

Beëdiging van mevrouw J.J. van Doesburgh-Ferwerda (VVD) te Loenen aan de Vecht.

De VOORZITTER: Ik lees u de tekst voor en vraag u dat te beantwoorden met de woorden: dat verklaar en belof ik.

"Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en belof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik verklaar dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig."

Mevrouw VAN DOESBURGH (VVD): Dat verklaar en belof ik.

De VOORZITTER: Ik mag u als eerste feliciteren. Ik geef u de gelegenheid om uw nieuwe collega te feliciteren. Dat geeft u tevens de gelegenheid om afscheid te nemen van mevrouw Vlam. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 09.48 uur tot 09.58 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Bij agendapunt 2 ben ik er vanuit gegaan dat u akkoord gaat met de agenda.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: Kunt u instemmen met de behandelingsvoorstellen? De heer Schaddelee gaat daar iets over zeggen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het laatste punt van de lijst is een brief over een minnelijke vertrekregeling. Die wil ik graag terug zien in BEM na de zomer en een kattenbelletje met wat toelichting van GS.

De VOORZITTER: Dat zal geen bezwaar oproepen. Wij zullen die wens meenemen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er zijn geen vragen binnengekomen voor het vragenhalfuurtje.

Lijst moties uit PS en lange termijnagenda PS.

De VOORZITTER: Is er iemand die een opmerking wil maken over de lijst met moties uit PS en de lange termijnagenda PS?

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Er wordt gesproken om de motie 'Hart voor Maarsbergen' van de lijst af te halen. De rederatie daarvan kan ik niet helemaal plaatsen. Kan deze motie gehandhaafd worden en terug komen bij de eerste commissievergadering BEM?

De VOORZITTER: Dat ontmoet geen bezwaren.

Vaststellen van de notulen van de statenvergadering van 11 juni 2018.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergadering van 11 juni 2018 ongewijzigd vast.

Motie vreemd aan de orde van de dag, Utrecht Regenboogprovincie, ingediend door GroenLinks, D66, 50Plus, PvdD, SP en PvdA.

De VOORZITTER: De motie vreemd aan de orde dag is de vorige keer aangehouden om ons tegemoet te komen en is vandaag opnieuw ingediend na het initiatief van de fractie van GroenLinks, D66, 50Plus, PvdD, SP en PvdA.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Mogen zijn wie je bent en erbij horen ondanks wie jij bent zijn de basisbehoeften van onze soort. Stress en het lijden onder het niet kunnen en durven van jouw identiteit wil niemand. Een vriend van mij vertelde mij laatst hoe verdrietig hij was dat zijn oudste dochter jaren had moeten wachten of gemeend had te moeten wachten hem te vertellen dat zij van vrouwen houdt. Werkelijk iedereen in haar omgeving zou positief gereageerd hebben. Toch bezwaarde het haar. Dit komt niet voort uit haar familie of omgeving, maar uit onze samenleving. In de commissie vorige week mocht ik hier al over spreken naar aanleiding van vragen van de ChristenUnie. Daarom zal ik het kort houden.

Het bevorderen van bespreekbaarheid, sociale acceptatie en veiligheid is wat de indieners van deze motie beogen. Dat leidt tot het reduceren van discriminatie, intimidatie en geweld. Dat het nodig is blijkt uit recent onderzoek. Wanneer de support van de provinciale overheid van Utrecht de gepaard gaande gevoelens van onveiligheid en onzekerheid een beetje minder kan maken, is dat een grote stap in de goede richting. Daarmee mogen wij niet langer wachten.

GroenLinks is het heel wat waard wanneer wij niet al te krampachtig of kieskeurig zijn als het over groepen gaat. Wij praten hier voortdurend over doelgroepen: over fietsliefhebbers, ondernemers, jonge boeren, ouderen en praktisch- en theoretisch geschoolden. Dat is maar goed, want iedereen behoort tot een heleboel groepen waar de provinciale overheid relevant voor wil zijn. Soms als er aanleiding is zoomen wij in op een groep. Vandaag zoomen wij in op deze groep. De volgende keer zal het weer een andere groep zijn.

De motie die wij hebben opgesteld is gedateerd op 11 juni 2018, omdat wij deze de vorige vergadering al in stemming wilden brengen. In de tussentijd zijn de provincies Zeeland en Zuid-Holland toegetreden tot het netwerk van Regenboogprovincies. Daarmee is Utrecht de laatste provincie die daartoe zou kunnen toetreden. De gedeputeerde heeft in de commissievergadering duidelijk gemaakt dat hij daarin niet gelijk een taak ziet. Echter, dat kan wel degelijk een hele schone taak zijn. Om te beginnen zal het wellicht goed zijn als u in contact treedt met uw collega's uit de andere tien provincies. Alleen in Friesland is de motie niet aangenomen.

Motie M35 vreemd aan de orde van de dag (GroenLinks, D66, 50Plus, PvdD, SP, PvdA): Utrecht Regenboogprovincie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 11 juni 2018;

constaterende dat:

- *hoewel Nederland internationaal gezien voorop loopt als het gaat om sociale acceptatie van homoseksualiteit en transgenders (LHBTI) de acceptatie op lokaal niveau behoorlijk verschillend kan zijn in aard en omvang; **
- *intolerantie in de vorm van pesterijen, discriminatie en dreigen met geweld nog steeds voorkomt; ***
- *uit onderzoek blijkt dat Nederland als het gaat om de rechtspositie en rechtsbescherming van LHBTI-inwoners naar de elfde plaats is gezakt; ****
- *dit gevoelens van psychische en sociale onveiligheid oplevert bij veel LHBTI-inwoners;*
- *iedere overheid volgens de Grondwet zorg dient te dragen voor onder meer gelijke behandeling, sociale samenhang, veiligheid, leefbaarheid en maatschappelijke ondersteuning van haar inwoners;*
- *Utrechtse LHBTI-inwoners daarmee ook recht hebben op veiligheid, op een eerlijke kans op participatie en een gelijkwaardige behandeling;*

overwegende dat:

- *het onacceptabel is dat LHBTI-inwoners op school, op straat, op het werk, in de zorg, in de sport en in hun eigen sociale kring niet (meer) durven uitkomen voor hun identiteit;*
- *samen met gemeenten en relevante maatschappelijke organisaties een impuls gegeven moet worden aan het stimuleren van LHBTI-emancipatie-en acceptatiebeleid;*

spreken uit dat:

Utrecht een Regenboogprovincie is en

verzoeken het college van gedeputeerde staten:

- *een impuls te geven aan sociale acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBTI'ers in de provincie Utrecht;*
- *zich in te zetten om de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI-inwoners verder te bevorderen;*
- *aan te sluiten bij het netwerk van Regenboogprovincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland, Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg;*
- *om Utrechtse gemeenten te stimuleren aan te sluiten bij het landelijk project Regenboogsteden;*
- *om met het COC en Artikel 1 organisatie Midden Nederland te kijken naar de aard en omvang van discriminatie jegens LHBTI'ers in Utrecht, om ontwikkelingen te kunnen volgen en de sociale acceptatie te monitoren en PS daarover jaarlijks te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Recente onderzoeken en publicaties

** Opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in Nederland en Europa; Sociaal en Cultureel Planbureau, mei 2018*

(https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/0pvattingen_0ver_seksuele_en_genderdiversiteit_in_Nederland_en_Europa)

*** Tolerantie blijkt een dun laagje vernis; NRC, 24 mei 2018*

<https://www.nrc.nl/nieuws/2018/05/24/tolerantie-voor-lhbters-blijkt-een-dunlaagje-verniss-a1604136> en <https://nos.nl/artikel/2220136-elkaar-voor-de-geinhomo-noemen-is-niet-zo-onschuldig-als-het-lijkt.html>

**** Nederland valt uit de top 10 van landen waar LHBTI-rechten goed geregeld zijn; Parool, 14 mei 2018 <https://www.parool.nl/binnenland/nederland-valt-uit-top-tien-landen-met-goedelhbt-rechten-a4598254/> en <https://rainbow-europe.org/country-ranking>.*

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld. Heeft u gesproken namens de indieners of is er nog iemand die er iets aan wil toevoegen?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb gesproken namens een deel van de indieners. Mevrouw Schneiders gaat daar iets aan toevoegen.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! De mede-indiener mevrouw Boelhouwer heeft al veel gezegd. Ik vind het belangrijk om hier iets aan toe te voegen, omdat er vooraf veel vragen zijn geweest over het precieze doel van deze motie en wat wij hiermee willen bereiken voor de groep waarover wij spreken. Overigens, het mag duidelijk wezen dat deze groep voor een deel onbekend is voor ons. In die zin is het extra belangrijk om te laten zien en te erkennen dat wij er voor deze LHBTI-groep zijn.

Wij zijn nog niet zo ver dat wij kunnen spreken van volwaardige en volledige acceptatie in onze democratische rechtstaat. Daarom vinden de indieners het belangrijk om aan te sluiten bij bijna alle provincies die ons voorgingen. Het lijkt ons bijna pragmatisch opportunistisch dat Utrecht gemakkelijk aanhaakt bij deze leerschool.

Het doel moge duidelijk zijn. Allereerst willen wij een positieve impuls geven aan de sociale acceptatie door te erkennen dat wij er qua tolerantie en acceptatie voor de LHBTI-gemeenschap nog niet zijn. Dat proces behoeft blijvend aandacht. Er zijn genoeg incidenten en aanleidingen die constateren dat het voor deze groep nog lang niet vanzelfsprekend is. Ten tweede geven wij gehoor aan de oproep van het COC om op dit vlak gezamenlijk met de andere provincies op te trekken en te erkennen dat er wellicht een rol voor dit gremium ligt. Ten derde geven wij een signaal af aan de inwoners van onze provincie en aan de gemeenten binnen deze provincie dat de provincie ernaar streeft dat mensen in veiligheid zichtbaar zichzelf kunnen zijn. Ten vierde benadrukken wij dat de provincie hierin wel degelijk de ontwikkelingen in de samenleving nauwlettend volgt en dat de volksvertegenwoordigers en fracties daarin hun rol pakken wanneer zij dat nodig achten. Deze bijna SMART-doelstellingen zijn een toevoeging aan de toelichting van de motie.

Ik roep u allemaal op om voor deze motie te stemmen. Daarmee kunnen wij een mooi signaal afgeven.

De VOORZITTER: Ik geef eerst de gelegenheid aan de gedeputeerde om te reageren.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het college kan zich uitstekend vinden in deze motie. Het is goed dat wij ons aansluiten bij alle provincies, op één na. Utrecht hoort daar zeker bij. Er is geen enkel bezwaar tegen deze motie. Wij doen het voorstel om in de uitwerking van de motie goed te kijken wat u precies vraagt, wat onze taak is en wat wij daaraan kunnen toevoegen in relatie tot zaken die bij de gemeenten gebeuren. Dat moet nog goed uitgezocht worden. Hierover zullen wij op een later moment bij u terugkomen.

De VOORZITTER: Dan gaan wij verder met de eerste termijn. Als er bij de indieners geen behoefte is om te reageren kijk ik naar de andere fracties.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD-fractie hinkt op twee benen. Aan de ene kant zien wij het nut en de noodzaak van de sociale acceptatie van deze groep. Aan de andere kant gaat het over een belangrijk Grondwetsartikel, namelijk het eerste. Dan hoor ik GroenLinks net zeggen dat er elke keer groepjes uitgeplukt worden. Dit weekend heb ik in 'Animal Farm' gelezen: "All animals are equal, but some animals are more equal than others." Dat is waar wij tegenaan lopen. Moeten wij elke keer voor individuele groepen afwijken van het belangrijke eerste Grondwetsartikel?

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! "Some are more equal than others." Volgens mij proberen wij deze groep op het niveau te brengen waarop de rest al lijkt te zitten. Ik zou het om draaien door te zeggen: als het echt zo belangrijk is dat wij allemaal even belangrijk zijn, dan is dit de stap die wij moeten zetten. Kunt u erop reageren of u denkt dat deze groep net zo gelijk is als de meerderheid waarover wij spreken?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat vinden wij absoluut. Daarom vinden wij dat alle inwoners in Nederland gelijk behandeld moeten worden. Wij zien wel dat de sociale acceptatie er af en toe niet is, maar maakt de provincie daarin een verschil door het aannemen van deze motie? Ik hoorde in het betoog van mevrouw Boelhouwer een verhaal dat iemand niet uit de kast durfde te komen. Dat is heel vervelend, maar kan Provinciale Staten daar iets aan doen?

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Het antwoord daarop is een volmondig ja. Vorige week heb ik al ja gezegd tegen iemand, dat kan alleen, omdat wij stappen met elkaar hebben gezet. Ik ben getrouwd met een vrouw. Dat kan alleen, omdat wij continu in verschillende gremia als verschillende samenstellingen van volksvertegenwoordigers ja blijven zeggen op de vraag of wij meer kunnen doen. Ja, wij kunnen meer doen.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat is erg mooi, want ik ben ook getrouwd met een vrouw. Daarom zijn wij allemaal gelijk. Volgens mij geeft uw motie dat weer.

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Er is onlangs een boekje verschenen onder de titel 'Zie de regenboog en prijs zijn Maker'. De regenboog als symbool van hoop en vertrouwen. In onze politieke familie doe ik de notie dat dit een teken is van Gods verbond met alle mensen. In dat symbool is ruimte voor vogels van allerlei pluimage.

In een democratische samenleving waar wij mensen vrij willen laten zijn in hun doen en denken kunnen wij acceptatie niet afdwingen. Respect kunnen wij oefenen en tolerantie mogen wij veronderstellen, maar dat is eveneens een werkwoord. Laten wij duidelijk onderscheiden waarover wij spreken: acceptatie, respect of tolerantie. Belangrijker, gaan wij dat hier, nu en vanuit de provinciale overheid oplossen? Daar hebben wij sterke twijfels bij. Allereerst heeft de provincie jaren geleden afspraken gemaakt met onszelf over het takenpakket. Het CDA zit daarin dogmatisch, maar wij vinden dat het bevorderen van sociale acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid ver van die kerntaak af staat. Laat het gesprek over sociale veiligheid, tolerantie en zichtbaarheid van LHBTI'ers in de plaatselijke gemeenten en eerst in de sociale verbanden van mensen zelf plaatsvinden.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! De heer Mourik-Geluk zei dat het vanuit de provincie met deze motie niet wordt opgelost. Op zich ben ik het met u eens dat wij de onderdrukking van mensen die anders zijn en daardoor bedreigd of slecht behandeld worden met deze motie niet direct oplossen. Echter, hoe moet het dan opgelost worden? Aan het eind van de regenboog ligt een pot met geld, maar gaan wij hier meer aan doen?

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij was ik daarop al antwoord aan het geven. Er is wetgeving voor de veiligheid. De provincie heeft hierin een rol, bijvoorbeeld bij het OV. Aan veiligheid zitten harde grenzen. De landelijke overheid maakt wetgeving mogelijk zodat er zoveel mogelijk gelijke berechtiging is. Dat ligt in Nederland op ongekend hoog niveau. Echter, acceptatie en het opbrengen van respect wordt geoefend tussen mensen zelf. Dat kun je in het onderwijs proberen te ondersteunen. Daarvoor is inmiddels wetgeving aangenomen. Verder zal het in gesprekken tussen mensen plaatsvinden. De provincie heeft daarvoor het instrumentarium niet. Wij kunnen dat niet en moeten dan niet willen. Als je de overheid hierbij in beeld wilt brengen, dan kunnen de gemeenten hierin wellicht een ondersteunende rol vervullen.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Bent u het met ons eens dat het al helpt doordat wij hierover praten in de provincie?

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Daar zit ik wat genuanceerder in. Ik ben getrouwd met een man en dit soort discussies hebben mij daarin nooit geholpen. Wel hebben de gesprekken aan de keukentafel mij geholpen, hoe ingewikkeld deze ook waren.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Heeft de heer Mourik-Geluk contact gehad met de CDA-fracties uit de andere provincies? Er zijn fracties die voor en tegen gestemd hebben bij deze regenboogmotie.

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb zeker overleg gehad met de andere CDA-fracties. Zelf zit ik in de CDA roze appgroep waar ik waarschijnlijk met een hoop kritiek te maken krijg en er wellicht zelfs uitgegooid wordt. Ik zal hen mijn inbreng toesturen. Wij zijn een veelkleurige christendemocratische familie waarin verschillende standpunten worden aangenomen. Dat is gebeurd en daarover hebben wij overleg.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Zijn er provincies waarin CDA-fracties voor deze motie gestemd hebben?

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Zeker, er zijn zelfs fracties die de motie mede hebben ingediend.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Waarom zou de CDA-fractie van Utrecht dan een ander geluid laten horen.

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat wil ik graag ik mijn resterende spreektijd toelichten.

Het CDA gelooft niet in het bevorderen van emancipatie en sociale acceptatie via moties in de Staten. Emancipatie en sociale acceptatie komen daar tot stand waar mensen met elkaar optrekken en waar het soms schuurt. Op school, binnen de sportclub, in kerken, politieke partijen en verenigingen. Daar borrelt het gelukkig van allerlei initiatieven. Roze netwerken bij sportclubs, het goede werk van de John Blankenstein Foundation en het CHJC en Contrario, twee verenigingen van actieve en vaak orthodoxe christenen die werken aan respect en acceptatie.

Natuurlijk dient de overheid in te grijpen als er sprake is van discriminatie en onveiligheid. Als dat plaatsvindt op plaatsen waar het provinciale bestuur verantwoordelijkheid heeft, zoals in het OV, dan is keihard optreden gewenst. Echter, deze motie creëert een papieren werkelijkheid. Een jaarlijkse rapport dat wij ernstig knikkend in ontvangst nemen en vervolgens gaan wij over tot de orde van de dag.

Het boek waar ik in het begin over sprak met de mooie titel is trouwens een handleiding voor roze vieringen in kerkdiensten. Over emancipatie gesproken. Ik citeer de titel nogmaals: 'Zie de regenboog en prijs zijn Maker'. Daar staan wij voor en is in geen motie of overheidsprogramma te vangen. Gelukkig maar.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! De heer Mourik spreekt over rapporten en stukken die wij in ontvangst nemen en tegelijkertijd over onze overheidsplicht om daar waar het niet goed gaat in te grijpen. Hoe zou het provinciaal orgaan het weten dat wij moeten ingrijpen als wij daarop geen oog houden? Het is duidelijk wat ik hiervan vindt. In mijn optiek kan die motie en de samenwerking tussen alle provincies in IPO-verband of iets dergelijks bijdragen aan het oog hebben voor, zodat wij iets kunnen doen wanneer dat nodig is. Hoe ziet u dat?

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik vergat te zeggen dat ik ervan uitga dat onze provinciale organisatie totaal open staat voor iedereen. Als daar dingen mis gaan, dan wordt dat gemeld bij een vertrouwenspersoon. Als het gaat over de onveiligheid in de bus, dan neem ik aan dat er klachten ingediend worden bij Syntus of Qbuzz. Voor mij zijn LHBTI-personen net zo kwetsbaar of niet-kwetsbaar als alle andere mensen. Ik ga ervan uit dat er meldingen gedaan worden als er onveiligheid is. Als er specifieke training nodig is om geweld tegen LHBTI'ers beter te herkennen, dan hoort dat thuis in het veiligheidsprogramma van Syntus en de andere busmaatschappijen, om een voorbeeld te noemen.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! De LHBTI'ers zijn ook buiten de bus te vinden. Daarnaast heb ik twee vragen. Denkt de heer Mourik dat deze motie niet kan bijdragen aan de erkenning van deze groep mensen? Juist de groep mensen die zich niet durven te melden, zoals blijkt uit veel onderzoeken, omdat zij bang zijn voor de consequenties? Wat doen wij met de groep die onzichtbaar is en blijft en waarvoor wij geen oog hebben?

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Als er ergens een plek is waar wij slecht zijn in het een voor een zichtbaar maken van burgers, dan is dat de provincie. Dat hangt samen met de aard van onze bestuurslaag. Nogmaals, wij hebben geen rol op de veiligheid in het algemeen. Dat ligt bij het Rijk, bij de gemeenten of bij de politie. Wij hebben wel een rol bij de veiligheid in de bus. Daarom heb ik dat als voorbeeld genoemd. Natuurlijk is het verontrustend dat mensen zich niet durven te melden, maar dat gaan wij in de provincie niet oplossen. Dat hoort op andere plekken thuis.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Kijk onze collega's weer eens deugen met een symbolische motie. Net zoals Artikel 1 op de muur schilderen van het provinciehuis terwijl je weet dat een paar straten verderop er moskeeën zijn waar aparte ingangen zijn voor de minderwaardige vrouwen.

Ik heb het rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) er op nageslagen. Er zijn groepen die minstens twee keer zo negatief denken als de gemiddelde Nederlander over homoseksualiteit. Dat zijn de leden van de protestantse kerk, SP-stemmers, mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en overige religies. Niet nader gespecificeerd door de SCP, omdat het de islam is. Zo verdorven zijn onze instituties al dat zij dat niet meer durven op te schrijven.

De VOORZITTER: Mevrouw Noordenbos heeft een vraag aan u. Sorry, mevrouw Poppe. Wie van u behandelt dit onderwerp?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Mijn opmerking gaat niet over dit onderwerp, maar over iets wat de heer Dercksen zei. Kunt u de SP'ers die zich negatief uitlaten over homoseksualiteit noemen, want ik ken hen niet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het zijn uw stemmers, dus u moet hen beter kennen dan ik. Het staat in het SCP-rapport. Ik verzijn dat niet.

Een wetenschappelijk onderzoek onder moslims in West-Europa wees uit dat bijna de helft van de Nederlandse moslims geen homoseksuele vrienden wenst en dat de helft van de Nederlandse moslims er fundamentalistische gedachten op na houdt over afvalligheid, vrouwenrechten, democratie, joden enzovoorts. Een hoofddoek is daarbij een belangrijk signaal, zo stelde men wetenschappelijk vast. Wil je homofobie bestrijden, verbiedt dan de hoofddoek in openbare gebouwen. Zeg dan, tot hier en niet verder. Dit is Nederland, dit is ons land, dit zijn niet de middeleeuwen.

Tegen mevrouw Schneiders zeg ik: stel orde op zaken in uw eigen partij. U had een homofobe kandidate in Amsterdam op de gemeenteraadsluist staan. Zij zei: "Homoseksualiteit is een zonde." Zoals de voorzitter van de Poldermoskee die een imam liet spreker die homoseksualiteit wilde bestraffen. Daar vonden zij aids een Amerikaanse uitvinding. Het is allemaal welkom bij de indieners van de regenboogmotie. In de as-Soennah moskee propageert men openlijk vrouwen besnijdenissen. Wat doen bijna alle partijen die deze motie indienen? Zij zijn nog steeds voor subsidie aan de as-Soennah moskee. Hier hangen wij de regenboogvlag uit en in Den Haag wordt geld gegeven aan de as-Soennah moskee. Hoe achterlijk denkt u dat wij zijn?

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik ga liever niet in op de vraag hoe achterlijk ik ben. Ik denk dat de heer Dercksen veel bij het rechte eind heeft. Kan ik uit dit betoog opmaken dat de PVV voor deze motie gaat stemmen? Deze motie draagt bij aan het gesprek tussen mensen om de acceptatie van LHBTI'ers meer zichtbaar te laten zijn en de acceptatie meer mogelijk te maken door het gesprek aan te gaan.

De vrouw uit Amsterdam waar de heer Dercksen over sprak is door het voeren van gesprekken, debatten en binnen de partij van D66 teruggekomen van haar toen uitgesproken standpunt ten opzichte van homoseksualiteit. Inmiddels zet zij zich daarvoor in binnen allerlei verschillende netwerken binnen D66.

De heer Dercksen en de fractie van de PVV hebben veel redenen om voor te stemmen. Ik hoor graag waarom de heer Dercksen deze motie niet steunt, terwijl deze bijdraagt aan het uitdragen van de bekende normen en waarden van onze samenleving.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een zin waaruit blijkt wat wij gaan stemmen. Symbolen kunnen belangrijk zijn, maar moeten niet haaks staan op het beleid dat gevoerd wordt. Toen in de Tweede Kamer de motie werd aangenomen dat vrouwen en homo's uit AZC's moesten worden verwijderd, heeft D66 voor gestemd. Hiermee wil ik aantonen dat de mensen die met name uit Afrika en het Midden-Oosten komen niet accepteren hoe wij hier leven. Zolang uw symbolen haaks staan op uw beleid kunnen wij dit niet steunen, want u bent op dit thema volstrekt ongeloofwaardig en hypocriet.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Datzelfde geldt voor de heer Dercksen. Ons wordt hypocrisie verweten, maar hoe ziet de heer Dercksen de kans voor de PVV om bij te dragen aan de acceptatie van LHBTI'ers in onze samenleving. Dit draagt bij aan het uitdragen van normen en waarden waarvoor wij in deze samenleving en binnen deze provincie staan. Hoe kunt u dan niet voor deze motie stemmen als dat precies de stap is die u graag zet in de richting van een samenleving die u graag voor u ziet? Een samenleving waarin mensen zichzelf zichtbaar kunnen accepteren en laten zien.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij leven in 2018. Dat wij hierover moeten spreker is al te zot voor woorden. De reden dat dit te zot voor woorden is, is het beleid dat veel partijen hebben gevoerd de afgelopen jaren. Met name de partijen die deze motie ingediend hebben. Dit is desastreus beleid geweest. Daar hebben de homoseksuelen last van. Alle incidenten zal ik niet benoemen. Wij zouden graag voor deze motie stemmen als u uw beleid eerst aanpast. Pas dan doen wij mee met symbolen.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Zou de heer Dercksen zich specifiek over deze motie willen uitspreken en wat dit kan betekenen voor LHBTI'ers. Dan hebben wij het niet over andere beleidskaders, maar over wat dit signaal kan betekenen voor die groep en de erkenning daarvan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het schijnt dat deze motie in veel provincies is aangenomen. Dat wist ik niet eens. In die zin is het klaarblijkelijk vrij onzichtbaar. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Mourik-Geluk. Dit soort symbolen gaan het verschil niet maken. Zeker niet in de groepen waarvan de homoseksuelen het meeste last hebben.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Politiek gaat altijd over mensen. Vandaag geldt dat meer dan ooit. De problematiek rondom LHBTI raakt mensen in de kern van hun identiteit. Het gaat over de vraag of mensen er mogen zijn en of mensen zich geaccepteerd of gediscrimineerd voelen. Daarom zal ik ieder woord zorgvuldig wegen. Het is een vraagstuk waar heel verschillende over gedacht wordt, ook onder christenen en binnen de ChristenUnie. Wij hebben LHBTI'ers in de kring van onze geliefden en zien en voelen de worsteling en de pijn die dat met zich mee brengen. Die pijn kan voor christenen een extra dimensie hebben vanwege de vragen die de bijbel opwerpt rond dit thema.

In het publieke debat hangt er een stevig moreel oordeel rond dit vraagstuk. Of je als mens wel of niet deugt lijkt af te hangen van jouw standpunt in dit debat. Die klem maakt dit debat erg ongemakkelijk. Dat brengt mij tot een essentiële vraag, namelijk: leent dit onderwerp zich wel voor een politiek debat en een politiek besluit. Stemmen over dit onderwerp levert alleen maar verliezers op. Vrijheid dwingt je niet af, maar acceptatie evenmin. Beide hangen niet af van dit provinciale debat. Gelukkig maar.

Mensen zullen zelf hun weg moeten zoeken en vinden in het samenleven met elkaar. Hier kun je niet met goed fatsoen over stemmen. Daarom roept de ChristenUnie de indieners op om deze motie in te trekken.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! De regenboog heeft voor ons een hele andere betekenis. Die betekenis bestaat sinds Genesis 9, 6000 jaar terug. De regenboog staat in het teken van Gods trouw en Gods liefde voor deze wereld. Die boodschap willen wij niet versmallen tot dit onderwerp. Daarnaast vinden wij dat wij hier niet over gaan en dat wij niet moeten afwijken voor individuele groepen. Artikel 1 staat hier al op de muur geschreven. Daar was ik al tegen. Ik ben voor een handelend optreden, maar doe niet aan symboolpolitiek. Zo sta ik hier nog steeds in. De regenboog heeft voor ons een hele andere waarde.

De VOORZITTER: Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen behoefte aan het woord.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de indiener van de motie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Naar aanleiding van alle bijdragen, waarvoor dank, zou ik graag willen zeggen: afdwingen en oplossen zullen wij in de provincie niet kunnen als het gaat over sociale acceptatie. In mijn eerste verhaal heb ik al gezegd dat deze motie een stapje in de goede richting is. Dat stapje in de goede richting kan veel bijdragen aan de acceptatie en veiligheid van deze groep.

De gedeputeerde wil ik bedanken voor zijn reactie. Wij gaan graag met hem in overleg hoe wij het een en ander verder vorm kunnen geven.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dank aan u allen voor dit debat. Dit debat kan al bijdragen aan dit onderwerp. Ik heb nog een vraag aan de voorzitter of de gedeputeerde, namelijk: er is een behoefte vanuit de ChristenUnie gemeld over het niet willen stemmen over dit onderwerp, omdat het te groot is. Wellicht is stemmen niet nodig. Kan de voorzitter zich namens de provincie aansluiten bij de Regenboogprovincies en bij het IPO-overleg terugkomen op de uitkomst in lijn met wat de gedeputeerde gezegd heeft. Dan hoeven wij hier niet over te stemmen. Dan zijn wij onderdeel van de Regenboogprovincies en kunnen wij meevaren op wat daar geleerd wordt over de daadwerkelijke uitwerking in de praktijk.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dit soort antidemocratische acties kennen wij inmiddels van D66. U vindt dat de meerderheid van de Staten niet hoeft te beslissen, omdat dat wellicht de verkeerde kant op gaat. Is dat mijn juiste interpretatie van dit voorstel?

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik zou liever over deze motie stemmen, maar wil graag de ChristenUnie en andere partijen die het moeilijk vinden hierover te stemmen tegemoet komen door te vragen of dit een optie is. Als dit geen optie is, dan hoor ik het graag en gaan wij met zijn allen stemmen.

De VOORZITTER: Dat antwoord krijgt u. Ik kijk eerst of er nog mensen zijn die hierop willen reageren.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Een afgewogen politiek en moreel oordeel is nauwelijks mogelijk over dit thema. Ons rest daarom niks anders dan terug te vallen op de feiten, op beleid en op dat wat objectief waarneembaar is. Op dat punt hebben wij grote twijfels bij de motie. Dat hebben wij in BEM aangekaart, maar een goede uitwisseling van argumenten leek daar erg ingewikkeld.

Natuurlijk is iedereen tegen intolerantie en discriminatie. Daarom doet de provincie alles wat zij kan om dat tegen te gaan, ook als werkgever. De gedeputeerde heeft aangegeven geen verdere provinciale

taak te zien in de commissie en niet het idee te hebben dat er bij gemeenten veel loos is. De cijfers bevestigen dat beeld. Uit de cijfers van het ministerie van Binnenlandse Zaken lijkt de herkomst met 41% verreweg de grootste grond van discriminatie te zijn. Bovendien stijgt dat aandeel en gaat het over een sociaal en economisch hele kwetsbare groep. Het aantal meldingen rondom seksualiteit of gender daalt juist.

Als wij kijken naar regionale verschillen in alle meldingen van discriminatie lijkt Utrecht lager te scoren dan andere stedelijke gebieden. Bovendien nam het aantal discriminatiemeldingen in Midden-Nederland zelfs met 30 tot 40% af. Van alle politieregio's is het aantal melding omtrent seksuele gerichtheid in Midden-Nederland het laagst. Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt verder dat de opvattingen over seksualiteit en genderdiversiteit de afgelopen jaren toleranter zijn geworden. Kortom, deze motie geeft het verkeerde signaal af dat wij de discriminatie van deze groep erger vinden dan de discriminatie op grond van herkomst, geloof of leeftijd. Discriminatie deugt niet. Dat is het terecht punt dat deze motie wil maken, maar exact het punt waar de motie ernstig langs gaat.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De heer Schaddelee daagt mij uit iets te zeggen over de cijfers. Zoals ik in BEM heb aangegeven geeft het rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau aan dat er erg veel moeite is met uitingen van deze groep mensen. Het gaat mij niet om de emancipatie van deze groep, maar om de acceptatie en de bespreekbaarheid daarvan. Vindt de ChristenUnie het echt logisch om over alle andere vormen van discriminatie te spreken die niet op de agenda staan en het debat nodeloos groter en ingewikkelder maken?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik vind het ingewikkeld, want dat zijn dingen die zo vanzelfsprekend zijn dat je daarover niet hoeft te debatteren. Artikel 1 van de Grondwet is Artikel 1 en hetzelfde geldt voor Artikel 2 en Artikel 3. Discriminatie deugt niet en zijn wij in Nederland allemaal tegen. Waarom moeten wij daarvoor moties en dergelijke indienen? Aan de andere kant is er net gesproken over incidenten in bussen. Daar zou je iets aan kunnen doen, maar er is geen enkele aanwijzing dat dit specifiek met deze groep te maken heeft. Ik zie in het provinciale beleid geen enkel haakje om dit thema aan op te hangen. Volgens mij is dat wat de gedeputeerde in de commissie aangaf. Dat maakt het dat deze motie de pijn en het debat moeilijker maakt dan dat het iets bijdraagt of helpt.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde heeft net aan zijn verhaal toegevoegd dat hij graag in overleg treedt om te zien wat er in andere provincies gebeurt. Ik weet van andere provincies dat de ChristenUnie daar zelfs mede-indiener is geweest van deze motie. Ik doe nogmaals een beroep op u om deze motie te steunen en hiermee mede dat zetje in de goede te geven.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! U verwijst naar de gedeputeerde. Ik ga geen buikspreek voor de gedeputeerde, maar hij sprak direct de zin erachteraan dat hij weinig aanknopingspunten bij ons beleid ziet. Dat heeft hij in de commissie duidelijk gezegd en zei hij net weer. Natuurlijk kunnen de provincies met elkaar in overleg treden, maar mijn ervaring hiermee is dat het meestal veel kost en weinig oplevert.

Mevrouw SCHNEIDERS (D66): Mijnheer de voorzitter! Mijn vraag aan de heer Schaddelee is: zou u, met het goedvinden van uw fractie, voor deze motie willen stemmen, zodat Utrecht kan aanschuiven bij het overleg, meer kan leren en beter kan weten wat het daadwerkelijke effect kan zijn. Zo kunnen wij een Regenboogprovincie zijn.

De heer MOURIK-GELUK (CDA): Mijnheer de voorzitter! Er wordt een voorstel gedaan dat tegen een democratische orde is.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De heer Mourik-Geluk legt mij de woorden in de mond. Wij gaan wellicht een gedeputeerde met een ongemakkelijke motie op pad sturen, maar die motie was niet ons idee. Als u dit niet wilt, dan is het aan u om deze in te trekken. Dat lijkt mij de kortste route.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Is de ChristenUnie het eens met de SP dat die gelijke behandeling voor iedereen niet geldt voor de mensen die een ander onderdrukken en uitbuiten? Wij merken dat er vaak te weinig middelen zijn en het geldt teveel een bepaalde kant op gaat waardoor de veiligheid van mensen in gevaar komt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn een groot voorstander van veiligheid en een tegenstander van discriminatie. Volgens mij hebben wij dat in onze eerste termijn heel duidelijk uitgelegd. Ik zie geen verband met deze motie.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Een aantal partijen zegt dat deze motie maar een kleine groep mensen betreft en dat zij er voorstander van zijn dat iedereen veilig is en gelijk behandeld wordt. Dat is onderdeel van deze discussie, want hoe zorgen wij er dan voor dat dit gebeurt? Dat is de vraag die hier ligt. Deze ligt er voor een kleine groep, maar zou er voor alle mensen moeten liggen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat is precies het knellende punt dat wij het met deze motie voor een klein groepje regelen. De andere groepen benoemen wij niet terwijl daar net zoveel problemen kunnen liggen. Dat weten wij echter niet, omdat de provincie daar niet over gaat. Het Sociaal en Cultureel Planbureau doet daar onderzoek naar, daarover wordt door het ministerie van Binnenlandse Zaken van alles bijgehouden en de nationale politie zit goed achter al deze punten aan. Volgens mij is er op dit punt geen enkele reden om ons in Nederland bezorgd te maken over deze groep.

Waar de acceptatie stopt bij deze groep is in bepaalde culturele groepen. Dat is door de PVV niet benoemd. Dat geldt wellicht eveneens voor mijn christelijke achterban. Volgens mij helpt het niet als wij in PS en in raden ingewikkelde moties aannemen. Die groepen moeten vooral zelf hierover in gesprek. Ik vond het mooi dat de heer Mourik-Geluk zojuist zei dat juist de keukentafelgesprekken hem hebben geholpen. Daar geloof ik veel meer in dan in dit soort 'window dressing' en vlaggenvertoon.

De VOORZITTER: Ik geef de gedeputeerde de gelegenheid om de laatste vragen te beantwoorden.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik reageer vooral op het ordevoorstel van mevrouw Schneiders. Daarover ben ik heel duidelijk. U dient een motie in om aan te sluiten bij de regenboogcoalitie. Als u dat wilt, dan moet u stemmen over deze motie. Als u besluit om deze motie in te trekken, dan zijn wij geen deelnemer van de regenboogcoalitie. Dat betekent niet dat ik het niet belangrijk vindt om voor deze groep en voor allerlei andere groepen rondom discriminatie goed te blijven kijken wat wij kunnen en willen doen.

De VOORZITTER: Daarmee besluit ik dit onderwerp. Wij komen hierop terug bij de stemverklaringen en bij de stemming.

Statenvoorstel N233/Rondweg Oost Veenendaal.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij spreken over de Rondweg Oost Veenendaal. Hier is al veel over gezegd in de commissie en vandaag bespreken wij het statenvoorstel. Om te beginnen stel ik dat de VVD mobiliteit fantastisch vindt; of het gaat over lopen, fietsen, rijden of vliegen, iedereen die reist heeft een bestemming. Dat kan zijn werk, school, bezoek aan familie, de sportclub of de kroeg. Wat ons betreft is dit een essentieel thema dat nauw samenhangt met de beginselen van onze partij. De mogelijkheden om je te verplaatsen zijn een voorwaarde voor een vrij leven waarin mensen hun eigen keuze maken, letterlijk waar zij in hun leven heen gaan. De overheid moet inwoners hierin niet beperken, want veel van onze inwoners betalen belasting zodat wij hen hierin kunnen faciliteren.

Mij valt het op dat wij in deze zaal mobiliteitsvraagstukken vraag aanvliegen als problemen terwijl het eigenlijk kansen zijn. Kansen om een steeds betere bijdrage te leveren aan de behoefte van de inwo-

ners van onze provincie om zich te verplaatsen. Dit is typisch een kans voor de provincie, want veel reizen stoppen niet bij de gemeentegrenzen. Het is geen wonder dat wij veel geld, tijd en energie stoppen in het verbeteren van het vervoersnetwerk in de provincie Utrecht. Dat is een van onze taken. Ik wil hierbij aangeven dat het woord 'auto' in mijn bijdrage nog niet één keer is voorgekomen. Misschien houd ik dat wel zo.

In het licht van het voorgaande is de VVD verheugd dat het steeds groter wordende verkeersknelpunt op de Rondweg Oost Veenendaal vandaag aan de orde is. Wij willen het college complimenteren met de voortgang en de keuze om deze voorkeursvariant op deze manier aan ons voor te leggen. Dat maakt dat de rest van het jaar aan de uitwerking van één variant besteed kan worden en dat de Staten aan het einde van het jaar een integraal besluit kunnen nemen. De VVD hoopt dat het college ons er van kan verzekeren dat dezelfde voortvarendheid in de uitvoering naar voren komt. Dat de in het voorstel genoemde periode van tien jaar een maximum is waarin een ambitie zit om Veenendaal eerder van dienst te zijn.

Dan over naar de inhoud van het voorstel. Er is breed ingesproken tijdens onze Statencommissie twee weken geleden. Ik zie een aantal van deze insprekers vandaag in de zaal zitten. Dat betekent dat er betrokkenheid is bij onze besluitvorming. Ons is sinds die commissievergadering duidelijk geworden wat de twee hoofdthema's op dit onderwerp zijn. Het eerste is de enige maatregel waarmee de doorstroming op de Rondweg Oost Veenendaal voor de toekomst zekergesteld kan worden. Dat is de verbreding van één naar twee rijbanen in beide richtingen. Het tweede hoofdthema dat wij uit de commissievergadering hebben meegenomen, is dat bij de uitwerking van het wegontwerp nadrukkelijk aandacht nodig is voor de inpassing in relatie tot de directe omgeving. Dit om ervoor te zorgen dat de inwoners van Veenendaal een prettige beleving van de weg zullen hebben. Een belangrijke bijdrage daarvoor is opgenomen in de voorkeursvariant voor de verbreding, namelijk het verdiept aanleggen van de kruising met de Prins Clauslaan. Dat zal zowel de doorstroming als de veiligheid ten goede komen. Voorstellen om te zoeken wat in de uitwerking de optimale ontwerpsnelheden zijn voor deze weg zullen wij waar mogelijk steunen.

Wij weten dat de afspraken over de inpassing, de kosten, de aanvullende leefbaarheidsmaatregelen en de relatie tussen de verschillende vervoersmodaliteiten de komende maanden verder uitgewerkt moeten worden. Wat ons betreft wordt de verbreding van de Rondweg Oost Veenendaal een goed voorbeeld van hoe de gemeente en de provincie samenwerken aan een goede oplossing die zoveel mogelijk aan alle wensen tegemoetkomt. Wij spreken daarbij richting het college hoge verwachtingen uit en minstens net zoveel vertrouwen. Wij hebben veel vertrouwen, omdat wij geloven dat het college, gesteund door de Staten, op basis van dit voorstel aan het eind van het jaar met de beste invulling voor Veenendaal en omgeving bij ons terugkomt.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Voor ons ligt het voorstel voor het vaststellen van de voorkeursvariant voor de Rondweg Oost Veenendaal. Dit is een complex project, niet in de laatste plaats door de plannen en de uitvoering van de wijk Veenendaal Oost waardoor de druk op de Rondweg groter zal worden. Naast de actuele drukte op deze weg gaat het over het oplossen van een toekomstig probleem. Er is voortgang gewenst, gelet op de belangen van zowel bewoners als bedrijven.

Wij zien dat dit voorstel de toekomstige problemen van doorstroming oplost. Na een zorgvuldige analyse langs verschillende oplossingen zonder direct de weg te verbreden komt de provincie tot de conclusie dat de verbreding van de Rondweg Oost Veenendaal nodig is. De gemeente Veenendaal is in haar zienswijze tot dezelfde conclusie gekomen. In de commissievergadering hebben wij GS overigens horen zeggen dat het naast de uitwerking van dit voorstel aandacht zal hebben voor andere oplossingen, zoals de treden 3 tot en met 5 uit de ladder van Verdaas, om te kijken waar op korte termijn de druk op deze weg kan worden verlicht. Wij vragen GS dit beeld te herbevestigen.

De Rondweg Oost Veenendaal is een bijzondere locatie, omdat sommige woningen tot op het tracé in de geluidswal liggen. Wij begrijpen daarom de wens van de gemeenteraad om de leefbaarheid centraal te stellen bij de verdere uitwerking. Mede daarom is in dit voorstel een onderdoorgang opgenomen bij

de kruising bij de Prins Clauslaan. D66 vindt dit een aanmerkelijke verbetering ten opzichte van de onzes inziens ongewenste variant zonder onderdoorgang.

Tijdens de commissie kwam een interessant gesprek op gang met de insprekers over de ontwerpsnelheid. Een ontwerp waarin een deel van het tracé met een lagere snelheid wordt uitgewerkt zou van invloed kunnen zijn op de leefbaarheid wat betreft luchtkwaliteit, geluidshinder en gebruik van de ruimte en op de kosten. Wij zullen daarom het amendement van de ChristenUnie steunen dat de gewenste ontwerpsnelheid uit het voorbeeld haalt. Wij dienen tevens samen met VVD, CDA, GroenLinks, ChristenUnie en 50Plus een motie in om de effecten van verschillende snelheden goed te onderzoeken in de verdere uitwerking. Bovendien hechten wij aan een goede relatie met de gemeente en vragen wij de wensen van de gemeente Veenendaal met betrekking tot leefbaarheid op deze provinciale weg zwaar mee te laten wegen.

D66 zal dit voorstel in samenhang met het amendement en de motie steunen.

Motie M36 (D66, VVD, 50Plus, CDA, ChristenUnie, GroenLinks): leefbare doorstroming op Rondweg-Oost Veenendaal

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 9 juli 2018, ter bespreking van het statenvoorstel Rondweg-Oost Veenendaal;

stellen vast dat:

- *dit voorstel een oplossing biedt voor de doorstroming van de N233 bij Veenendaal Oost;*
- *de onderdoorgang bij de Prins Clauslaan al een bijdrage levert aan de leefbaarheid ten opzichte van de variant zonder onderdoorgang (de maaiveldvariant');*

beseffen dat:

- *de gemeenteraad Veenendaal in zijn advies Rondweg-Oost Veenendaal van 21 december 2017 een verzoek doet om de leefbaarheid centraal te stellen bij de verdere uitwerking;*
- *gedeputeerde staten de voortgang in het project willen houden door nu een voorkeursvariant te kiezen in de vorm van een verbreding van de weg met onderdoorgang bij de Prins Clauslaan;*
- *de Provincie Utrecht en de gemeente Veenendaal nog tot overeenstemming moeten komen over de verdere uitwerking en financiering van dit project;*

voelen dat:

- *er bij bewoners, gemeenteraad en college van Veenendaal een wens is om de kansen op het verbeteren van de leefbaarheid rondom deze provinciale weg te vergroten;*

zien dat:

er een kans bestaat om de leefbaarheid een extra impuls te geven door uit te gaan van een lagere ontwerpsnelheid;

willen Gedeputeerde Staten daarom vragen om:

- *met een open houding te luisteren naar de wensen van de gemeenteraad Veenendaal met betrekking tot de leefbaarheid rond de Rondweg-Oost Veenendaal;*
- *de kansen voor een lagere snelheid van de weg dan 80 km/h (waaronder 60) op korte termijn te onderzoeken en in de gesprekken met de gemeente Veenendaal mee te nemen, vanuit het perspectief van de leefbaarheid rond de Rondweg-Oost Veenendaal;*
- *de gemeenteraad van Veenendaal en Provinciale Staten Utrecht op de hoogte te houden van de resultaten van dit onderzoek;*
- *de wensen van de gemeente Veenendaal zwaarwegend mee te nemen bij de verdere uitwerking, ook waar het gaat om de gewenste ontwerpsnelheid.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MOURIK-GELUK: Mijnheer de voorzitter! Het doet het CDA deugd dat wij een stap zetten in het hele traject van de N233 tussen de A12 en de A15. Het is goed dat dit voorstel voorligt. Het CDA blijft dit als een integraal traject en een integraal project zien. Er is een goede balans in de voorstellen tussen de doorstroom, veiligheid en leefbaarheid. Tevens stelt het CDA vast dat het amendement en het advies van de gemeente grotendeels is opgevolgd. Voor zover wij dat konden nagaan is er na de raadsverkiezingen nog steeds steun voor het voorstel van de vorige raad van Veenendaal. Stel dat je de raadsverkiezingen als een soort referendum mocht zien, dan is dat geslaagd ten behoeve van dit voorstel.

De NulPlus-variant en niets doen zijn geen optie en geen verbetering. Dat hebben de laatste noties van GS verder onderbouwd, hoewel wij dat al wisten. Het is goed dat wij dat nog een keer zien. Voor ons is hiermee overtuigend aangetoond dat ingrijpen nodig is en 2x2 rijstroken de enige toekomstgerichte oplossing is. Wij zien uit naar een verdere uitwerking van de voorstellen rondom de inpassing. Zoals gezegd zullen wij daarbij de motie van D66 steunen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Als een hamer jouw enige gereedschap is, lijkt elk probleem op een spijker. Iedereen die weleens op managementcursus is geweest herkent deze te-geltjeswijsheid waarschijnlijk als een aansporing om buiten jouw eigen referentiekader te durven kijken.

Recentelijk nog zei de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur: "Meer asfalt lost files niet op. Het verergert de zaak alleen maar." Na onlangs nog ronkende verhalen over de schaa sprong in het OV en U Ned met allerlei investeringen en vervoersoplossingen kiest de provincie bij het eerste de beste knelpunt voor het oude en vertrouwde middel: verbreden. Er valt echter nog veel winst te behalen in zowel het verminderen van de verkeersgroei als het verbeteren van de leefbaarheid voor omwonenden met simpele en minder kostbare oplossingen die wel toekomstbestendig zijn.

Het voorstel van GS is naast een ouderwets voorstel zowel een ongedekt voorstel. Er ontbreekt nog € 6.000.000. De voorkeursvariant kost namelijk € 41.000.000. De kostenverdeling in het statenvoorstel tussen de gemeente en de provincie gaat echter uit van een bedrag van € 35.000.000. De resterende € 6.000.000 zal 50/50 verdeeld moeten worden tussen de provincie en de gemeente. Als wij het totaalbudget als uitgangspunt nemen, zal de gemeente € 13.500.000 moeten betalen en de provincie € 27.500.000. Dit hoeft geen punt te zijn, want wij ontvangen het definitieve voorstel immers pas in december. Het wordt echter nog gekker, want de gedeputeerde is erachter gekomen dat hij deze kostenverdeling er niet doorheen krijgt bij de gemeente. Daarom heeft hij er een memo achteraan gestuurd waarin hij een hele andere kostenverdeling voorstelt, namelijk een bijdrage van € 8.500.000 van de gemeente datgeen betekent dat de provincie € 32.500.000 moet bijdragen. Het staat nergens, maar het is wel zo. Mijn fractie houdt niet van dit soort rommelige besluitvorming. Wij stemmen impliciet in met een provinciale bijdrage die nergens in het besluit vermeld staat en het is onduidelijk wat er gebeurt als de gemeenteraad niet instemt met de extra bijdrage van € 6.500.000. Hier en daar heb ik hierover kritische geluiden opgevangen.

Daarnaast is het een rommelig proces geweest wat betreft de inspraak van de inwoners. Klankbordgroepen zijn opgesplitst en hebben verwarrende opdrachten meegekregen. De ondersteuning vanuit adviesbureaus wordt door de klankbordgroep van de inwoners omschreven als vooringenomen en niet onafhankelijk. Dat is nogal wat en het is niet de eerste keer. Denk maar eens terug aan het debat over de bewonersparticipatie bij het dossier spoortunnel Maarsbergen.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de voorzitter! Heeft de PvdA-fractie goed begrepen dat wij over een voorkeursvariant stemmen waarvan de financiële uitwerking en de invulling in het najaar terugkomen? Wij stemmen vandaag nog niet over de financiën van het voorstel.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Als ik een voorkeursvariant uitwerk, dan wil ik graag weten hoe de voorgestelde kostenverdeling eruit ziet. Anders worden wij een trechter ingezogen waarvan later verondersteld wordt dat wij hiermee ingestemd hebben. Er is een bijbehorend budget dat nog niet op papier staat. Dat vind ik een rare manier van besluitvorming. Als wij die kant op willen, dan wil ik daarbij graag een voorgesteld budget.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de voorzitter! Waar de VVD in haar bijdrage complimenten gaf aan het college om ons in een vroeg stadium in de ontwerpvariant mee te nemen, begrijp ik dat u liever een voorstel krijgt dat al compleet van voor tot achter is uitgewerkt inclusief de financiën aan het eind. Dan hoeven wij alleen nog maar nee te zeggen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Het is prima dat het college een voorstel doet, maar dan moet de financiële onderbouwing niet veranderd worden nadat wij het voorstel hebben gekregen. Dat is gebeurd in een memo die niet in het statenvoorstel verwerkt is. Wij krijgen een andere kostenverdeling. Als in de uitwerking van het definitieve ontwerp om € 32.500.000 wordt gevraagd, dan kunnen wij niet anders dan ja zeggen. Op basis van dit besluit hebben wij daar al mee ingestemd.

Terugkomend op de bewonersparticipatie. Het een en ander heeft ertoe geleid dat de klankbordgroep, in tegenstelling tot wat er in het dictum wordt beweerd, geen eensluitend advies heeft gegeven. Een meerderheid was namelijk voorstander van de NulPlus-variant.

Het zal u niet verbazen dat de PvdA niet voornemens is in te stemmen met dit voorstel. Wij komen met een hele andere suggestie, namelijk om te verkennen of de gemeente bereid is om de weg onder gemeentelijke verantwoordelijkheid te laten vallen. De gemeente is van mening dat de snelheid moet worden teruggebracht naar 50 km/h. Aangezien de weg dwars door de bebouwde kom loopt, door de gemeente zelf vurig gewenst, kan zij dan zelf beslissen over passende maatregelen betreffende de doorstroming en leefbaarheid. Daartoe dien ik een motie in, waarvan ik vanwege de mate van verstrekkendheid verzoek of deze in stemming gebracht kan worden voordat wij over het voorstel van GS besluiten. Deze motie is niet bedoeld om de problemen van de doorstroming van de Rondweg letterlijk over de schutting te gooien, maar in de huidige situatie is de gemeente geheel afhankelijk is van de besluitvorming van Provinciale Staten, terwijl tegelijkertijd wordt gevraagd een fors bedrag in te leggen voor een weg waarvoor zij formeel geen enkele verantwoordelijkheid draagt.

Motie M37 (PvdA): rondweg Veenendaal-Oost overdragen aan gemeente

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018;

gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel 'N233/Rondweg Veenendaal-Oost';

constaterende dat:

- *zowel de doorstroming op als de leefbaarheid rondom de Rondweg Veenendaal-Oost onder druk staat;*
- *de door de provincie voorgestelde voorkeursvariant om de weg te verbreden, leidt tot zeer hoge kosten en de leefbaarheid verder aantast;*
- *het verkeer op de rondweg overwegend lokaal verkeer betreft;*
- *de gemeente zelf het voorstel heeft gedaan om de snelheid te verlagen naar 50 km/u;*

overwegende dat:

- *een maximumsnelheid van 50 km/u past bij een lokale weg onder gemeentelijke verantwoordelijkheid;*
- *de gemeente heeft aangegeven dat de leefbaarheid voor de omwonenden voor haar de hoogste prioriteit heeft;*

verzoeken het college van gedeputeerde staten om:

met de gemeente in overleg te treden om de N233 over te dragen aan de gemeente, zodat zij zelf keuzes kan maken over passende maatregelen betreffende doorstroming en leefbaarheid, waarbij de provincie bereid is om in ieder geval een financiële bijdrage van € 2 miljoen te doen in het kader van leefbaarheidsmaatregelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Wil de PvdA dat wij het zo neerleggen bij de gemeente dat de gemeente zelf mag opdraaien voor alle kosten van deze weg?

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Als de gemeente hier zelf over mag beslissen, dan zullen de kosten lager uitvallen. De wethouder heeft tijdens zijn inspraak min of meer aangegeven dat hij dat verwacht als zij zelf maatregelen kunnen nemen. Dan hoeft de verbreding niet plaats te vinden en dat scheelt al veel in de kosten. De gemeente kan dan zelf maatregelen nemen. In de motie van de PvdA staat het voorstel dat de provincie een financiële bijdrage levert, want wij hebben een verantwoordelijkheid voor de gezondheid van onze inwoners. De kosten zullen hierdoor in totaal een stuk lager worden en dat is goed voor iedereen.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor graag van de PvdA hoe zij het regionale karakter van deze weg inschat.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat is door verschillende onderzoeken vrij beperkt ingeschaald. Ongeveer 80% is lokaal bestemmingsverkeer. Deze weg loopt tussen twee woonwijken, waardoor ik het als weg binnen de bebouwde kom zie. Ik zie alle logica om hier een gemeentelijke weg van te maken.

Tot slot kan ik stellen en vrees ik dat ondanks het voorgaande betoog een meerderheid mee zal gaan met het voorstel van GS. Om de schade hiervan enigszins te beperken heb ik een amendement bij de hand. Hierin wordt voorgesteld om, naast een pakket maatregelen dat de verkeersgroei zou moeten verminderen zodat u na 2030 niet opnieuw in de file staat, de ontwerpsnelheid te verlagen tot 50 km/h.

Amendement A11 (PvdA): gas terug bij Veenendaal-Oost

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018;

besluiten:

het Statenvoorstel 'N233/Rondweg-Oost Veenendaal' als volgt te wijzigen:

1. *bij het tweede punt van het ontwerpbesluit de laatste zin:
"het wegontwerp te laten voldoen aan de richtlijn voor provinciale wegen van 80 km/uur."
te wijzigen in:
"in het wegontwerp uit te gaan van een ontwerpsnelheid van 50 km/uur."*
2. *bij het tweede punt van het ontwerpbesluit toe te voegen:
"voor zover mogelijk alle flankerende maatregelen in het kader van de ladder van Verdaas in te zetten om de verkeersgroei af te remmen."*

Toelichting

Met een lagere ontwerpsnelheid wordt tegemoet gekomen aan de wens van zowel de gemeenteraad als het college van b&w van de gemeente Veenendaal om de aanleg van een verbreding leefbaar te houden. Bij een snelheid van 50 km/u hoeft de weg minder breed te zijn, waardoor minder veiligheidsmaatregelen nodig zijn, geluidschermen minder hoog hoeven te worden, er minder geluidsoverlast zal zijn, minder fijnstof overlast en minder grond nodig is voor de aanleg van de weg. Een snelheidsverlaging naar 50 km/u betekent eveneens dat de N233 geen 'short cut' wordt tussen de A15 en de A12; er zal doorgereden worden naar de A27 of A50. Ook zal verlaging van de snelheid leiden tot lagere kosten voor de gemeente, omdat er minder grond nodig is dan in het geval van 80 km/u.

Wat betreft de flankerende maatregelen in het kader van de ladder van Verdaas is er uit de onderzoeken een aantal opties naar voren gekomen die weliswaar het doorstromingsprobleem niet geheel oplossen, maar wel bijdragen aan het verminderen van de verkeersgroei. Het gaat dan bijvoorbeeld om het stimuleren van fietsgebruik, smart mobility en een directe aansluiting van Veenendaal-Oost op het openbaar vervoer.

De VOORZITTER: De moties en het amendement zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij moeten niet dezelfde fout maken als in 2005. In 2005 heeft de gemeente Veenendaal besloten om de woonwijk tegen de adviezen van de provincie strak tegen de Rondweg Oost aan te leggen. Wij willen daar een les uit trekken. Wij willen de oplossing zo robuust mogelijk en toekomstbestendig maken. Daarbij wijs ik erop dat straks het Mobiliteitsprogramma aan de orde is. Daarin komt duidelijk naar voren dat de mobiliteit in de provincie Utrecht alleen nog maar zal groeien. Daarom moeten wij de weg zo breed maken en kiezen wij voor de uitvoering met 80 km/h.

Dan de financiering van de voorkeursvariant. Wij vinden dat de provincie al ruimhartig genoeg is geweest gezien het feit dat een groot gedeelte van de problemen door de gemeente Veenendaal zelf veroorzaakt is. Ik doe een oproep aan de raad om daar lessen uit te trekken en akkoord te gaan met deze ruimhartige financiering. Ten slotte heeft de gemeente Veenendaal met de ontwikkeling van de woonwijk genoeg kunnen verdienen. Anders hebben wij over 30 jaar weer een probleem, want deze weg ligt er niet voor tien jaar. De bevolking zal blijven groeien en daar zal geen enkele woonwijk of woonkern in de provincie Utrecht onderuit komen. Wij zullen overal moeten bijbouwen. In een van de stukken bij het Mobiliteitsprogramma kunt u lezen dat iedere woning 6,5 voertuigbeweging per dag veroorzaakt.

Natuurlijk zien wij liever de A30 van de A12 naar de A15 doorgetrokken. Helaas heeft het bestuur er in dit land voor gekozen om de door de automobilisten opgebrachte wegenbelasting aan andere zaken te besteden. Anders zou er geld genoeg zijn voor veel van deze verkeersoplossingen. Een ander probleem is dat de Rondweg Oost Veenendaal ver om de woonwijk heen gelegd kan worden, maar dan gaat het ten koste van de natuur. Men vindt de natuur belangrijker.

De voorliggende oplossing is wat ons betreft het minst slechte compromis tussen toekomstbestendig en wat acceptabel is voor de gemeente Veenendaal. Wij roepen het college en de gemeenteraad op om in te stemmen met het al veel te coulante voorstel voor de kostenverdeling van de provincie.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Bij de Rondweg Oost Veenendaal gaat het over het milieu, fijnstof, ultrafijnstof, lawaai, biodiversiteit, woongenot en bereikbaarheid. De SP is van mening dat het verbreden van de rondweg ongelooflijk onwenselijk is voor de mensen die daar wonen. Het wordt er onleefbaar als je in ogenschouw neemt dat er 2.000 woningen vlak naast de rondweg gebouwd moeten worden.

Wij nemen allemaal voetstoots aan dat elke nieuwgebouwde woning 6,5 autobeweging per dag heeft in deze wijk. Echter, laten wij de kans benutten om de wijk zo in te richten dat je met de fiets vele malen sneller bent dan met de auto en een impuls geven aan het OV. Dan zal later blijken dat de verbreding van deze weg niet nodig was. Om de doorstroming te bevorderen kan een royaal opgezette turbo-rotonde al veel oplossen. Vrachtverkeer zorgt op een rotonde vaak voor opstoppingen. Er zijn rotondes bekend waar OV en zwaar vrachtverkeer een baan rechtdoor over de rotonde krijgen, zodat de doorstroming blijft lopen. Zo voorkom je dat het vastloopt.

De SP heeft nog een vraag. Wij kunnen het allemaal niet meer goed volgen. Wijk bij Duurstede mag niet bouwen vanwege een provinciale weg die daar niet op is toegerust, terwijl in Veenendaal het omgekeerde is gebeurd. Daar horen wij graag een uitleg over.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij herkennen ons erg in het dilemma van de klankbordgroep van de bewoners. De leefbaarheid langs de N233 in Veenendaal moet beter. Een verdiepte kruising kan daaraan mogelijk een bijdrage leveren en deze optie spreekt ons daarom aan. Wij erkennen dat er op dit moment in de spits doorstromingsproblemen zijn en dat met name door de woningbouw de situatie zal verslechteren. Daarom is er zeker op termijn een oplossing nodig. Wij hebben echter gemeente gevoelens bij een oplossing naar 2x2 rijstroken. Dit geeft een risico van een aantrekkende werking van nog meer verkeer. Dat heeft niet alleen effect op Veenendaal, maar op termijn op de rest van de N233. Bovendien is er een groot risico op meer gezondheidsschade voor omwonenden ten opzichte van de referentiesituatie als dit leidt tot een toename van luchtvervuiling en geluidshinder. Daarnaast bestaat het risico dat per saldo de concurrentiepositie van meer duurzame vervoersalternatieven relatief verslechterd. Tegelijkertijd beseffen wij dat het voor de hand ligt om bij het verdiepen van een kruising vanuit het oogpunt van robuustheid direct voor 2x2 rijstroken te kiezen.

De Staten hebben op initiatief van GroenLinks eerder dit jaar uitgesproken dat de N233 geen stroomweg mag worden. Het mag geen grote verbindingsas worden tussen de A15 en de A12. Dat is voor ons een belangrijk element in de discussie. Met de verbreding bij zowel de Rijnbrug als bij Veenendaal bestaat het risico dat de weg in de praktijk onbedoeld op die manier gebruikt gaat worden. Dan zal er op termijn druk ontstaan om het tussenliggende deel te verbreden. Laat ik helder zijn: dat is voor ons geen optie.

Een lagere snelheidslimiet kan een effectieve manier zijn om de aanzuigende werking tegen te gaan. Daarnaast vermindert dit naar verwachting de luchtvervuiling en geluidshinder en verlaagt het de kosten. Om deze reden dient de ChristenUnie mede namens ons hierover een amendement in en heeft D66 al een motie ingediend. De lagere snelheid is een must.

Al met al is de voorgestelde voorkeursvariant met de verdiepte ligging van het kruispunt en de verbreding naar 2x2 rijstroken voor GroenLinks alleen een mogelijkheid als deze verbreding gecombineerd wordt met een lagere maximum snelheid. Een provinciale weg van 60 km/h lijkt ons hierbij het meest logisch. Dit moet gecombineerd worden met een pakket om de verschuiving naar fiets en OV te stimuleren. Dat kan al op korte termijn. Dit geeft een integrale oplossing, zowel voor de doorstroming voor de automobilisten als voor de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden. Daarnaast zullen de kosten hierbij in verhouding staan.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! In de commissievergaderingen spreken wij al een tijdje over dit onderwerp en ik ken GroenLinks als een kritische bevrager van het college op het effect van de maatregelen in de eerdere stappen in de ladder van Verdaas, zoals ruimtelijk, OV-gebruik en fietsgebruik. Echter, uit het oogpunt van robuustheid lijkt GroenLinks te kiezen voor de optie met meer asfalt. Heeft GroenLinks zich aangesloten bij de 'vroem-vroem-partijen' in deze Staten?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Laat ik mijn betoog voortzetten, daarin zal ik antwoord geven op uw vragen.

In de commissie en bij vele andere gelegenheden dat wij hierover gesproken hebben, heeft GroenLinks kritische vragen gesteld over de onderbouwing van de selectie bij 7.1 en bij de keuze van de voorkeursvariant. Wat voorligt is te eenzijdig en onvolledig. Wij missen met name een maatschappelijke kostenbatenanalyse en bovendien een doorrekening met een meer realistische verkeersgroei. De groei waarmee is gerekend is bizar hoog en niet in lijn met de trend van de afgelopen jaren toen er veel nieuwe woningen in Veenendaal Oost zijn bijgebouwd. Dit zijn er 725 tussen 2011 en 2017.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de voorzitter! GroenLinks vraagt zich af of de verkeersgroei niet te hoog is ingeschat. Er is echter al een knelpunt op dit deel van de weg. Zowel lage als hoge groeiscenario's zijn onderzocht en andere maatregelen blijken maar een beperkt effect te hebben. Hoe ziet u dat dit knelpunt afneemt als de weg niet verbreed wordt?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Je kunt hierbij denken aan verschillende dingen, zoals een pakket op basis van stap 3 tot en met 5 uit de ladder van Verdaas. Dit zijn maatregelen voor het fiets-, OV- en mobiliteitsmanagement. Als je daar ambitieus op inzet moet een afname tot 10% mogelijk zijn. Dit betreft voor een groot deel verplaatsingen op kortere afstand. Dat betreft onder

andere kinderen die naar school gebracht worden waarvoor afspraken gemaakt kunnen worden met de scholen. Wij zien daarin mogelijkheden.

De verkeersgroei is een belangrijke factor. Als je uitgaat van een grote verkeersgroei is het logisch dat er een verbreding nodig is. Als je uitgaat van een realistische verkeersgroei in lijn met de afgelopen jaren is een verbreding wellicht niet nodig. De verkeersgroei tussen 2011 en 2017, toen er 725 woningen zijn gebouwd, bedroeg 1.000 motorvoertuigen. Dat is 3,7%. In dit voorstel wordt gerekend met 8.500 motorvoertuigen. Dat is ruim 4 keer zoveel dan de groei van de afgelopen periode. Dat is een enorme trendbreuk. Dat lijkt ons geen goede basis voor besluitvorming als alleen daarmee is gerekend. Het lijkt ons op z'n minst nodig om met een lager groeiscenario te kijken of bijvoorbeeld het pakket van Verdaas voldoende oplossend vermogen heeft.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor GroenLinks zeggen dat er groei is en dat er groei komt. Het knelpunt gaat echter niet weg als je niks doet. Er zijn aanvullende mogelijkheden. Kunt u zien dat het verbreden en het inzetten op aanvullende maatregelen voldoende is, zoals de onderdoorgang en de zaken op de ladder van Verdaas die u noemt?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wellicht, maar daarvoor hebben wij nadere informatie nodig. Ik ga een amendement indienen met de vraag om die informatie te verzamelen en aan het voorstel toe te voegen.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! De heer Van Essen spreekt over een beperkte toename van de motorvoertuigen vanwege de woningen die gebouwd zijn. Het is al een paar keer gememoreerd dat er met minimaal 6,5 motorvoertuigen per woning gerekend moet worden. Als er 2.500 woningen bijgebouwd worden, dan kunt u uitrekenen wat het effect is op de weg. Wij moeten de weg verbreden en kijken naar de alternatieve mogelijkheden. Bent u het daarmee eens?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In de stukken staat dat 6,5 motorvoertuigen per woning een vuistregel is. In de afgelopen periode zijn er 725 woningen bijgekomen en 1000 motorvoertuigen. Dat is niet 6,5 maar 1,4 motorvoertuigen per woning. Het aantal van 6,5 neem ik met een behoorlijke korrel zout.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Dat kunt u wel zeggen, maar die korrel zout is dan heel erg groot. De periode waarin 725 woningen gebouwd zijn was in de tijd van de crisis. Toen was er een vermindering van het vrachtverkeer en dergelijke. Dat neemt weer enorm toe en daarop moeten wij anticiperen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Als je tien jaar terugkijkt en naar de periode na de crisis kijkt, dan zie je dat de economische groei en de verkeersgroei erg hand in hand gaan. Er is inmiddels een ontkoppeling tussen die twee. Dat heeft te maken met een zekere verzadiging in het autogebruik. Dat is niet zo vreemd.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik merk bij GroenLinks een grote twijfel over de onderbouwing die ten grondslag ligt aan deze voorkeursvariant, maar ik begrijp dat u toch met het voorstel gaat instemmen. Kan ik dat concluderen uit uw betoog?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik kom bij betoog tot een tweetal amendementen die wij zullen indienen. De stemming over deze amendementen zal bepalend zijn voor onze stem.

Na de bespreking in de commissie hebben wij veel nieuwe informatie ontvangen. Dank daarvoor. Wij zijn blij met de wijze waarop de gedeputeerde zich hiervoor heeft ingezet. Een aantal vragen staan voor ons echter nog open. Het is opvallend dat de informatie op een aantal punten erg gefragmenteerd is.

Het voorstel maakt een keuze voor een voorkeursvariant en zegt dat deze variant beoordeeld zal worden op economische haalbaarheid. Voor een integrale afweging is echter inzicht in een breder pallet van effecten nodig van zowel een hogere als een lagere verkeersgroei. Dat het voorstel een voorkeursvariant betreft en wij nog geen definitieve keuze maken biedt ruimte. Wij willen de voortgang en de uitwerking niet vertragen, maar wij willen geen valse verwachtingen wekken. Laten wij helder zijn welke informatie wij minimaal nodig hebben voor meer definitieve besluitvorming. Kan de gedeputeerde toezeggen dat deze informatie alsnog komt? Het gaat over de effecten op de doorstroming, leefbaarheid, luchtkwaliteit, gezondheid, geluidsoverlast, de aanzuigende werken en de daarop volgende maatschappelijke kostenbatenvoorhouding, vanzelfsprekend voor zowel hoge als lage verkeersgroei. Dat alles voor de voorkeursvariant, het pakket korte termijnmaatregelen en de combinatie hiervan. Daarover zal ik een amendement indienen.

Wij hechten eraan te benadrukken dat het er ons vandaag niet om gaat een oplossing voor Veenendaal naar achteren te schuiven. Integendeel, wij willen dat de problemen niet pas over vijf tot tien jaar worden aangepakt, maar dat er op korte termijn maatregelen worden genomen om de leefbaarheid en bereikbaarheid te verbeteren. Wij zien legio kansen daarvoor.

Wij hebben een amendement waarmee wij de gedeputeerde vragen om samen met de gemeente, bedrijven en scholen een pakket maatregelen uit te werken gericht op het verbeteren van de bereikbaarheid en de fiets, het OV en het mobiliteitsmanagement. Daarnaast vragen wij de gedeputeerde om samen met werkgevers en scholen te kijken hoe het autogebruik ontmoedigd kan worden door ritten waarvoor prima alternatieven voorhanden zijn. Dit helpt op korte termijn de doorstroomproblemen op te lossen of op zijn minst te verlichten. Dat zorgt bovendien voor de verbetering van de leefkwaliteit. Wij willen het college hierbij aanmoedigen om meer 'out of the box' te denken bij de kortetermijnmaatregelen, bijvoorbeeld door de nieuwe inwoners in Veenendaal Oost direct met flinke korting een nieuwe e-bike aan te bieden. Bij 2000 woningen met een korting van € 1.000 per woning spreken wij over € 2.000.000. Dat is een fractie van de € 41.000.000 waarover wij op dit moment spreken. Het is maar een idee. Er kunnen afspraken gemaakt worden met de drie basisscholen in Veenendaal Oost om de ouders aan te moedigen de kinderen vaker met de fiets naar school te brengen. Dit is geen vreemde gedachte. Dit is gezonder voor de kinderen, de ouders en de omgeving.

Het lijkt ons goed om niet te verkennen met een ouderwets verkeerskundige die denkt in voertuigverliesuren en wegontwerpen, maar om daar mensen bij te betrekken die daar op een innovatieve manier naar kijken en ervaring hebben met gedragsverandering gericht op (onverstaanbaar) Denk daarbij aan mensen die betrokken zijn bij Beter Benutten of de U15.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! In meen te horen in het verhaal van de heer Essen dat hij een cadeau wil geven aan alle inwoners van Veenendaal Oost in de vorm van een korting op een fiets. Wij zijn voorstander van alles met betrekking tot de fiets, maar waar haalt u het geld vandaan om dat te financieren?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Onze uitnodiging aan het college is om dat soort meer onorthodoxe mogelijkheden te verkennen. De reden hiervoor is dat de voorkeursvariant bijzonder prijzig is. Wij hebben nog geen kostenbatenanalyse gezien, dus wij weten niet of dit maatschappelijk een verstandige investering is. Dat moet er sowieso komen. Als wij merken dat wij met een onorthodoxe maatregel de leefbaarheid en de doorstroming verbeteren en veel geld kunnen besparen voor andere belangrijke dingen, dan is dat op z'n minst het onderzoeken waard.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat klinkt heel logisch, maar suggereert dat als wij fietsen cadeau geven dat mensen automatisch gaan fietsen. D66 is een sociaal-liberale partij en wij gaan ervan uit dat mensen hier een keuze in hebben en prima hun eigen fiets kunnen pakken.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Scholen en werkgevers hebben een belangrijke invloed. Dat is waarom ik noem dat er afspraken gemaakt moeten worden met werkgevers en scholen. Je ziet in Nederland breder dat veel werkgevers met deze thematiek bezig zijn, ook vanuit het

oogpunt van kostenbesparing. Daar liggen kansen. Ik was blij met de antwoorden van de gedeputeerde in de commissie en ik wil hem graag aanmoedigen. Het amendement dient om dit als integraal onderdeel te zien van de oplossing. Het lijkt alsof wij de weg verbreden en daarnaast hebben wij nog wat andere leuke maatregelen voor de mensen. Dat doet tekort aan de andere type maatregelen.

Amendement A12 (GroenLinks): integrale afweging voor N233 Veenendaal-Oost

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, aan de orde hebbend het Statenvoorstel N233/Rondweg-Oost Veenendaal;

besluiten:

aan de beslispunten in het Statenvoorstel het volgende beslispunten toe te voegen:

"- Bij de definitieve besluitvorming de onderbouwing te completeren met een integrale afweging ten aanzien van doorstroming, leefbaarheid, luchtvervuiling/gezondheid, geluidsoverlast en de daaruit volgende maatschappelijke kosten/batenverhouding bij zowel een hoog als laag groei-scenario inclusief de effecten van kortetermijnmaatregelen op het gebied van fiets, OV, mobiliteitsmanagement en benuttingsmaatregelen."

Toelichting

Hiermee wordt het mogelijk om bij de definitieve variantkeuze een integrale afweging te maken, waarbij, conform de richtlijnen van CPB en PBL, de effecten in beeld komen voor zowel een hoog als laag verkeersgroei-scenario.

Amendement A13 (GroenLinks): voortvarend aan de slag met korte termijnpakket voor Veenendaal-oost

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, aan de orde hebbend het Statenvoorstel N233/Rondweg-Oost Veenendaal;

besluiten:

aan de beslispunten in het Statenvoorstel het volgende beslispunt toe te voegen:

"De leefbaarheid en doorstroming op korte termijn te verbeteren door zo spoedig mogelijk samen met gemeente, scholen en werkgevers een ambitieus pakket kortetermijnmaatregelen op het gebied van fiets, OV, mobiliteitsmanagement en benuttingsmaatregelen uit te werken en uit te voeren en hierbij ook een mogelijke (al of niet tijdelijke) verlaging van de maximum snelheid mee te nemen."

Toelichting

Hiermee wordt een pakket met kortetermijnmaatregelen integraal onderdeel van de oplossing voor de N233 Veenendaal-Oost zodat de problemen rond de N233 niet pas over 5 tot 10 jaar, maar ook op korte termijn al worden aangepakt.

De VOORZITTER: De amendementen zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Als GroenLinks begint over onorthodoxe maatregelen, dan slaat ons de schrik heftig om het hart. Edoch, in Veenendaal is de schrik al behoorlijk om de harten van de mensen geslagen. Zeker als wij de insprekers van de laatste MME-vergadering nog even tot ons door laten dringen. Iedereen constateert dat er een probleem is dat opgelost moet worden, maar hoe dan? Meninge zijn verdeeld. Ook in Veenendaal.

Als wij bij onszelf te rade gaan en bedenken wat wij willen, dan komen wij tot de conclusie dat wij niet dol zijn op extra asfalt, maar er op sommige plekken niet aan ontkomen. De verbreding van de Rondweg zal nodig zijn, maar met een grote aandacht voor de inpasbaarheid, leefbaarheid en doorstroomsnelheid. Daarom hebben wij enige moeite met het ontwerpbesluit en dien ik een amendement in dat ertoe zal leiden dat het 80 kilometerregiem uit het besluit wordt gehaald, zodat het college vrij-

staat om onderzoek te doen naar andere snelheden. Dat zou haaks staan op het voorliggende besluit. Wij denken dat dit een goede opening biedt om een aantal andere moties die reeds door anderen zijn ingediend bekwaam te kunnen volgen. Ik wens de gedeputeerde veel wijsheid bij de verdere uitwerking van de plannen.

Amendement A14 (ChristenUnie, GroenLinks, D66): lagere snelheid Rondweg Veenendaal

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, handelende inzake het voorstel van Gedeputeerde Staten inzake de Rondweg Oost te Veenendaal;

besluiten:

de laatste bullet van het tweede besluitpunt, te weten de tekst "het wegontwerp te laten voldoen aan de richtlijn voor provinciale wegen van 80 km/uur" te laten vervallen.

Toelichting

Met het verwijderen van het genoemde besluitpunt staat het college vrij het wegontwerp te laten voldoen aan een andere maximumsnelheid dan 80 km/uur. Het college kan daarmee tegemoetkomen aan de wens van de raad van de gemeente Veenendaal (en van een aantal omwonenden) en van de Staten om te komen tot een weg met een lagere maximumsnelheid. Voordelen van een lagere snelheid zijn dat:

- *de omgeving minder hinder ondervindt (geluid, uitstoot)*
- *er met een smallere weg kan volstaan (lagere bouwkosten en lagere grondkosten)*
- *deze aanleg minder zal leiden tot zogenoemde 'aanzuigende werking'*
- *deze aanleg niet kan leiden tot het realiseren van een snelle doorgaande route tussen A15 en A12, terwijl de voordelen van een aanleg 2 x 2 behouden blijven (doorstroming, bereikbaarheid).*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw VAN KOOTEN (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het voorliggende besluit opent met de zin "Op advies van de gemeenteraad en klankbordgroepen." Deze opening schetst naar ons idee een vertekend beeld, want de klankbordgroep van inwoners was helemaal niet zo positief over de verbreding van de rondweg. Zij maken zich juist grote zorgen over de consequenties van het uitdijende asfalt op de kwaliteit van hun leefomgeving. Deze zorgen zijn wat betreft de PvdD zeer terecht.

Het plamuren van de zogenaamde uiterwaarden van de Rondweg Oost met asfalt, is ronduit een slecht plan. Het zal het aangelegen Natura2000-gebied Binnenveld schaden. Hierbij is het niet onbelangrijk dat elke variant zorgt voor een aanslag op de leefomgeving van omwonenden, in het bijzonder van Veenendaal Oost. Dit komt door een verslechtering van de luchtkwaliteit en geluidsoverlast.

Het college en de klankbordgroep van bedrijven streeft naar het volledig oplossen van de files. Echter, met meer asfalt zullen er simpelweg meer auto's op het traject gaan rijden. Daarom zouden wij wat vaker moeten omdenken: wij hebben het formaat van de weg tot probleem gemaakt, maar is niet het formaat van de verkeersstromen het probleem?

Wat betreft de bereikbaarheid van Oost-Veenendaal is er nog geen goed openbaar vervoer beschikbaar. Daarnaast liggen er zo veel 'out-of-the-box' oplossingen voorhanden

Mevrouw ENS (VVD): : Mijnheer de voorzitter! Denkt de PvdD na over de leefbaarheid van de mensen die elke dag in de file staan en uren verliezen, omdat zij tijd nodig hebben om ergens te komen waar zij niet kunnen komen. Telt u dat mee als u spreekt over de leefkwaliteit van bewoners en de inwoners van Veenendaal.

Mevrouw VAN KOOTEN (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb zojuist uitgelegd dat als er meer asfalt wordt aangelegd er meer auto's komen, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. Daarmee werk je het probleem tegen. Daarnaast moet je zorgen voor alternatieven.

Mevrouw ENS (VVD):): Mijnheer de voorzitter! Ik denk dat de PvdD de aanzuigende werking overdrijft. Als wij de weg verdubbelen, dan zal deze niet direct vaststaan. Dat zal wel degelijk een probleem oplossen en er komt slechts een paar procent meer auto's op af.

Mevrouw VAN KOOTEN (PvdD):): Mijnheer de voorzitter! Het kan zorgen voor tijdelijk meer doorstroming, maar uiteindelijk slibt het weer dicht en moet je nog meer asfalt aanleggen. Dat lijkt mij geen juiste oplossing.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de voorzitter! De PvdD spreekt over de aanzuigende werking van asfalt, maar dat is een fabeltje. Auto's die door de wijk rijden of op andere wegen rijden vallen daar weg. Dit zijn mensen die zich niet op een andere manier kunnen verplaatsen en noodgedwongen met de auto gaan. Wij zitten hier voor de kiezers. Dat zijn de mensen die graag met de auto rijden en voor wie de auto het makkelijkste vervoersmiddel is. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw VAN KOOTEN (PvdD):): Mijnheer de voorzitter! Nee. Er zijn mensen die noodgedwongen met de auto moeten, maar dat komt doordat de alternatieven niet goed zijn uitgewerkt. Mensen moeten gestimuleerd worden om uit de auto te komen en alternatieven te pakken. Dat is de enige manier om het fileprobleem op te lossen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks):): Mijnheer de voorzitter! Heeft de heer IJssennagger wel naar de cijfers gekeken? Daarin staat duidelijk dat SWECO heeft berekend dat er beduidend meer verkeer komt als deze weg naar 2x2 rijstroken wordt verbreed. Er komen bijna 20.000 voertuigen meer en gaat het totaal over de 50.000 voertuigen door de verbreding en de ongelijkvloerse kruising. Dat is meer dan een paar procent.

De heer IJSSENNAGGER (PVV):): Mijnheer de voorzitter! Ik geloof er niet in dat mensen voor hun plezier gaan rijden omdat er asfalt ligt. Dit zijn mensen die op dit moment over andere wegen rijden. Daar zal minder verkeer zijn en dat is goed voor de leefbaarheid daar. Het zijn mensen die zich met de auto moeten verplaatsen, maar noodgedwongen langer op reis zijn en een ander vervoersmiddel moeten gebruiken. Wij zijn er voor de kiezers. Als zij denken dat zij zich makkelijker in de auto kunnen verplaatsen, dan zullen wij dat faciliteren.

Mevrouw VAN KOOTEN (PvdD):): Mijnheer de voorzitter! De PvdD is er niet alleen voor de kiezers, maar ook voor de leefbaarheid en luchtkwaliteit in het algemeen. Daar zullen de kiezers heel blij mee zijn.

Er zijn alternatieven voorhanden, zoals het stimuleren van fietsgebruik, speedpedelecs, het aanpassen van werktijden, Smart Mobility, thuiswerken, enzovoort. Mogelijk lossen deze oplossingen niet 100% van het verkeersprobleem op, maar wat de PvdD betreft hoeft dat niet. Wij hoeven autoverkeer niet nog meer te stimuleren. Mensen moeten juist kiezen voor alternatieven die geen negatieve weerslag hebben op de leefomgeving, de luchtkwaliteit, en het klimaat. Net als vele bewoners vinden wij het daarom jammer dat de NulPlus-variant, waarbij er sprake blijft van een enkele rijstrook in beide richtingen, niet is uitgewerkt. Bij deze variant zouden oorzakelijke oplossingen en maatregelen die bijdragen aan de leefbaarheid, worden toegepast. Deze, tevens budgettair meest voordelige, oplossing is niet eens zorgvuldig in beeld gebracht.

De provincie heeft grote opgaven wat betreft het verminderen van CO₂-uitstoot, het verbeteren van onze luchtkwaliteit en de biodiversiteit. Wij hebben gesteld dat de WHO-normen overal toegepast moeten worden. Dan is het heel vreemd dat in de huidige aanpak de WHO-normen niet worden getoetst voordat wij een oplossingsvariant kiezen. De zogenaamde voertuigverliesuren en de kosten worden echter wel in beeld gebracht. Wij vragen u dat ook te doen met de gevolgen voor de gezondheid en de overlast op inwoners. Alleen dan kunnen de Staten een goede afweging maken van de impact van het voorstel.

De Gemeente Veenendaal heeft een mooi uitgangspunt geformuleerd in haar brief: "Stel leefbaarheid centraal bij de verdere uitwerking." Wij zouden graag zien dat de provincie Utrecht dat ook doet. Niet

alleen bij de verdere uitwerking, maar in een veel eerder stadium. Wij kunnen in onze provincie heel wat kanten op reizen, maar helaas niet terug in de tijd. Wij kunnen deze valse start niet ongedaan maken en wat krom is, niet recht breien. Laten we een afslag nemen op dit plan voor een tweebaans snelweg door een dichtbevolkt gebied. Een afslag in een richting waar zowel reizigers als de inwoners van Oost-Veenendaal wat aan hebben.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Vanmorgen bespreken we een onderwerp dat al veel te lang sleept. Wij weten allemaal dat er een probleem is en dat dit probleem in de toekomst alleen maar groter wordt. Wij zijn het eens met de VVD dat er een kans ligt die wij moeten benutten om dit probleem op te lossen. Wat de SGP betreft zitten wij in dit gebouw om zulke problemen voortvarend aan te pakken en op te lossen met oog voor de belangen van alle belanghebbenden: inwoners, de gemeente en bedrijven.

In dit geval betekent dit dat er eindelijk doorgezet moet worden in de verbreding van de N233. Wij hebben nooit begrepen waarom die weg niet direct als 2x2 rijstroken is aangelegd. Het kruispunt bij de Prins Clauslaan moet ongelijkvloers worden en er moeten voldoende maatregelen genomen worden om de leefbaarheid van omwonenden te garanderen. Wij steunen daarom de voorkeursvariant in het Statenvoorstel, maar willen niet bij voorbaat vastleggen dat 80 km/h de maximumsnelheid wordt. Daarom zullen wij een amendement van de ChristenUnie dat het college hierin meer vrijheid wil geven, steunen. Dit geldt ook voor de motie van D66, die deze opdracht nog eens expliciet meegeeft aan het college. Wij vertrouwen erop dat de gedeputeerde in overleg met de gemeente en omwonenden tot een goede afweging zal komen.

In de commissie hebben wij al aangegeven dat de financiële dekking van het voorstel ons heeft bevreemdt. Zonder goed overleg vooraf zijn er grepen uit de kas van Veenendaal gedaan. Het kan daarom niet zo zijn dat de gemeente Veenendaal betaalt voor wat onze verantwoordelijkheid is: een goede en veilige doorstroming op de provinciale wegen. Gelukkig hebben wij in de commissie begrepen van de gedeputeerde dat er intussen een betere afspraak is gemaakt. Wat ons betreft is het wel nodig om het huidige voorstel daarop aan te passen. Er staat nu namelijk expliciet in het voorstel dat de gemeente Veenendaal € 2.000.000 heeft toegezegd voor de leefbaarheidsmaatregelen. De provincie zal in een gelijke inleg voorzien. Op het moment dat de kosten hoger blijken te zijn dan € 4.000.000, wat een realistische verwachting is, dan stelt de provincie voor een gelijke verdeling van de kosten aan te houden. Een vraag hierbij aan de gedeputeerde is: klopt het dat deze zin sinds de commissievergadering eigenlijk niet meer in het voorstel hoort te staan? Wij overwegen op dit punt een amendement, dat wij afhankelijk van de beantwoording door de gedeputeerde zullen indienen.

De SGP-fractie ziet er naar uit dat er zo snel mogelijk een verbrede N233 met een ongelijkvloerse kruising bij de Prins Clauslijn ligt en dat daaromheen allemaal tevreden Veenendalers leven. Dat zou pas echt 'in verbinding' zijn.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik ben blij te horen dat de SGP onze mening deelt dat het besluit dat wij nemen niet helemaal klopt met de onderbouwing in het voorstel qua kostenverdeling. Kan ik uit de woorden van de heer Van Leeuwen opmaken dat u tegen het voorstel stemt als uw amendement niet wordt aangenomen?

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! De wens is de vader van de gedachte. Ik denk echter dat het anders zal uitpakken.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Alles gehoord hebben en alle moties gezien hebbende, willen wij allemaal het beste voor de inwoners en de gebruikers van de weg. Zo komen volksvertegenwoordigers langzaam maar zeker in een spagaat hoe hier mee om te gaan. Wie moet je dienen? Degene die snel wil rijden of degene die niet in de file wil staan? De gezondheid van de huidige of de toekomstige aanwonenden? Ga je voor veiligheid? Ga je voor de scholieren? Er liggen inmiddels vijf moties en amendementen en 50Plus zou deze allemaal willen steunen. Als deze allemaal aangenomen worden, dan kan er iets moois uitkomen voor iedereen. Soms moet je echter een keuze maken.

50Plus pleit voor de leefomgeving. Wij richten ons erop hoe de leefomgeving verbeterd kan worden. Vanmorgen heb ik een geweldig interview gehoord van GroenLinks op Radio M Utrecht. Als wij naar vier rijstroken gaan, dan is dit pas over tien jaar gerealiseerd. Dat duurt nog erg lang. Inmiddels is er dan een woonwijk gerealiseerd en een aantal ongeboorte baby's zijn geboren, maar lichtelijk verpest door de toename van fijnstof. Laten wij kijken hoe wij de vervuiling kunnen tegengaan. Dat kan door een snelheidsverlaging. Wij moeten de gedeputeerde de opdracht geven om een balans te zoeken tussen de snelheid en een minimale vervuiling.

Vier rijstroken is vergelijkbaar met de N201 en de Zuilense Ring. Wat gaan wij doen? Provinciale wegen moeten wij provinciaal houden. Laten wij deze niet opwaarderen naar semi-snelwegen, want dan worden het sluiptwegen. Laat degene die snel wil rijden bij de snelwegen blijven. Laten wij kijken wat wij daaraan kunnen doen om dat optimaal te verbeteren.

De VOORZITTER: Wij zijn aan het einde van de eerste termijn van de Staten. Ik geef het woord aan de gedeputeerde voor een reactie.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Een aantal punten uit dit debat hebben wij in de commissie al met elkaar gedeeld en daar is zeker nog discussie over. In de eerste plaats vragen wij u op dit moment om u uit te spreken over de voorkeursvariant en de uitwerking hiervan verder ter hand te nemen. Ik geef onmiddellijk toe dat een aantal stukken laat zijn geleverd en dat de discussie over de financiën op een later moment gecorrigeerd is door een misverstand tussen de provincie en de gemeente Veenendaal. Daarvoor steek ik de hand in eigen boezem. Rondom de financiën moet u de stukken lezen met de memo. Mevrouw d'Hondt heeft dat keurig samengevat. U zegt dat u het niet weet, maar volgens mij weet het heel goed. Aan de andere kant komt er nog een financiële uitwerking waarin het omhoog en naar beneden kan. Dat zijn op dit moment inschattingen. Elke kostenpost moet in de komende maanden verder vorm krijgen. In dit voorstel gaat het om de hoofdlijn waarin wij aan de gemeente Veenendaal vragen om een bijdrage voor de verdiepte ligging. Dat vragen wij, omdat zij zelf om de verdiepte ligging gevraagd heeft in relatie tot leefbaarheid op de kruising met de Prins Clauslaan. Wij kunnen ons dat voorstellen, maar verkeerskundig kan het zonder de verdiepte ligging van deze kruising. Dat is de reden waarom wij daarover een 50/50 verdeling hebben afgesproken. De andere maatregelen zijn op de kosten van de provincie, omdat het een provinciale weg betreft.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik had moeite met enig rekenwerk in het voorstel. Dank voor de bevestiging dat ik het goed heb uitgerekend. Het vervelende is alleen dat wij de memo moeten lezen als een corrigendum of erratum op het voorstel. In december besluiten wij over de uitwerking daarvan. Persoonlijk heb ik dan iets te doen in mijn privésfeer waardoor ik niet aanwezig ben. Hoe kunnen mijn vervangers dan weten dat zij het voorstel anders moeten interpreteren in de voorbereiding naar het voorstel dan dat er in het voorstel staat? Verantwoordelijk bestuurders moeten op het voorstel kunnen vertrouwen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik snap het dilemma, maar dan komen wij in een tekstexegese. In het besluit over de leefbaarheidsmaatregelen van € 2.000.000 en het oude voorstel om 50/50 met elkaar verder te gaan, staat dat dit het voorstel van de provincie aan de gemeente Veenendaal is. Ik kan uitstekend uit de voeten met de tekst die er staat. Dit geeft ruimte om dit verder met elkaar uit te werken. Wat er gebeurde was dat de verwarring daarover onmiddellijk aan de orde kwam toen het statenvoorstel naar u toe ging. Dat is direct uitgesproken met de gemeente Veenendaal. Ik vond het zeer belangrijk om u direct hiervan op de hoogte te stellen. Het is een uitwerking van wat in het voorstel staat wat wij al weten. Vandaar dat u die memo heeft gekregen. Wat mij betreft hoeft de tekst niet gewijzigd te worden.

Ik begrijp dat de SGP mogelijk nog met een amendement komt. Dat kan helpen, maar ik ken de tekst van uw amendement niet. Als u een goed voorstel heeft, dan houd ik mij aanbevolen. Het is lastig dat het voorstel bij u ligt en ik het niet meer kan wijzigen. Zeker niet het besluit. Dat moet u doen. Volgens mij kunnen wij hiermee verder. Wij weten allemaal waar wij aan toe zijn. Er ligt een voorstel,

een memo, dit debat en wij hebben dit in de commissie met elkaar gedeeld. Als er echter een betere oplossing is, dan houd ik mij aanbevolen. Volgens mij bedoelen wij allemaal hetzelfde als het over het financiële deel gaat.

Dan de oplossing rondom de verbreding, inpassing, vragen rondom de leefbaarheid en de mogelijkheden die wij de komende tijd kunnen uitwerken. Ik zal een aantal van deze punten met u langslopen. In de eerste plaats zijn er vragen gesteld over de termijn van tien jaar waarin dit voorstel gerealiseerd wordt. Dit is vooral een voorzichtigheidstermijn, omdat wij weten dat er nog veel moet gebeuren. Ik heb al gedeeld dat wij met de gemeente Veenendaal de komende maanden zullen werken aan een definitieve planning. Zeker op de korte termijn, omdat er nog veel moet gebeuren richting de besluitvorming aan het eind van dit jaar. Daarnaast gaan wij op de lange termijn kijken wat de scenario's zijn tot en met de realisatie. De ervaring leert dat dit soms wat sneller kan gaan, maar er zijn procedures die lang kunnen duren. Wij gaan daar nog goed naar kijken en wij doen ons best om de termijn van tien jaar zoveel mogelijk te verkorten. Wij willen dit plan zo snel mogelijk realiseren.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Waarop is de termijn van tien jaar gebaseerd en wat zijn daarin de kritische elementen? Ik las dat de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) in verschillende termijnen gaat en dat dit mogelijk een effect kan hebben. Kunt u daarop een reflectie geven?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb de precieze techniek en planning niet bij de hand op dit moment. Dat gaan wij de komende tijd uitwerken. De gemeente Veenendaal wil nog sneller dan de provincie, maar het moet realistisch blijven. Er moet nog het nodige worden uitgezocht, besluitvorming komen, de financiering met de gemeente Veenendaal moet nog georganiseerd worden, er komt nog een inspraakronde, er moet nog aanbesteed worden, er zijn nog beroepsprocedures en rondom de PAS is er het nodige aan termijnen. Dat is niet zomaar georganiseerd. Er moet zeker gekeken worden wat wij op korte termijn kunnen doen. Een aantal van u heeft de ladder van Verdaas erbij gepakt. De treden 3 tot en met 5 zijn uitstekende maatregelen om te kijken wat wij eraan kunnen doen. Dit kan op korte termijn en in combinatie met de eindoplossing. Waar het verlichting geeft moeten wij het vooral niet nalaten.

Dan komen wij bij een grote vraag, namelijk of dit van invloed is op de voorkeursvariant. Het college is ervan overtuigd dat dit niet het geval is. Er is al sprake van filevorming, het aantal motorvoertuigen dat aanvaardbaar is op een 1x1 rijweg is al overschreden en met iedere maatregel om dit te verlichten blijft er sprake van groei. Bij groei blijft het dilemma van congestie bestaan.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben technische vragen gesteld over het aantal voertuigverliesuren bij Veenendaal-Oost op dit moment. Deze cijfers zijn enkel beschikbaar voor de hele N233. Het lastige daarvan is dat wij het beeld hebben dat het heel druk is en er veel vertragingen zijn, maar hoe goed weten wij wat de situatie is als wij geen verdeling kunnen maken tussen de Rijnbrug en Veenendaal-Oost?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb met de heer Van Essen in de commissie zeer uitgebreide rekenexercities doorgenomen. Eveneens op het lagere groeiscenario waaraan u refereerde. Wij kunnen hier diep op ingaan, maar wij zien in het lage groeiscenario dat wij doorgroeien naar 35.000 motorvoertuigen. Op dit moment zit dit ongeveer op 30.000 voertuigen terwijl de kritische grens op 25.000 voertuigen ligt. Wij zien de problemen en weten dat het probleem exponentieel groeit als deze grens overschreden wordt. 35.000 motorvoertuigen is hierbij wel degelijk een probleem. Als je een maatregelenpakket hierop inzet voor de fiets en werkgevers, had u het zelf over 10% reductie. Dat is aan de bovenkant van wat wij landelijk zien, maar laten wij voor het gemak hiermee rekenen. Dan gaan zijn het 3.500 motorvoertuigen minder en blijven er meer dan 30.000 motorvoertuigen over. Dat is een groei ten opzichte van de huidige situatie. Dat is het minimale scenario. Dat bevestigt het beeld dat als het een klein beetje meer wordt, het probleem groter wordt. Daarom blijkt uit alle onderzoeken dat de oplossing van 2x2 rijstroken nodig is.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank voor het antwoord van de gedeputeerde, maar mijn vraag ging vooral over de huidige situatie. Ik heb inderdaad gelezen dat SWECO zegt dat er maximaal 25.000 motorvoertuigen afgewikkeld kunnen worden. Eerdere onderzoeken zeggen dat er met een aantal aanpassingen aan de rotondes 32.500 motorvoertuigen afgewikkeld kunnen worden. Dat vind ik lastig met elkaar in verband te brengen. Mijn vraag ging echter over de huidige situatie, want wij hebben het niet scherp hoe ernstig de situatie op dit moment is. Wij vinden het heel ernstig, maar hebben hier geen cijfers van.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Deze cijfers hebben wij wel. Op dit moment zit het boven de 30.000 motorvoertuigen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Mijn vraag ging over de vertraging op die weg, niet over het aantal voertuigen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is een hele technische vraag waar ik u op dit moment niet het precieze antwoord op kan geven en dit moeten wij niet willen in het statende-bat. Ik waardeer uw inzet en uw enorme diepgang in het debat. Wij hebben veel informatie met elkaar gewisseld. Ik onderken dat het helpt om meer inzicht te krijgen in cijfers. Niet alleen in de cijfers van het aantal motorvoertuigen, maar het was uw betoog om een bredere afweging te maken. Ik probeer u echter mee te nemen in de afweging die wij hebben gemaakt, op basis waarvan wij zeggen dat wij sowieso iets moeten doen. De 2x2 rijstroken zijn daarin onvermijdelijk. Dat betekent niet dat er geen andere maatregelen genomen kunnen worden. Dat wij niet kunnen nadenken over snelheidsverlaging als dit op een bepaald deel van het traject nuttig is. Dat wij nog beter moeten uitzoeken hoe een aantal dingen integraal naast elkaar gezet kunnen worden rondom geluid, luchtkwaliteit, inpasbaarheid en leefbaarheid. Deze punten zie ik in uw amendementen terugkomen. Ik heb al toegezegd dat wij daarmee aan de slag gaan. Sommige amendement zijn weer net iets scherper opgeschreven. Dat vind ik lastig, want volgens mij had u de toezegging dat wij hiermee aan de slag gaan. Er is geen amendement nodig om dit te bevestigen. Ik zal daar later nog wat over zeggen bij de amendementen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat uit alle onderzoeken blijkt dat wij iets moeten doen. De meeste onderzoeken die aan dit voorstel ten grondslag liggen zijn uitgevoerd door SWECO. De afgelopen maanden hebben wij in een informatiesessie over de Rijnbrug gehoord dat SWECO onder een Park&Bike-voorziening verstaat dat iedereen op zijn auto met imperials zijn fiets mee moet nemen om vervolgens het laatste stukje per eigen fiets af te leggen. Zij hadden van het begrip 'deelfietsen' nog nooit gehoord. Dat is het bureau dat zegt dat er geen andere oplossing mogelijk is dan 2x2 rijstroken. Zou een ander bureau met innovatievere concepten tot een andere conclusie komen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij moeten oppassen dat wij een karikatuur maken van een zin die tijdens een presentatie wordt uitgesproken. Met alle begrip voor uw politieke standpunten moeten wij de professionaliteit van een onderzoeksbureau niet ter discussie stellen in een debat. Uiteindelijk moeten wij een afweging maken. Ik kan mij voorstellen dat uw politieke ambitie anders is dan het nog harder moeten inzetten. Dit gaat tegen de trend in. Wij weten dat maatregelen rondom de treden 3 tot en met 5 van de ladder van Verdaas 5 tot 10% reductie kunnen realiseren. Dat is een vuistregel, al hoop je dat het meer is. Wij moeten eerlijk zijn dat wij 10% reductie halen als wij erg ons best doen. Het is nog maar de vraag of dit lukt in een gebied waar een woonwijk wordt gebouwd en waarvan wij weten dat er autobewegingen zijn. Dat betekent niet dat wij niet iets voor elkaar kunnen krijgen, maar wij moeten realistisch blijven nadenken waar wij ongeveer op uitkomen en of wij hiermee het kantelpunt bereiken waarop het probleem zich voldoende oplost om deze maatregel niet te hoeven nemen. Dat is de politieke vraag die hierachter zit. Daarvoor moeten wij het onderzoeksbureau niet bekritisieren, maar dit moeten wij met elkaar doen.

De overtuiging van GS is dat wij 2x2 rijstroken nodig hebben. Ik hoor een aantal van u hier in de Staten zeggen dat ondanks alles wat wij doen er groei blijft. Er blijft groei op een plek waar wij al problemen zien. De gemeente Veenendaal vraagt om een 2x2 oplossing met een verdiepte kruising. Die

oplossing is nodig om de verkeersafwikkeling goed te krijgen. Een aantal mensen maakt op dit moment gebruik van andere routes door Veenendaal. Deze mensen willen wij liever via de Rondweg Oost afwikkelen, zodat zij niet door de wijken gaan rijden om de spits te mijden. Dat is de politiek-bestuurlijke afweging waarover wij spreken.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat wij maximaal 10% reductie halen met alle andere maatregelen, maar deze staan niet in het voorstel. U heeft mondeling toegezegd dat u daarnaar gaat kijken, ik hoop met een ander bureau dan SWECO. Waarom staat dit niet in het voorstel, want 10%vermindering van de verkeersgroei is toch winst? Daarna kunnen wij kijken of een verbreding noodzakelijk is. Zo staat het niet in het voorstel.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Ik refereerde aan het debat dat wij gehad hebben en toen heb ik het per trede wel drie keer toegezegd. Daar zit het pijnpunt. De reductie van 10% moeten wij niet absoluut maken. Dat is de bovenkant van de vuistregel. De gemeente Veenendaal en wij zijn graag bereid samen inzet te leveren op fiets, OV, werkgeversaanpak, U15 en scholen. Elke inzet die wij kunnen doen die moeten wij doen.

U heeft een voorkeursvariant gekregen op basis van een afweging waardoor de vraag ontstaat of u bereid bent om verder te gaan met 2x2 rijstroken met een verdiepte ligging bij de Prins Clauslaan. Met dit voorstel sluit ik niet uit dat wij geen andere maatregelen treffen, maar andersom gaan die maatregelen niet helpen om tot een andere afweging te komen. Ook niet tot de NulPlus-variant die werd benoemd door de PvdD. U heeft een memo gekregen waarin uitstekend is uitgelegd dat de NulPlus-variant geen oplossing is. De afweging is doorpakken of de oplossing die er ligt.

Dan ga ik nog een paar dingen zeggen over de moties en de amendementen. De PvdA vraagt in eerste instantie om de weg over te dragen aan de gemeente. Zover ik de gesprekken gevoerd heb met de gemeente gaat het hier nog niet over. Het begon bij de vraag over de snelheid. Dat begon vooral vanwege de inpassing van de weg. Het is een krap stuk, omdat de woonwijk dicht gebouwd is op een niet-gereserveerd tracé voor de weg. Daardoor is het een inpassingsvraagstuk waarbij het eveneens over leefbaarheid gaat. Dat is de reden geweest om over de snelheid te praten en dit gaat niet over het hele traject. In uw bijdrage deed u de suggestie om de hele weg over te dragen aan de gemeente, maar het gaat maar over een klein stukje van de weg. Wellicht is dit niet nodig, omdat het binnen het provinciale regiem kan en uiteindelijk misschien naar 80 km/h. Dat is waarop het technische ontwerp gebaseerd is. Wij hebben alle openheid georganiseerd tussen de gemeente en de provincie om dit verder uit te werken. De motie van D66 geeft daar een uitstekende invulling aan. Daar kunnen wij uitstekend mee leven. Echter, als u de weg overdraagt, dan zijn de kosten van € 2.000.000 voor de gemeente. Dat lijkt mij een druppel op de gloeiende plaat. Ik verwacht niet dat er dan een andere oplossing komt, want de gemeente onderkent uit alle verkeersmodellen dat er een steviger oplossing nodig is dan 1x1 rijstroken. Wij moeten onze verantwoordelijkheid nemen, omdat het een provinciale weg is. Als u de hele verantwoordelijkheid bij de gemeente legt, dan is de rekening voor de gemeente veel groter dan wanneer de verantwoordelijkheid bij de provincie blijft.

Het amendement van de PvdA om de snelheid te verlagen naar 50 km/h wil ik afraden, omdat wij eerst moeten kijken wat de beste oplossing is. Ik weet dat nog niet. Als wij ergens nog geen onderzoek naar gedaan hebben, dan is het naar de snelheid. Veel dingen hebben wij uitgezocht en hebben wij ter discussie gehad of het goed genoeg is uitgezocht, maar dit weten wij nog niet. Het is te prematuur om een snelheid vast te stellen. Dat heeft te maken met de doorstroming, veiligheid, inpassing enzovoort. Een aantal specialisten moet de verschillende varianten naast elkaar leggen en aan u kunnen voorleggen. De motie van D66 en anderen doet daar recht aan om dat verder uit te zoeken. Dan krijgt u dat te horen bij de afweging aan het eind van het jaar.

Dan het amendement van GroenLinks. Uw eerste amendement gaat over de integrale afweging voor de N233. Volgens mij had ik al toegezegd dat ik dit allemaal zou gaan doen. U schrijft daarbij dat het van belang is voor de definitieve variantkeuze, maar wij gaan de voorkeursvariant verder uitwerken. Dat is op dit moment de definitieve variant, omdat wij weten dat de andere varianten geen oplossing bieden.

Het risico van uw amendement is dat de suggestie gewekt wordt dat wij de variant opnieuw ter discussie stellen. Zolang het binnen de marge is waar wij het op dit moment over hebben, dan is dat niet de inzet van het college en de uitwerking die samen met de gemeente Veenendaal is afgesproken.

Wij hebben het al een aantal keren gehad over de kortetermijnmaatregelen per trede. Het enige dat u eraan toevoegt, is of er al een mogelijkheid is om tijdelijk de snelheid te verlagen. Dit weet ik niet en vraagt om een extra onderzoek bovenop waar wij al mee bezig zijn. Wij hebben hier goede gesprekken over gehad, maar ik merk dat er aan het eind nog een punt bij komt waarover wij onvoldoende gediscussieerd hebben of dit een reële variant is. Volgens mij is het amendement niet nodig, omdat de maatregelen en de inzet op treden 3 tot en met 5 van harte worden ondersteund. De snelheidsverlaging op de korte termijn kan ik u niet toezeggen. Ik wil mijn aandacht richten op het uitwerken van de voorkeursvariant.

Tot slot het amendement van de ChristenUnie. Vanuit het technisch ontwerp zijn wij begonnen met een snelheid van 80 km/h. Dit is het uitgangspunt op een provinciale weg. Dat is verstandig, want de snelheid kan beter naar beneden dan uiteindelijk weer omhoog. Ik snap echter uw punt dat wanneer wij de snelheid eruit halen, wij in politieke zin alle ruimte hebben om de snelheid op een andere manier met elkaar te bespreken. Dan gaat het over de verlaging hiervan.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Tijdens de commissievergadering heeft de gedeputeerde gezegd dat wij dit beslispunt eruit kunnen halen, maar dat zal niet veel veranderen aan hoe het college het ontwerp uitwerkt. Dan heeft het geen zin om een amendement in te dienen, want dat is bedoeld om de besluitvorming bij te sturen. Kunt u aangeven wat u anders gaat doen in de uitwerking als dit amendement wordt aangenomen dan wat er in het besluit staat?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij moeten wij twee zaken uit elkaar trekken, namelijk de technische kant van het ontwerp en de politieke vragen in hoeverre de leefbaarheid, het geluid, de luchtkwaliteit, de doorstroming enzovoort beter gefaciliteerd kunnen worden bij een lagere snelheid. In dat laatste deel heb ik u beloofd en met de gemeente Veenendaal afgesproken om te kijken of er een andere snelheid mogelijk is die meerdere voordelen geeft dan de techniek. Op technisch vlak speelt er een ander probleem, namelijk dat het tracé heel smal is. Het ontwerp kan wat afgeknepen worden bij een lagere snelheid, maar het gaat soms enkel over decimeters. Het is de vraag of het dan past. Vandaar dat wij beginnen bij 80 km/h. Als dat past, dan past een weg met een lagere snelheid zeker als dit op leefbaarheid of veiligheid beter scoort. Beide zaken kunnen naast elkaar staan. U krijgt in het najaar van mij een overzicht waarbij de verschillende snelheden zijn afgewogen op verschillende aspecten met een voorstel hoe wij daarmee omgaan.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik merk een tegenstrijdigheid in de uitvoering van dit voorstel. Aan de ene kant proef ik dat er een brede steun is om de snelheid te verlagen, maar in de technische uitwerking gaat u verder met een snelheid van 80 km/h. Wij willen wat, maar u gaat toch iets anders doen. Bij de Zuilense Ring hebben wij gemerkt dat als een weg er eenmaal ligt voor een bepaalde maximum snelheid, dan is het altijd duurder om allerlei aanpassingen te maken aan de infrastructuur om de snelheid te verlagen. Dat gaat niet alleen over een verkeersbordje. Ik verzoek u met klem uit te gaan van een lagere snelheid. Een smallere aanleg scheelt in de ontwerpkosten en in de kosten van de grondverwerving.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik weet nog niet welke snelheid wij gaan hanteren. Dat is mijn punt. De politieke discussie over de snelheid is de laatste twee maanden naar voren gekomen, maar wij hebben al eerder gekeken of een oplossing van 2x2 rijstroken past op die plek. Op basis van de techniek is er gekeken naar de provinciale richtlijn van 80 km/h. Het vraagstuk of de weg past is al eerder gestart, want als deze weg niet past dan kunnen wij dit niet aan u voorleggen. Vandaar dat het technisch ontwerp op deze manier is gestart. Daardoor kunnen wij voor de beslissing aan het eind van het jaar nog makkelijk terug als wij dat willen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt: "Ik weet nog niet welke snelheid het wordt. Daarom ga ik uit van de richtlijn van de provincie." Terwijl in de Staten de brede wens ligt om uit te gaan van een snelheid van 50 km/h. Waarom gaat u daar niet vanuit, dan gaat u mee met de wens van de Staten?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niet het gevoel dat er een brede wens is voor een snelheid van 50 km/h. Ik heb het u expliciet horen zeggen en verder niemand anders. Ik lees in de motie van D66 en anderen een snelheid van 60 km/h, want dan blijft het een provinciale weg. Ik merk dat wij er allemaal nog naar zoeken. Mijn suggestie is dat wij geen snelheid vastpinnen. Laten wij de ruimte pakken om de varianten naast elkaar te leggen en laten wij dan kijken hoe wij dit goed kunnen inpassen.

Terugkomend op het amendement van de ChristenUnie: dan kan het uitstekend dat u het laatste beslis-punt er uithaalt. Dat geeft de ruimte om het gesprek in formele zin verder met elkaar te voeren.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde zeg-gen dat hij voor verschillende snelheden de zaken op een rij wil zetten, zoals geld, leefbaarheid en doorstroming. Praten wij bij de snelheden over een snelheid van 80, 60 of 50 km/h?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als wij hierover gaan nadenken, dan gaat het over 80, 70, 60 en 50 km/h.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw d'Hondt. Mevrouw d'Hondt heeft een pleidooi gehouden voor een lagere snelheid. Kan ik daaruit opmaken dat u voor het voorstel stemt als de snelheid wordt verlaagd?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp dat de gedeputeerde de precie-ze snelheid open wil laten. Dat respecteer ik. Wat ik wel graag helder wil krijgen is dat er verschillen-de ontwerpen komen voor verschillende snelheden. Krijgen wij later dit jaar een voorstel waarin de verschillende ontwerpen naast elkaar staan qua kosten en effecten als de weg ontworpen en ingericht wordt voor een snelheid van 50, 60, 70 of 80 km/h? Of ontwerpt u de weg voor een snelheid van 80 km/h en kijkt u wat er gebeurt als wij de snelheid verlagen? Daartussen zit een wezenlijk verschil dat ik graag scherp wil krijgen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ben voorzichtig in de beantwoording van deze vraag, omdat ik nog niet weet wat ik u kan aanbieden. Dit zie ik terugkomen bij de variantendis-cussie. Wij maken een duidelijke afweging waarom een variant afvalt, terwijl deze in de politieke dis-cussie toch weer ter sprake komt. Dat kan hier ook gebeuren. Wij kunnen tot de conclusie komen op basis van argumenten bij een snelheid waardoor deze niet wenselijk is en vrij snel afvalt. Ik waar-schuw hiervoor, voordat er in het najaar opnieuw een discussie ontstaat. Ik wil de hele uitwerking van een variant zien. Dat is het debat dat hier voorbijkomt. Het hoort erbij om hiernaar te kijken.

Op een bepaald stuk van het tracé is het relatief krap. Daar is niet veel technische ruimte. Wellicht helpt een lagere snelheid, waardoor een smaller wegprofiel georganiseerd kan worden. Wellicht is dit goedkoper. Dit moet allemaal nog onderzocht worden. Hier moeten wij een politiek-bestuurlijke af-weging kunnen maken, zonder elk detail erachter. De techniek moet ons helpen om te bepalen wat de beste snelheid is. Ik denk dat ik aardig in uw richting kom, maar bij de voorbereiding van dit debat heb ik al gemerkt dat er al snel een extra discussie ontstaat over de uitwerking van bepaalde scenario's. Ik wil voorkomen dat dezelfde discussie ontstaat. Laten wij de verwachting helder houden.

Ik zie een tabel voor mij waar de snelheden bovenaan staan en waar wij op de aspecten daaronder van doorstroming tot leefbaarheid en kosten een zo goed mogelijk afweging proberen te maken om helder te krijgen wat de beste variant is. Laten wij eerlijk zijn, uiteindelijk is dit al politiek. Ondanks dat be-paalde snelheden kunnen, wordt er toch een keuze gemaakt en daarover kunnen wij het niet met elkaar eens zijn.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat is een helder antwoord. Als de snelheden boven de tabel staan, kunt u dan toezeggen dat de uitwerking van die varianten een ontwerp-snelheid op dat niveau is? Als de weg daarvoor niet aangepast hoeft te worden, dan hoeft daarvoor geen extra geld uitgegeven te worden. Als het een smallere onderdoorgang betekent waardoor geld bespaard kan worden, dan is dit wezenlijke informatie. Dat is iets anders dan dat u alleen het verschil met een ander bordje gaat doorrekenen. Dat zal wat ons betreft onvoldoende zijn.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat zou voor mij ook onvoldoende zijn. Dan hoef ik geen onderzoek te doen en kunnen wij gewoon bordjes wisselen. U veronderstelt direct dat een onderdoorgang smaller kan en dat dit geld kan besparen. Dat is interessant om te weten, maar ik weet niet of het kan. Ik zal dit onderzoeken, maar weet nog niet hoe groot dat effect is.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik had nog een vraag gesteld waarop ik graag een antwoord hoor.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De SP heeft nog een vraag gesteld over Wijk bij Duurstede. Daarvoor duiken wij in de geschiedenis van dit dossier, met beperkte kennis van uw gedeputeerde. Ik heb begrepen dat er discussie is geweest over deze weg, dit tracé en de reservering die er in eerste instantie niet is gemaakt, terwijl de woonwijk wel gebouwd is. Daarvoor hebben wij toestemming verleend. Op het moment dat er woningen worden gebouwd, leidt dit tot meer mobiliteit. Dat is precies wat hier aan de hand is en waarom hier een oplossing voor moet komen. Later op de dag zag ik uw motie over hetzelfde onderwerp. Op het moment dat er aardig wat woningen worden toegevoegd op het tracé bij Wijk bij Duurstede, ontstaat er een mobiliteitsvraagstuk en moet je wat doen aan de weg of de aansluiting op de snelweg. Dat speelt aan beide kanten. Bij Wijk bij Duurstede moeten wij, in de context van U Ned en de U10, een goede afweging maken waar je dit wilt, omdat dit overal tot mobiliteitsvraagstukken leidt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Hoe heeft het dan in Veenendaal zo ver kunnen komen? Dat is van essentieel belang, want de woningen in Wijk bij Duurstede zijn ook nodig. Hoe gaan wij dat in Wijk bij Duurstede oplossen, zodat de woningen er wel komen? Die woningen in Veenendaal zijn vlak aan de weg gebouwd. Dat is toch een rare manier van organiseren geweest?

De VOORZITTER: Kort graag.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit kan ik niet kort beantwoorden. Er zijn verschillende lezingen over dit verhaal, want de gemeente Veenendaal heeft hierop een ander perspectief dan de provincie. Wij hebben discussies gehad over tracéreserveringen voor een eventuele uitbreiding van de weg naar 2x2 rijstroken. Deze reservering is er niet gekomen. De woonwijk is er gekomen vanuit het perspectief dat het kan. Het blijkt echter dat op de rondweg de congestie en de problemen toenemen en de gemeente graag een 2x2 oplossing wil. Dan moet je dit inpassen en wordt het puzzelen. Dat is het vraagstuk waarvoor wij op dit moment staan.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn, want dan ga ik eerst schorsen. Anders kan ik de stemming voorbereiden voor na de lunch. Dat zal ik het liefst doen, maar ik begrijp dat u een tweede termijn wenst. Dan schors ik de vergadering een half uur. Na de lunch zullen wij het debat afmaken en gaan wij over tot de stemmingen. Ik wens u een smakelijke maaltijd. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 12.15 uur tot 12.56 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik kijk rond en wil graag weten welke fracties voornemens zijn om moties of amendementen bij dit onderwerp in te dienen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! De SGP gaat een amendement indienen. Het college heeft voorgesteld om de helft van de extra bouwkosten voor de ongelijkvloerse kruising

bij de Prins Clauslaan voor de rekening van de gemeente Veenendaal te laten komen. Het college heeft intussen nieuw afspraken gemaakt met de gemeente en de goede en leefbare doorstroming op de provinciale wegen is een provinciale taak.

Wij besluiten dat het tweede besluitpunt uit het statenvoorstel vervalt, te weten de tekst "de gemeente Veenendaal neemt de helft voor de extra bouwkosten voor een ongelijkvloerse kruising ter hoogte van de Prins Clauslaan voor haar rekening. Het staat de gemeente vrij om voor haar inleg een bijdrage van de regio Food Valley te vragen." Wij willen hier niks over zeggen. Dat is de inhoud van ons amendement. Verder hebben wij in de tweede termijn geen aanvullingen op de eerste termijn.

Amendement A15 (SGP): provinciaal geld voor provinciale taak

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018;

gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel N233/Rondweg-Oost Veenendaal;

constaterende dat:

het college voorstelt de helft van de (wettelijke) leefbaarheidsmaatregelen voor rekening van de gemeente Veenendaal te laten vallen;

overwegende dat:

- *het college intussen nieuwe afspraken heeft gemaakt met de gemeente;*
- *een goede en leefbare doorstroming op de provinciale wegen een provinciale taak is;*

besluiten:

- *de eerste bullet van het tweede besluitpunt, te weten de tekst "de provincie Utrecht neemt de bouwkosten van de maaiveldvariant voor haar rekening" als volgt te wijzigen:
"de provincie Utrecht neemt de bouwkosten van de maaiveldvariant en de kosten voor de leefbaarheidsmaatregelen voor haar rekening"*
- *de derde bullet van het tweede besluitpunt, te weten de tekst "de gemeente Veenendaal heeft 2 miljoen euro toegezegd voor de leefbaarheidsmaatregelen. De provincie zal in een gelijke inleg voorzien. Op het moment dat de kosten hoger blijken te zijn dan € 4 miljoen, wat een realistische verwachting is, dan stelt de provincie voor een gelijke verdeling van de kosten aan te houden." te laten vervallen.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Bij motie M36 is door de indieners een punt toegevoegd: "en hier tevens de effecten op ruimtelijke inpassing en kosten in mee te nemen." Dat voorkomt een nieuw indienen en een groot aantal handtekeningen.

Intussen wordt de stemmingslijst gemaakt. Ik geef het woord aan mevrouw Ens.

Mevrouw ENS (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij willen allemaal het allerbeste voor Veenendaal. De VVD wil de knelpunten oplossen en daar is de verbreding een onderdeel van. Daarnaast houden wij onze oren open voor allerlei andere maatregelen die nodig zijn voor de doorstroming, de veiligheid, de leefbaarheid en de kosten van verschillende opties. De maximum snelheid op de rondweg is voor ons daarin geen principieel punt. Echter, alle onderzoeksvarianten hebben geen invloed op de voorkeursvariant. Daarover stemmen wij vandaag. Wij willen graag vooruitkijken en met deze ontwerpvariant verder. Wij hebben daarvoor ons vertrouwen in het college uitgesproken in de eerste termijn. Wij hebben geen grote hoeveelheid moties en amendementen nodig om ervan uit te gaan dat het college doet wat het zegt en met een goede oplossing komt in het najaar.

Wij staan wel achter het amendement van de ChristenUnie over de snelheid, de motie van D66 die wij mede indienen en het amendement van GroenLinks over de maatregelen die tijdelijk genomen kunnen worden voordat wij met de aanpassing van de weg aan de slag gaan.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben de discussie en het betoog van de gedeputeerde met belangstelling gevolgd. Desondanks vinden wij dat het voorliggende besluit op een aantal onderdelen niet klopt en dat dit naar onze mening geen goede oplossing is. Wij zullen daarom tegen het voorstel stemmen, ook als onze amendementen worden aangenomen.

Ik heb nog twee toelichtingen op onze motie. Deze vraagt namelijk niet om de hele N233 aan de gemeente over te dragen, maar alleen het stukje van het tracé dat bij de bebouwde kom ligt. Hiervan vragen wij niet om het over te dragen, maar om met de gemeente in gesprek te gaan om te zien of er draagvlak is om dit deel van de N233 over te dragen. Wat ons betreft zouden de kosten van de gemeente niet hoger moeten zijn dan de € 8.500.000 die op dit moment gevraagd wordt.

Dan heb ik nog een toelichting op ons amendement. Dit vraagt niet om een maximum snelheid bij voorbaat vast te stellen, maar om uit te gaan van een ontwerpsnelheid van 50 km/h. Dat is wezenlijk wat anders.

Tot slot heb ik nog twee vragen aan andere fracties. Met belangstelling heb ik de amendementen van GroenLinks gelezen. Hierin staat echter niks over het voorstel over een andere voorkeursvariant. Als de amendementen van GroenLinks worden aangenomen, stemt zij dan wel in met de voorkeursvariant van 2x2? Bij de motie van D66 ben ik blij met de aanpassing om de kosten en de ruimtelijke inpassing mee te nemen in het onderzoek. Wij zullen deze motie steunen, maar het taalgebruik past niet bij onze partij. Het gaat over gevoelens en andere mensen. Daar vind ik van alles van, maar wens mij daar niet over uit te spreken in een politiek debat.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben nog onze bedenkingen. Wij gaan uit van een weg van 80 km/h, omdat dat een provinciaal uitgangspunt is. Als later blijkt dat het voor de leefbaarheid beter is dat de snelheid teruggaat, dan ben ik bang dat er wordt gezegd dat dit niet kan, zoals op de Zuilense Ring. Welke garantie krijgen wij dat als het beter is voor de doorstroming, dat de snelheid naar beneden gaat? Daarnaast is nog niet goed uitgezocht wat precies de vertraging in minuten is in de huidige situatie. Als je dit niet weet, hoe kun je dan voor deze grote uitbreiding van 2x2 rijbanen kiezen? Wellicht is de vertraging maar 2 of 3 minuten en is het voldoende om de maatregelen te nemen voor fiets en OV om het autoverkeer te verminderen. Dan hoeft je de hele weg niet overhoop te halen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Is het mevrouw Poppe bekend dat er provinciale wegen zijn waar een maximum snelheid geldt van 30, 50 of 60 km/h? U zou aan de gedeputeerde kunnen vragen of hij daar rekening mee kan houden. Het behoort best tot de mogelijkheden dat de maximum snelheid lager is dan 80 km/h.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat is wat ik beoog. Welke garantie hebben wij dat het lager kan als dat moet? Die garantie mis ik.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de voorzitter! De een zijn vrees is de ander zijn hoop. Wij zijn bang dat de weg ontworpen wordt voor 50 km/h en later wordt besloten dat het 80 km/h moet worden, omdat de hoeveelheid auto's die per uur over de weg kan rijden groter is. Dat zou dan niet meer kunnen, omdat de weg daarop niet is ingericht. Wat de PVV betreft gaan wij uit van 80 km/h. Welke snelheid het daadwerkelijk zal worden is dan later een onderwerp van onderzoek.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Betekent dit dat de heer IJssennagger de N233 als een doorstroomweg ziet tussen de A12 en de A15, omdat er geen andere optie is en automobilisten hier kunnen doorrijden? Impliciet hebben wij daarmee deze keuze gemaakt. Bent u het daarmee eens?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de voorzitter! Onze voorkeur is beslist dat de N233 geen doorstroomweg wordt, maar zolang andere partijen de verlenging van de A30 blokkeren zal dit een alternatief zijn als je van de A12 naar de A15 wilt. Dat is de reden dat wij graag brede wegen willen, omdat je het verkeer daar naartoe kunt trekken. Elders zal dit een verkeersonttrekkende werking heb-

ben op plaatsen waar je graag minder verkeer ziet. Ik hoor een aantal leden de verkeersaantrekkende werking noemen, maar het zou raar zijn als wij een weg aanleggen en er niet meer verkeer komt. Dan kun je je afvragen waarvoor je het gedaan hebt, omdat de burgers er niet blij mee zijn. Wij hebben geld uitgeven voor het aanleggen van een weg en wij zullen extra blij zijn als deze weg gebruikt wordt. Het negatieve aspect dat extra asfalt verkeer aantrekt is een positief effect. Het is een bewijs van goed bestuur.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de gedeputeerde voor zijn uitgebreide antwoorden. Ik ga beginnen met een oud Chinees spreekwoord dat zegt: "Voorspellen is lastig, zeker als het over de toekomst gaat." Dat is hier van toepassing bij de verkeersintensiteit op deze weg. Het aantal voertuigverliesuren is onbekend. De gedeputeerde heeft terecht opgemerkt dat dit een technische vraag is. Wij hebben deze vraag eerder als technische vraag gesteld, maar het antwoord was er niet. Daarmee wordt het een politieke vraag, want dat betekent dat wij niet precies weten wat de huidige situatie is. Daarom vroegen wij dat. Aan de andere kant komt het definitieve besluit pas later. Daardoor heeft het college nog wat tijd om een aantal van deze dingen te completeren.

Ik ben blij dat de gedeputeerde heeft gezegd dat het een en ander mogelijk is aan maatregelen voor het OV en de fiets. Hij heeft gezegd dat het niet ondenkbaar is dat wij hiermee 5 of 10% reductie halen. Daardoor komen wij in een lager groeiscenario en gaat het aantal motorvoertuigen richting 32.000. Waarin ik de gedeputeerde onnavolgbaar vind, is dat hij vervolgens zegt dat er per se 2x2 rijstroken nodig zijn. Dat is precies waarover ons amendement gaat, namelijk over de integrale afweging. Ik hoor de gedeputeerde min of meer toezeggen dat hij dat wel wil doen, maar ik wil er zeker van zijn of hij inderdaad bij de definitieve besluitvorming de onderbouwing van de voorkeursvariant gaat completeren. Dat betekent voor ons een onderbouwing van zowel 7.1 als van 7.2, omdat de discussie voor een groot deel daarover gaat.

GroenLinks heeft een ander amendement ingediend over het voortvarend aan de slag gaan met het kortetermijnpakket. Daarin maak ik een kleine wijziging. De zin "en hierbij ook een mogelijke (al of niet tijdelijke) verlaging van de maximum snelheid mee te nemen." kunt u doorstrepen. Dan eindigt het met "En uit te voeren." Dat ging over een mogelijk al eerdere tijdelijke verlaging van de maximum snelheid. Wij vinden dat nog steeds een optie. De gedeputeerde heeft echter gezegd dat hij dat niet direct uitsluit, maar het hem lastig maakt om dit op dit moment te onderzoeken. Wij geven dit wel als suggestie mee, omdat het de leefbaarheid kan verbeteren. Het is een optie die mogelijk interessant kan blijven.

Dan heb ik nog een antwoord op de vraag van mevrouw d'Hondt: wat doen wij als onze amendementen worden aangenomen? Als onze beide amendementen worden aangenomen met de interpretatie van de amendementen die ik zojuist heb gegeven en het amendement van de ChristenUnie wordt aangenomen over de lagere snelheid, dan zullen wij voor het voorstel stemmen. Dit geldt dus alleen als alle drie de amendementen worden aangenomen.

De VOORZITTER: Wilt u aangeven of u een correctie hebt gemaakt op amendement A12 of amendement A13.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat ging over amendement A13. De laatste zin van het bespispunt eindigt dan met: "uit te werken en uit te voeren;" De zin die daarna komt vervalt daarmee.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! De eventuele wijziging van het amendement A13 van GroenLinks ging mij te snel. Alle snelle maatregelen moeten ergens van betaald worden. Moet de gemeente Veenendaal dit betalen of betaalt de provincie dit?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het amendement zegt dat wij op korte termijn maatregelen nemen. Daar moet een dekking voor komen. Ik neem aan dat daarin wordt voorzien in het definitieve besluit. Daarin vertrouw ik het college.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! In mijn beleving kunnen wij alleen beslissen over onze portemonnee en niet over de portemonnee van Veenendaal.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Dat zien wij graag terug bij het definitieve besluit. Hetzelfde geldt voor het onderdeel van het besluit over de verbreding. Daarbij zijn wij eveneens afhankelijk van de financiering van Veenendaal.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! U doet dus geen uitspraak over wie dit gaat betalen? Daarvan zal onze stem voor uw amendement afhangen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij doen daar geen uitspraak over. Als ik het goed begrijp haalt u dit ook uit uw amendement voor een ander gedeelte. Wij gaan niet zeggen wie dit moeten betalen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Als uw amendementen worden aangenomen, dan kunt u instemmen met het voorstel en daarmee met de uitwerking van 2x2 rijstroken? In uw amendementen stelt u allerlei onderzoeken voor die wellicht zorgen voor een andere uitwerking.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Uiteraard niet. Als er een onderbouwing gecompleteerd wordt en daaruit komen andere maatregelen naar voren, dan neem ik aan dat het college dit meeneemt in het definitieve besluit dat wij in december voorgelegd krijgen. Op dat punt wacht ik graag het antwoord van de gedeputeerde af.

De VOORZITTER: Als de andere fracties het woord niet meer willen voeren, dan geef ik het woord aan de gedeputeerde.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een aantal opmerkingen naar aanleiding van de moties en amendementen. Daarnaast doe ik de toezegging aan de SP dat wanneer blijkt dat een andere snelheid verstandiger is, wij die snelheid zullen hanteren. Die garantie heeft u. Uiteindelijk kunt u hierover zelf besluiten, want uiteindelijk komt hier een voorstel waarin de varianten en snelheden tegen elkaar worden afgewogen. Dat is precies de reden waarom wij hiernaar kijken.

Ik doe een suggestie aan de SGP, want u heeft een goede poging gedaan om de tekst van het besluit te wijzigen. Echter, u wijzigt het tweede besluitpunt, maar de tekst waarin u deze wijzigt staat grotendeels al in het eerste besluitpunt, namelijk: "de provincie Utrecht neemt de bouwkosten van de maai-veldvariant voor haar rekening." Daar voegt u terecht aan toe: "en de leefbaarheidsmaatregelen." Dat zou in het eerste besluitpunt kunnen wijzigen. Het tweede besluitpunt is cruciaal. U schrapt dit, maar daarin staat dat wij de afspraak hebben gemaakt met de gemeente Veenendaal dat wij uitgaan van een 50/50 verdeling van de verdiepte ligging van de kruising. Het kan uw politieke punt zijn dat u vindt dat wij dit moeten betalen of dat u dat nog aan mij laat. Ik doe de suggestie om het eerste besluitpunt te wijzigen zoals u dat voorstelt, het tweede punt te laten staan en dan kan het derde besluitpunt geschrapt worden. Dat was volgens mij uw doel.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij staan er nog maar twee besluitpunten in het amendement.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U wijzigt de besluittekst van het statenvoorstel. Mijn suggestie is om het derde besluitpunt van het statenvoorstel te schrappen vanuit uw perspectief. Dat doet u al met wat er in uw amendement staat. Het gaat mij echter om het eerste en het tweede besluitpunt uit het statenvoorstel. U wijzigt het eerste besluitpunt door daaraan leefbaarheidsmaatregelen toe te voegen. U schrapt vervolgens het tweede besluitpunt, terwijl dat een belangrijk punt is. Dat is een afspraak met de gemeente Veenendaal dat wij van een 50/50 verdeling van de kosten uitgaan bij de verdiepte ligging van de kruising op de Prins Clauslaan.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan intern overleggen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het maakt niet uit wat wij doen met de motie van de PvdA, want u gaat toch tegenstemmen. Dat is jammer. Ik snap uw punt dat wij in overleg moeten. Het kan zijn dat wij op een snelheid uitkomen die bij een gemeentelijke weg hoort. Dan spreken wij over de overdracht van een tracé. Daarover zijn wij het niet met elkaar oneens. Het interessante van uw motie is dat u zegt dat de gemeente niet meer dan € 8.500.000 moet betalen, maar het is raar dat wij moeten betalen als wij het overdragen. Dat vind ik boeiend. Ik probeer het simpel te houden. Het is een provinciale weg die valt onder onze verantwoordelijkheid, aanleg en inpassingsmaatregelen, behalve de kruising. De kruising betalen wij 50/50. Verder hebben wij gesprekken over de snelheid. Dat kan betekenen dat wij daarna iets overdragen. Bent u daar tevreden mee? Met uw motie ben ik nog niet tevreden.

Dan uw amendement A11 'gas terug bij Veenendaal-Oost'. Ik zie dat er ontwerpsnelheid staat en het niet direct 50 km/h is. Wij maken het onszelf erg ingewikkeld als wij in het ontwerp beginnen bij 50 km/h. Als wij dan ontdekken dat 60 of 70 km/h verstandiger is, dan loop je het risico dat het hele ontwerp aangepast moet worden. Andersom is het handiger door te beginnen met een ontwerp van een hogere snelheid. Dat neemt niet weg dat wij naar de andere snelheden kijken.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij wordt de gedeputeerde op zijn wenken bediend, want in ons tweede besluitpunt noemen wij duidelijk dat wij het derde besluitpunt laten vervallen. Dat is exact wat u voorstelt.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U heeft gelijk. Ik snap de verwarring, maar dat komt door het snelle lezen van mijn kant. Ik heb mij vergist. Volgens mij is dit precies wat wij bedoelen. Daarmee zou dit amendement goed kunnen. Dit staat als het ware in de memo bij het besluit. Daarmee raad ik u dit amendement aan, want dan gaat het goed in het besluit. Wellicht dat mevrouw d'Hondt dan alsnog voor het besluit stemt. Wij komen haar hiermee zoveel mogelijk tegemoet. De aanpassing aan motie M36 lijkt mij uitstekend.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Er is wat verwarring ontstaan over het amendement A11 van de SGP. Wij willen hier graag nog nader naar kijken en willen voorkomen dat er opeens een positief advies ligt.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mijn excuus voor de verwarring, want ik ontdek dat ik deze veroorzaakt heb. Met dit amendement vertaalt de SGP de memo over de kostenafspraken die wij met Veenendaal gemaakt in het besluit. Simpel kan ik het niet maken. Op dit moment staat in het besluit dat Veenendaal € 2.000.000 bijdraagt aan de leefbaarheidsmaatregelen, niet zijnde de verdiepte ligging van kruising. Ik heb u uitgelegd dat ik daarmee verder kan, omdat het in een context staat waarin het kan. Echter, door dit te wijzigen wordt dit punt uit het besluit gehaald. Dat betekent dat er staat dat wij alles betalen en dat de verdiepte ligging van de kruising 50/50 wordt betaald. Als u dat met mij eens bent zou ik dit amendement positief adviseren.

Amendement A12 van GroenLinks gaat over de integrale afweging. Een aantal zaken die u vraagt in uw amendement zijn dingen die wij uitgebreid besproken hebben. Ik heb mijn eigen uitwerking erbij gepakt. Wij gaan aan de slag met ruimtelijke inpassing, financiën, een kostenbatenanalyse, het verder uitwerken van de kosten en het goed afwegen van de leefbaarheid, WHO-normen, milieu en duurzaamheid. Wij moeten nog het nodige aanleveren over hoe de uitvoering, risico's en de planning in elkaar zitten. Al die zaken zitten in de context van het dictum dat u voorstelt. Daar staat hetzelfde, maar dan in uw eigen taal. Ik zeg u graag toe dat wij daarmee aan de slag gaan. Waar het mij om gaat, is dat het verwachtingenmanagement gelijk moet zijn over de definitieve variantkeuze die in uw toelichting staat. Op het moment dat het binnen de huidige context gebeurt, hebben wij een variantkeuze. Het kan zijn dat blijkt dat er onverhoopt iets anders boven tafel komt. Dan moeten wij daarover spreken. Wij moeten echter voorkomen dat wij door de indruk te wekken dat wij dit allemaal uitwerken, daarna dit

hele debat over kunnen doen. Dat is wat mij betreft niet de bedoeling. Echter, wat u vraagt is te leveren en staat al op het lijstje.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In mijn inbreng heb ik aangegeven dat het ons gaat om het completeren van de onderbouwing. Daarmee doelen wij op de onderbouwing van de keuze voor de voorkeursvariant op basis van de afwegingen bij 7.1 en 7.2. Daarop zou ik graag een bevestiging krijgen van de gedeputeerde.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wat bedoelt u met 7.1 en 7.2?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dit zijn de punten in het statenvoorstel waarmee is gekomen tot de voorkeursvariant. Daarmee wordt het duidelijk dat de voorkeursvariant en het definitieve voorstel integraal zijn afgewogen en als beste worden beoordeeld op de criteria die wij noemen ten opzichte van andere varianten.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is goed dat wij hierover spreken met elkaar. U vraagt om aanvullende informatie op deze variant. Dit hebben wij nodig om u een totale keuze voor te kunnen leggen. Dit zegt iets over hoe wij leefbaarheid, milieu, geluid, WHO-normen en zovoort afwegen ten opzichte van de oplossing en uiteindelijk de financiële kant. Dat moet helder zijn. U vraagt echter opnieuw een totale variantkeuze. Daarvoor zitten wij niet bij elkaar. Wij moeten een voorkeursvariant uitspreken waardoor wij deze afwegingen niet voor een aantal andere varianten hoeven te maken. Dat kan een keuze zijn, maar volgens mij was dat niet de bedoeling. Toch hoor ik u dat zeggen en daarop is mijn antwoord nee.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat is jammer.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Amendement A13 van GroenLinks over de kortetermijnmaatregelen lijkt mij uitstekend.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij er doorheen. Is er behoefte aan een schorsing voordat de stemmingen plaatsvinden? Ik schors de vergadering voor 5 minuten.

Schorsing van 13.27 uur tot 13.34 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Voordat wij overgaan naar de stemverklaringen geef ik het woord aan de heer Van Leeuwen.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een toevoeging op amendement A15. Bij het eerste besluitpunt staat: "de provincie Utrecht neemt de bouwkosten van de maai-veldvariant en de kosten voor de leefbaarheidsmaatregelen voor haar rekening." Daarmee moeten wij begrijpen: de wettelijke leefbaarheidsmaatregelen. Het woord 'wettelijk' wordt daardoor aan het amendement toegevoegd.

De VOORZITTER: Helder.

Stemverklaringen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M35. De motie vinden wij niet handig. Vanuit de provincie gezien heeft dit geen toegevoegde waarde voor de betreffende groep. Wij willen echter niet de indruk wekken dat wij tegen de emancipatie van de LHB-TI-groep zijn. Daarom zullen wij voor deze motie stemmen.

Mevrouw d'HONDT (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een hoop aanvullingen gehoord op het voorstel van het college over de Rondweg Oost Veenendaal. Wij wachten het definitieve besluit in

december met veel belangstelling af, maar op dit moment zijn wij nog tegen dit besluit. Wij gaan er echter wel met een open houding naar kijken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! GroenLinks heeft twee stemverklaringen. Bij motie M37 vinden wij het idee van de PvdA interessant, maar wij volgende de gedeputeerde in zijn afraden hiervan. In het kader van het gesprek en het onderzoek naar de snelheden kan dit onderdeel van gesprek worden op het moment dat de allerlaagste snelheid aan de orde zal zijn.

Onze tweede stemverklaring gaat over het besluit. Zoals in het debat is gebleken is er naar ons oordeel onvoldoende gerekend met de combinatie van een lager groeiscenario en maatregelen voor alternatieve vervoerswijzen. Daarin achten wij het niet onmogelijk dat een minder forse ingreep afdoende kan blijken. Daar zijn wij niet van overtuigd geraakt. Het voorliggende besluit is daarmee voor ons onvoldoende onderbouwd. Met ons amendement A12 compenseren wij dat, zodat wij bij de definitieve besluitvorming wel weten wat we kunnen besluiten. Onze stem bij het besluit zal daarom afhankelijk zijn van amendement A12.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie heeft twee stemverklaringen. De eerste gaat over het statenvoorstel. Of wij voor of tegen het besluit stemmen hangt af van het aannemen van amendement A14. De tweede stemverklaring gaat over motie M35. Onze fractie wordt geacht twee stemmen tegen de motie en één stem voor de motie uit te brengen. De heer Van Kranenburg wil om principiële redenen voor stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wat betreft amendement A13 zal de PvdD voor stemmen, hoewel wij deze maatregelen zien als oplossing voor de lange termijn in plaats van kortetermijnoplossingen. De PvdD zal voor amendement A14 stemmen, hoewel wij tegen de aanleg van 2x2 rijstroken zijn. Wij stemmen tegen amendement A15, omdat wij tegen de oplossing van de maai-veldvariant zijn. Tot slot stemmen wij tegen motie M36A vanwege het eerste punt, omdat wij vinden dat dit voorstel geen oplossing biedt.

Stemming.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Kooten, de heer Boer en mevrouw Dekker zijn afwezig. Er kunnen 46 stemmen worden uitgebracht.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M35. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van het CDA, PVV, ChristenUnie en SGP, met de aantekening dat de heer Van Kranenburg geacht wordt voorgestemd te hebben.

Provinciale Staten verwerpen de motie M37. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A11. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A12. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden het amendement A13. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van de PVV, SP en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden het amendement A14. Tegen het amendement heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten aanvaarden het amendement A15. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van de PVV, SP en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde statenvoorstel N233 Rondweg Oost Veenendaal, PS2018MME18, met de aantekening dat de fracties van de PvdA, SP, GroenLinks, PvdD en 50Plus geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M36A. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de PVV en PvdD.

Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Voorzitter, ambtenaren en het college, hartelijk dank voor de voorbereidingen voor de kadernota. Dit is een omvangrijk en complex document. Deze keer voor het laatste begrotingsjaar van deze coalitie. Als wij kijken naar dit jaar en de komende jaren, dan is er geld en wat jaren later nog meer geld.

De PvdA zal kiezen voor twee invalshoeken met betrekking tot de kadernota. Een invalshoek is de grote vraag: hoe kan iedereen blijven meedoen? De tweede invalshoek is: hoe krijgen wij op bepaalde terreinen meer daadkracht? Wij beginnen bij de energietransitie, dan het wonen, dan het onderwijs en de arbeidsmarkt en via mobiliteit, groen en gezond eindigen wij bij de statenverkiezing in maart 2019.

De energietransitie. Het komt nog niet echt van de grond. Er ligt een ambitie dat wij in 2020 voor 10% energieneutraal zijn. Dat zullen wij niet halen. Hoe krijgen wij de energietransitie toch in beweging zodat er meer gaat gebeuren? Afgelopen maart zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest en zijn er vele coalitieakkoorden gesloten. De ambitie op het gebied van de energietransitie en verduurzaming is hiermee alleen maar hoger geworden. Dat hebben wij in veel gemeenten teruggezien. De eerste motie die wij indienen gaat over het kijken naar de ambities van alle gemeenten. Wat willen zij gaan doen? Hoe willen zij dat doen? Weten zij wellicht niet wat zij moeten doen? Hoe kunnen wij van elkaar leren? Welke rol kan de provincie vervullen om de initiatieven op gemeentelijk niveau te versterken, dan wel tussen gemeenten te versterken?

Motie M45 (PvdA): energieambities van de Utrechtse gemeenten versterken

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van het Statenvoorstel Kadernota 2019;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht de energietransitie een warm hart toedraagt en de omschakeling naar alternatieve energiebronnen voortvarend wil oppakken. Echter het Utrechtse tussendoel van 10% in 2020¹ ver buiten bereik is² en zo de doelstelling van een klimaatneutrale provincie in 2040³ in het geding komt;*
- *er na de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 in bijna alle gemeenten nieuwe coalitieakkoorden zijn gesteld met verhoogde ambities voor energietransitie;*
- *er geen duidelijk overzicht is hoe de doelstelling van een klimaatneutrale provincie behaald gaat worden. Per gemeente of regio de ambities om klimaatneutraal te worden verschillen;*

overwegende dat:

- *de energietransitie noodzakelijk is om niet langer afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen;*
- *er op verschillende plekken in onze provincie goede initiatieven in ontwikkeling zijn, blijkend uit de Uitvoeringsagenda Energietransitie, maar dat regie ontbreekt;*
- *het met name voor kleine gemeenten lastig is om voldoende kennis en kunde te verzamelen om tot een volledig plan van aanpak te komen om hun gemeente klimaatneutraal te maken;*
- *de provincie en de Utrechtse gemeenten veel van elkaar kunnen leren en initiatieven en voorstellen met elkaar kunnen afstemmen;*

dragen het college van GS op:

1. *een overzicht te maken van de klimaatambities van alle Utrechtse gemeenten en te bezien waar welke ambities en initiatieven elkaar kunnen versterken en welke rol de provincie daarbij kan vervullen;*
2. *Provinciale Staten hierover begin 2019 te rapporteren en te vermelden welke zaken toegevoegd dienen te worden aan de Uitvoeringsagenda Energietransitie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 1 *Energieagenda provincie Utrecht 2016-2019*
- 2 *<https://www.nmu.nl/blog/energielandschappen-ga-er-maar-aan-staan/>*
- 3 *Energieagenda provincie Utrecht 2016-2019*

Een tweede aspect is de vraag: hoe krijgen wij het voor elkaar dat de energietransitie geen groot probleem wordt en een grote tweedeling laat zien? Waarom stellen wij deze vraag? In betere wijken lijkt het zo dat iedereen met goede isolatie en zonnepanelen op de daken er wel warmpjes bij zit. Terwijl mensen met een lager inkomen vaak wachten op meer comfort in hun woningen, de aanpak en verbetering van de woonkwaliteit en dat er wat gebeurt in de verduurzaming. De context hierbij is dat zij hun energierekening zien stijgen. Dat is een grote valkuil van de energietransitie en een katalysator in een kloof tussen wie wel mee kan doen en wie niet mee kan doen. Daarom komt de PvdA met het voorstel voor een duurzaamheidsfonds. Dat duurzaamheidsfonds is erop gericht dat iedereen mee kan doen: bewoners, VvE's of andere woningbezitters. Als er plannen zijn moeten zij de drempel kunnen pakken voor de investeringskosten die nodig zijn. Dat is vaak een probleem om tot daden te komen. Wij hopen van harte dat een dergelijk fonds er komt zodat de mensen die willen investeren in de energietransitie dat kunnen, wellicht met een garantielening, zoals bij de binnenstedelijke ontwikkeling wel eens voorkomt. Daardoor zien zij dat dit een revenuen oplevert in de verlaging van hun woonlasten. Daarnaast vinden wij dat de provincie c.q. de gemeenten de woningcorporaties aan moeten zetten tot meer daden op het gebied van verduurzaming. De ene corporatie mag daarbij een tandje meer zetten dan de ander.

Motie M44 (PvdA): duurzaamheidsfonds

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van het Statenvoorstel Kadernota 2019;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht de energietransitie een warm hart toedraagt en de omschakeling naar alternatieve energiebronnen voortvarend wil oppakken. Echter het Utrechtse tussendoel van 10% in 2021 ver buiten bereik is en zo de doelstelling van een klimaatneutrale provincie in 2040 in geving komt;*
- *in de betere wijken iedereen er met goede isolatie en eigen duurzame energieopwekking vaker warmpjes bijzit, terwijl mensen met een lager inkomen moeten afwachten tot hun woning verduurzaamd wordt terwijl ze hun energierekening zien stijgen;*
- *dit de valkuil van de energietransitie is: een katalysator van de verdiepende kloof tussen arm en rijk, waarin de zwakste schouders de zwaarste lasten dragen.*

overwegende dat:

- *de energietransitie noodzakelijk is om niet langer afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen;*
- *veel bewoners, VvE's en andere woningbezitters graag hun woningen beter zouden willen isoleren, van het gas af en zonnepanelen willen, maar niet over de benodigde financiële middelen beschikken;*
- *de provincie de gemeenten, indien nodig, dient aan te sporen dat ook de woningbouwcorporaties hier hun verantwoordelijkheid dienen te nemen;*
- *het voor veel woningbezitters van belang is dat de benodigde investeringen voor de verduurzaming uiteindelijk tenminste gelijk zijn aan de opbrengsten door verlaging van de woonlasten;*

- *dat het soms lastig is om als VvE financiering te krijgen om het complex te verduurzamen en particulieren soms hoge hypotheek hebben die ook onder water kunnen staan;*

draagt het college van GS op:

de mogelijkheid van een (revolverend) energiefonds te onderzoeken, waar particulieren, VvE's en andere initiatiefnemers geld kunnen lenen om investeringen te doen voor de verduurzaming van hun woningen en bij de begroting 2019 hiervoor in beeld te brengen wat hier voor nodig is.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een aantal van de collegeakkoorden van de gemeenten gelezen en zij hebben allemaal dezelfde uitgangspunten als dit college geformuleerd heeft over energieneutraal. Wij weten allemaal dat het niet kan wat wij ambiëren. U bent wat laat met de vraag of iedereen mee kan doen. Wij hebben een energieakkoord gesloten dat € 73.000.000.000 heeft gekost. De Algemene Rekenkamer heeft dat becijferd en dat is uw plan geweest. Daardoor gaan mensen per jaar € 835 betalen aan lasten voor de energie. Hoe gaan de PvdA-kiezers dat betalen? Volgens mij kunnen zij dat niet betalen. Dit is ter grootte van één maand bijstandsuitkering.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat is een goede vraag. Als wij ervoor kiezen dat wij van het gas af willen, dat wij duurzame energiebronnen willen en dat woningen verduurzaamd moeten worden, dan zal dat geld kosten. Dat staat als een punt boven water. Wij moeten zorgen dat degene die dat kan betalen dat makkelijk voor elkaar krijgt en dat de mensen die dat niet voor elkaar krijgen, geholpen en ondersteund worden, omdat zij ook een woning met comfort willen. Wij zetten ons in om die kloof te slechten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De mensen gaan niet minder betalen, maar meer. Betekent dit dat de PvdA zegt dat het energiebeleid inkomensbeleid wordt? Heeft u bij benadering becijferd wat het kost om de bebouwde omgeving om te zetten naar gasloos? Wij zouden de enige in de wereld zijn, want niemand gaat naar gasloos. Dat is een stupiditeit die in dit land recentelijk is gaan varen. Heeft u uitgerekend wat dat voor de bebouwde omgeving kost?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Nee.

De heer DERCKSEN (PVV): € 500.000.000.000. Kunt u bij benadering aangeven hoe wij dat gaan betalen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb daar niet over nagedacht. U maakt een terecht punt dat voor de energietransitie vooral de netbeheerder en alles wat daarvoor nodig is onvoldoende in beeld is. Dat zal aandacht moeten krijgen.

Het volgende punt gaat over de toekomst en welke de rol de provincie daarin moet uitstralen. Wij hebben grote ambities voor een versnelling op het gebied van de energietransitie. Daarnaast zien wij in de provincie Utrecht langere wachttijden en een oplopend tekort aan voldoende betaalbare woningen. Bovendien heeft het kabinet gezegd dat woningen per 1 juli in principe niet meer kunnen rekenen op een gasaansluiting en wij zien dat de klimaatbestendigheid van wijken nog geen aandacht krijgt. Zowel de hete zomers als extreme regenbuien zullen toenemen. Hoe zorgen wij ervoor dat de bebouwde omgeving deze ontwikkeling aankan? Als de provincie projecten wil ondersteunen en mee wil denken met gemeenten, dan moet de provincie de criteria energieneutraal, 35% sociale woningbouw en de klimaatbestendigheid van de omgeving toepassen. Dat zijn drie belangrijke criteria als de provincie energie wil steken in de gebiedsontwikkelingsprojecten. Wij vragen het college om te kijken wat dit betekent, wat dit in verordeningen aan aanpassingen behoeft en wij vragen om dit door te voeren per 1 januari 2019.

Motie M43 (PvdA): klimaatbestendig, 35% sociaal en energieneutraal

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2017, ter bespreking van het Staten-voorstel Kadernota 2019;

constaterende dat:

- *de provincie grote ambities heeft om tot een versnelling te komen in de energietransitie;*
- *de wachtlijsten voor de sociale woningbouw lang zijn en er grote behoefte bestaat in de hele provincie aan voldoende betaalbare woningen;*
- *ook het kabinet heeft besloten dat nieuwe woningen per 1 juli in principe niet meer kunnen rekenen op een gasaansluiting;*
- *als gevolg van de mondiale opwarming hete zomers en extreme regenbuien in de toekomst vaker kunnen voorkomen in Nederland. De gebouwde omgeving is daarbij extra kwetsbaar, omdat ze warmte vasthoudt en een hoger percentage verhard oppervlak heeft;*

overwegende dat:

- *de provincie de binnenstedelijke ontwikkeling van gemeenten nu reeds stimuleert door het inzetten van financiële instrumenten en het geven van procesondersteuning;*
- *het klimaatbestendig ontwikkelen en transformeren van woonwijken, met onder andere ontkoppelde regenwaterafvoeren, opvangmogelijkheden bij extreme buien, stedelijk groen tegen oplopende temperatuur in stedelijk gebied ook op daken en de aanleg van zonnepanelen uitgangspunt dient te zijn;*
- *de provincie een stimulerende en voorbeeldrol dient te vervullen opdat nieuwe gebiedsontwikkelprojecten voldoen aan de criteria energieneutraal, klimaatbestendig en 35% sociale woningbouw;*

besluit:

1. *de provincie vanaf 2019 alleen nog gebiedsontwikkelprojecten steun geeft die voldoen aan de criteria energieneutraal, klimaatbestendig en 35% sociale woningbouw;*
2. *en hiervoor in de relevante verordeningen de noodzakelijke aanpassingen door te voeren voor 1 januari 2019.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Een van de punten waarom de energietransitie de woningbouw stagneert, is dat wij onvoldoende goed opgeleide mensen hebben. Ondanks dat er werkzoekenden zijn, ontstaat er een kloof op de arbeidsmarkt. Die kloof bestaat aan de ene kant uit een bevoorrechte groep die doorgestudeerd heeft en hoger opgeleid is en aan de andere kant uit een groep die blij is dat zij hun diploma gehaald hebben of soms geen diploma gehaald hebben. Die groep noemen wij de praktisch opgeleiden. Deze groep heeft te maken met de toenemende grillen van de conjunctuur, de automatisering en de robotisering in de maakindustrie. Daaraan merk je dat het type en de aard van de banen continu aan het veranderen is. Wij zien graag dat ouderen, statushouders of andere werkzoekenden een gerichte opleiding dan wel bijscholing kunnen krijgen. Dat gunnen wij iedereen. Daarom komen wij tot het voorstel en wij zien graag dat het college dit verder uitwerkt. Ik noem het een onderwijsvoucher. Hierin staat hoe mensen tot een passende baan kunnen komen dan wel door omscholing naar ander werk waardoor hun positie versterkt en vergroot kan worden. Het voorstel is dat het college dit gaat uitzoeken samen met gemeenten die vele contacten hebben met werkzoekenden, het onderwijs en het bedrijfsleven. Dat zij gaan kijken wat hiertoe de mogelijkheden zijn binnen de provincie Utrecht en bij de begroting in oktober daarop terugkomen. Deze motie dienen wij in samen met GroenLinks.

Motie M38a (PvdA, GroenLinks): onderwijsvoucher voor een passende baan en omscholing tot werk

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van het Staten-voorstel Kadernota 2019;

constaterende dat:

- *in de provincie Utrecht zijn ongeveer 9.000 werklozen (Bron: Monitor Werkloosheid 2017), die op zoek zijn naar een baan;*
- *in de provincie Utrecht waren in 2017 meer dan 100 duizend bijstandsgerechtigden, waarvan ruim 21.000 gerelateerd aan werkloosheid (Bron: CBS);*
- *er tekorten zijn van arbeidskrachten op het gebied van techniek, zorg, bouw en ICT;*
- *de meeste werkloosheid te zien is bij (v)mbo-opgeleiden en jongeren.;*

overwegende dat:

- *de arbeidsmarkt qua opleiding onder te verdelen is in twee groepen: aan de ene kant de bevoorrechte groep die na de middelbare school verder heeft kunnen studeren, oftewel de hoogopgeleiden. Aan de andere kant van het spectrum de groep die na het behalen van hun 16e (leerplichtleeftijd) of 18e (kwalificatieplicht) levensjaar de arbeidsmarkt betreedt en vaker ook zonder diploma: de praktisch opgeleiden;*
- *de groep praktisch opgeleiden na verloop van tijd in toenemende mate last krijgt van de grillen van de conjunctuur, als ook van de automatisering en robotisering in de maakindustrie;*
- *we ook ouderen, statushouders en andere werkzoekenden een gerichte opleiding of bijscholing of omscholing gunnen;*

zijn van mening dat:

- *het toepassen van het instrument Onderwijsvoucher de kansen op een passende baan of omscholing naar andere werk sterk kan vergroten;*
- *het doel van de Onderwijsvoucher past binnen de provinciale visie omtrent de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt;*

verzoeken het college om:

1. *de mogelijkheden van het introduceren van een onderwijsvoucher voor een brede doelgroep over heel de provincie met de betrokken partners, zoals gemeenten, het onderwijs en het bedrijfsleven, te onderzoeken;*
2. *hierbij nader te kijken naar de rol van de provincie, in het najaar 2018 hierover te rapporteren en indien nodig met een dekkingsvoorstel te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Is dit dezelfde motie als de heer Van Muilekom dit weekend heeft rondgestuurd?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Nee.

De heer HOEFNAGELS (D66): Dan houd ik mijn vragen voor mij.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De kater van 2018 gaat over de beruchte Uithoflijn, met veel geklungel en waarbij forse kostenoverschrijdingen zijn ontstaan. Vervolgens komt de vraag waarop tekorten worden afgewimpeld. Wat mij stoort is dat de tekorten op het OV voor € 14.000.000 afgewimpeld zijn op fietsprojecten in deze provincie. Dat doet de PvdA pijn in het hart.

Wij zien graag dat de provincie op dit terrein meer aandacht besteed aan het bieden van comfort aan fietsers. In 2019 willen wij een start maken met het corrigeren van de tekorten op de fietsprojecten. Wij stellen daarom voor om in 2019 een derde van het te verwachten jaaroverschot van waarschijnlijk € 9.000.000 voor mobiliteit, te besteden aan de fietsprojecten die gekort zijn bij de discussies en de afronding van de Uithoflijn. Voor de jaren daarna moet dat bedrag verder opgehoogd worden voor de resterende € 7.000.000. Dat onderwerp komt bij de Kadernota 2020 terug hoe wij dat gaan invullen, besteden en waar dat geld vandaan moet komen. Voor 2019 moet in ieder geval € 3.000.000 van het overschot van de jaarrekening 2017 hiervoor benut worden.

Motie M42 (PvdA): tandje erbij voor fietsambities U-10-gemeenten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018;

gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en de voorjaarsnota 2018;

constaterende dat:

- *Provinciale Staten op 12 februari jongstleden hebben ingestemd met het extra budget voor het project 'Uithoflijn', waarbij gebruik is gemaakt van € 14 miljoen uit het Regionaal Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (RUVV), hetgeen bestemd was voor fietsprojecten in de U10-gemeenten tot en met 2018;*
- *slechts € 4,2 miljoen is vrijgemaakt om de ergste knelpunten van reeds lopende fietsprojecten op te lossen;*
- *de U10-gemeenten wel voor het totale bedrag van € 14 miljoen aan fietsprojecten hadden ingepland;*
- *in het mobiliteitsprogramma 2019-2023 slechts € 9 miljoen jaarlijks beschikbaar is voor fietsprojecten in alle Utrechtse gemeenten;*
- *in de prognose van de jaarrekening 2017 uitgegaan wordt van een positief saldo van € 9 miljoen, waarvan conform afspraken uit het collegeakkoord één derde wordt bestemd voor mobiliteit;*

overwegende dat:

- *om Utrecht leefbaar en bereikbaar te houden een schaa sprong Fiets noodzakelijk is;*
- *wij gemeenten die de ambitie hebben om hieraan bij te dragen financieel zoveel mogelijk willen ondersteunen en hun reeds geplande projecten niet willen frustreren;*
- *het onwenselijk is dat het opvangen van tekorten op het openbaar vervoer ten koste gaat van fietsprojecten, terwijl de provincie over het jaar 2017 geld lijkt over te houden;*

verzoeken het college van gedeputeerde staten om:

- *het derde deel van het overschot op de jaarrekening 2017 bestemd voor mobiliteit, naar verwachting € 3 miljoen, specifiek te reserveren voor fietsprojecten in de U10-gemeenten in 2019 en dit ook als zodanig op te nemen in het Statenvoorstel inzake de begroting voor 2019;*
- *daarbij ook met een voorstel te komen om in de jaren 2020 en 2021 het resterende tekort van € 7 miljoen voor fietsprojecten in de U10-gemeenten aan te vullen tot het oorspronkelijke bedrag van € 14 miljoen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Als het over wielrennen gaat, dan maak ik een link met de Provinciale Statenverkiezingen van maart 2019. Hoe krijgen wij goed in beeld wat de provincie Utrecht te bieden heeft? Het voorstel van de PvdA is om een 12-provincies-promotour te maken. Wij hebben veel ervaring met fietsrondes in deze provincie en het zou mooi zijn als wij aandacht krijgen voor het fietsen door deze provincies en hiermee de speerpunten van de provincie naar voren te halen op het gebied van mobiliteit, gezondheid, recreatie, toerisme en de vele bijzondere landschappen die de provincie te bieden heeft. Hoe mooi zou het zijn dat er een fietsronde komt die 12 dagen duurt? 12 dagen komt overeen met de 12 provincies. Die fietstocht laat elke dag zien hoe bijzonder een provincie is in relatie tot de kerntaken van de provincie. De opdracht van dit college is om samen met de andere provincies en in IPO-verband te onderzoeken en uit te werken hoe wij de provincie op een goede en ludieke manier in beeld krijgen. Hierdoor worden mensen overtuigd om te gaan stemmen, omdat er keuzes te maken zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dit is een mooi initiatief. Wij zijn hier drie jaar geleden mee begonnen en D66 doet dit komend jaar weer. Ik nodig de PvdA van harte uit om mee te fietsen met ons. Wij gaan in elke provincie minimaal 66 kilometer of soms 3 keer 66 kilometer fietsen. Op die manier gaan wij het hele land door. Het lijkt mij een prima initiatief en u mag u aansluiten.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dit inspireert kennelijk. Het is een mooi idee.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij moeten erover nadenken of wij dit per fractie gaan doen, of dat wij dit per provincie organiseren. Het voorstel is in ieder geval dat het college hiermee aan de slag gaat om te kijken wat de mogelijkheden zijn voor de verkiezingen van maart 2019.

Motie M39 (PvdA): 12 provincies promo tour

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van het Staten-voorstel Kadernota 2019'

constaterende dat:

- *er in maart 2019 verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn en zowel in IPO-verband als bij de 12 provincies afzonderlijk wordt nagedacht over de promotie hiervan;*
- *aandacht voor fietsen vanuit de provincies een herkenbaar speerpunt is uit het oogpunt van mobiliteit, gezondheid, recreatie en toerisme;*
- *elke provincie haar eigen identiteit, kwaliteit, bijzondere objecten en aantrekkelijke landschappen kent en een passende fietsroute deze kan tonen.*

overwegende dat:

- *het organiseren van een interprovinciale wielerronde van 12 dagen begin 2019 voor de PS-verkiezingen elke dag een provincie in beeld kan brengen;*
- *de kosten van deze 12 Provincies Promo Tour in kosten te overzien kunnen zijn door de betrokkenheid van de 12 provincies en het IPO;*
- *met een goede afstemming en communicatie met de provinciale en landelijke media een goede promotie van de PS-verkiezingen bereikt zal worden;*

verzoekt het college om:

op korte termijn in overleg met de andere provincies en het IPO te gaan om de mogelijkheden van het organiseren van een 12 Provincies Promo Tour begin 2019 en de dekking van de eventueel noodzakelijke middelen voor te leggen aan PS bij de begrotingsvoorstellen 2019 in oktober 2018.

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot slot heb ik nog een punt op het gebied van HRM, de mensen in deze provincie. Iedereen zal weten wij er in het najaar een nieuwe gemeente bij krijgen. De inwoners van Zederik en Leerdam zullen Utrechters worden. Daar zijn wij ontzettend blij mee en wij willen hen zeer van harte welkom heten in deze provincie. Het lijkt PvdA een goed idee om dat zichtbaar te laten zien door de nieuwjaarsreceptie van 2019 in die nieuwe gemeente te houden. Hierdoor kunnen wij een invulling geven aan het ontmoeten en het contact maken met de nieuwe inwoners, het nieuwe bestuur, de bedrijven, de organisaties en de instellingen. Het is een mooie opdracht voor onze commissaris, ondersteund door de collega's, om te gaan peilen bij de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden of dit past en mogelijk is.

Motie M41 (PvdA): welkom Vijfheerenlanden

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2017, ter bespreking van het Staten-voorstel Kadernota 2019;

constaterende dat:

- op 24 april 2018 het wetsvoorstel voor de samenvoeging van Leerdam, Vianen en Zederik en de grenswijziging tussen Zuid-Holland en Utrecht is aangenomen in de Tweede kamer en doorgezonden naar de Eerste kamer;
- de behandeling zomer 2018 wordt afgerond en de gemeenteraadsverkiezingen zijn gepland op 21 november 2018;
- in de Kadernota vooral wordt gesproken over de ontvlechting van de samenwerkingsverbanden;

spreken als zijn mening uit dat:

- wij de inwoners van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden van harte welkom willen heten in de provincie Utrecht;
- wij dat graag begin 2019 zichtbaar invulling willen geven;

verzoeken het college van GS om:

in overleg met de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden te onderzoeken of de nieuwjaarsreceptie 2019 van de provincie Utrecht kan worden gehouden in de nieuwe Utrechtse gemeente Vijfheerenlanden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Aangezien de vraag direct aan de commissaris gesteld wordt, zou mijn verrijkende voorstel zijn om de eer voor het organiseren hiervan aan de nieuwe gemeente over te laten. Uw vraag aan de commissaris wordt dan of wij de gemeente daar zo nodig bij ondersteunen als zij de hele provincie gaat uitnodigen. Laten wij dit een feest van de gemeente laten in plaats van dat wij de gemeente direct overnemen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Die opdracht zou ik graag meegeven aan de commissaris.

Motie M40 (PvdA): versnelde gebiedsontwikkeling in de groene contour

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van de Kadernota 2019-2022;

constaterende dat:

- de provincie Utrecht in 2011 in het Akkoord van Utrecht 3000 ha heeft aangewezen als Groene Contour;
- in de Groene Contour de mogelijkheid bestaat voor ruimtelijke ontwikkelingen, mits in combinatie met investeringen in de natuur;
- de daarmee gerealiseerde natuur door de provincie kan worden toegevoegd aan het Natuur Netwerk Nederland;
- er van deze 3000 ha in de afgelopen jaren nog maar een zeer beperkt deel (84 ha) is omgezet naar nieuwe natuur;
- er naast de natuurambitie veel meer ambities zijn voor het landelijk gebied;
- een en ander moet gebeuren op basis van vrijwilligheid. De provincie nodigt burgers, maatschappelijke instellingen en ondernemers uit om met initiatieven te komen;
- in de begroting 2018 staat dat in 2018 in overleg met de partners van het Akkoord van Utrecht inzicht zal worden gegeven in nieuwe kansen bij deze opgave;
- daarbij geen concreet budget wordt genoemd;

overwegende dat:

- de Groene Contour de mogelijkheid biedt om ons buitengebied te versterken met natuur- en landschapswaarden;
- de Groene Contour daarmee een belangrijk instrument is voor de integrale omgevingskwaliteit en -waarden van de provincie Utrecht (groen, gezond en slim);

- *de Groene Contour ook een belangrijke rol kan spelen in de realisatie van natuurinclusieve landbouw, energietransitie, woon- en zorginitiatieven en versterking van stad-land-relaties;*
- *de omzetting van de Groene Contour zich daardoor bij uitstek leent voor initiatieven die bijdragen aan integraal gebiedsgericht beleid;*
- *dergelijke initiatieven (bijvoorbeeld vanuit 0-Gen) door gebrek aan ondersteuning, geld en zicht op goede verdienmodellen niet van de grond komen;*

verzoeken het college:

- *voor de uitvoering van genoemde versnelde gebiedsontwikkeling bij de begroting voor 2019 incidenteel € 300.000,- beschikbaar te stellen;*
- *een voortgezette versnelling daarna te beoordelen bij de kadernota 2020-2023;*
- *deze beoordeling te doen op basis van concrete en toetsbare doelstellingen;*
- *daarmee initiatiefnemers uit te dagen en te ondersteunen bij het opstellen en starten van de uitvoering van business cases gericht op realisatie van de Groene Contour met natuurrealisatie in combinatie met gebiedsontwikkeling;*
- *dat te doen via capaciteit bij de Gebiedscommissies en provinciaal geld om bestaande initiatieven voldoende te kunnen faciliteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld. Dan is woord aan de VVD-fractie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als eerste kunnen wij ons aansluiten bij de woorden van de heer Van Muilekom in de dankbetuiging aan de medewerkers die hebben gezorgd dat wij stukken te bespreken hebben. Die stukken zien er weer duidelijker uit dan de voorgaande jaren. Daardoor kunnen wij onze kaderstellende en controlerende taak weer beter vervullen. Daarnaast zijn er collega's die hieraan hebben meegewerkt, de financiële Auditcommissie en de beleidsaudit Mobiliteit. Zij hebben er met elkaar voor gezorgd dat de Staten zijn inbreng heeft geleverd in de helderheid en leesbaarheid van de stukken zodat wij daarmee het gesprek met GS beter kunnen aangaan.

Het is aardig om terug te blikken op hoe de kadernota ooit een voorjaarsnota was, vervolgens transformeerde in de kadernota en uiteindelijk gesplitst is in een voorjaarsnota en een kadernota. Deze bewegingen maken dat je doet wat er op dat moment nodig is om de Staten in staat te stellen om onze functie te vervullen. Overigens ook dank voor het beter bijhouden van de toezeggingen en de langetermijnagenda die de Staten inmiddels ontvangen hebben. Daarover hebben wij meerdere keren gesproken. Er zijn altijd verbeteringen aan te brengen, maar dit is weer een stap vooruit. Bij de kadernota stellen wij de kaders vast voor de begroting. De begroting gaat in onze beleving over cijfers, maar wij hebben het vandaag over veel woorden. Daar zit een aantal fraaie exemplaren tussen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over de opmerking van de heer Kocken dat de begroting voor de VVD vooral over cijfers gaat. Ik kan het in die zin volgen dat er in de begroting cijfers staan, want er staat in wat wij ergens aan gaan uitgeven. Echter, ik mag aannemen dat voor de VVD een begroting vooral gaat over wat wij willen bereiken, wat beogen wij daarvoor te doen en wat moet dat kosten? Wij moeten niet zomaar een hoop geld weggeven en dan maar zien of wij er wat mee kunnen doen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Bekkers heeft helemaal gelijk. Vervolgens is het wel zo dat het bij een begroting uiteindelijk over de bedragen gaat. Als het goed is worden de beleidskaders door ons op een ander moment vastgesteld en landen deze in de begroting. Dit is de jaarsnede dwars door alle beleidskaders. Daarbij gaat het over de verhouding tussen wat wij willen bereiken, wat wij daarvoor gaan doen en wat dat mag kosten.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ben blij met dit antwoord. Er blijft een licht accentverschil, want voor ons staat voorop wat wij willen bereiken en daarvoor hebben wij kaders vanuit wat wij kunnen betalen. Ik hoor wel dat wij elkaar daarin kunnen vinden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben verheugd dat er nog verschillen zijn tussen GroenLinks en VVD.

Ik begon over de fraaie woorden die wij tegenkomen in de stukken en die wij vandaag langs horen komen, zoals de netwerkconstructie, het organisatieleren, multimodaal, de concessie, de invasieve exoten, de natuurinclusieve landbouw, de circulaire veehouderij en het aanjaagteam doorstroming. Ik weet dat collega's al eerder over ons taalgebruik hebben gesproken, maar een kopje uit de kadernota op pagina 45 wil ik u niet onthouden: 'Doorontwikkeling economisch ecosysteem naar een regionale ontwikkelingsmaatschappij'. Toen ik al deze woorden las kwam er een dichtregel van Martinus Nijhoff boven: "De wond'ren werden woord en dreven verder." Taal moet mensen pakken, verbinden en in beweging brengen. Het is echter de vraag of dat bij dit soort begrippen het geval is. Ik ben niet de eerste die hierover spreekt. Laten wij dit als een goede gedachte zien en bij het schrijven van de begroting proberen om een stuk te schrijven dat inspireert met helder taalgebruik dat aanzet tot actie. Uiteindelijk gaat het erom dat de provincie dingen doet. Dat spreekt de VVD het meeste aan.

Wij zijn in het laatste jaar van deze statenperiode aangekomen. Daarom is het goed om terug te blikken op wat er allemaal is bereikt. Ik noem slechts een paar voorbeelden: station Driebergen-Zeist, station Bilthoven, spoorwegonderdoorgang bij Veenendaal-De Klomp, U Ned, vraaggericht OV, de Westelijke rondweg Amersfoort, de extra ontsluiting Woerden, de aanpak ring Utrecht en daarmee bereikbaarheid gebied, de Energieagenda, de opening Prinses Maximacentrum, de aanpak van de kantorenleegstand, de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en de maakindustrie staan op de agenda. Hoewel daar nog het nodige over te zeggen is. Er wordt gewerkt aan het beheer en zelfs een uitbreiding van onze landschappen.

Financieel staan wij er goed voor. Economisch gaat het goed in Nederland en de provincie weet daar goed op in te spelen. De VVD is tevreden dat onze inwoners dat merken en dat de motorrijtuigenbelasting in 2019 niet wordt verhoogd.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Was het lijstje dat u noemde een lijstje van de bereikte resultaten of een opsomming van waar wij ons mee bezig hebben gehouden?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat waren de punten waar wij ons mee bezig houden en wat wij hebben bereikt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik kom toevallig uit Amersfoort en de westelijke ontsluiting ligt er nog niet en bij de Energieagenda lopen wij eerder achter dan voor. Bent u het daar mee eens?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Laat ik beginnen met de westelijke ontsluiting van Amersfoort. Daar zijn wij wel weer verder mee gekomen en daaraan hebben wij hard gewerkt. Dat zorgt ervoor dat Amersfoort straks beter bereikbaar is. Dat is winst. Over de Energieagenda, gezien de samenstelling van deze Staten en de politieke discussies in Nederland, weten wij hoe lastig het is om daarover goede afspraken te maken. Afspraken die uiteindelijk betaalbaar moeten zijn voor onze inwoners. Wat dat betreft vinden wij het positief dat daarvoor de afspraken staan en dat GS hiermee bezig is in de uitvoering. Vanuit bepaalde perspectieven kan dat altijd sneller, maar wij zetten wel stappen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wordt 10% energieneutraal in 2020 volgens u behaald?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ja. Althans, ik begrijp van ons college dat het daar naartoe op weg is.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Kocken over de motorrijtuigenbelasting. Bij het bekijken van de motorrijtuigenbelasting van de provincie Utrecht van de laatste 30 jaar, is het mij opgevallen dat tot 7 jaar geleden elke periode de opcenten verhoogd werden. Elke periode zat de VVD in de coalitie. Dat is 7 jaar geleden veranderd. Wij zijn blij dat dit gebeurd is, maar dat koppel ik niet aan de VVD. Bent u het hiermee eens?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! D66 zat niet in de coalitie toen de afspraak is gemaakt om met ingang van 2009 de inflatiecorrectie niet meer door te rekenen en de motorrijtuigenbelasting gelijk te houden. Er zijn andere zaken die de VVD in het verleden gedaan heeft waarover wij op dit moment anders denken. U had kunnen zeggen: het is positief dat jullie ervoor gezorgd hebben dat de motorrijtuigenbelasting niet verder steeg en relatief naar beneden gaat.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niet het hele lijstje bijgehouden dat de heer Kocken als succesverhaal naar voren bracht, maar hij noemde de A27, het verbreden de ring. Dat was een rijksbesluit. Bij het Prinses Maximacentrum hebben wij alleen een unaniem voorstel aangenomen waardoor de contour iets is opgeschoven. Ik denk dat u een wat grote broek aantrekt. Anderzijds vergeet u een aantal dingen. Wij voldoen niet aan de wet op tal van dossiers. Ik hoor u daar niet over. Komt dat nog in uw latere betoog aan de orde?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik weet dat op het moment dat ik iets positief noem, de heer Dercksen de garantie geeft dat hij hier iets tegenover kan zetten. Natuurlijk gaan er een aantal dingen niet goed. Daar kom ik later nog over te spreken.

Richting het einde van deze periode is het goed om vooruit te blikken naar de opgaven voor de komende jaren. Om met de deur in huis te vallen en deze deur verder open te zetten: wij moeten zorgen dat onze grote projecten goed worden uitgevoerd. In de afgelopen maanden hebben wij veel gediscussieerd. De Uithoflijn was het meest sprekende voorbeeld daarvan. Inmiddels hebben wij bij andere projecten de verwachting dat wij met budgetoverschrijdingen geconfronteerd worden. Gezien de schaarste aan technisch personeel zijn de stijgende kosten niet onverwacht. Het onderstreept nogmaals het belang van een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Daar kom ik straks nog op terug. Het is zaak dat de projecten goed gemanaged worden en daar is een verbeteringslag te maken. De Staten moeten tijdig te geïnformeerd worden over tegenvallers, risico's et cetera. Wat dat betreft complimenten aan de gedeputeerde Mobiliteit die de Staten daarin goed heeft meegenomen.

Een andere opgave waarmee wij te maken hebben zijn de ruimtelijke opgaven. Tijdens de vorige statenvergadering hebben wij daar al een voorzet van gehad. Hierbij gaat het om die dingen waarbij wij merken dat het beter gaat met de economie, zoals bereikbaarheid, de energietransitie en het zorgen dat mensen kunnen wonen met behoud van onze fraaie landschappen. Hoe gaan wij al die verschillende opgaven ruimtelijk vertalen, zodanig dat deze per opgave goed uitgevoerd kunnen worden zonder onze landschappen onnodig te belasten? Die opgaven staan in het Interbestuurlijk Programma dat wij met het Rijk hebben afgesproken. De provincie gaat helpen om woningen te bouwen. Niet om deze zelf te bouwen, maar om het ruimtelijk mogelijk te maken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De PVV-fractie komt hier al zeven jaar om meer ruimte te bieden aan woningbouw, met name in de kleinere gemeenten. U probeert dat naar u toe te trekken, maar in de krant staat wat u gedaan heeft de afgelopen zeven jaar, namelijk: "Wij gaan helpen meer woningen te bouwen. De VVD heeft er namelijk al een paar keer vragen over gesteld." Dat is ongeveer uw inzet geweest. Dit college en het vorige college hebben niks anders gedaan dan het afwijzen van elke mogelijkheid om ruimte te geven aan woningbouw.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit gesprek heb ik al eerder gevoerd met de heer Dercksen, bijvoorbeeld bij de presentatie van het coalitieprogramma. Wij hebben daarin afspraken gemaakt en de VVD heeft de afgelopen jaren meerdere malen de vraag gesteld of de afspraken nog voldoen gezien de aantrekkende woningbouw en de inhaalslag die op de woningmarkt gemaakt wordt met de aantrekkende economie. Daarmee staat het op de agenda. U kunt zeggen dat de woningen er

nog niet staan, zeker nog niet op de plekken die u in gedachten heeft, maar wij gaan wel keuzes maken. Dat betreft mogelijk andere locaties dan wij tot nu toe in de PRV/PRS in gedachten hebben.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan keuzes maken, omdat de VVD de afgelopen zeven jaar geen keuzes heeft gemaakt. Zij zat liever daar dan dat zij met de vuist op tafel zei: "Nu moet er wat gebeuren." Dat is wat hier gebeurd is. Een aantal andere partijen, zoals PvdA, vraagt het afgelopen jaar ook om meer ruimte. Dat is een goede zaak en komt doordat de gemeenten uit hun voegen barsten. Echter, als burgemeesters van allerlei huizen mij gaan bellen of ik voor de PRV wil stemmen voor wat meer ruimte, dan is er wel wat aan de hand. Doe dan niet alsof u het nu op de agenda heeft gezet.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik dit huis hebben wij continu de vraag gesteld of de keuze die wij gemaakt hebben nog de juiste keuze was. Politiek was daar geen ruimte voor op dat moment. Deze ruimte is er op dit moment wel en gaan wij het gesprek met elkaar aan.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De heer Kocken had het over keuzes maken. Maakt u dan keuzes voor betaalbare woningen, goedkope koopwoningen en voor sociale huurwoningen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat zijn keuzes voor betaalbare woningen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat gaat dus over koopwoningen in plaats van huurwoningen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat kan middenhuur zijn, koopwoningen of sociale woningbouw. U kent de opvattingen van de VVD daarover. Volgens de VVD staat er al genoeg sociale woningbouw in de provincie Utrecht.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Daarom zijn er wachtlijsten van 8 tot 9 jaar.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Er zijn te weinig middenhuur woningen waardoor er geen doorstroming is.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb de vraag waar de prioriteiten liggen van de VVD. U noemt dat er allerlei voorstellen zijn die ruimtelijk vertaald moeten worden in deze provincie, zoals mobiliteit, energietransitie, woningbouw, ruimte voor groei enzovoort. Waar ligt voor de VVD dan de prioriteit?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij zullen het allemaal nodig hebben om bereikbaar te blijven. Als wij woningen bouwen, dan moeten mensen naar hun werk kunnen en naar hun ontspanning, familieleden en vrienden. Wij willen zorgen dat deze huizen verwarmd en verlicht kunnen worden. Het is geen keuze waarbij het een belangrijker is dan het ander. Wij zien dat er een vraag is naar woningen en daarop moeten wij inspelen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen antwoord gekregen op de vraag waar de prioriteit ligt voor de VVD. Waar ligt uw prioriteit bij binnenstedelijk wonen? Moeten wij de lucht in bouwen om niet buiten de steden te hoeven bouwen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als u de vraag stelt of wij vooral binnenstedelijk willen bouwen of daarbuiten, dan is binnenstedelijk handiger als je kijkt naar de vervoersvraag die dit met zich meebrengt. Dat moet wel kunnen, ook in de tijd. Soms kost het meer tijd om een binnenstedelijke locatie te ontwikkelen dan dat er vraag is naar woningen. Ik wil niet verzanden in allerlei nieuwe Vinex-wijken in de weilanden. Wellicht moeten wij wel flexibeler omgaan met de grenzen die wij gesteld hebben.

Ik had het over de vraag van mensen om hier te wonen in deze Europese topregio en ik had het over de energietransitie. De VVD is tevreden dat het college voorstelt om € 5.000.000 te investeren in zero emissie bussen. In 2025 worden alle nieuwe bussen zero emissie. In Amsterdam Amstelland is dat al besloten, alleen heeft zij er geen rekening mee gehouden dat de elektrische bussen opgeladen moeten worden. Het gevolg hiervan was dat zij de bussen een jaar niet konden gebruiken. De vraag aan GS is of de provincie Utrecht hier wel rekening mee houdt. Wij gaan ervan uit van wel.

Over de energietransitie is er in de Staten en in de commissievergaderingen al vaker gesproken over ons voorbeeldgedrag, ook hier in eigen huis. Wij schijnen dit pand te moeten draaien, maar wij hebben daar aandacht voor. Als ik met de blik van een bezoeker kijk, is mijn vraag: hebben wij laadpalen voor elektrische fietsen? Vanochtend in het debat over Veenendaal-Oost hadden wij het er over dat meer mensen gebruik willen maken van de elektrische fietsen. Zijn deze laadpalen er? Zo niet, wanneer komen ze?

Een andere opgave is het verder versterken van onze economie. De provincie gaat terecht meer aandacht geven aan het MKB en de maakindustrie. Net als de gezondheids- en kenniseconomie zijn dit pijlers van onze welvaart. Wij willen hen betrekken bij onze maatschappelijke opgaven die wij in het Interbestuurlijk Programma met het Rijk hebben afgesproken. Dat vraagt ons om te blijven inzetten op de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Bij de begroting hebben wij gesproken over de doorontwikkeling van Lage Weide. In de stad Utrecht is vorige week een motie aangenomen om daar een MBO-campus te helpen vestigen. Hoe kijkt GS er tegenaan om dit te gebruiken als middel om de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt te versterken? Zorgt GS ervoor dat een buurgemeente, zoals Stichtse Vecht, vanwege Maarssenbroek, betrokken wordt? Aan de ene kant hebben wij technisch goed opgeleide mensen nodig en aan de andere kant kan Lage Weide voor de hele regio een geweldige impuls zijn. Overigens zal GroenLinks mede namens ons en vele anderen een motie indienen, waarin wij zorgen dat cultuureducatie in het vmbo verder geholpen wordt. Daar is creativiteit en die moet ondersteund worden.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! U stelt een technische vraag aan de gedeputeerde in het debat over de kadernota. Wat wilt u zelf? Komt u met een motie of amendement om er alles aan te doen om een campus te realiseren op Lage Weide? Ik kan uit uw woorden niet opmaken of u hiervoor of hiertegen bent.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als ik in dit debat vragen stel, dan zijn deze niet technisch. Als de heer Van Muilekom de discussie over Lage Weide de vorige keer goed heeft gevolgd, dan heeft u gehoord dat het ons gaat om de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. De vestiging van onderwijs kan daarin een goede rol vervullen. Daarover hoor ik graag de opvatting van GS. Dat had ik de vorige keer al gezegd. Het is wellicht niet zinvol om dit iedere keer te herhalen. De versterking van de economie vraagt naast de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt om aansluiting op andere regio's. Eerder heb ik het al gehad over het goed gebruik maken van onze ligging in de Rijndelta, de 'tristate city-discussie'. Vorige week had Hans de Boer het daarover en riep hij ons op om groter te denken. Dat was tijdens een bijeenkomst waar mevrouw Dercksen, gedeputeerde Van den Berg en de commissaris aanwezig waren.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik ga een stukje terug in uw betoog. U sprak over de maakindustrie. Wat bedoelt u daar precies mee?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De maakindustrie is waar dingen gemaakt worden. Dit zijn allerlei instrumenten die bedacht worden in het Utrecht Science Park. Slimme vindingen die mensen helpen te genezen of te herstellen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Daarvoor is met name hoogopgeleid personeel nodig.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat hoeft niet. Ik stel voor dat wij daar een keer een werkbezoek aan wijden.

Ik sprak over de aansluiting met de andere regio's en het denken over onze grenzen heen. Het nut daarvan hebben wij gezien toen het ging over het Europees Medicijnagentschap. Dat ging uiteindelijk naar Amsterdam, maar Amsterdam komt hier met de hulpvraag. Daar hebben wij voordeel van. Terecht stelt GS voor om qua bemensing daarom te investeren en te zorgen dat het een succes wordt. Wat ons betreft is dat niet het enige voordeel dat wij uit de Brexit halen. Daarbij wijs ik op het belang van de internationale school en het zorgen dat deze regionaal wordt opgeplust.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het Europees Medicijnagentschap is een mooi voorbeeld. Er wordt een mooi kantoor voor hen neergezet en ingericht, maar ik heb begrepen dat de mensen die daar gaan werken elk weekend heen en weer vliegen. Hoe verhoudt zich dat met uw duurzame doelstellingen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het gaat er veel meer om dat wij moeten zorgen dat hier goede woningen voor hen zijn. Daardoor is het veel aantrekkelijker om hier te gaan wonen dan om heen en weer te vliegen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In veel colleges zit de VVD, dus dan komt er niets van woningbouw. Die mensen gaan dan extra druk leggen op de woningmarkt, op de arbeidsmarkt en op de infrastructuur. Dat botst met elkaar. Wij komen met een motie waarin de vraag wordt gesteld waarom wij buitenlandse bedrijven aantrekken als wij goed opgeleid personeel aan het werk hebben en mensen hiernaartoe halen. Dat legt alleen maar druk op de arbeidsmarkt, woningmarkt, infrastructuur en natuur. Waarom willen wij dat? Wat is de doelstelling?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit zorgt voor nieuwe bedrijvigheid, want er zullen andere bedrijven naartoe trekken. Het zorgt ervoor dat onze internationale vestigingsfactor groter wordt en dat wij daarmee interessant blijven voor andere bedrijven die hier komen en de mensen werk verschaffen die hier zijn opgeleid en opgegroeid.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De vraag was: waarom wilt u dat? Waarom wilt u nog meer bedrijvigheid aantrekken als dit land uit zijn voegen barst op allerlei terreinen? Mensen met een goede opleiding hebben allemaal werk. Maak werk van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en help hen naar het werk toe. Dat moet een grotere prioriteit hebben dan allerlei bedrijven uit Engeland hierheen halen of uit andere delen van de wereld. Zij komen vaak met bedrijven die wij al hebben voor mensen die al werk hebben. Doe dat niet, is mijn voorstel.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Een overheid maakt geen banen. De keren dat zij dat geprobeerd hebben werd het meestal een jammerlijke mislukking. Wij moeten ervoor zorgen dat de markteconomie goed kan functioneren. Wij willen mensen die middelbaar, praktisch of lager zijn opgeleid perspectief bieden. Dat doen wij niet door de deur op slot te zetten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De mensen met een fatsoenlijke opleiding en passen bij de arbeidsmarkt hebben werk. Sterker nog, zij kunnen kiezen uit werk. Het heeft geen zin om bedrijven hiernaartoe te halen die hetzelfde werk invullen. Mijn suggestie is: kijk naar het type bedrijf dat je hiernaartoe haalt. Wij komen met het voorstel om dat alleen te doen waar het meerwaarde heeft voor de arbeidsmarkt. Anders leidt het tot files, druk op de woningmarkt, druk op de infrastructuur en druk op de natuur.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wat vindt de VVD ervan dat voor het MKB en de maakindustrie maar € 100.000 in de kadernota staat? Zou dat niet veel meer moeten zijn?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat is altijd afhankelijk van wat je wilt bereiken en wat je daarvoor wilt doen. Wij moeten eerst kijken of dit gaat werken en of het succesvol is. Dan kunnen wij dat gaan uitbreiden.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Als ik u hoor, dan is het bij voorbaat al heel succesvol, maar dan hebt u daarvoor meer geld nodig.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Daarover verschillen wij van inschatting. Laten wij hiermee beginnen. Dat begin vind ik al erg positief.

Bij het kijken over grenzen, dan gaat het ook over de regiodeals. Wij vinden het positief dat wij met de regiodeals van Food Valley en het Groene Hart aan de slag gaan. Dat is de manier van werken hoe wij het graag zien. Wij beperken ons niet tot de lijnen die op de kaart staan, maar kijken naar de maatschappelijke opgaven. In sommige gebieden werk je dan over de grenzen heen.

Over regio's gesproken: in de kadernota staat het woord 'metropoolregio'. Zo worden wij door het Rijk genoemd in de aansluiting op Rotterdam, Amsterdam en Den Haag. Soms lijkt het in de kadernota over de stad Utrecht te gaan en soms over de provincie. Daarvan wil ik een verklaring van de gedeputeerde Economie krijgen. Hoe ziet hij dat begrip? Gaat het over de provincie Utrecht of over de stad?

Dan kom ik bij het kopje uit de kadernota 'doorontwikkeling economisch ecosysteem naar een regionale ontwikkelingsmaatschappij' Als ik dat negatief interpreteer, dan gaan wij onze economie institutionaliseren en onderbrengen in een grote ontwikkelingsmaatschappij. Dat lijkt mij niet de bedoeling. Waar het de VVD wel om gaat, is dat als Invest-NL actief wordt wij ervoor zorgen dat wij die middelen voor een deel hierheen halen. Daarmee kunnen wij zorgen dat wij onze maatschappelijke opgaven kunnen financieren. Daarvoor is een regionale ontwikkelingsmaatschappij een goed middel. Tegelijkertijd zijn er allerlei financieringsmogelijkheden, zoals de Rabo, Triodos of verzekeringsmaatschappijen die daarin een rol kunnen spelen. Dit is een onderwerp waarover wij door moeten praten, zeker over de vraag hoe je de ondernemingsmogelijkheden in de provincie Utrecht versterkt.

Dan kom ik bij de bereikbaarheid. Bereikbaarheid is essentieel voor een goed draaiende economie en om prettig te kunnen wonen. Bij het bespreken van het Mobiliteitsprogramma wordt daar nog genoeg over gezegd, maar namens de VVD zeg ik alvast dat wij naast alle goede investeringen in fiets en openbaar vervoer blij zijn dat jarenlange fileknelpunten als de N233, de Rijnbrug en N201 een stap dichterbij de oplossing komen .

Ten aanzien van veiligheid vinden wij het prettig en belangrijk dat de opmerkingen die de VVD daar vorig jaar over gemaakt heeft zijn opgepakt en dat er extra geïnvesteerd wordt in het tegengaan van de ondermijnende criminaliteit. Wij zien het waterbedeffect door de aanpak in Brabant en Gelderland met alle dumpingen van chemisch afval in natuur als voorbeeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In de commissievergadering vorige week spraken wij over het al dan niet bewapenen van onze boa's. De boa's van RMN hebben al een pistool. Ik trek de conclusie dat zij deze niet voor niks hebben. De boa's van de RUD willen deze ook graag hebben. Een van uw woordvoerders zei: "Ik ben meer voor uniform beleid. De jongens van de RMN kunnen dat pistool wel inleveren." Hoe verhoudt zich dat tot uw pleidooi voor veiligheid?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Daarover is vorige week in BEM uitgebreid gesproken. Dat ga ik niet herhalen. Wij zijn voor een uniforme lijn dat het geweldsmonopolie van de overheid bij de politie en het leger berust.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik vind dat heel belangrijk. U zegt dat u dat voor veiligheid bent en dus ik haak daarop in, maar u vindt dat de boa's met een bonnenboekje het buitengebied in moeten waar zij te maken hebben met criminelen die schietoefeningen doen, met dumpingen van afval en mensen die antecedenten hebben bij moord of doodslag. Dan zegt de VVD: bel maar een agent, want die agent moet uit Woerden komen en dan hebben wij wat in Lopik. Zij kunnen daar niet op tijd zijn. U bent voor onveiligheid voor onze eigen mensen die wij het veld insturen. Dat vind ik bijzonder gevaarlijk.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat is niet waar. Wij zijn er voor dat de mensen die het werk doen het passende werk doen. In sommige gevallen moet de politie er op af gestuurd worden en moet je mensen niet opzadelen met klussen waarvoor zij niet opgeleid zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Je krijgt geen pistool van de overheid als je daarvoor niet bent opgeleid. Wij mogen het met elkaar oneens zijn, maar zeg niet dat de VVD-fractie in BEM niet heeft gezegd dat de boa's zonder pistool het veld in moeten.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat zeg ik ook niet.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! De heer Kocken zegt dat hij trots is op de vorderingen die gemaakt zijn op de Rondweg Oost Veenendaal en de Rijnbrug. Kan hij die woorden heroverwegen, want ik denk dat u uw excuus moet aanbieden dat dit niet gelukt is. Hoe kijkt u daar echt naar?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik constateer dat er voorstellen liggen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij praten hier al vier jaar over en er zit weinig voortgang in. Je kunt niet volhouden dat dit een grote vooruitgang is geweest. Wij zijn er nog lang niet. Het knelpunt op de Rijnbrug is nog lang niet opgelost. U heeft een bepaald beeld van de werkelijkheid en dat mag u hebben.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD is voor een kleine, maar krachtige overheid. Daarom kunnen wij gezien de gegroeide taken instemmen met de uitbreiding van de formatie.

Tot slot, maar niet het minst belangrijke onderwerp bij de kadernota: de financiën. De raming laat voor de komende jaren een fors overschot op de begroting zien. Dit moeten wij niet over de balk smijten, maar zuinig op zijn en bewaren voor de grote vraagstukken waarover wij al eerder hebben gesproken en in het Interbestuurlijke Programma staan. Dat is aan de nieuwe Staten. Laten wij er rekening mee houden dat zich altijd weer een nieuwe economische crisis kan voordoen. Daar moeten wij met beleid en financieel op zijn voorbereid.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer Kocken zou nog terugkomen op alle wetsovertredingen die dit huis produceert.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Bij de diverse debatten die wij daarover gevoerd hebben, hebben wij geconstateerd dat er qua organisatiekracht in de organisatie het nodige moet verbeteren, de medewerkers die goed hun werk doen daargelaten. Dat zit in het strategisch vermogen en in hoe je dingen goed organiseert. Daarin is een verbeteringslag te maken. Wij constateren dat het college daarmee aan de slag gaat. U kunt zeggen dat dit te laat is, maar ik ben blij dat het wel gebeurt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wat is uw bericht voor de mensen die deze livestream bekijken over wetsovertredingen? U zegt: "wij hebben de wet overtreden, maar wij doen er wat aan." Misschien is vanochtend iemand door rood gereden en die belt met het Centraal Justitieel Incassobureau en zegt: "Wij werken eraan, de volgende keer ga ik stoppen." Zo werkt dat niet. Wanneer is het voor de VVD genoeg? Hoeveel keer moet men de wet overtreden voordat u zegt dat het zo niet langer meer kan?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wetsovertredingen moeten aangepakt worden. De vraag is hoe je voorkomt dat er fouten gemaakt worden, zowel binnen als buiten de wet. Het verhaal ligt er dat wij de organisatie moeten versterken. Op een aantal functies hebben wij andere en meer mensen nodig. Dat zijn wij in gang aan het zetten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Op het dossier over asbest hadden wij een paar honderd man meer in dienst in dit huis, maar toen lukte het niet om ons aan de wet te houden. Uw toezeggingen zijn nogal dun, want zolang ik hier zit gaat het al mis.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Dercksen noemt één element van wat ik genoemd heb: de uitbreiding van de formatie. Daarnaast heb ik gesproken over het beter organiseren. Daarin zit dit vooral.

De heer SCHADDLEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij voeren al een aardig debat. U noemt de uitbreiding van een aantal taken en daaraan koppelt u de uitbreiding van de formatie. Kunt u dat toelichten, want ik zie de relatie hiertussen niet. Ik zal u de analyse geven die ik daarbij maak en ben benieuwd wat u hiervan vindt. Zou het niet zo zijn dat de Staten de afgelopen jaren deze organisatie kapot hebben bezuinigd waardoor er zoveel mensen uit zijn gegaan dat wij primaire taken niet meer goed kunnen uitvoeren?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het plafond van 675 fte was in die tijd nodig en paste op de kerntaken. Wij merken echter dat wij vervolgens op een andere manier wilden gaan werken door meer in verbinding te zijn met de buitenwacht en strategisch te opereren. Dat vraagt meer capaciteit. Die ontwikkelslag stond klaar, maar is niet gemaakt. Dat gaan wij oppakken. Achteraf had dat eerder gekund, maar dit is de situatie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! U legt daarbij dus niet de verbinding tussen de bezuinigingsoperatie van de afgelopen jaren en de dingen die wij het afgelopen halfjaar hebben zien gebeuren en wat te maken had met de slagkracht van de organisatie? Dat is geen verantwoordelijkheid waarvan u zegt dat wij dat met de huidige kennis anders hadden moeten doen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Achteraf gezien hadden wij eerder de organisatieomslag moeten maken die al wel in de plannen zat.

De VOORZITTER: Wij gaan door naar de PVV, de heer Dercksen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Mag ik vooraf een kleine opmerking maken? De moties van de PvdA zijn zojuist uitgedeeld. Motie M40 gaat over de groene contour. Dat was de oude versie en die is bijgesteld. Ik heb deze motie niet toegelicht, omdat er een nieuwe versie zal ingediend worden door GroenLinks. De heer Bekkers zal de nieuwe motie toelichten. Motie M40, zoals deze voorligt, wordt ingetrokken.

De VOORZITTER: Motie M40 wordt ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer DERCKEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ambtenaren van de provincie lappen de regels aan de laars en voeren taken uit waar zij soms helemaal niet op zijn toegerust. Het niet nakomen van afspraken, schering en inslag op het provinciehuis, kostte de gemeenschap miljoenen euro's. Dat blijkt uit een notitie van onderzoekers die gesprekken hebben gevoerd met het management, bestuurders en ambtenaren van de provincie. Tot zover een krantenbericht uit 2014 naar aanleiding van het asbestdebacle. Ondanks alle mooie woorden toen, dat er lering zou worden getrokken, is er niks veranderd. Integendeel. De lopende onderzoeken van de Rekenkamer, naar onder andere naar een vrij eenvoudige opgave als het verkopen van een paar stukken grond, bevestigen dat het nog steeds een ongecoördineerde puinhoop is. Sturing ontbreekt totaal. Toch schrijft het college in de kadernota dat er een topstructuur is aangepast zodat er nog meer integraal en slagvaardiger gestuurd kan worden.

Als bijvangst van het PVV-onderzoek bij de kavels bleek dat er nagenoeg geen integriteitsbeleid is gevoerd in dit huis. Men houdt zich niet aan de wet. Men onttrekt zich aan de plicht om PS over het integriteitsbeleid jaarlijks te informeren. Dat is niet de enige wetsovertreding. Het archiefbeleid van de provincie, de RUD en de RNM voldoet niet aan wet- en regelgeving. Tevens is de provincie niet in

control, zo staat het in een rapport. Als klap op de vuurpijl voldoet de provincie niet aan de wettelijke verplichtingen van de wet AVG. De maximale boete hiervoor is € 20.000.000.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Excuus voor mijn late reactie, maar ik wilde het verifiëren bij ons lid uit de begeleidingscommissie naar het onderzoek van de Dolderseweg. Dat onderzoek loopt nog. Ik plaats een kanttekening bij de opmerking van de heer Dercksen dat het voorbarig is uitspraken te doen over de conclusie over integriteit, omdat dit onderzoek nog loopt en ons in het najaar zal doen toekomen. Dan zullen wij hier verder over spreken. Het zal u sieren om daar niet op vooruit te lopen, zodat u uw eigen vooringenomenheid al verraad.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het verschil tussen u en ons is dat wij zelf al een onderzoek hebben gedaan. Wij hebben zowel extern als intern aan de griffie gevraagd waar de update en de plicht is van GS om ons jaarlijks te informeren over het integriteitsbeleid. Zij heeft het huis omgekeerd, maar hebben niks gevonden. Dat kan ermee te maken hebben dat men niet doet aan archiefbeleid. Wellicht moet ik mijn woorden dan terugnemen, maar er is in de stukken die wij hebben opgevraagd niks te vinden over een verantwoording over het integriteitsbeleid in dit huis. Sterker nog, ik heb het in een paar provincies nagevraagd. Daar hebben zij een integriteitscommissie die jaarlijks bijeen komt. Ik zit hier al zeven jaar en heb er nog nooit van gehoord.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat wordt serieus genomen en daarvoor hebben wij met elkaar een onderzoek afgesproken. Dat onderzoek wordt uitgevoerd. In dat onderzoek zullen wij samen vaststellen hoe het ervoor staat en wat te doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Nogmaals, de wet bepaalt dat wij in dit huis jaarlijks op de hoogte moeten worden gehouden van het gevoerde integriteitsbeleid. Heeft u ooit iets gezien? Ik neem dit als een nee.

De provincie overtreedt dus veelvuldig de wet. Dat moet je als burger of bedrijf eens proberen. Er is niks geleerd uit 2014. GS hobbelt al vele jaren van incident naar incident en op tal van dossiers lijken de gedeputeerden gedegradeerd tot woordvoerders van ambtenaren waarbij zij vaak de indruk wekken geen idee te hebben waarover het gaat. Als het beleid dieper gaat dan geld overmaken naar de linkse broeders in de stad, dan lijkt het al snel te ingewikkeld. GS is het konijn dat kijkt in de koplampen van de tegemoetkomende auto. Het is wachten op het volgende incident. Dit college is volstrekt incapabel. Aan een andere conclusie valt na deze treurmars niet te ontkomen.

Dit waren alleen nog maar de wetsovertredingen en heb ik nog niet gesproken over de berg geldverspilling als gevolg van wanbeleid. Het ecodeuct Boele Staal komt uit op een hek van Defensie en het was bijna klaar toen men daarachter kwam en er € 20.000.000 was uitgegeven. Het terrein van ecodeuct Beukbergen is nog steeds hermetisch afgesloten en heeft € 4.000.000 gekost. Men koopt een kantoorpand zonder taxatierapport van € 80.000.000. De VVD'er koopt dit van Gerrit Zalm, die intussen bekend is van meer schimmige deals.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Met alle waardering voor het betoog van de collega van de PVV die op dit punt van de orde vaak gelijk heeft, heb ik een vraag aan hem. Hoe vindt u het om deze fantastische tekst uit te spreken zonder dat een van de gedeputeerden die voor de organisatie verantwoordelijk is in de zaal is en zonder dat de directie aandachtig aan het meeluisteren is op de tribune? Is dat niet een ontzettend gemis?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De vraag stellen is hem beantwoorden.

De VOORZITTER: Het is niet voor niks dat de hoogste ambtenaar wel degelijk op de tribune aanwezig is namens de directie. Daarnaast is een van de gedeputeerden even weg. In de tussentijd maken haar medewerkers aantekeningen om te zorgen dat zij straks kan reageren op datgene wat er gezegd is.

De heer DERCKEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik hoop dat het doorkomt. Wij hadden in het lijstje van financiële missers nog het asbestdebacle. Dat kostte € 11.000.000. De heren van de VVD en

D66 maken intussen ruzie wie verantwoordelijk is voor het niet verhogen van de motorrijtuigenbelasting.

Hoe zit het dan met de controlerende taak van dit huis? Wetten worden overtreden en geld wordt verspild. Het maakt dit nepparlement helemaal niks uit. Stel je voor dat een lid van een coalitiepartij er wat van zegt, de plicht vervult om het college te controleren en het op misstanden aan te spreken, dan kan diegene zijn/haar baan wel vergeten. Zo is ons democratisch bestel uitgehold in dit huis tot een maandelijksse bijeenkomst voor de bühne, uitgehold tot een netwerkbijeenkomst van het partijkartel.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor een lijstverbinding voor het volgen van democratie, maar dat terzijde. Aangezien de notulen lang bewaard zullen blijven en wij niet kunnen uitsluiten dat er over honderden jaren archiefonderzoek gedaan zal worden naar dit debat, maak ik bezwaar tegen de terminologie 'nepparlement'. Ik merk daarbij op dat in mijn beleving wij over alle kritische punten, waarover wij de afgelopen jaren hier ter zake zijn gekomen, steeds weer vergaderd hebben hoe wij daarop vervolgstappen hebben kunnen zetten. Wij hebben bijvoorbeeld een beleidsaudit naar mobiliteit uitgevoerd en zijn een onderzoek naar de Dolderseweg gestart. De belevingswereld van de PVV zal de belevingswereld van de PVV blijven, maar ik wil vastleggen dat ik verre van mij werp dat elk kritisch punt weggewuifd zou worden. Wij nemen alles serieus. De coalitiepartijen in Provinciale Staten staan kritisch tegenover het college en steunen dat soort dingen. Zij maken er serieus werk van. Het zou u sieren dat te erkennen, maar u moet het vooral zelf weten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb u zojuist een viertal wetten gegeven waaraan de provincie zich niet houdt, terwijl zij er nog allemaal zitten. U heeft hier geen woord aan vuil gemaakt. Mag ik dan de controlerende taak van dit huis ter discussie stellen? Men voldoet niet aan de wet. Als ik mij niet houd aan de belastingwet of door rood rijd, heb ik een probleem. Als alle mensen die op de tribune zitten zich niet aan de wet houden, dan hebben zij allemaal een probleem. Deze mensen blijven echter zitten en men houdt zich niet aan vier wetten. Waarschijnlijk zijn dit er meer, maar dat zullen wij in de loop der jaren tegenkomen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Hoe luistert u naar het gesprek dat wij met elkaar voeren. Er lijkt geen enkele twijfel. Elk van mijn collega's in deze zaal zal bevestigen dat wanneer er geconstateerd wordt dat het college van gedeputeerde staten namens het provinciaal bestuur zich niet houdt aan wetten, dat dit een probleem is en gecorrigeerd moet worden. Noch het college noch de commissaris zijn van plan zijn zich niet aan de wet te houden. Het enige verschil is dat wij er geen politiek oordeel over vellen dat het college niet in staat zou zijn en het hem niet dermate verwijten waardoor het kan blijven zitten. Daarop kunt u ons bekritisieren, kunnen wij over debatteren, kan ik verantwoordelijkheid voor nemen en andere coalitiepartijen verantwoordelijkheid voor nemen, maar dat is hoe het is. Dat betekent niet dat wij het niet serieus nemen of het college van GS het niet serieus neemt. Het zou goed zijn als u dat verschil kunt markeren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat probeer ik te markeren door te zeggen dat als je buiten dit huis je niet aan de wet houdt, je te maken krijgt met serieuze consequenties. Als iemand privaatrechtelijk verantwoordelijk zou zijn voor een ecoduct dat uitkomt op een hek van Defensie, zou deze persoon dan zijn baan behouden? Natuurlijk niet. Iedereen buiten dit huis die dit beleid zou hebben gevoerd staat morgen op straat. In de politiek gelden echter andere wetten, want wij gaan ons misschien wel een keer aan de wet houden. Daarom vinden wij het allemaal goed. Ik zeg daarop: als PS dit oordeel velt, dan zijn wij niet goed bezig. Dit parlement hoort dit college te controleren. Als u dat niet doet, dan bent u een nepparlement. Of u dat leuk vindt of niet.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Bij een bedrijf zal een medewerker niet direct ontslagen worden gezien de uitweg eromheen. Dat u een dermate hardvochtig beleid en omgang met elkaar voorstaat waarin wij in een goed inhoudelijk gesprek over wat omstandigheden en speelruimte zijn en waar de uitdagingen liggen u iedereen direct wilt weggagen die even levert wat perfect zou zijn, dat moet u weten. Dat is echter niet hoe wij kiezen om met elkaar, gezamenlijk bouwend aan de samenleving, om te gaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Je bent acht jaar bezig met het aanleggen van een ecodeuct met een heel team van mensen. Er wordt € 20.000.000 uitgegeven en een goed draaiende sauna wordt weggejaagd met € 9.000.000 aan belastinggeld. Vervolgens staat er een hek dat over het hoofd was gezien. Denkt u dat u in een bedrijf was blijven zitten? Misschien heeft GroenLinks andere bedrijven op het oog dan ik.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Beleving is beleving, maar de opmerking over partijkartel laat de VVD zich niet aanleunen. Bij ons in de partij zijn dubbelfuncties tussen overheidslagen in ieder geval niet toegestaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft u interesse in de rij van baantjes die de afgelopen weken zijn uitgedeeld aan ex-bewindslieden. Voor Invest-NL gaan wij een zak geld ter beschikking stellen en mensen aannemen om daar plannetjes bij te verzinnen. Dat is de politiek van de VVD. Daar moest Wouter Bos een baantje voor hebben. Ik verwees u naar de heer Binnenkamp. Hij koopt dit huis in het dal van de markt zonder taxatierapport van Gerrit Zalm van de ABN Amro. U wilt echter niet beschuldigd worden van het partijkartel.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik reageer op het nepparlement van de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Laat ik dan de meerderheid noemen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik ken de heer Dercksen als een serieuze man en u wilt toch niet figureren in een nepparlement? Zo serieus neem ik u. Dan zou u hier weglopen. U moet een andere formulering kiezen, want ik zou niet in een nepparlement willen opereren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wie de schoen past, trekke hem aan. Ik heb duidelijk verwezen naar onze controlerende taak. De meeste partijen begrijpen waar ik op doel als je een college laat zitten dat de wet overtreedt en niemand daarop aanslaat. De afgelopen jaren hebben met name de ChristenUnie en SGP zich kranig verweerd. Daar maak ik een compliment voor, want vaak hebben wij de afgelopen zeven jaren alleen gestaan.

De PVV heeft al geruime tijd het financiële beleid van de provincie 'balletje balletje' genoemd. Als je links geld nodig hebt, dan haal je rechts een potje. In dit geval komt het van de automobilisten en is het weer opgelost. Echter, bij het Uithof-debacle kunnen wij deze verkleinwoorden 'balletje balletje' niet meer gebruiken en spreken wij intussen over 'bal bal'.

Er ligt een motie die GS oproept te heronderhandelen met de stad over de financiële gevolgen van de Uithoflijn. Ik probeer mij een voorstelling te maken hoe dat gaat. De gedeputeerde Straat voert moeilijke gesprekken met de gemeente Utrecht die wel wat van onze miljoenen wil terughalen. Dan wordt er op de deur geklopt en daar staat gedeputeerde Van den Berg met in zijn hand een koffer met € 2.000.000 en vraagt: "Lotje, Lotje, wil jij nog een fietsfeestje organiseren?" Nadat Pim uitbundig op de schouders is geslagen en uitgezwaaid staat daar mevrouw Pennarts die zegt: "Viktor, zullen wij jullie Domtoren nog eens opknappen? Ik heb intussen € 3.000.000 geregeld voor dit jaar. Jullie begroting is wel drie keer zo groot als die van ons, maar PS maakt dat allemaal weinig uit." Een vraag aan de heer Straat is: hoe denkt u dat uw onderhandelingspositie er intussen uitziet?

Dan de Vuelta. In de commissie was iedereen tegen of zeer kritisch over de komst van de Vuelta, maar de coalitiefracties werden tot de orde geroepen en de gedeputeerde produceerde een lachwekkend stuk, waarvoor elk zichzelf respecterende bestuurder zich zou schamen. Hoeveel onzin kan papier verdragen? Wij moesten het geld voor de Vuelta overmaken, omdat het goed was voor de bijen. Dat is wat mij bijgebleven is. In ieder geval komt de Spaanse Armada overgevlogen, maar wij noemen het vooral duurzaam, want dan is het goed. Hier deden de coalitiepartijen braaf wat van hen verwacht wordt: applaudisseren, want je wilt graag wethouder worden. Wat maakt € 2.000.000 dan uit?

Het bouwen aan de randen van de stad. Dezelfde partijen in dit college die honderdduizenden mensen met een cultuur die het verst afstaat van die van ons importeren, weigeren ruimte te maken om te wonen. Hoe gaat het verder als zelfs een D66-minister, de 'minister van demofobie', vindt dat er per jaar 75.000 woningen opgeleverd moeten worden. Hoe verhoudt zich dat met het eeuwige nee van dit college? Dit college zegt tegen de inwoners van Oudewater: "Je gaat maar verhuizen." Het eigen volk komt op de laatste plaats. Wij horen graag een reactie hierop van de gedeputeerde.

Vorig jaar hebben wij erom moeten lachen, maar hij staat er weer in: de zin dat ons huidig energiesysteem voor steeds meer problemen zorgt. Het zou zorgen voor meer luchtverontreiniging. De zwaveluitstoot is nagenoeg verdwenen. Stikstof en fijnstof is gemarginaliseerd. De lucht is intussen zo schoon dat je bij binnenshuis koken meer fijnstof binnenkrijgt dan langs de snelweg. Het gaat heel goed met de luchtkwaliteit. Een neurochirurg in de krant zei zelfs: "Het gaat historisch goed." Ik had u graag de bronnen van fijnstof en ultrafijnstof laten zien. Daarvan is slechts 20 % afkomstig van het handelen van mensen in Nederland. 42 % van het fijnstof komt uit de natuur en veel komt uit het buitenland. Dan schrijft het college dat wij voor onze energie afhankelijk raken van instabiele regio's. Je kunt van Rusland zeggen wat je wilt, maar niet dat het instabiel is. Daarnaast financiert Nederland met miljarden euro's de Nord Stream 1. 51.000.000.000 kuub gas wordt met Nederlands geld geïmporteerd vanuit Rusland. Onze minister-president stond op de foto met de Russische president Medvedev. Twee jaar later stond hij op de foto met de Oekraïense president Yanukovich. 20.000.000 kuub schaligas komt uit de Oekraïne. Wij legden zelf een gasrotonde aan van € 8.200.000.000, want wij wilden hieraan geld verdienen. Dit was overigens een besluit van Balkenende 3: CDA, VVD en D66. Zeven jaar later is de wereld anders en wij moeten van het gas af als enig achterlijk land in de wereld, want gas is volstrekt schone energie. Wij worden bestuurd door dwazen.

Het kabinet wil onze moderne kolencentrales sluiten. Niet nadenken, gewoon doen. De conclusies van onderzoek die ik u wil laten zien waren duidelijk: dit leidt niet of nauwelijks tot minder uitstoot. Waarom niet? Omdat wij elektriciteit moeten importeren uit Duitsland en Polen uit kolencentrales en bruinkoolcentrales. Deze zijn veel vuiler dan onze moderne kolencentrales. De lucht wordt niet schoner, maar wij worden wel afhankelijker van het buitenland. Daarnaast wordt ons netwerk instabieler. Het Duitse netwerk moet voor € 1.400.000.000 per jaar op poten worden gehouden, omdat het imploedeert door de wiebelige duurzame energie. In Nederland zijn de eerste tekenen daarvan al zichtbaar. De Energiewende heeft totaal gefaald. Kan de gedeputeerde Energietransitie daar kennis van nemen?

Het klimaatakkoord van Parijs helpt niet. Dat weet iedereen die zich daarin verdiept. China en Rusland doen tot 2030 niks. De VS niet doet mee. China opent 66 vliegvelden in vijf jaar en er zitten 16.000 kolencentrales in de pijplijn of zijn in aanbouw. Het enige echte probleem, zowel in Nederland als in de wereld, is het bevolkingsprobleem: de overbevolking. Denk dan niet dat met de Nederlandse energietransitie al deze problemen worden opgelost. Dan heb je een afslag gemist. Dat blijkt als wij de gedeputeerde vragen naar Energieneutraal 2040 en hoe hij dat gaat doen. Dan staat hij met zijn mond vol tanden. Met hoeveel immigranten hebben wij dan gerekend? Met 30.000 of 40.000 immigranten per jaar? Dat is tot 2040 een miljoen mensen extra. Zit dat in de rekensom? Natuurlijk zit dat niet in de rekensom, want er is helemaal geen rekensom.

Volgens het Internationaal Energieagentschap van fossiele energie gaat het verbruik stijgen van kolen, het verbruik van olie gaat fors stijgen en het verbruik van gas gaat exploderen. Zoveel gaat men wereldwijd meer verbruiken. Ondanks de klimaatwet en energieneutraal. Wij moeten overstappen op zogenaamde duurzame energie, omdat grondstoffen opraken. Alsof zonnepanelen niet van grondstoffen gemaakt worden. Er zitten ladingen gif in zonnepanelen, zoals cadmium en lood. In alle andere producten zijn deze stoffen verboden, maar in zonnepanelen mag het wel want dat noemen wij groen. Het zit vol lithium. Half Chili wordt afgegraven voor lithium. Hoe duurzaam is dat? Kindsclaven in Congo peuteren voor u kobalt uit de mijnen. Hoe goed voelt dat?

Een jaar geleden dienden wij een motie in om eerst onderzoek te doen naar de gevolgen van zonneakkers. Eerst nadenken en dan doen is een trendbreuk in dit huis, maar wij gaan het nog een keer proberen. Het lijkt erop dat het CDA zich hier ook bewust van is geworden. De eerste praktijkstudies wijzen namelijk uit dat de gevolgen voor de natuur zorgwekkend zijn. Als de zon niet op de aarde schijnt en

de regen er niet natuurlijk op valt, dan leidt dat volgens de ecologen tot kaalslag voor de natuur en biodiversiteit, uitputting van de bodem die zelfs na het verwijderen van de panelen nog jaren aanhoudt. Deskundigen van vogelorganisatie Sovon, het Louis Bolk Instituut, het RIVM en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap waarschuwen allemaal voor de gevolgen van zonneakkers, nota bene in Trouw. Dit is een reden om onze motie te recyclen. Wij dienen deze nogmaals in.

Motie M48 (PVV): zonneakkers

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2017, ter bespreking van de Kadernota 2017;

constaterende:

- *dat de PRS-PRV ruimte biedt voor het aanleggen van zonneakkers;*
- *dat GS in 2017 heeft bevestigd dat er geen onderzoek is gedaan naar de gevolgen van zonneakkers, waaronder begrepen:*
 - *verlies bodemvruchtbaarheid;*
 - *verlies koolstofvastlegging (dus minder CO₂-opname!);*
 - *geen voedselproductie;*
 - *minder reinigend vermogen;*
 - *slechtere waterhuishouding, waterbergend vermogen;*
 - *verslechtering lokale klimaat;*
 - *effect oppervlaktewater en minder grondwaterkwaliteit;*
- *dat deskundigen van het RIVM, het Louis Bolk Instituut, de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en vogelorganisatie Sovon de noodklok luiden en aangeven dat de bodem wordt uitgeput en dat dit zelfs nog tot lang nadat de zonneakkers zijn verwijderd doorwerkt;*
- *dat er nu (volgens minister Wiebes) nog steeds geen landelijk onderzoek is gedaan naar de gevolgen van zonneakkers;*
- *dat het onverantwoord is om zonneakkers aan te leggen zonder de consequenties voor de bodem voor decennia te overzien;*

verzoeken GS:

onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de gevolgen van zonneakkers en tot die tijd geen vergunningen te verstrekken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Bij de windmolens is niet nagedacht over het opruimen, want wij noemen het groen. De wieken zijn echter niet te recyclen vanwege het composiet, hars, epoxy en glasvezels. De enige oplossing is het illegaal storten en dat gebeurt. Straks ligt er 131.000 ton wieken liggen in dit land. Maar ach, wij noemen het groen dus dan maakt het niks uit. Wij komen met een motie om hier eerst over na te denken. Wij hebben niet de illusie dat mensen gaan nadenken, maar dan kunnen wij hier over een tien jaar opnieuw over spreken.

Motie M47 (PVV): stop de windmolenafvalberg

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de kadernota / voorjaarsnota;

overwegende:

- *dat de wieken van windmolens worden gemaakt van composieten, niet afbreekbare glasvezels en harsen, zoals epoxy, die niet mogen worden verbrand en gestort;*
- *dat volgens de deskundigen (w.o. Albert ten Busschen, gepromoveerd in composieten en Associate Lector Kunststoffentechnologie aan de Hogeschool Windesheim) alleen in Nederland al 1.300 ton aan afgedankte wieken ligt opgeslagen;*

- dat, in tegenstelling tot wat GS denkt, nauwelijks 2% wordt hergebruikt (maximaal 2,5 ton);
- bij de huidige windmolencapaciteit deze berg naar 131.000 ton groeit. (bron TNO);
- dat er niet geregistreerd wordt waar de wieken blijven;
- dat het duurzame Eneco ook niet weet waar de door hem afgedankte wieken blijven;
- dat dus ook over dit aspect wederom niet is nagedacht;
- dat de provincie bevoegd gezag is bij een windmolen(park)capaciteit van 5 tot 100 MW;
- dat de provincie derhalve ook haar verantwoordelijkheid dient te nemen voor de te verwachten illegale afvalberg;
- dat per windmolen ook al 1.300 m3 beton in de natuur wordt gestort die nooit zal worden verwijderd;

verzoeken GS:

geen vergunningen te verlenen voor windmolens en/of windmolenparken alvorens zicht te hebben op de verwerking van de wieken en de zekerheid van een circulaire oplossing van dit afvalvraagstuk en de PRS/PRV daartoe als zodanig in te richten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan heb ik nog een aantal losse moties. De PVV-fractie vindt dat het IPO moet ophouden met het organiseren van meerdaagse feestjes in het buitenland.

Motie M46 (PVV): stop de IPO-jaarparty

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de kadernota / voorjaarsnota;

overwegende:

- dat de bijdrage aan het IPO wordt verhoogd;
- dat de meerdaagse jaarvergaderingen soberder en efficiënter kunnen worden ingericht zonder daarmee de doelmatigheid aan te tasten;
- dat het geen pas heeft de jaarvergadering van Nederlandse provincies in het buitenland te houden;

verzoeken GS:

er bij het IPO op aan te dringen de jaarvergaderingen te beperken tot één dag en deze slechts binnen de landsgrenzen te organiseren en de kostenbesparing die daarmee gepaard gaat te gebruiken om de afdracht van de provincies te verlagen.

En gaan over tot de orde van dag.

Wij vinden dat, nu zowel de uitkering uit het Provinciefonds als de opbrengst uit de opcenten stijgen, er voldoende geld is om de problemen bij de N201 aan te pakken, desnoods zelfstandig. Ik hoor een VVD-stemverklaring al aankomen: "wij zeggen dat wij voor zijn, maar wij stemmen tegen." Toch gaan wij deze motie opnieuw indienen.

Motie M50 (PVV): aanpak knelpunt Loenerslootsebrug

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de kadernota / voorjaarsnota 2018;

constaterende:

- dat het grootste knelpunt op de provinciale wegen in de provincie Utrecht de Loenerslootsebrug is (N201);
- dat er geen enkel zicht is op financiële steun vanuit het Rijk;

- dat indien men de juiste prioriteiten stelt, binnen de begroting voldoende ruimte is om dit knelpunt zelfstandig op te lossen;
- dat met onderzoeken en krantenartikelen files niet verdwijnen;
- dat zowel de opbrengsten uit de motorrijtuigenbelasting/opcenten als die uit het provinciefonds de komende jaren fors stijgen;
- dat voor vergelijkbare vervoersvraagstukken, de Uithoflijn, ook additioneel geld wordt uitgetrokken;

verzoeken GS:

per omgaande een aanvang te nemen met het voorbereiden en uitvoeren van de plannen die leiden tot het oplossen van de dagelijkse files op de N201 door onder meer het plaatsen van een tweede Loenerslootsebrug en daartoe de nodige financiële middelen te reserveren.

En gaan over tot de orde van de dag.

De provincie probeert bedrijven te verleiden naar Utrecht te komen. Zelfs Brexit is daar aanleiding toe. Het college zal de Britten hun herwonnen vrijheid niet gunnen. Wij hebben in deze provincie eerder een personeelstekort dan werkloosheid. "Immigranten zijn zelfs niet geschikt voor het meest eenvoudige werk.", zo stond het een paar weken geleden in de krant. Waarom zouden wij bedrijven die wij niet nodig hebben voor de arbeidsmarkt hier naartoe halen? Wij stellen voor om alleen te acquireren als dat van meerwaarde is voor de arbeidsmarkt. Zo niet, dan leidt dat tot druk op de arbeidsmarkt, woningmarkt, infrastructuur en de natuur.

Motie M51 (PVV): alleen acquisitie met meerwaarde

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de kadernota / voorjaarsnota;

overwegende:

- dat de provincie via diverse structuren acquisitie pleegt om buitenlandse bedrijven te bewegen zich in de provincie te vestigen;
- dat er in zeer vele sectoren eerder sprake is van een tekort aan passend personeel in plaats van werkloosheid;
- dat acquisitie van bedrijven zonder meerwaarde op de arbeidsmarkt druk leggen op de arbeidsmarkt, infrastructuur, de woningmarkt, natuur;

verzoeken GS:

slechts internationaal te acquireren onder bedrijven die van aantoonbare meerwaarde op de arbeidsmarkt zouden kunnen zijn.

En gaan over tot de orde van de dag.

De laatste motie gaat over de natuur. Wij subsidiëren nog steeds de extreem linkse NMU. Zij wekt de suggestie dat de N voor natuur staat, maar zij kwam recentelijk met een flyer om ons land te vernielen en te veranderen in een energielandschap. De natuur moet dus vernietigd worden. Daar moeten wij geen belastinggeld aan uitgeven.

Motie M49 (PVV): geen subsidie naar afbraak van natuur

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de kadernota / voorjaarsnota;

overwegende:

- dat de NMU een flyer uitbracht waarmee hij Provinciale Staten er toe wenst te bewegen energielandschappen in te richten;
- dat energielandschappen, windmolens, zonneakkers grote schade toebrengen aan landschap, natuur en milieu;
- dat de NMU subsidie ontvangt, waarbij de belastingbetaler er van uit denkt te mogen gaan dat deze organisatie de belangen dient van landschap, natuur en milieu;
- dat de NMU klaarblijkelijk een andere dan de gesuggereerde agenda heeft;

verzoeken GS:

zo spoedig mogelijk de subsidierelatie met de NMU te verbreken.

En gaan over tot de orde dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld. De heer Bekkers heeft nog een vraag.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik wil alleen opmerken dat ik begrijp dat onze gewaarde op inhoud gericht partner zich bezig houdt met het NMU en dat het NMU zich niet bezig houdt met dingen die de PVV belangrijk vindt. Echter, wat ons betreft is de term 'extreem links' niet gepast. Het NMU zet zich in voor doelen wie veel partijen in deze Staten belangrijk vinden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat de heer Bekkers zich ervoor inspant om dit te zeggen, zegt precies wat ik bedoel. Wij moeten de natuur sparen en er geen energielandschap van laten maken door een partij die natuur in zijn naam heeft. Daar moeten wij geen subsidie aan verstrekken.

De VOORZITTER: Mijn excuus dat uw plaatjes niet afgebeeld werden. Ik ga dat uitzoeken. Dan is het woord aan de heer Hoefnagels.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! In relatie tot de laatste opmerking: "It's in the eye of the beholder." Extreem links.

In de 17^e eeuw was de provincie Utrecht nog een randgebied voor het welvarende Holland. De rijke ondernemers uit met name Amsterdam bouwden grote buitenverblijven langs de Vecht en langs de Heuvelrug. De steden in de provincie Utrecht waren welvarend, maar niet zo welvarend als Amsterdam en andere handelssteden die het economisch centrum van Nederland waren. Gedurende de eeuwen is de positie van Utrecht binnen het economisch centrum van Nederland sterk veranderd. Niet alleen de positie van Utrecht is sterker geworden, maar de gebieden ten zuiden en ten oosten van Utrecht zijn eveneens sterk ontwikkeld. Vooral de afgelopen tientallen jaren.

Ik ga het deze keer iets breder bekijken. Dat heeft niet alleen als gevolg dat de werknemers van de Utrechtse bedrijven zich hier willen vestigen, maar de werknemers van de bedrijven buiten de provincie willen zich eveneens vestigen en de mensen die bij overheden en andere instellingen werken. Als de ene partner in Amsterdam werkt en de ander in Den Bosch, is er geen betere woonplaats dan de provincie Utrecht. Dat levert zowel een grote druk op de woningmarkt als een grote mobiliteitsdruk. Die ontwikkeling is de uitdaging voor de komende jaren.

Zowel de mobiliteitsgroei als de woningbouwopgave vragen een grote investering. U Ned geeft hiervoor de richting aan die wij graag inslaan. De benodigde woningen zullen in grote mate binnenstedelijk gebouwd worden. D66 vindt dat wij daarnaast moeten kiezen voor locaties die stedelijk ingepast kunnen worden. Daarmee doel ik op de locaties die op korte afstand liggen van OV-knooppunten en die een minimaal beslag leggen op de beperkte vrije ruimte die de provincie Utrecht heeft. Wij willen de komende tijd samen met de inwoners en de gemeenten van Utrecht het gesprek voeren over de beste manier om dit in te vullen.

Deze ontwikkeling vraagt om een investering op het vlak van mobiliteit die de regio niet alleen kan dragen. Het is vanzelfsprekend dat het Rijk een aanzienlijke bijdrage zal moeten leveren, zodat wij de uitdagingen waar wij voor staan aan kunnen. U Ned geeft een eerste beeld van de mogelijke oplossin-

gen. Het is volgens D66 onmogelijk om deze mobiliteitsopgave aan te kunnen zonder dat wij denken aan grootschalige investeringen in het openbaar vervoer. De kadernota laat voor de komende jaren een behoorlijk overschot zien. Een groot deel daarvan zal voor deze opgave gereserveerd moeten worden. Om deze mobiliteitsopgave aan te kunnen zal er grootschalig geïnvesteerd moeten worden in de fiets. Dat doen wij al en de verdubbeling van het fietsverkeer is ons doel. In deze voorjaarsnota wordt ruim € 4.000.000 extra besteed aan fietsprojecten. Dat vindt D66 een mooie extra investering. Bij de bespreking van het mobiliteitsprogramma later deze statenvergadering zullen wij ingaan op de beste manier om onze doelstelling te kunnen bereiken.

Dan een heel ander onderwerp dat in onze harde provinciale wereld niet vaak aan de orde komt: de cultuureducatie voor kinderen. Alle basisscholen in de provincie Utrecht kunnen een beroep doen op cultuureducatie, mede gefinancierd door de provincie. Voor middelbare scholen is deze subsidie niet aanwezig. Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld om voor vmbo-scholen cultuureducatie mogelijk te maken. Kunst Centraal, de Utrechtse organisatie voor cultuureducatie, is de perfecte partij om Utrechtse scholen te ondersteunen bij het aanvragen van de rijkssubsidie. Aangezien het Rijk hierin investeert, is D66 van mening dat de provincie Kunst Centraal moet steunen om meer aandacht te kunnen geven aan cultuureducatie op met name vmbo-scholen. Hiervoor wordt een motie ingediend door GroenLinks die wij medeondertekend hebben.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Was D66 niet een van de partijen die cultuureducatie heeft afgeschaft of wegbezuinigd?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U bedoelt dat in 2011 is gekozen om meer te bezuinigen. Cultuureducatie was daar geen onderdeel van. De bezuiniging op cultuureducatie is in dezelfde tijd gebeurt, maar was geen initiatief vanuit deze coalitie. Ik zal dat voor u nakijken. Desondanks, bent u er blij mee dat wij dat wel gaan steunen?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ja, maar het mag nog wel meer.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! In 2013 is door de provincie het initiatief genomen om de Economic Board Utrecht (EBU) op te zetten. Dit was een initiatief om de provincie beter op de kaart te zetten. De EBU heeft laten zien dat de overheden op economisch gebied goed met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen kunnen samenwerken. Het Rijk heeft inmiddels aangekondigd grootschalig te willen investeren in de regionale economie via de nieuw opgezette Invest-NL. Investeringen komen slechts naar de regio waar de regio daadwerkelijk mee kan investeren. De organisatie moet daarvoor worden doorontwikkeld. D66 twijfelt er niet over dat wij deze doorontwikkeling moeten inzetten. De wijze waarop vraagt echter aandacht. De rol die PS heeft als verantwoordelijke partij voor het inzetten van fondsen moet duidelijk zijn. D66 vraagt GS om bij de planontwikkeling van de komende maanden hier nadrukkelijk aandacht aan te geven en geen voorstel neer te leggen zonder dat het voor PS helder is welke rol hij heeft. Daarover moet het eerst met PS in gesprek gaan.

Tijdens de begrotingsbehandeling heb ik veel aandacht gevraagd voor de natuurontwikkeling, onder andere voor de initiatieven die mogelijk zijn door het investeren in de groen contour. Van de gedeputeerde horen wij dat het moeizame ontwikkelingen betreft. GroenLinks komt straks met een motie die de PvdA en D66 medeondertekend hebben om te vragen of er meer richting gegeven kan worden aan de gewenste ontwikkelingen rondom de groene contour. De vragen die beantwoord moeten worden zijn divers. Een daarvan is: waar leidt ontwikkeling tot de grootste winst voor het Natuurnetwerk Nederland? Het gaat immers over de ontwikkeling van dat natuurnetwerk. Een robuust natuurnetwerk is noodzakelijk om de achteruitgang van de biodiversiteit in onze regio te stoppen. Binnen de biodiversiteit is het noodzakelijk dat er een gezonde spanning is tussen diverse gewassen en tussen diverse dieren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Zonneakkers kunnen voor de biodiversiteit dramatisch zijn. Het is het een of het ander. Wij leggen deze aan en benadelen de biodiversiteit of wij doen het niet en geven de planten en dieren een kans. Wat is de keuze van D66?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Volgens D66 is het zeer goed mogelijk om zonneakkers aan te leggen in combinatie met een goed ingerichte omgeving waarbij biodiversiteit zeker niet nadelig hoeft te worden beïnvloed. Als je dit vergelijkt met de biodiversiteit op een heel aantal raaigraslanden die wij tientallen jaren in cultuur hebben gehad, dan kan de biodiversiteit waarschijnlijk met een kleine moeite behoorlijk vergroot worden als je daar een zonneakker van maakt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U zegt 'waarschijnlijk'. Dat zal bij waarschijnlijk blijven, want zowel minister Kamp als minister Wiebes hebben gezegd dat daar nog geen enkel onderzoek naar gedaan is. U baseert zich op sprookjes, want daar is nog geen onderzoek naar gedaan. Daarnaast heeft het een negatieve invloed op de waterhuishouding en CO₂. Planten groeien niet en nemen daardoor geen CO₂ op. Het heeft tal van negatieve effecten waar ecologen voor waarschuwen, maar de heer Hoefnagels zegt dat het kan. Dat is heel bijzonder.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Het zijn ecologen die waarschuwen en die duidelijk aangeven dat wij ervoor moeten zorgen dat het op een goede manier ingericht wordt. Het is slechts een fractie van de CO₂ die niet wordt opgenomen door de plantjes die onder de zonnepanelen zitten voor het opwekken van groene energie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik ben benieuwd naar die rekensom, maar die zal er niet zijn. Ik zal niet de hele economische totstandkoming van de zonnepanelen langsgaan. Lithium wordt opgegraven met fossiele brandstof, de panelen worden in China gemaakt en met scheepsdiesel overgevoerd en de EROI van zonnepanelen is bijzonder laag. Dit maakt niemand uit, omdat wij deze groen noemen. Bent u het met mij eens dat wij dit eerst moeten onderzoeken zodat u niet meer hoeft te spreken in waarschijnlijkheden voordat wij besluiten nemen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Nee, ik denk niet dat je alles eerst hoeft te onderzoeken. Sommige dingen doe je op basis van gezond boerenverstand en sommige dingen moet je eerst goed onderzoeken. Het is niet zo dat je per definitie geen nieuwe ontwikkeling kunt voortzetten zonder dit eerst te onderzoeken. Overigens zie ik dat u een telefoon in uw hand heeft. Die telefoon wordt met dezelfde lithium en cadmium gemaakt. Wij moeten continu kijken naar de productie van de spullen die wij nodig hebben voor onze moderne wereld. Wij moeten ons continu realiseren dat wij op een juiste manier omgaan met onze aarde. Wat dat betreft is het goed dat u daarvoor aandacht vraagt.

Terugkomend op de gezonde spanning tussen de diverse gewassen en tussen de diverse dieren. Daar waar een gewas of dier zich kan ontwikkelen zonder dat er een natuurlijke vijand aanwezig is, dreigt de biodiversiteit ten onder te gaan. Niet uit Nederland afkomstige planten, zoals de Japanse Duizendknoop of dieren zoals de Amerikaanse Rivierkreeft kunnen zich vaak onbepaald voortplanten door het gemis aan dieren die deze flora en fauna opeten. Deze invasieve exoten vragen om bestrijding. Deze taak ligt deels bij de provincie. De gedeputeerde heeft aangegeven dat zij eind dit jaar met een notitie komt over hoe om te gaan met deze exoten. D66 is van mening dat na het vaststellen van nieuw beleid hiervoor er direct geld beschikbaar moet zijn. Daarom komen wij met een motie die GS vraagt om voorlopige dekking voor de noodzakelijke bestrijding hiervan.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Is de motie invasieve exoten iets wat de coalitiepartijen onderling hebben afgesproken sinds zij de oppositiepartijen als een soort invasieve exoot beschouwen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Een van mijn fractieleden heb ik gevraagd of wij dit breder hadden moeten versturen. Toevallig was deze motie eerst in het overleg met de coalitie besproken en was iedereen hier enthousiast over. Vervolgens is deze doorgestuurd naar andere partijen en hebben uw partij PvdA, ChristenUnie en SGP de motie medeondertekend. Deze had inderdaad eerder breed verstuurd moeten worden, maar als je hem voorlegt en deze wordt gesteund dan staan de handtekeningen er snel onder. Bij deze heeft u gehoord welke zeven partijen de motie ondertekend hebben.

Motie M52 (D66, GroenLinks, CDA, VVD, SGP, PvdA, ChristenUnie): invasieve Exoten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van het Staten-voorstel PS2018PS5, 'Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018',

constaterende:

- *dat invasieve exoten in toenemende mate een bedreiging vormen voor inheemse flora en fauna;*
- *dat invasieve exoten het streven naar grotere biodiversiteit in de weg staan;*
- *dat invasieve exoten schade toebrengen aan woon- en leefomgeving;*
- *dat de bestrijding van invasieve exoten vertraging heeft opgelopen door weifelende besluitvorming vanuit het Rijk;*

overwegende:

- *dat inmiddels een landelijke lijst van 37 soorten door het Rijk is aangewezen, waaronder soorten die in onze provincie voorkomen;*
- *dat voor deze soorten in IPO-verband een masterplan is ontwikkeld voor verschillende categorieën, met daarin de vaststelling dat voor de meest urgente categorie per direct beheersmaatregelen kunnen worden getroffen;*
- *dat voor een aantal soorten, waaronder de Japanse Duizendknoop, autonoom Utrechts beleid kan worden ontwikkeld waarvoor coördinatie met Rijk en IPO niet nodig is;*
- *dat de provincie in het najaar 2018 met een concreet plan van aanpak komt;*
- *dat dekking voor dit plan zal moeten worden gezocht bij de behandeling van de Kadernota in 2019, met als gevolg dat tot die tijd concrete maatregelen uit zullen blijven;*
- *dat, gezien de urgentie van de situatie, het al te lang voortslappende proces en het reeds opgedane inzicht, dit uitstel onwenselijk en onnodig is;*

dragen het college op:

om financiële ruimte te zoeken ten bedrage van € 300.000 voor de bestrijding van invasieve exoten, een voorstel hiertoe te integreren in het komende plan van aanpak en het geheel ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dan kom ik tot de afronding. Vijf jaar geleden heb ik voor het eerst bij de bespreking van de jaarrekening gevraagd om een beter overzicht van de mobiliteitsbudgetten. D66 heeft die vraag vaak moeten herhalen en in november leidde dat tot het instellen van de auditcommissie Mobiliteitsfinanciën. Wij kunnen met zijn allen trots zijn op hetgeen bereikt is. Het inzicht is veel groter geworden en er wordt hard gewerkt aan verdere verbeteringen. De rapportage hierover in de kadernota voelt nog als een papieren tijger. Toch merken wij dat de cultuur wel degelijk aan het veranderen is. Dank aan PS, GS en het ambtelijk apparaat voor de stappen die wij hier samen in zetten. Met deze positieve noot sluit in mijn bijdrage af.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De kadernota is een mooie verzameling van ambities en vergezichten, soms wel tot 2050. Gelukkig is er veel aan de leesbaarheid verbeterd, maar volgens de SP kan het nog een beetje beter door minder ambtelijke taal te gebruiken. Ik ben niet de eerste die daarover spreekt vandaag. Wij vinden dat wij de dingen moeten benoemen zoals zij zijn. Hebben wij universitair geschoold personeel, noem dat dan zo. Hebben wij mensen nodig die wat met hun handen kunnen en van de vakschool moeten komen, noem dat dan zo. Daar hebben wij een motie over gemaakt, want wij willen graag duidelijke taal in dit huis.

Motie M56 (SP): praktisch opgeleid of theoretisch opgeleid. Elke opleiding telt!

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de Kadernota 2018 c.a.;

constaterende dat:

- *er in stukken van de provincie nog regelmatig gesproken wordt van laagopgeleide mensen en hoogopgeleiden;*

overwegende dat:

- *deze benaming een waardeoordeel uitspreekt over het nut van de opleiding en de toekomstige werkzaamheden van deze mensen;*
- *dit waardeoordeel niet klopt met de realiteit;*

geven als zijn mening dat:

er betere termen voorhanden zijn om een bepaald onderscheid te laten zien dan laag- en hoogopgeleiden (bijvoorbeeld: praktisch geschoolden en theoretisch geschoolden);

dragen het college op:

- *de termen laag- en hoogopgeleid vanaf nu niet meer te gebruiken;*
- *zorgvuldig op zoek te gaan naar een betere benaming om een bepaald onderscheid te benoemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Wij hebben onze bedenkingen bij alle mogelijke aanjaag-, project-, kennis- en andere teams. Wat doen deze teams allemaal? Hebben wij daar zicht op? Wat kosten die teams? Wat krijgen wij daarvoor? Wij willen liever geen woorden, maar daden. Helpen die teams ons daarbij?

Wij hebben vragen gesteld over woningambities, energietransitie en de mobiliteit. De antwoorden op onze vragen hebben geresulteerd in een amendement en een aantal moties. Allereerst het amendement over het openbaar vervoer. Waarom heet dat openbaar vervoer? Dat wordt zo genoemd, omdat iedereen daar gebruik van moet kunnen maken. Of je wel of niet fysiek beperkt bent, financieel beperkt bent, technisch wel of geen rijbewijs kunt halen moet hier niet uitmaken. Openbaar vervoer is een dienstverlening aan iedereen, zonder uitzondering. Dat is geen verdienmodel. OV moet voorzieningen in het landelijk gebied bereikbaarheid houden en de bereikbaarheid van een stad garanderen. Door veel gebruik te maken van het OV komt dat de luchtkwaliteit ten goede. Als wij OV voor grote groepen aantrekkelijk maken, komen er minder auto's op de weg waardoor er meer ruimte ontstaat. Dat is een win-winsituatie. Dat is wat iedereen aangeeft, zelfs onze gedeputeerde Straat bij de U Ned bijeenkomst een paar weken geleden. Het autogebruik zal minder moeten worden, willen wij de doorstroming garanderen.

Als wij daarnaast de fiets als een gelijkwaardig alternatief beschouwen en daar werk van gaan maken, dan komen wij een eind in de goede richting. Met een extra bedrag kunnen wij de concessies openbreken. Geloof mij, als wij met meer geld komen, dan vinden de vervoerbedrijven het geen probleem om hun contract open te breken. Met een deel van het geld kunnen wij de fiets een goede en waardige aftrap geven. Wij moeten fietstunnels in Leersum en Laagraven aanleggen, fietspaden aanleggen en verbeteren, meer lijnen faciliteren, bijvoorbeeld van en naar de Uithof, een extra bus in Leusden, lijn 16 Utrecht en meer ruimte in de krappe rijtijden in Amersfoort zodat daar minder ongelukken gebeuren. Zo zijn er nog meer knelpunten, zoals ontegenzeggelijk de tangenten. Deze willen wij allemaal, maar komen niet van de grond terwijl het de reistijd erg kan verkorten en de lucht in de stad kan opfrissen. Dan hoeven alle bussen niet achter elkaar het centrum in te rijden.

Ondanks dat in de kadernota staat dat de opcenten niet verhoogd worden, vragen wij een gevulde koek per maand per automobilist. Daarmee kunnen wij een structureel stimuleringsfonds inrichten: het Stimuleringsfonds Mobiliteit. Dat komt ieder jaar terug.

Amendement A16 (SP): ruim baan voor OV en fiets

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van het Staten-voorstel Kadernota 2019;

constaterende dat:

- *van links tot rechts iedereen ervan overtuigd is dat het autoverkeer moet verminderen;*
- *de gedeputeerde in een bijeenkomst van U-net dit ook heeft beaamd;*
- *het bedieningsniveau onder druk staat, omdat de beschikbare middelen niet evenredig meegroeien;*
- *juist ook in het coalitieakkoord de noodzaak van een goed systeem van openbaar vervoer wordt onderschreven;*
- *in het coalitieakkoord de nadruk wordt gelegd op het voorrang geven aan de fiets in al zijn verschijningsvormen;*
- *in de kadernota staat opgenomen dat de opcenten MRB niet worden verhoogd;*

van mening dat:

- *de fiets onze volledige steun dient te krijgen en als volwaardig alternatief moet worden gezien;*
- *fijnmazig, schoon en frequent openbaar vervoer van groot belang is voor de handhaving van de leefbaarheid in kleine kernen, maar ook voor de bereikbaarheid en de luchtkwaliteit van en in de steden;*
- *de provincie structureel middelen kan genereren om hiervoor een extra inspanning te doen;*
- *het concessiecontract van Q-Buzz en Syntus opengebroken dient te worden voor extra lijnen en goede arbeidsvoorwaarden;*

besluiten:

- *beslispunt 1 van het Statenvoorstel aan te vullen als volgt:
"..., met dien verstande dat de opcenten Motorrijtuigenbelasting met ingang van 1 januari 2019 met 8 worden verhoogd;*
- *de daarmee gegenereerde extra structurele middelen van € 12 miljoen deels in te zetten voor uitbreiding van het busvervoer en ontwikkeling van de tangenten;*
- *daarnaast dit bedrag te gebruiken om de fietsmogelijkheden in de provincie te verruimen en fietsveiligheid te bevorderen door tunnels aan te leggen;*
- *gedeputeerde staten op te dragen uiterlijk ten tijde van de statenbehandeling van de Program-mabegroting 2019 een concreet plan voor te leggen voor de inzet van deze middelen;*
- *gedeputeerde staten op te dragen alle betrokken documenten aan te passen aan dit gewijzigde besluit.*

Dan de energietransitie. Er is een ontwikkeling gaande die de SP zorgen baart. Wijken moeten van het gas, wij moeten naar hernieuwbare energie en telkens wordt er gewacht op nieuwe ontwikkelingen. Ondertussen gebeurt er heel weinig. Subsidie op zonnepanelen dreigt zelfs afgeschaft te worden door minister Wiebes, omdat het te duur is. Zo hebben mensen met een eigen woning en een flinke spaarpot met subsidie zonnepanelen aangeschaft. Terwijl de subsidiepot leeg is op het moment dat de mensen aan zet zijn die eerst moesten sparen. Deze mensen hebben vaak wat kleinere huizen. Dan hebben wij het nog niet over de vele huurders die aan de buitenkant van hun huurhuis niks mogen doen, want je huurt immers alleen de binnenkant. De vele sociale huurwoningen met een laag energielabel betalen al de hoofdprijs voor verwarmingskosten en krijgen een flinke belastingverhoging voor de kiezen. Dit is een vergaande tweedeling.

Motie M53 (SP): 50.000 zonnepanelen op woningen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de Kadernota 2018 c.a.;

constaterende dat:

- *er een provinciale belofte was om 50.000 nul op de meter woningen te realiseren in 2020;*
- *het college deze belofte van 50.000 woningen nul op de meter nu wil bijstellen omdat we dat niet gaan halen;*
- *de verantwoordelijke gedeputeerde zegt dat GS een aantal versnellingsinstrumenten niet kan inzetten om beloften in te lossen omtrent de energietransitie, omdat daarvoor in PS geen meerderheid bestaat;*

van mening dat:

je beter 1 vogel in de hand kunt hebben dan 10 in de lucht, ofwel beter 1 zonnepaneel op het dak dan 10 plannen bij de provincie op tafel;

verzoeken het college:

- *tot en met 2020 50.000 zonnepanelen op daken van woningen te realiseren;*
- *hiervoor een revolverend fonds in het leven te roepen ten bedrage van € 15 miljoen¹;*
- *hieruit renteloze leningen te verstrekken aan particulieren en huurders om zonnepanelen aan te schaffen op hun dak;*
- *deze lening door de bewoners terug te laten betalen uit de opbrengst van de zonnepanelen;*
- *op deze manier veel particulieren en huurders, die de investering niet zelf kunnen opbrengen, actief te betrekken bij de energietransitie en geld van de gemeenschap nuttig in te zetten voor de energietransitie;*
- *hiertoe uiterlijk ten tijde van de Statenbehandeling van de programmabegroting een concreet plan voor te leggen aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ *Berekening: 50.000 zonnepanelen op woningen, gemiddeld 8 per woning, dus $50.000 : 8 = 6000$ woningen met zonnepanelen. 8 zonnepanelen kosten ongeveer 2500 euro, 6000×2500 euro = 15 miljoen euro.*

Er moet meer duurzame energie worden gestoken in zonnepanelen op daken van sociale huurwoningen. Geen aanjaagteams, maar regels en afspraken en duidelijke taal. Dat helpt om sneller meer wijken van het gas af te halen en nul op de meter woningen te realiseren. Wij moeten de kosten van deze transitie niet geheel en al bij de burgers neerleggen, want de overheid wilde destijds dat iedereen aardgas ging gebruiken. Burgers krijgen al zoveel te verstouwen met de verpakkingstax, suikertax, gasbelasting, vleestax, bedenk het maar. Wij hebben niet gevraagd om stapels suikerklontjes in de cola en wij hoeven geen stuk plastic om onze komkommer. Wil je de burger meekrijgen, dan moet je werken aan klimaatrechtvaardigheid. De grootste vervuilers moeten het zwaarst belast worden in plaats van ontzien. Wij moeten ervoor zorgen dat de huurders en huiseigenaren met een smalle beurs woonlastenneutraal mee kunnen doen.

Motie M54 (SP): daad bij het woord energiefonds

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de Kadernota 2018 c.a.;

constaterende dat:

- *de provincie 50.000 huizen naar nul op de meter wil brengen;*
- *dit volgens de huidige ambities in 2020 klaar zou moeten zijn;*
- *de provincie hiervoor een aantal teams van totaal 10 fte aan theoretisch geschoolde mensen in dienst heeft;*
- *er nog maar weinig nul op de meter huizen met hulp van dat team tot stand zijn gekomen;*
- *bij grote projecten zoals het gasloos maken van wijken als Overvecht geen hulp van de provincie wordt gevraagd;*

geven als zijn mening dat:

- *de provincie veel geld uitgeeft aan plannenmakers;*
- *daardoor te weinig geld overhoudt voor de praktische uitvoering van de plannen in de vorm van subsidies en renteloze leningen;*
- *dit nodig is bij veel energietransities;*

dragen het college op:

- *de ambitie om 50.000 huizen nul op de meter te maken in 2020 te wijzigen in 50.000 huizen naar (gemiddeld) label B brengen in 2022;*
- *hier één praktisch uitvoerbaar plan voor te bedenken in samenwerking met gemeenten;*
- *dit plan uit te voeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een kleine tip. Als er plastic om je komkommer zit, dan gaat deze veel langer mee. Dat moet je laten zitten, want dat is veel duurzamer. De vraag is wie het gaat betalen. Er staat straks € 73.000.000.000 op onze energierekening. Of je veel of weinig verdient, iedereen betaalt € 836 aan belasting op energie. Dat is volstrekt onbetaalbaar. Wie gaat het volgens u dan betalen?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De vervuiler betaalt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft die vervuiler een naam?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat kan Shell zijn of Unilever zijn. Unilever stopt al jaren suiker in allerlei dingen waar je geen suiker in verwacht. Dan zouden wij de suikertax en de verpakkingstax moeten betalen, omdat zij om een zakje soep twee kartonnetjes doen? Daar moeten wij vanaf.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp dat u meer van het socialistische model bent, maar in deze wereld zeggen bedrijven niet dat zij geen winst gaan maken omdat mevrouw Poppe zegt dat zij geen suikerklontjes in de cola moeten doen. Zij gaan de prijs verhogen. Zo gaat het met alle bedrijven. Als zij hier teveel moeten betalen, dan gaan zij weg en zijn wij die bedrijven kwijt. Of u voert het socialistisch systeem in en dan moeten zij blijven zitten met verlies en moeten wij belasting aan hen betalen om hier te blijven. Of u zegt dat het bij de burger terecht komt. De burger betaalt de energietransitie. Niemand anders.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Daar denken wij politiek anders over. Wij geloven wel in een systeem waarin de vervuiler betaalt.

Dan de EBU en de ROM. Waarom gaan wij geld steken in het opzetten van een regionale ontwikkelmaatschappij (ROM) als het rapport van de Rekenkamer aangeeft dat niet concreet te maken is wat er wel en niet dankzij de EBU tot stand gebracht is? Wat verwacht het college hiervan? Iedereen wil zich vestigen in onze provincie zonder dat zij daar miljoenen euro's insteken. De ondersteuning van het MKB en de maakindustrie wordt door het college slechts met € 100.000 per jaar ingeboekt. Wij vinden dat in schril contrast met elkaar.

Motie M55 (SP): ga voor duurzame werkgelegenheid

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de Kadernota 2018 c.a.;

constaterende dat:

- *het provinciebestuur veel fte's inzet en geld uitgeeft om werkgelegenheid naar de provincie te halen;*
- *dit zowel op het gebied van toerisme, recreatie als financieel-zakelijk (Brexit) en rond de thema's groen gezond en slim gebeurt en dat sinds kort ook de logistieke bedrijvigheid ruim baan krijgt in onze provincie;*

overwegende dat:

- *de SP werkgelegenheid belangrijk vindt, als werknemers een vaste aanstelling kunnen krijgen met een goede cao en natuurlijk werken voor een zinvol product, oftewel 'duurzame werkgelegenheid';*
- *het onduidelijk is of de werkgelegenheid die het provinciebestuur naar de provincie haalt, duurzaam is;*

verzoeken wij het college:

erop toe te zien dat de werkgelegenheid die met hulp van de provincie hierheen komt, duurzame werkgelegenheid is;

En gaan over tot de orde van de dag.

Het is fijn dat er wordt gekeken naar meer samenwerking en financiering in het kader van de aanpak voor asbest, maar asbest is linke soep. Hier zien wij liever geen woorden maar daden. Wij zien graag dit jaar nog voorstellen om van het asbest af te geraken.

De VOORZITTER: De moties en het amendement zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Allereerst wil ik mij aansluiten bij de dank aan de medewerkers die weer voor een heleboel werk voor ons hebben gezorgd.

De kadernota als aanzet voor de begroting is er vooral nog een voor ingewijden. Hoewel er al behoorlijk vooruitgang is geboekt, blijft het toch nog even puzzelen hoe de verhouding tussen de kadernota en de voorjaarsnota is. Het zal een kwestie van leren blijven en het onderscheid tussen beide nota's zal volgend jaar ongetwijfeld beter zijn. Wij blijven dit kritisch volgen.

Toen het CDA kennis nam van het begrotingsvoorzicht in het meerjarig perspectief bleef enige verwondering niet uit. Een groot begroot positief saldo in 2022 en een mooi financieel perspectief voor de jaren 2020 en 2021. Van groot belang is dat ons in het meerjarenperspectief geen verhoging van de opcenten te wachten staat. Dit college laat meer dan voldoende ruimte over voor de komende statenperiode. Die keuze waarderen wij zeer. Wel hebben wij een prangende vraag. Zoals in de kadernota is aangegeven werkt de groei van het Provincie- en Gemeentefonds goed uit, zo goed dat het kabinet gezamenlijk met IPO en VNG een Interbestuurlijk Programma (IBP) willen starten dat medegefinancierd wordt uit de ontstane ruimte. Het gevolg hiervan kan zijn dat een deel, en laten we hopen een niet te groot gedeelte, wordt opgesoupeerd door het IBP. Kunt u daarover meer helderheid geven?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn inmiddels een paar uur bezig met het debat over de kadernota en ik heb gewacht op het moment om deze vraag te stellen. De heer Westerlaken is de klos, maar het is een terecht punt. U noemt dat wij ene behoorlijk gunstig financieel meerjarenperspectief hebben. Dat is fantastisch, maar ik vraag mij af of de collega's door hebben dat wij nog geen goedgekeurde jaarrekening hebben over vorig jaar. Al onze meerjarenperspectieven zijn daardoor op drijfzand gebouwd. Is de heer Westerlaken daarmee bekend en wat vind hij daarvan?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat is mij zeker bekend. Ik had graag gezien dat wij de jaarrekening al hadden vastgesteld. Uit enkele discussies die eerder dit jaar gevoerd zijn heb ik begrepen dat dit niet komt door een financiële kwestie, maar vanwege een procedurele kwestie. Daarvoor is uitstel gevraagd. Ik heb begrepen dat de financiële verslaglegging geen probleem

is, maar dat de accountant nog iets moet onderzoeken. Ik heb daar alle vertrouwen in, gelet op alle jaren die hieraan vooraf zijn gegaan. Als in die jaren geen helderheid was geweest, dan had ik een ander antwoord gegeven.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Vertrouwen is goed, maar controle is beter.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij hoort u bij een categorie die erg veel vertrouwen in dingen stelt en niet altijd alles controleert. Ik kan mij voorstellen dat u zich voor een deel aangetrokken voelt tot het gedachtengoed van het CDA.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! U knoopt ingewikkelde dingen aan elkaar waarvan ik niet weet wat deze met elkaar te maken hebben. Volgens mij proberen wij de controle serieus te nemen. Laten wij ons zelf daarin de maat nemen. Volgens mij hebben wij daar collectief in gefaald. De jaarrekening is wel relevant. U zegt dat het een procedurele kwestie is waardoor deze nog niet gecontroleerd is, maar de impact kan gigantisch zijn. Het is een aantal keren gezegd dat het een maandje langer duurt en uiteindelijk gaat het over de zomer heen. In Den Haag zit een minister die toezicht houdt op de provincie en het op een dag zat kan zijn dat wij voor iedere ton een handtekening komen halen. Dan hebben wij niks meer aan het financiële meerjarenperspectief, omdat wij dan niks meer te vertellen hebben. In die zin vind ik het bijzonder dat zij al heel lang met elkaar aan het praten zijn en dat met name de coalitiepartijen hier een sfeer neerzetten alsof het fantastisch gaat. Het gaat fantastisch en dat zal ik noemen in mijn bijdrage. Echter, wij hebben een strop om onze nek en in Den Haag kan iemand dat trappetje zomaar wegschoppen. Dat is heel penibel en het meerjarenperspectief is gebouwd op drijfzand.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp dat het geen vraag meer is, maar ik wil wel graag een vraag aan de heer Schaddelee stellen. Wat verandert dit aan het meerjarenperspectief en aan de groei van het Gemeente- en Provinciefonds? Er zal niet veel veranderen in onze begroting. Ik ben uitgegaan van het meerjarenperspectief, wetend dat onze jaarrekening nog niet is vastgesteld, maar dat verandert niks aan het perspectief.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat is voorbarig, want dan gaan wij ervan uit dat de cijfers kloppen. Daar mogen wij van uitgaan, omdat er goede deskundige mensen zitten die dat allemaal gemaakt hebben. Echter, de accountant en alle andere onderzoekers zijn al een poosje aan het praten met elkaar en de geluiden die wij daarvan krijgen stellen mij niet gerust op alle fronten. Het kan maar zo zijn dat de accountant op een dag ergens mee aan komt zetten waarmee het hele meerjarenperspectief verandert. Ik vind het voorbarig dat wij een fantastisch verhaal houden als dit nergens op gebaseerd is. Die basis ontbreekt.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Schaddelee. Hij zei dat wij voor elke ton langs de minister gaan. Wij hebben het positieve resultaat in het meerjarenperspectief voor het grootste deel te danken aan de afspraken die wij hebben gemaakt in het Interbestuurlijk Programma. Denkt u niet dat de minister, wetende dat het een partij is in het akkoord, daar niet moeilijk over zal doen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat is een aanname, maar strikt formeel kan de minister overal een streep door zetten. Dat zal hij niet doen als het gaat om bedragen die wij die kant uit moeten overmaken, maar het Rijk is niet de enige partij waarnaar wij geld overmaken de komende jaren. Er zijn een heleboel grote investeringen die wij willen doen, zoals op het vlak van mobiliteit. De minister kan dan zeggen dat wij nog geen klein mobiliteitsproject kunnen managen, dus ik weet niet of het een goed idee is of jullie dat gaan doen. Maar dan ga ik speculeren. In het kader van de ladder van interbestuurlijk toezicht zitten wij in de gevarenzone. De enige verbazing die ik uitspreek is dat dit nog door niemand benoemd is.

De VOORZITTER: Dan gaat de heer Westerlaken door met zijn eigen betoog.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik was gekomen op het punt dat de provincie grote bedragen heeft gereserveerd voor het indexeren van de doel- en decentralisatie-uitkeringen. Ons wordt gevraagd daarmee in te stemmen. Dat doen we graag, maar wij willen helder hebben wat de relatie is tussen deze indexeringen en de accessen van het Provinciefonds. Kan de gedeputeerde daar licht over schijnen?

Het CDA waardeert het dat de begrotingsruimte voor een belangrijk deel benut wordt om de organisatie te verbeteren. Dat is hard nodig. Ik hoef u niet te herinneren aan de discussies die wij gehad hebben. Het gaat daarbij om € 6.000.000 structureel tot 2022. Dat is een groot bedrag. Wij verwachten daarom resultaten en worden graag op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Utrecht doet het goed. Dat bedoel ik niet in financieel meerjarenperspectief, maar wij staan op allerlei lijstjes heel hoog. Wij doen het zo goed dat het af en toe lijkt dat wij aan ons succes ten onder dreigen te gaan. Steeds meer mensen willen in de provincie Utrecht komen wonen. Demografische cijfers van tien jaar geleden gaven nog een ander beeld, maar wij mogen ons verheugen in grote aandacht vanuit heel Nederland, zelfs uit Europa. Naast de metropoolregio Amsterdam wordt al gesproken over de metropoolregio Utrecht. Is deze aantrekkingskracht wel in alle opzichten positief voor de provincie? Wie het weet, zegt het maar. Soms denk ik wel eens dat het wel een onsje minder mag, want met deze aantrekkingskracht trekken wij naast inwoners nieuwe files, woningtekorten en effecten op de woonomgeving aan waarmee wij misschien helemaal niet blij zijn. De komende tien jaar komen er 150.000 extra inwoners bij. Dat is bijna 2,5 keer Veenendaal of Nieuwegein. Er komen 65.000 woningen extra en 100.000 auto's extra. Dit zijn getallen waar bijna geen beelden bij te vormen zijn. Getallen die duidelijk maken dat wij in de provincie een grote uitdaging te verwerken krijgen.

Wat mij steeds weer opvalt is dat we de toekomstige uitdagingen steeds maar weer met oude oplossingen te lijf gaan. Een goede analyse wordt vaak gevolgd door een voorstel gebaseerd op wat over tien jaar mogelijk is. Wie weet nog hoe de wereld er tien jaar geleden uitzag? Dat was een wereld zonder smartphone, tablets en allerlei toepassingen die wij tegenwoordig normaal vinden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Tien jaar geleden vond wij gas heel normaal en gaven wij daar tientallen miljarden euro's aan uit, waaronder uw partij. Mijn vraag gaat over het aantal mensen dat naar deze provincie komt. Naast de mensen die hier komen werken zijn dat mensen uit heel de wereld. Op een gegeven moment moet je beleidsmatige keuzes maken. Je laat de mensen binnen komen of je zegt dat het land overvol is. Dat geldt zowel voor bedrijvigheid als voor immigratie. U kunt uw zorgen daarover uitspreken, maar daar hebben wij niet veel aan. Daar moet u uw beleid op aanpassen. Wat is het beleid van het CDA?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik ga graag een keer met u in discussie over migratie, maar niet bij de kadernota.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Iedereen ontloopt altijd de olifant in het midden van de kamer. Het gaat wel over migratie. U kunt niet zeggen dat u zich zorgen maakt dat het hier druk wordt, maar niet wilt spreken over migratie. Waarom is dat? Zeg waar het op staat. Zeg dat u zich zorgen maakt, maar de grenzen open wilt houden. Dan weten waar wij aan toe zijn. Of zeg dat u zich zorgen maakt, maar de bedrijven uit Engeland toch hiernaartoe mogen komen. Dat is prima, maar spreek het uit.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! U sprak over een nepparlement, maar ik acht dit nepproblemen. Ik sprak over 150.000 extra inwoners in de komende tien jaar. Dat zijn niet allemaal migranten. Dat zijn mensen die hiernaartoe komen. Of dat migranten zijn of economische migranten binnen Nederland of van buiten Nederland, het probleem van 150.000 mensen blijft bestaan. Als u een discussie over migratie wilt voeren, dan moeten wij daar een keer apart over spreken voor zover wij daarover gaan. Ik zou dat graag in Europees verband oplossen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij spreken over extra inwoners in de provincie Utrecht, waar zij maar vandaan komen. U kunt zeggen dat u zich daar zorgen over maakt, maar het blijft zoals het was of u zegt dat u daar beleid op gaat maken. Ik heb dit niet gehoord, maar biedt u de mogelijkheid om hier iets zinnigs over te zeggen.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik vervolg mijn betoog. Ik had net verteld dat er op dit moment allerlei zaken gebruikelijk zijn die er tien jaar geleden niet waren. Wij moeten op dit moment kijken naar de oplossingen van problemen die in de komende tien jaar ontstaan in zaken die de komende tien jaar zullen veranderen. Zelfrijdende auto's hoeven niet meer voor de deur geparkeerd te worden. Zelfrijdend OV heeft straks geen dienstregeling meer nodig. Wonen is niet meer iets dat gebeurt in eigen huizen of huurhuizen maar in huizen die qua vorm en eigendom meegroeien met de woonbehoefte en gekozen woonomgeving. Door de mobiliteitsvernieuwingen zullen inwoners van de provincie niet meer strak gebonden zijn aan de omgeving waar gewerkt wordt, maar zullen zij meer en meer gebonden zijn aan de omgeving waar mensen kiezen te leven. Dat kan van alles zijn: stad, verstedelijkt dorp, dorp, platteland of vul maar in. Bij al deze veranderingen en uitdagingen staat elke keer weer voorop dat het provinciebestuur keuzes moet maken om de schaarse ruimte eerlijk en efficiënt te verdelen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik waande mij weer terug in het debat dat wij hiervoor hadden over de Rondweg Oost Veenendaal. Ik hoorde het CDA toen niet praten over de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, nieuwe vormen van mobiliteit en 'smart mobility'. Waarom komt u daar op dit punt wel mee en in dat debat niet?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wellicht kijk ik nog iets verder. Wij kunnen op dit moment nog geen andere oplossingen gebruiken, omdat deze nieuwe vormen van mobiliteit er nog niet zijn. Ik probeer verder te kijken naar 2050. Wellicht is het mogelijk en zullen wij het tegen die tijd moeten aanpassen. Ik ben de eerste die zal zeggen: "Kom, laten wij kijken hoe het anders kan."

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Op het moment dat je een weg, woonwijk of bepaald terrein aanlegt, dan ligt dat daar voor 50 jaar. In die tijd moet de investering terugverdiend worden.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het moet niet stilstaan tot die tijd. Het is kiezen tussen twee kwaden. Als je op dit moment niks doet, dan weet je zeker dat het daar nog stiller komt te staan dan het al staat.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoop dat u in het hier en nu blijft en zegt wat u op dit moment wilt. Anders hebben wij een discussie over iets dat wij mogelijk over 20 jaar vinden. Dat maakt het debat lastig.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het was een vooruitblik. Ik ga verder met mijn betoog en dan zult u wellicht begrijpen wat ik bedoel.

De provincie staat voor uitdagingen van het vinden voor voldoende ruimte voor nieuw te bouwen huizen. Vooralsnog biedt de PRS/PRV ons daar nog net voldoende ruimte voor, maar met de door mij zojuist geschetste uitdagingen is het nog maar de vraag of wij met de huidige aangewezen locaties uit de voeten kunnen. Het CDA benadrukt daarom dat wij op een verstandige manier gebruik moeten maken van de spaarzame ruimte. Landbouw en natuur moet komen op die plekken die hier het meest geschikt voor zijn en wij moeten geen ingrepen plegen die dat onmogelijk maken, zoals grootschalige zonnenvelden. Wij moeten meer huizen bouwen voor alle categorieën waar maar enigszins mogelijk, zodat starters en jonge gezinnen aan een betaalbaar huis kunnen komen.

In de toekomst zullen we op een andere manier omgaan met de ruimte die wij hebben. Niet alleen omdat het steeds schaarser wordt, maar omdat wij op een andere manier gaan denken door de Omgevingswet. Wij gaan een andere omgeving ontwikkelen dan wij tot nog toe gewend zijn. Het komende jaar is cruciaal op weg naar de inwerkingtreding hiervan. Wij onderkennen het belang van deze wet.

Wel vragen wij extra aandacht voor zorgvuldigheid. Zowel om het proces in het eigen apparaat, als daar waar het gaat om het betrekken van de gemeenten. Hier en daar horen wij dat in gemeenten de capaciteit en kennis ontbreekt. Loslaten zonder borging is niet overal aan de orde. De provincie moet niet schromen om, in die gevallen waar het mogelijk stroef gaat, haar verantwoordelijkheid te nemen. Zeker daar waar het gaat om het veiligstellen van kostbare natuur of cultuurlandschappen of waar het milieu in het geding is. Inwoners van onze provincie moeten er op kunnen rekenen dat hun veiligheid en welzijn bij ons in goede handen zijn en blijven.

Het doet ons goed dat in de kadernota specifiek over de regio Food Valley wordt gesproken. Het ontbreekt mij echter aan inzicht om deze passage in de kadernota te duiden. Wellicht dat de gedeputeerde duidelijk maken wat hij hier precies bedoelt. Positief zijn we over de € 100.000 die extra wordt uitgetrokken voor het statenbreed aangenomen initiatief MKB en over de uitrol van het initiatiefvoorstel krijgen wij positieve geluiden. Een compliment is daarom op zijn plaats. Wij zijn benieuwd naar het aparte MKB-beleid dat na de zomer aan ons wordt voorgelegd. Het is goed dat het MKB eindelijk meer aandacht krijgt.

Bij de mogelijke oprichting van een nieuwe ontwikkelingsmaatschappij hebben wij nog wel wat vragen en aarzelingen. Echter, zoals gezegd tijdens de commissievergadering wachten wij het voorstel af en zullen dan beoordelen of dit de meerwaarde kan bieden waar wij al een paar jaar om vragen.

Het CDA maakt zich zorgen over de voortgang van de energietransitie. De uitvoeringsagenda hebben wij twee jaar na het aannemen van de energieagenda eindelijk ontvangen, maar de doelen zijn nog erg abstract. Naar onze mening wordt er teveel gewacht op de uitkomsten van de klimaattafels. Wellicht is het een idee om provinciale klimaattafels te organiseren waar burgers, bedrijven en organisaties hun ideeën kunnen geven over de uitvoering van onze energieagenda. Wij raden aan om hier de ontwikkeling van zonneakkers en de plaatsing van windmolens bij te betrekken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik doe de suggestie om de mensen die het moeten betalen daartoe uit te nodigen, want zij zitten opnieuw niet aan tafel bij de klimaattafels, net zoals zij niet bij het energieakkoord zaten. Het staat intussen voor een deel op onze energierekening en de mensen die het betalen moeten zitten er weer niet bij. Laten wij provinciale klimaattafels organiseren en aan elke tafel burgers neerzetten die € 800 extra per jaar moet betalen voor de klimaattafels.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dan herhaal ik wat ik gezegd heb: burgers, bedrijven en organisatie. Ik kom u hierin volledig tegemoet. Wellicht dat ik u daar tref.

U schrijft dat tijdens de behandeling van de Kadernota 2017 aangegeven is dat onderzocht moet worden of de bestaande financieringsmogelijkheden en bestaande kaders afdoende zijn, aanvulling behoeven of dat er aanleiding is een nieuw inpassingsfonds of nieuwe kaders voor te stellen op het mobiliteitsterrein. De CDA fractie spreekt haar teleurstelling uit dat dit nog niet gelukt is.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik grijp terug op windmolens en zonneakkers. Waarom noemt u deze specifiek? Hoe staat u daarin?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een heldere uitspraak over windmolens. Dit is vastgelegd in het coalitieakkoord en hebben wij verankerd in de PRS/PRV. Bij de zonneakkers zien wij precies hetzelfde. Er staan mogelijkheden in de PRS/PRV. Daarbij zeggen wij: gebruik die instrumenten en let goed op dat er geen onherroepelijke zaken gebeuren. Als wij draagvlak willen, dan moet je dat van het begin af organiseren. Vandaar dat ik het bij de klimaattafels betrek.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij kijken naar de toekomst en u zegt iets dat in het huidige coalitieprogramma staat. Als u daar overheen kijkt, kunt u zeggen hoe windmolens en zonneakkers er dan voor u bij staan?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! De PRS/PRV loopt tot 2027. Ik neem aan dat het voor die tijd geldt. Dat is verder dan dit coalitieakkoord.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag niks over de PRS/PRV, maar over hoe u hierin staat.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Hetzelfde als dat er in de PRS/PRV staat, maar dat had ik al gezegd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U bent in de krant wat gereserveerder over zonneakkers. Dat is mooi. Wij hebben een motie ingediend om daar over na te denken. De D66-fractie heeft zojuist gezegd: "Wij gaan niet nadenken, maar doen." Hoe staat u daarin? Vindt u de natuur zo belangrijk dat wij eerst moeten onderzoeken wat het effect is van zonneakkers op de natuur, bodemgesteldheid, water en biodiversiteit of zegt u dat de PRS/PRV leidend is en zonneakkers neergelegd moeten worden zonder onderzoek?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat laatste is niet helemaal een correcte weergave van wat in de PRS/PRV staat. Daar staan wel degelijk elementen in waaraan voldaan moet worden voordat een zonneakker gerealiseerd kan worden. Dus die instrumenten hebben wij al en moeten wij hanteren. De discussies over biodiversiteit en grondkwaliteit beginnen net op te komen. Daar is nog geen goed onderzoek naar gedaan. Ik juich het toe als daar onderzoek naar gedaan wordt. Alleen heb ik dat instrument nog niet en moet ik het doen met wat er in de PRS/PRV is beschreven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat instrument kunt u krijgen als u onze motie steunt. Het is krankzinnig dat wij zonneakkers toelaten zonder onderzoek. Deze liggen bijvoorbeeld op de wadden in de duinen. Als je een weg aanlegt moeten er MER-rapporten zijn en onderzoeken gedaan worden, maar naar zonneakkers is er landelijk geen onderzoek gedaan. De ministers Wiebes en Kamp zeggen: "Wij hebben geen onderzoek gedaan naar de bodemkwaliteit, de gevolgen voor de natuur, biodiversiteit en alles wat daarmee te maken heeft. Doe mee met de motie, dan weten wij waarover wij discussiëren.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! De heer Dercksen stelde geen vraag, maar deed een oproep. Ik heb nog geen kans gekregen om de motie te lezen, want ik werd hiernaartoe gevraagd toen de motie voor mij lag.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wat vindt de heer Westerlaken ervan dat wij eerst zonnepanelen leggen op de daken in Nederland van huizen, parkeergarages, winkelcentra enzovoort voordat wij zonneakkers aanleggen?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik weet niet of u alle vergaderingen van commissies en Staten hebt bijgewoond, maar dit is een geluid dat wij al jaren roepen. Verwijder de asbestdaken van boerderijen en plaats daar zonnepanelen op. Dit is vragen naar de bekende weg.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het gaat mij met name om openbare gebouwen en corporatiewoningen. Die mensen huren de binnenkant van het huis en mogen aan de buitenkant geen zonnepanelen plaatsen. Daar moeten wij wat aan gaan doen, want dan kunnen wij een grote sprong maken. Dit kan wellicht niet genoeg zijn, maar wij kunnen niet wachten tot er iets wordt uitgevonden dat wel goed genoeg is. Ik hoop dat u onze motie steunt.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik was gebleven bij het inpassingsfonds en wil daarbij vragen om een concreet voorstel van de behandeling van de begroting in 2019.

Zoals u aangeeft is de Noordelijke Randweg Utrecht een project van de gemeente Utrecht. Volgens de afspraak uit 2010 draagt de provincie Utrecht een groot bedrag bij aan de opwaardering van de Noordelijke Randweg. De wens van de gemeenteraad van Utrecht is om alle drie de verkeerspleinen te verdiepen, terwijl er op dit moment budget is voor één verdiept plein. De provincie overweegt € 9.000.000 extra bij te dragen. Volgens mij is de afspraak maximaal wat de gemeente Utrecht extra bijdraagt met een maximum van € 9.000.000. De dekking van € 3.000.000 van dit bedrag komt uit de

reserve Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dat verbaast ons nogal. Ten eerste omdat wij van mening zijn dat extra geld alleen kan wanneer het Rijk ook bijdraagt. Volgens mij hadden wij dit zo besproken. Ten tweede moet er geen geld uit de reserve Nieuwe Hollandse Waterlinie gehaald worden, maar uit de algemene reserve of de mobiliteitsmiddelen.

Ik ben aan het einde gekomen van mijn betoog en wens u nog veel plezier bij de behandeling van deze, voor u laatste, kadernota. Ik spreek de wens uit dat de inwoners van de provincie Utrecht aan het einde van het jaar weten wie hun nieuwe commissaris wordt. Een nieuwe commissaris die in uw voetsporen moet treden. Dat zal gewis niet meevallen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Een van mijn favorieten is het CDA en bodemdaling. Vorig jaar hebben wij hierover gesproken en toen heb ik aan de heer Westerlaken gevraagd wanneer wij de bodemdaling gaan aanpakken. Vorig jaar juli was uw antwoord: "Wij gaan tien jaar wachten en dan gaan wij dat goed aanpakken." Vorig najaar hebben wij het met elkaar over bodemdaling gesproken en toe zei u: "Daar zijn wij mee bezig, het komt er bijna aan." Wij zijn weer een half jaar verder. Mijnheer Westerlaken, wanneer gaan wij bodemdaling aanpakken?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij is er afgelopen vrijdag een Camping Onbestemd geweest waar een heleboel voorstellen zijn toegelicht. Ik hoop dat deze zo snel mogelijk aangepakt worden en dat wij gebruik kunnen maken van het Veenweiden Innovatiecentrum. Dat heeft hele belangrijke dingen gedaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer Westerlaken is de laatste van de drie grote coalitiepartijen die spreekt. Geen van die partijen heb ik horen reflecteren op de kwaliteit van het bestuur. Ik heb een aantal wetsovertredingen genoemd waarnaar twee onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer lopen. Dat vind ik kwalijk. Zeker van de partijen die het bestuur dragen zou je enige reflectie verwachten van hoe het in dit huis gaat. Dat gaat niet goed, dat is volstrekt helder. Waarom zeggen alleen oppositiepartijen daar wat van en horen wij coalitiepartijen daar niet over?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik probeer een antwoord te geven op een vraag die ik niet helemaal begrijp. U knoopt een aantal dingen aan elkaar. U zegt dat er wetten worden overtreden en dat heeft te maken met de organisatie. Als het gaat over organisatievraagstukken heb ik in mijn betoog gesteld dat ik blij ben met het bedrag van € 6.000.000 extra tot 2022 voor de organisatie. Het is goed dat hierin geïnvesteerd wordt. Wij gaan hier echter over het wat en niet over het hoe. Ik ga niet op de stoel zitten van het management over de wijze waarop de organisatie moet functioneren. Dat is een afweging die wij altijd maken. Ik ben bereid om een keer met iemand te praten over wat ik denk, maar dat is geen politieke opvatting. Misschien is het wel het lot van een oppositiepartij om die vragen elke keer te stellen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Daarin verschillen wij van mening, want ik vind dat ieder statenlid de plicht heeft om te controleren en het bestuur op slecht beleid en wetsovertredingen aan te spreken. Ik heb twee thema's aangekaart en u biedt aan om daarover te praten in de kroeg, maar wij zijn ingehuurd om dat hier te doen. Klaarblijkelijk holt u uw eigen positie dusdanig uit dat u zelfs de kwaliteit van het bestuur niet wil bediscussiëren. Dat is buitengewoon treurig.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij verschillen wellicht van mening over de kwaliteit van bestuur en over de wijze waarop je controle uitvoert. Wij stellen doelen vast die het bestuur moet realiseren. Dat kunnen andere doelen zijn dan een partij soms wenselijk acht. Dat betekent niet dat er niet gecontroleerd wordt op de doelen die afgesproken zijn. Ik denk dat daarin het verschil zit tussen u en mij.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De heer Westerlaken begon over de NRU en over potjes waaruit het geld wel of niet moet komen. Geeft u daarmee aan dat u een amendement indient op de kadernota?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Nee, ik stel een vraag aan het college en wil graag de motivatie horen. Dan kan ik altijd nog beslissen om een amendement in te dienen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! U stelde een vraag en het leek alsof u met een concreet voorstel kwam.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij vragen ons af waarom een derde van de reservering voor de NRU uit de reservering Nieuwe Hollandse Waterlinie komt. Dat begrijp ik niet helemaal. Ik vraag een verheldering van de gedeputeerde op dat voorstel. Als dat een afdoende antwoord is, dan hoef ik dat niet te amenderen.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de heer Schaddelee.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Goed, gezond, groen en gezellig. Dat zijn de ambities van de ChristenUnie voor de provincie Utrecht. Daar ga ik het vandaag over hebben. Ik begin met de eerste ambitie: het goede bestuur. Wij hebben ons erover verbaasd dat dit thema nauwelijks aan de orde is geweest of gereduceerd wordt tot een privéopvatting van een statenlid. Wat is goed bestuur? Dat is een kerntaak die de Staten zichzelf moet stellen. Dit jaar bestaat de staat Israël 70 jaar en twee van de beroemdste koningen uit de rijke geschiedenis van dat volk zijn David en zijn zoon Salomo. Bij de troonwisseling schreef koning David een indrukwekkend overdrachtsdocument. Dat is in de bijbel bewaard gebleven als psalm 72. Daarin staan twee prachtige dingen over goed bestuur. De kernopdracht daarbij is: laat onder de regering van een goed bestuurder de oprechte mens tot bloei komen en laat er altijd vrede zijn. Dat wensen wij ons provincie bestuur toe.

Vorig jaar waren wij nog kritisch op dit college. Wij waarschuwden de coalitie dat zij op de drempel stond van een verloren jaar. Wij zagen de provinciale wagen wegzakken in de modder. Dat kwam niet alleen doordat er niks werd gedaan aan bodemdaling. Vorig jaar wisten wij nog niet dat 2018 zo slecht zou starten. Aandacht vragen voor goed bestuur is niet hip, maar bleek de afgelopen maanden in de provincie Utrecht keihard nodig. Belangenverstrengeling, grote financiële tegenvallers, klokkenluiders en procedures die de wenkbrauwen deden fronsen. Het kwam allemaal langs. De ChristenUnie zat er bovenop. Niet omdat wij dat zo leuk vonden en daarin lol hadden als oppositiepartij. Wel omdat wij ons verantwoordelijk voelen voor een goed provinciaal bestuur.

Vorig jaar waren wij kritisch. Dit jaar zagen wij ons provinciale bestuur deels ontsporen, maar volgend jaar kan er een wissel om. Daar kijken wij naar uit. Dit is het moment waarop ik mijn zonnebril opzet. Het is geen natuurwet, maar een stevige crisis kan iets goeds brengen. Bestuurlijk ontsporen kan de ultieme remedie zijn om tot kritische zelfreflectie te komen en het leven te beteren. Wij vinden het belangrijk om lessen te trekken uit fouten. Er zal echt een wissel om moeten in dit provinciehuis. Wij zijn blij dat wij daarvan de eerste tekenen zien.

Als wij willen leren, dan moeten wij beginnen bij transparantie. Verstop de narigheid niet, maar wees transparant. Voor de overheid is er geen ander alternatief dan dat. Wat ons betreft is het goed om te zien dat GS transparanter probeert te werken. Daardoor komen er wel hele pijnlijke dingen boven water. Dat bleek op archiefbeheer, het terrein waar de provincie vanuit IBT toezichthouder is. Daarnaast bleek de provincie op privacy en de AVG stevig onbewust onbekwaam. De ChristenUnie prijst de gedeputeerde dat hij toch het lef had dit open te delen met PS. Dat zou vanzelfsprekend moeten zijn, maar dit bleek de afgelopen jaren niet altijd het geval. Fouten maken is niet erg. Er niet van willen leren, dat is erg. Natuurlijk is de provincie er nog lang niet, maar wij zien een college dat durft te leren.

Wij zijn de enige provincie die het voorlopig zal moeten doen zonder goedgekeurde jaarrekening over 2017. Daarmee hangt ons nog allerlei ellende boven het hoofd, maar de financiële jaarstukken voor dit jaar slaan de weg wel weer naar boven in. Qua tekst en sfeer zijn deze een verademing. Onze complimenten daarvoor.

Dan onze tweede ambitie: de gezonde provincie. Op dit punt zet de provincie grote stappen. Graag herhaal ik de eerdere complimenten over de samenwerkingsagenda Gezonde Lucht. Dit college maakt

werk van luchtkwaliteit. Dat was heel hard nodig. Om dat compliment direct door te zetten naar een vraag: zou zo iets mogelijk zijn voor geluid c.q. omgevingslawaaï? De ChristenUnie zou bij alle beleidsvoornemens vooral kiezen voor een zo gezond mogelijke leefomgeving. In dat verband noem ik nogmaals het ondergronds brengen van hoogspanningsleidingen. Wij doen de oproep om op dit punt niet te verslappen, maar te versnellen. Het Rijk wil stappen zetten en Veenendaal wil graag een proeftuin zijn. Wij zien uit naar actie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft de heer Schaddelee er vertrouwen in dat er verbeterlagen komen? Het krantenartikel dat ik voorlas komt uit 2014. Daarnaast hebben wij dit jaar en vorig jaar een heleboel gedoe gehad. Heeft u er vertrouwen in dat dit college een omslag kan maken? Zijn daar redenen toe?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Er zijn drie signalen. Twee signalen geven mij vertrouwen en één signaal geeft mij helemaal geen vertrouwen. Om te beginnen bij de signalen die mij vertrouwen geven. In de stukken bij de kadernota zie ik een poging om transparant te zijn. De afgelopen weken hebben wij een aantal lijken uit de kast zien rollen waarvan iemand eindelijk de deuren open heeft durven zetten. Daar ben ik positief over. Daarnaast vind ik het positief dat er een paar grote onderzoeken lopen die serieus proberen te achterhalen wat er gebeurd is. Dat gaat pijn doen en daarover zullen wij de komende maanden weleens komen te spreken. Dat kan wel een formidabele leerervaring zijn. Dat zijn de twee positieve signalen. Het negatieve signaal is dat ik vandaag bij de collega's van de coalitiepartijen zie dat zij niet over dit onderwerp spreken of dat wegwuiven als een obscure privéopvatting die je bij de borrel kunt delen met anderen. Daarvoor zijn de Staten niet bij elkaar. Ik hoop dat dit als onderdeel van de cultuurverandering gaat aanslaan.

Onze ambitie voor een gezonde provincie komt terug bij mobiliteit. Wij stellen vandaag een mobiliteitsprogramma vast, dus daar komen wij nog genoeg over te spreken.

Onze derde ambitie is een groene provincie. Ik heb een groene das omgedaan, dat helpt wellicht. Wij boffen dat wij een groene provincie hebben, maar dat blijven wij niet vanzelf. Enerzijds is er de druk om te ontwikkelen wat wij rood noemen: de bouw van woningen, kantoren en bedrijven. Voor woningbouw is door andere partijen al terecht aandacht gevraagd. Bouwen biedt kansen om te kijken naar verrommelde stadsranden. Hoe kunnen wij dat nieuw leven inblazen qua recreatie en natuur? Op de provinciale pagina in de kranten reageerden verschillende inwoners op dat punt: "Investeer weer in groen rond dorpen en steden." Een aantal jaar geleden heeft Utrecht ervoor gekozen om het programma Recreatie om de Stad Utrecht voor een groot deel te schrappen nadat de staatssecretaris daar landelijk de stekker uit had getrokken. De focus is toen terecht gelegd op het afmaken van het Nationaal Natuurnetwerk, oftewel de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daar wordt hard aan gewerkt en maken wij goede stappen in. Zou dit een goed moment zijn om te kijken naar het groen rond dorpen en steden? Wij hebben gezien dat onze adviseur Ruimtelijke Kwaliteit een advies heeft geschreven over het Ringpark. Daarin staan zowel inhoudelijk als procesmatig hele vernieuwende dingen. Wij vragen aan het college: wat zouden wij kunnen leren van de Ringparkplannen als integrale aanpak van opgaven? Is dat concept op andere steden los te laten en hoe sluit dat aan bij de omgevingsvisie?

Om nog een innovatie te noemen: het LTO zit zwaar in de proeftuinen om natuurinclusieve landbouw echt vorm te geven. Dat is prachtig en juichen wij toe. Andere provincies durven daarop al flink te investeren. Zou Utrecht daar meer geld in moeten steken? In de kadernota zijn al kleine bedragen gereserveerd voor het aanjagen van innovatie in de landbouw, maar voor de echte transitie in de landbouw zijn grotere bedragen nodig. Wij weten alleen nog niet hoeveel. Hier blijkt overigens direct al pijnlijk wat de gevolgen zijn van de aanhoudende vertraging rond het uitbroeden van de provinciale landbouwvisie. Wij hebben daar nog geen goede kijk op.

Groen en blauw liggen dicht bij elkaar en als wij niet oppassen wordt een deel van het Groene Hart straks een blauw hart. Al jaren pleit de ChristenUnie voor de aanpak van bodemdaling. 'Heel Holland zakt' hebben wij hier vorig jaar zelfs geroepen. Gelukkig lijkt daar een oplossing aan te komen met de

regiodeals. Wij vinden dat positief te waarderen en kijken met vertrouwen naar de goede stappen die de nieuwe gedeputeerde van deze portefeuille zet.

Tot slot over de groene provincie. Groen vraagt goede handhaving. Daar kent u de ChristenUnie van. De problemen rond dumping van drugsafval lijken toe te nemen en de eigenaar van de dumpplek draait op voor de kosten van het opruimen. Dat vind bijna niemand terecht. De overheid moet dit anders regelen en daarover loopt overleg, maar aan een overleg hebben gedupeerden niks. Wij dienen daarom een motie in, die overigens vorige week in Gelderland vrijwel unaniem is aangenomen. Hierin vragen wij om vaart te maken op dat dossier.

Motie M57 (ChristenUnie): kosten opruimen drugsafval niet neerleggen bij de vinders

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, gehoord de beraadslagingen over de Kadernota 2018;

constaterende dat:

- *de onderhandelingen tussen provincies en rijksoverheid over een nieuw convenant met betrekking tot subsidies voor grondeigenaren die geconfronteerd zijn met drugsafvaldumpingen moeizaam verlopen;*
- *recent in de media zelfs het bericht is verschenen dat de huidige subsidieregeling niet verlengd zal worden, zonder dat er zicht is op een nieuwe regeling;*
- *grondeigenaren die geconfronteerd zijn met drugsafvaldumpingen zelf de verwijderingskosten van vaak duizenden euro's per dumping zullen moeten dragen bij het uitblijven van een nieuwe regeling;*
- *er in een bestuurlijke werkgroep financiële en juridische mogelijkheden worden verkend, met als doel te komen tot een duurzame financieringsoplossing;*

overwegende dat:

- *het aantal dumpingen van drugsafval in Utrecht nu nog gering is;*
- *de kans op dumpingen fors toeneemt naarmate andere provincies het toezicht verscherpen;*
- *het van groot belang is dat grondeigenaren zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over een verlenging dan wel vernieuwing van een regeling;*
- *een nieuwe regeling in elk geval zou moeten voldoen aan het criterium dat een grondeigenaar binnen afzienbare tijd zou moeten kunnen beschikken over de financiële middelen ter compensatie van de gemaakte verwijderingskosten;*
- *een voorgestelde regeling waarin een grondeigenaar zich kan voegen in een strafzaak en daar een schadeclaim zou kunnen indienen niet de voorkeur heeft, omdat de uitkomst vaak lang op zich laat wachten en / of de vordering uiteindelijk niet verhaalbaar blijkt;*

verzoeken GS:

- *dit thema en het Utrechtse belang van een nieuwe subsidieregeling voor het verwijderen van drugsafval spoedig nogmaals nadrukkelijk onder de aandacht te brengen bij onze bestuurlijke partners, doch in elk geval bij de staatssecretaris, het IPO en de leden van de Tweede Kamer;*
- *in te zetten op een onderhandelingsresultaat waarbij een financieel duurzame regeling tot stand komt waarin grondeigenaren binnen afzienbare tijd na constatering van de gedumpte drugsafval kunnen beschikken over de financiële middelen ter compensatie van de verwijderingskosten;*
- *Provinciale Staten in elk geval voor de behandeling van de begroting te informeren over de voortgang van de onderhandelingen met het Rijk en - indien nodig - te komen met (tijdelijke) maatregelen om het beoogde effect voor grondeigenaren op korte termijn te faciliteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Onze vierde ambitie is gezellig. Er is iets dat gezelliger is dan het werken aan een goed bestuurde, groene en gezonde provincie. Dat is samen met het OV reizen. Ten minste, zolang het college niet bij

elkaar gaat zitten, want dan wordt het al snel te gezellig. De afgelopen weken was het in het OV iets minder gezellig. Stakingen zorgen zowel voor onrust op de werkvloer, als voor overlast voor reizigers. Wat wij ons niet allemaal realiseren is dat stakingen zorgen voor een financiële meevaller voor de provincie, omdat wij niet hoeven te betalen voor niet uitgevoerde ritten. Om dit gezellig af te sluiten dienen wij daarom een motie in om de gedupeerde reizigers te compenseren.

Motie M58 (ChristenUnie): stakingsgeld terug naar de reiziger

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018;

constaterende dat

- *in de afgelopen weken er stakingen zijn geweest in het streekvervoer;*
- *hierdoor op meerdere verbindingen geen of beperkt OV beschikbaar was voor reizigers;*

overwegende dat

- *stakingen een recht zijn waarop werknemers een beroep mogen doen;*
- *tegelijk de stakingen vervelende consequenties hadden voor de reizigers;*
- *een klantvriendelijk imago voor het OV van groot belang is;*
- *de provincie vervoerders niet hoeft te betalen voor niet gereden diensten;*

verzoekt het college van gedeputeerde staten:

de middelen die voor niet gereden diensten worden ingehouden terug te geven aan gedupeerde reizigers, bijvoorbeeld door een dag gratis OV aan te bieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de kadernota en de organisatie die deze heeft opgesteld en een splitsing heeft aangebracht. De volgende keer wellicht met wat minder dubbele teksten. Wij steunen van harte de investering op de versterking van de organisatie. Het onderwerp 'kwaliteit van bestuur' is de afgelopen jaren veelvuldig aan bod gekomen. Ik meen dat GroenLinks zich daarover op verschillende momenten kritisch heeft uitgelaten en daarbij niet werd bijgevalen door een aantal oppositiepartijen die de coalitiepartijen die er echt toe doen op aanspreken, als ik de heer Dercksen mag begrijpen, over onze positie in de coalitie.

Dank voor de bijlage. Dit is een mooie eerste stap in navolging van de beleidsaudit Mobiliteit. Wij hopen dat bij de begroting het inzicht in de omvang van de reserves nog verder toeneemt. Bij het volgende agendapunt zullen wij hierop terugkomen.

Over het economische ecosysteem heb ik vraag. Er zijn twee punten opgenomen: een voor 'business development' en een voor een fonds. Hoort dit integraal bij elkaar of kan dit los van elkaar? In de commissie is duidelijk geworden dat wij dat samen met anderen willen doen. Wij steken onze nek uit, maar zijn er al toezeggingen van de andere beoogde partners? Graag een reactie daarop.

U heeft in het debat al gehoord dat ik de eervolle taak heb om namens een groot aantal partijen diverse moties in te dienen. De eerste is motie M60 namens GroenLinks, ChristenUnie, D66, CDA en PvdA. Het is een grote uitdaging voor veel gemeenten om wijken van het gas af te krijgen. In diverse provincies worden er initiatieven genomen om kleine- en middelgrote gemeenten bij die uitdaging te ondersteunen vanuit de provincie. Deze motie roept ertoe op dat de provincie Utrecht kijkt welke kansen dat biedt.

Motie M60 (GroenLinks, D66, CDA, PvdA, ChristenUnie): ondersteuning gemeenten bij transitie naar gasloze wijken

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de de Kadernota 2019-2022;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht zich in de Energieagenda "Een Klimaat Voor Energietransitie" tot doel heeft gesteld om in de provincie jaarlijks 5% energiebesparing te realiseren;*
- *de realisatie hier ver bij achter blijft en het energiegebruik in 2016 ten opzichte van 2015 zelfs toenam;*

overwegende dat:

- *de energietransitie in een volgende fase komt, waarbij de uitdaging ligt in het opschalen van bewezen innovaties, wat vraagt om meer daadkracht;*
- *iedere sector vraagt om een eigen aanpak om het enorme potentieel aan energiebesparing te benutten;*
- *met name kleinere gemeenten vaak onvoldoende menskracht en expertise hebben om energiebesparing aan te jagen en een aanpak uit te werken en uit te voeren om wijk voor wijk van het gas af te krijgen;*
- *andere provincies (zoals Zuid-Holland) hier gemeenten al met succes bij ondersteunen en over adviseren¹;*

dragen het college op om:

- *de inzet om (met name kleinere en middelgrote) gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen van een aanpak om de gebouwde omgeving wijk voor wijk van het gas te krijgen te intensiveren, naar het voorbeeld van de provincie Zuid-Holland, en hiervoor bij de begroting van 2019 een voorstel voor te leggen aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ *Zie de passage over Energietransitie-regisseurs in de brief met kenmerk DOS-2015-0005387 van GS Zuid-Holland aan de Provinciale Staten, over 'Behandelvoorstel moties 715 (Maken Zuid-Holland great again), 720 (verduurzaming gebouwde omgeving en glastuinbouw) en 728 (Energiebesparing wonen)': <https://staten.zuid-holland.nl/DMS Import/Statencommissie Duurzame Ontwikkeling/2017/Duurzame Ontwikkeling 1 november 2017/Bespreekstukken/Beorotino 2018 Programma Zuid Hollands Groen 2018 2032 be protinossubsidies en subsidieplafonds en behandelvoorstel moties 715 720 en 728/Stuknr 6149 72940.org>.*

De tweede motie, motie M61 gaat over cultuureducatie in het vmbo en wordt ingediend namens GroenLinks, D66, VVD, ChristenUnie en het CDA. Deze motie is erop gericht om belangrijke cultuureducatie voor vmbo-leerlingen toegankelijk te maken. Uit onderzoek is gebleken dat dit onder druk staat. Deze motie zorgt ervoor dat zij ondersteund worden in het verkrijgen van toegang tot cultuureducatie.

Motie M61 (GroenLinks, D66, CDA, PvdA, ChristenUnie): versterk cultuureducatie in het vmbo

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 5 juli 2018, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en voorjaarsnota 2018, documentnummer 81D3E4D8;

constaterende dat:

- *het Fonds voor Cultuurparticipatie een regeling "Versterking Cultuureducatie in het vmbo, vso en praktijkonderwijs" heeft ingericht;**

- scholen subsidie kunnen aanvragen voor het (door)ontwikkelen, uitvoeren en verankeren van een project in co-creatie met een culturele instelling, waarbij de culturele en creatieve ontwikkeling van de leerlingen wordt bevorderd;
- uit interviews met scholen door Berenschot blijkt dat (meer) cultuureducatie in het vmbo van groot belang wordt geacht. Men realiseert zich dat leerlingen in het vmbo minder tijd (in leerjaren) hebben, minder aanbod krijgen aangeboden en dat het budget vaak ontoereikend is **

overwegende dat:

- scholen niet gewend zijn dit type subsidies aan te vragen, daar het veelal ontbreekt aan tijd en expertise;
- de provincie Utrecht zo'n 75 vmbo-scholen en scholen voor praktijkonderwijs kent;
- het goed is scholen in de provincie Utrecht te stimuleren maximaal gebruik te maken van deze regeling. Bij een informatiebijeenkomst in mei j.l. bleek veel enthousiasme bij de vijftien aanwezige scholen;
- het helpt wanneer deze scholen een beroep kunnen doen op een onafhankelijke expert en matchmaker die hen informeert, bevraagt en adviseert bij de keuze voor een cultureel partner én begeleidt bij het opstellen van een kwalitatief goede en bij de school passende aanvraag bij de regeling. Deze matchmaker heeft eveneens de taak nog niet bereikte scholen te informeren en enthousiasmeren;
- Kunst Centraal deze rol vervult voor het primair onderwijs en bereid is aan deze 'matchmakerrol' voor het vmbo en praktijkonderwijs invulling te geven;
- Kunst Centraal eerder succesvol werkte met en voor het voortgezet onderwijs;

verzoeken het college

- Kunst Centraal te vragen de rol van matchmaker voor de regeling Versterking cultuureducatie in het vmbo op zich te nemen;
- bij te dragen in de financiering voor deze functie vanaf augustus 2018 tot eind december 2020. Kosten voor 2018: € 36.000, voor 2019 € 87.000 en voor 2020 € 88.000;
- voor 2018 ruimte te vinden binnen het programma Cultuur & Erfgoed en voor 2019 en 2020 met een voorstel te komen bij de behandeling van de begroting 2019.

* De subsidie wordt verleend in drie aanvraagrondes (2018, 2019 en 2020) en kent een totaalbudget van € 5,8 miljoen. De subsidie bedraagt minimaal € 10.000 en maximaal € 50.000 per project. De aanvrager dient minimaal hetzelfde bedrag te matchen uit eigen middelen en/of door bijdragen van andere financiers. <http://www.cultuurparticipatie.nl/subsidies/versterking-cultuureducatie-vmbo.html>

** Berenschot rapport 2017, Cultuureducatie in het vmbo, bevindingen voor het fonds voor cultuurparticipatie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over de gasloze wijken. Ik werk in het vastgoed en de ervaring leert dat een simpel appartement € 10.000 tot € 15.000 duurder wordt. Dat betekent dat starters die al geen plek kunnen vinden hierdoor helemaal geen plek meer vinden. Realiseert u zich dat u daarmee de woningmarkt verder op slot zet?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de vraag. Eigenlijk onderstreept de heer Dercksen een van de punten waaruit blijkt dat dit een ingewikkelde opgave is die door gemeenten niet zomaar uit te voeren is. Dat is een extra argument om hen ondersteuning te bieden, zodat niet elke gemeente het wiel opnieuw hoeft uit te vinden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er hoeft geen wiel uitgevonden te worden. Er moet een warmtepomp komen met een regelaar per appartement. Dat komt € 10.000 tot € 15.000. Mensen met een kleine beurs kunnen daardoor geen huis kopen. Dat is het gevolg van gasloos, alleen nog maar in nieuwbouw. Dan hebben wij nog niet over bestaande bouw gesproken. Dit is allemaal te ingewikkeld, moeilijk en onzinnig omdat er al een fantastisch netwerk ligt. Alleen door deze wet kun-

nen mensen geen huis kopen. € 10.000 tot € 15.000 is voor veel mensen veel geld en een te hoge drempel.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Daarnaast moeten wij naar energieneutraliteit, moet isolatie op orde zijn, moet elektriciteitsopwekking ter plekke gebeuren, moeten wij naar klimaatadaptatie en door de afkoppeling van het hemelwater van het riool moeten mensen op eigen terrein heftige regenbuien kunnen opvangen. Het hele vraagstuk rondom klimaat en de energietransitie stelt de samenleving voor grote uitdagingen. In plaats van daar eindeloos over te roepen dat het allemaal niet nodig is hebben wij alle intellectuele kracht nodig om daarvoor goede oplossingen te verzinnen. Deze motie is een manier om dat in samenwerking te doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Alle intellectuele krachten in de wereld stappen over op gas, omdat dat veel schoner is. Uw mededeling is dat het klimaat veel belangrijker is, dus u blijft nog maar een jaar of vijf op zolder bij uw moeder wonen, want de woningen worden € 10.000 tot € 15.000 duurder.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De heer Dercksen kraamt eindelijk aantoonbaar onzin uit. De prijs van de woningen wordt niet alleen hierdoor bepaald. Dit wordt mede bepaald door andere factoren, zoals omvang, ligging et cetera. Dat toont de ingewikkeldheid van dat vraagstuk. Misschien is de consequentie dat wij naar een ander soort woonvormen moeten om het voor doelgroepen betaalbaar te houden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als dat onzin was, dan moet ik u teleurstellen. De woning wordt alleen duurder door deze gasloos te maken. Dit komt niet door de ligging of iets anders. Alleen gasloos (EPC-norm 0) betekent tot € 10.000 tot € 15.000 meer. Mensen kunnen dit niet betalen, dus blijf lekker thuis wonen. Dat is de boodschap van GroenLinks.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat zal ik voor de orde van dit debat op dit moment accepteren, maar mijn punt was dat er andere factoren zijn die van invloed zijn op de prijs. Wij hopen dat Kunst Centraal een gewaardeerde rol kan blijven spelen in de cultuureducatie. Motie M61 versterkt haar bijdrage daaraan.

De derde aangekondigde motie is ter vervanging van de ingetrokken motie van de PvdA. Motie M59 wordt mede ingediend door D66, CDA, VVD en PvdD. U ziet dat wij maximaal in verbinding zijn. Allemaal verschillende partijen hebben samen hun best gedaan. De groene contour blijft hangen in de uitvoering. Deze motie gaat erover dat de provincie meer werk maakt van kansrijke plekken waar het mogelijk lijkt te zijn en waar het een belangrijke bijdrage levert aan het natuurnetwerk, met behoud van de afspraken die in het Akkoord van Utrecht zijn gesteld.

Motie M59 (PvdA, D66, CDA, VVD, PvdD, GroenLinks): versnelling Groene Contour

Provinciale Staten Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van de Kadernota 2019-2022;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht in 2011 in het Akkoord van Utrecht 3000 ha hebben aangewezen als Groene Contour;*
- *het doel van deze Groene Contour is om met name landbouwgronden om te vormen tot natuur;*
- *deze natuur na realisatie onderdeel wordt van het Natuurnetwerk Nederland (NNN);*
- *de Groene Contour hiermee van groot belang is voor het realiseren en goed functioneren van het NNN en de bijbehorende opgaaf mbt biodiversiteit;*
- *in de Groene Contour de mogelijkheid bestaat voor ruimtelijke ontwikkelingen, mits in combinatie met investeringen in de natuur;*

- *er van deze 3000 ha in de afgelopen jaren nog maar een zeer beperkt deel (84 ha) is gerealiseerd;*
- *realisatie moet gebeuren op basis van vrijwilligheid door inwoners, maatschappelijke instellingen en/of ondernemers, met een faciliterende (en budgetneutrale) rol voor de provincie;*
- *de begroting 2018 benoemt dat in 2018 in overleg met de partners van het Akkoord van Utrecht inzicht zal worden gegeven in nieuwe kansen bij deze opgave;*
- *er wordt gedacht over 'tussenvormen' van bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw die een concrete eerste stap zouden betekenen richting volwaardige natuurontwikkeling;*
- *de realisatie van de Groene Contour kan bijdragen aan ontwikkelingen op het gebied van woon- en zorginitiatieven;*

overwegende dat:

- *ruimtelijke (rood voor groen) initiatieven, voor zover ze er zijn, stranden vanwege de spanning die bestaat tussen ruimtelijke impact versus financiële haalbaarheid/business case voor de initiatiefnemers (bijv. Bunnik en De Kleine Breul in Driebergen);*
- *verdienmodellen voor boeren en recreatieve ondernemers in de groene contour ook lastig vorm te geven zijn;*
- *een succesvol initiatief in Leusden (Achterveldse Eng) aantoont dat er wel degelijk concrete kansen tot ontwikkeling van de Groene Contour voor het grijpen liggen;*

verzoeken het college:

- *voorkeurslocaties aan te wijzen die prioriteit zouden moeten krijgen omdat deze het meest zouden bijdragen aan de versterking van het NNN en de biodiversiteitsdoelstelling;*
- *daarbinnen de locaties aan te wijzen die het meeste potentie hebben om tot ontwikkeling te komen in co-creatie met maatschappelijke initiatieven, ondernemers en inwoners;*
- *ontwikkelscenario's voor deze locaties te ontwikkelen, inclusief financieel raamwerk;*
- *vanuit deze concrete scenario's samen met partners en in samenspraak met de gebiedscommissies, pro-actief te gaan lobbyen bij mogelijke initiatiefnemers en (co-)financiers*
- *voor de uitvoering van genoemde maatregelen nu € 100.000,- beschikbaar te stellen en in het najaar een plan van aanpak voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Daarnaast hebben wij ons aangesloten bij de motie M38a van de PvdA over onderwijsvouchers.

Ik beëindig met de motorrijtuigenbelasting. Wat GroenLinks betreft mag dat naar het landelijk gemiddelde gaan, omdat wij diverse belangrijke maatschappelijke uitdagingen hebben die flink geld kosten. Het landelijk gemiddelde zou hierbij passend zijn. Daaruit kunt u afleiden dat het wel degelijk onder andere aan D66 te danken is dat de afgelopen zeven jaar de motorrijtuigenbelasting niet verhoogd is.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als wij naar het landelijk gemiddelde kunnen per kilometer provinciale weg, dan heeft u mijn steun.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ben sprakeloos.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Twee weken geleden lazen wij het bericht dat het Zuidpoolijs steeds sneller smelt. De laatste jaren smelt het ijs drie keer sneller in vergelijking met nog maar 20 jaar geleden. Even later kwam het bericht van de andere pool, waar rond Spitsbergen nog niet eerder zo weinig zee-ijs is gemeten als op dit moment. Diezelfde dag lekte een VN-rapport uit met de krachtigste waarschuwing tot nu toe. Als er geen snelle en verstrekkende maatregelen worden genomen, dan wordt de 1,5 graad temperatuurstijging al in het jaar 2040 bereikt en dan dreigen we ruim-

schoots over de 2 graden-grens heen te gaan. Die 2 graden is de temperatuurstijging die 149 landen 2,5 jaar geleden in Parijs hebben afgesproken als bovengrens waarmee wij de gevolgen van klimaatverandering nog enigszins beheersbaar houden. Dit betekent dat wij vol aan de bak moeten, in Nederland en in Utrecht. Wij moeten zorgen voor 49% CO₂-reductie ten opzichte van 1990 en dat in de slechts 12 jaren die ons nog resten tot 2030.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het ijsvolume op de Noordpool is groter dan de afgelopen 13 jaar. De afkalving van de Zuidpool is al sinds mensenheugenis en daarvoor aan de gang. Dat komt doordat aan de westelijke ring van de Zuidpool ondergrondse vulkanen actief zijn. Als je de lange termijn trend van de Zuidpool ziet, dan zie je een licht stijgende trend van het ijs. Niemand gelooft meer in het klimaatakkoord van Parijs. U bent de laatste. Zelfs Al Gore zegt dat het klimaatakkoord van Parijs een signaal is en niet te serieus genomen moet worden. Parijs betekent namelijk 0,05 graad. Als u dit allemaal zo serieus neemt, hoe kan het dan zijn dat uw partijleidster de hele week in een vliegtuig zit?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik ga niet over mijn partijleidster spreken. Ik heb het over de idealen en overtuigingen van de PvdD. Ik weet zeker dat meerdere partijen zich bij ons standpunt aansluiten dat wij op onze planeet de temperatuur 0,2 graden per decennium stijgt. U haalt uw informatie uit heel andere onderzoeken dan waar wij deze vandaan halen. Die tegenstelling zal altijd bestaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er is geen discussie over het gegeven dat er sinds 1850 ongeveer een graad bij is gekomen. De vraag is hoe dat komt. Dat is geen tweede graad per decennium. Ik wil het wel graag hebben over uw partijleider. Het kan namelijk niet allebei waar zijn. Of het is heel belangrijk dat wij geen CO₂ uitstoten of u zegt: ik vind het alleen belangrijk als het jullie betreft, maar als het onze doelen betreft, de PvdD exporteren naar andere landen, dan is het niet zo belangrijk. Of u houdt vast aan uw idealen of het komt u alleen goed uit als het u uitkomt.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het blijkt dat de idealen van de PvdD wereldwijd zeer aanspreken. Daardoor wordt onze partijleidster regelmatig uitgenodigd. Daarin is zij selectief over welke uitnodiging zij aanneemt. Zij is bijvoorbeeld uitgenodigd om naar Bhutan te komen, dat was te ver voor een dag. Wij dragen ons verhaal uit en daar zijn wij heel selectief in. Dat kan ik u antwoorden. U kunt zeggen dat deze gegevens onzin zijn, maar er zijn veel onderzoeken die ons gelijk geven. Ik kom terug op de wijze waarop wij energie kunnen reduceren, maar Al Gore komt uit een familie van veetelers. In zijn boek over de klimaatverandering is hij de veeteelt vergeten. Al Gore neem ik daardoor niet helemaal serieus als klimaatdeskundige.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dan is er iets dat ons verbindt dat u Al Gore niet serieus neemt.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! U noemt hem wel.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Al Gore is het icoon van allerlei onzin. Zijn film mocht in Engeland niet vertoont worden, omdat er zoveel onwaarheden in zitten. Dat moest eerst ontkracht worden voordat de film getoond mocht worden. Ik vind het vreemd dat u de wereld de maat neemt. Volgens mij bent u hier beide met de auto gekomen, terwijl u CO₂ belangrijk vindt. Of u vindt CO₂ belangrijk of u vindt de PvdD belangrijker voor het voortbestaan van de aarde.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het is u toch wel bekend dat een vegetarische Hummer-rijder minder CO₂ uitstoot dan een gemiddelde automobilist? Wij staan voor een enorme uitdaging. In de voorliggende kaders wordt klimaat weliswaar een aantal keren benoemd, maar wij missen echt de urgentie. Met de uitvoering van de energieagenda plus een halfslachtige aanpak van de bodemdaling in veenweidegebieden alleen, zullen wij het niet redden. Wij zien dat het klimaat benoemd wordt in het kader van circulaire economie of de landbouwvisie. Daar blijft het echter bij. Met het klimaatakkoord en de klimaatwet in aantocht, zouden wij op z'n minst een

duidelijke provinciale klimaatvisie moeten hebben. Een visie voor de integrale aanpak van broeikasgasreductie in alle sectoren, met helder geformuleerde doelstellingen. Graag horen wij van GS wanneer wij deze visie en helder geformuleerde doelstellingen kunnen verwachten.

Bodemdaling is een van de bronnen van broeikasgasemissies in onze provincie. Hiervoor zullen wij alvast een voorstel doen. In Noord-Holland is namelijk een motie aangenomen waarin een heldere ambitie is geformuleerd voor bodemdaling in het veenweidegebied. In Utrecht zijn wij vooral aan het praten over bodemdaling, maar een visie blijft vooralsnog uit. Het lijkt ons goed de Noord-Hollandse ambitie in Utrecht over te nemen. Daarvoor dienen wij de motie bodemdaling in.

Motie M62 (PvdD): ambitie bodemdaling

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van agendapunt 14, Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018, PS2018PS05;

overwegende dat:

- *bodemdaling een groot probleem is in veenweidegebieden;*
- *veenverbranding en de daarmee gepaard gaande bodemdaling in de veenweidegebieden zorgt voor extra CO₂-uitstoot;*
- *aangroeiend veen een grote bijdrage kan leveren aan de opname van CO₂;*
- *er veel wordt gepraat over bodemdaling, maar een visie moeilijk van de grond lijkt te komen;*
- *het noodzakelijk is een 'integrale bodemvisie' te ontwikkelen waarin het langetermijnperspectief voor veenweidegebieden wordt geschetst, met inachtneming van het waterpeil, de economische activiteiten en het toekomstig gebruik;*
- *de Staten van Noord-Holland* de ambitie hebben uitgesproken om verdere bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen;*

verzoeken het college van GS:

ten behoeve van het opstellen van de omgevingsvisie de ambitie van Noord-Holland over te nemen om verdere bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen en waar mogelijk te herstellen.

En gaan over tot de orde van de dag.

* <https://noordholland.partijvcordedieren.nl/motiestmotie-ambitie-bodemdaling>

Aan klimaatmitigatie doen wij vooral iets middels de energietransitie. Helaas stelt die in onze ogen nog erg weinig voor. De provincie Utrecht heeft van alle provincies de laagste investering in de energietransitie, terwijl wij nauwelijks duurzame energie opwekken en een grote opgave hebben op het gebied van energiebesparing. Van alle doelen die de provincie heeft, ligt de energietransitie het meest achterop. Dat zien wij aan het rode kruisje op pagina 66 van de kadernota. Er komt geen geld bij en wij zien geen aanpassing in de aanpak die tot nu toe weinig succesvol was. Hoe denkt GS deze opgave toch te realiseren?

In de aangenomen motie van 16 juli 2017 is GS gevraagd om een concreet uitvoeringsplan te verbinden aan de doelen in de Provinciale Energieagenda. In dit uitvoeringsplan leiden de maatregelen tot de te realiseren energiedoelen per jaar en tot de doelstelling om klimaatneutraal te zijn in 2040. Wat wij hebben is een lijstje van dingen die worden gedaan, zonder datum of relatie met de doelen. Wij beschouwen de motie daarom niet als afgedaan. Diverse keren hebben verschillende fracties suggesties gedaan voor versnelling en concreetheid. Dit komt echter niet van de grond. Volgend jaar staat hier weer een rood kruis en hebben we weer een jaar verloren, tenzij u echt in actie komt.

Een beter klimaat begint op je bord. In het rapport 'Duurzaam en gezond. Samen naar een houdbaar voedselsysteem' adviseert de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) de veestapel te reduceren en minder vlees, zuivel en eieren te consumeren. De overgang naar meer plantaardig voedsel

en een duurzamer en gezonder voedselsysteem is volgens de RLI nodig om de klimaatdoelen te halen, het milieu te ontzien en risico's voor de volksgezondheid te minimaliseren. De eiwittransitie is minstens zo belangrijk als de energietransitie, maar komt niet voor in de kaders van GS.

In de Kadernota staat wel een aantal aanvullende wensen voor 2019, bladzijde 12, waaronder de regiodeal Food Valley, in samenwerking met de provincie Gelderland. Juist Gelderland geeft een hele actieve invulling aan de eiwittransitie en streeft naar een koppositie op dit gebied. Volgens de PvdD is de regiodeal Food Valley een uitgelezen kans voor de provincie Utrecht om deze achterstand enigszins in te lopen. Wij zullen een motie indienen over de eiwittransitie in de regiodeal.

Motie M63 (PvdD): eiwittransitie Food Valley

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van agendapunt 14, Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018, PS2018PS05;

constaterende dat:

- *de regiodeal Food Valley als aanvullende wens is geformuleerd in de Kadernota 20192022;*
- *de provincie Gelderland actief invulling geeft aan het stimuleren van de eiwittransitie door de "koppositie op dit terrein benutten voor een geleidelijke transitie naar consumptie van meer plantaardige eiwitten als bijdragen aan verduurzaming van de voedselproductie en circulaire economie"¹;*
- *Utrecht (nog) geen ambitie of beleid heeft op het gebied van de eiwittransitie;*

overwegende dat:

- *de regiodeal Food Valley een uitgelezen kans is voor de provincie Utrecht om deze achterstand enigszins in te lopen;*
- *de transitie van productie en consumptie van dierlijke naar meer plantaardige eiwitten noodzakelijk is voor het terugdringen van broeikasgasemissies²;*

verzoeken het college van GS:

- *de transitie van productie en consumptie van dierlijke naar plantaardige eiwitten een prominente plek te geven in de regiodeal Food Valley;*
- *bij de bespreking van de begroting 2019 op 5 november aan PS een onderbouwd plan voor te leggen voor de realisatie van deze transitie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ [https://gelderland.stateninformatie.nl/document/4722051/1/Uitvoeringsagenda](https:// gelderland.stateninformatie.nl/document/4722051/1/Uitvoeringsagenda)

² Zie o.a. <https://www.sli.nl/publicaties/2018/advies/duurzaam-en-gezond-en-huw://www.theguardian.com/environment/2018/may/alkyoiding-meat-and-dairy-is-single-biggest-way-to-reduce-your-impact-on-earth>

In het kader van de transitie van productie en consumptie van dierlijke naar plantaardige eiwitten, zouden wij de provincie willen oproepen om het goede voorbeeld te geven en vanaf 2019 deel te nemen aan de nationale week zonder vlees. Hiervoor dienen wij een motie in.

Motie M65 (PvdD): deelname Nationale Week Zonder Vlees

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van agendapunt 14, Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018, PS2018PS05;

overwegende dat:

- *een beter klimaat begint op je bord;*

- de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) in zijn rapport van maart 2018 "adviseert om er in het voedselbeleid naar te streven dat het aandeel dierlijke eiwitten in 2030 naar maximaal 40% wordt teruggebracht ten opzichte van de totale eiwitconsumptie"¹;
- de provincie een voorbeeldfunctie heeft;

constaterende dat:

er dit jaar (2018) onder meer 4 universiteiten en 342 bedrijven deelnamen aan de Nationale Week Zonder Vlees², maar de provincie Utrecht als organisatie niet;

verzoeken het college van GS:

de provincie vanaf 2019 deel te laten nemen aan de Nationale Week Zonder Vlees.

En gaan over tot de orde van de dag.

1 Zie o.a. <https://www.di.nl/publicaties/2018/advies/duurzaam-en-gezond> en <https://www.theguardian.com/environment/2018/may/31/avoiding-meat-and-dairy-is-single-big-gestway-to-reduce-your-impact-on-earth>

2 <https://weekzondervlees.nl>

Natuur en biodiversiteit staan zwaar onder druk. Meermalen hebben wij dit jaar in de commissie RGW de uitermate magere realisatie van de groene contour besproken. Na 6 jaar is nog geen 3% gerealiseerd. Daarom zijn wij blij met de motie van de PvdA die wij met diverse partijen mede hebben ingediend.

Het op elkaar laten aansluiten van natuurgebieden maakt de natuur sterker. Dit bevordert de biodiversiteit en vergroot de kans op het voortbestaan van de soorten. De PvdD ziet hier kansen voor Utrecht. Wij dienen daarom een motie in voor een regiodeal met Gelderland en Flevoland om een verbindingzone tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe via de Utrechtse Heuvelrug te bewerkstelligen.

Motie M64 (PvdD): regiodeal verbinding Oostvaardersplassen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van agendapunt 14, Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018, PS2018PS05;

overwegende dat:

- het realiseren van verbindingzones van levensbelang is voor dieren in de Oostvaardersplassen;
- een van deze verbindingen via de Utrechtse Heuvelrug zou moeten lopen naar de Veluwe;
- een dergelijke verbinding ook de kwaliteit van de natuur in Utrecht zal verbeteren;

verzoeken het college van GS:

aan te sturen op een regiodeal met Gelderland en Flevoland om een verbindingzone tussen de Oostvaardersplassen en Veluwe via de Utrechtse Heuvelrug te bewerkstelligen.

En gaan over tot de orde van de dag.

In 2016 hebben wij de motie 'een plus op natuurbeleid, een plus op budget' gesteund met het idee dat dit geld ten bate zou komen van wat in de motie wordt genoemd "een effectieve inrichting, beheer en bescherming van de voorziene natuurparels, icoonsoorten en overige natuur binnen en buiten het natuurnetwerk." Het schetst echter onze verbazing bij het lezen van de voorjaarsnota dat het extra budget wordt besteed aan de verlenging van het Ganzenakkoord. GS besteedt dus dit geld aan het verwijderen van 23.000 ganzen per jaar. Het moge duidelijk zijn dat de PvdD er niet blij mee is dat het Ganzenakkoord is verlengd en dan drukken we ons zacht uit. Voor de ganzen hebben we een buffet van Engels raaigras uitgesteld om vervolgens de dieren met afschot en vergassing te verwijderen. Alternatieve preventieve maatregelen zijn wij nog steeds aan het onderzoeken, terwijl daarvoor in 2011 al unaniem een motie van ons is aangenomen. Wij zijn inmiddels zeven jaar verder en GS blijft doorgaan met de wrede, ineffectieve bestrijding.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik kom terug op iets dat u een aantal alinea's geleden heeft gezegd. U wilt een verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe via de Utrechtse Heuvelrug. Als je dan van de Oostvaardersplassen naar de Veluwe gaat, dan moet dat via Almere, Hilversum en de Heuvelrug. Dat is toch niet logisch?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De verbindingszone uit het oorspronkelijke plan ging via het Rivierenland en er wordt een verbinding gemaakt met het Duitse achterland. Daarin wordt een stukje van Utrecht meegenomen. Het oorspronkelijke plan is door internationale dierenwelzijns-experts als beste ondersteund.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Voor de ontsluiting van de verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe?

Mevrouw KELLERS (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Nee, dat is om de verbinding sowieso groter te maken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dan heeft u iets anders gezegd dan dat u bedoelde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik stel voor dat wij met onze vingers van het prachtige park Hoge Veluwe afblijven. Als wij alle dieren van de Oostvaardersplassen daarnaartoe laten gaan, dan ziet het daar over vijf jaar hetzelfde uit als de Oostvaardersplassen.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik was gebleven bij de ganzen. In 2011 heeft de PvdD een motie ingediend die unaniem is aangenomen om alternatieve bestrijdingsmethoden te onderzoeken. Wij zijn inmiddels zeven jaar verder en GS blijft doorgaan met deze wrede, ineffectieve bestrijding. Dat doet geen recht aan de motie. De provincie moet meer inzetten op alternatieve maatregelen, zoals het laten groeien van gewassen die onaantrekkelijk zijn voor ganzen of het gebruik van lasers. Daarom dienen wij een motie in om het bedrag van € 258.000 volledig te besteden aan de ontwikkeling en implementatie van alternatieve preventieve maatregelen.

Motie M66 (PvdD): plus op meer diervriendelijk ganzenbeleid

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter behandeling van agendapunt 14, Statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018, PS2018PS05;

constaterende dat:

- *naar aanleiding van de motie "Een plus op natuurbeleid, een plus op budget?" voor 2018 € 258.000 beschikbaar is gesteld;*
- *dit bedrag wordt besteed aan de verlenging van het ganzenakkoord en dus niet ten goede komt aan de natuur, maar vooral aan het doden van ganzen;*

overwegende dat:

- *het college nog steeds bezig is uitvoering te geven aan een unaniem aangenomen motie uit 2011 waarin wordt verzocht alternatieve preventieve maatregelen voor schadebestrijding door ganzen te onderzoeken;*
- *alternatieve preventieve maatregelen nog altijd te weinig prioriteit krijgen in vergelijking met afschot en vergassing;*

verzoeken het college van GS:

de € 258.000 die beschikbaar is gesteld volledig in te zetten voor de ontwikkeling en implementatie van alternatieve preventieve maatregelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! 'In verbinding'; dat was de slogan waarmee de huidige coalitie in 2015 verderging met een nieuw college. Bij deze laatste algemene beschouwingen is het een mooi moment om terug te blikken. Als wij dan terugblikken, dan het valt ons op dat de slogan van dit college heel wat anders blijkt te betekenen dan wij op basis van het coalitieprogramma dachten. In verbinding lijkt voor deze coalitie vooral te betekenen: in de klem. Want dat is wat wij de afgelopen jaren gezien hebben: vier partijen die elkaar krampachtig in de houdgreep hielden. Door de klem zijn in de afgelopen vier jaar slechte voorstellen aangenomen, is er weggekeken van problemen en zijn helaas goede voorstellen uitgebleven.

Als eerste de slechte voorstellen. Wil D66 graag een Spaans fietsfeestje organiseren, dan moeten er voor GroenLinks allerlei ronkende fietsteksten worden verzonnen. Het CDA komt met een losse opmerking over de kernen die zo goed bediend worden en VVD komt met een ernstige waarschuwing dat de kosten toch echt niet hoger mogen worden dan de € 2.100.000. Nogal schrijnend als een voorstel wordt aangenomen met een volledige oppositie tegen. In verbinding had hier kunnen betekenen dat het college eens naar de oppositie had geluisterd en had afgezien van dit fietsfeestje.

Nog zo'n voorstel was de ondertunneling bij Maarsbergen. Inwoners waren slecht meegenomen en het resultaat was voor veel inwoners heel erg onbevredigend. Wij zien al dat er voor een goede oplossing alsnog meer geld nodig is. In verbinding had hier kunnen betekenen dat het college was gaan luisteren bij de mensen die straks dagelijks tegen die tunnel aankijken en er goed over hebben nagedacht, want dat hebben zij.

Een ander voorbeeld is het energiebeleid. De VVD zou het liefst de stekker trekken uit de zinloze ambitie om wind op het land te realiseren in de windstille provincie Utrecht. Het CDA wil in beginsel af van de nieuwe rage van zonneakkers op landbouwgrond. Dit college gaat door op de ingeslagen weg. In verbinding kan hier betekenen dat u luistert naar bezwaren tegen ingezet beleid en uw beleid op basis van maatschappelijke en politieke kritiek herziet.

Dan kom ik bij het wegstijgen bij problemen. Bijna nog erger is dat deze coalitie wegkeek bij problemen. Eigenlijk hoef ik daar niet eens op in te gaan. Wij hebben daar het afgelopen half jaar veel voorbeelden van gezien. Het voelt bijna als herhaling om het hier nog een keer te gaan benoemen. Het heeft een half jaar geduurd voordat er een onderzoek kwam naar de verkoop van kavels aan de Dolderseweg. In dat halfjaar werden alle vragen van de PVV weggelachen. Stel je toch voor dat het college in de problemen komt. Snel daarna kregen wij het dossier Uithoflijn. Een voltallige oppositie was verbijsterd over wat hier allemaal naar boven kwam. De coalitiepartijen antwoordden daarop, hier in deze zaal, terwijl zij elkaar nog iets steviger in de klem namen: "Er staat wel vaker wat in de krant." In verbinding betekent dat u de problemen signaleert, oppakt en oplost.

De heer Kocken was in het Uithofdossier heel eerlijk. Hij zei: "Als wij de stekker eruit trekken wordt het nog slechter." De VVD kreeg ademnood bij de gedachte dat het dan over links verder zou gaan. Beter geen vooruitgang dan linkse vooruitgang moet de VVD gedacht hebben.

De afgelopen maand zijn wij opnieuw geconfronteerd met iets waar wij in de afgelopen periode geleidelijk achter zijn gekomen, namelijk: de interne processen lopen uitgesproken slecht. De informatieveiligheid is, ondanks een kritisch rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, nog altijd niet op orde. Wij kunnen wel zeggen dat alles wat fout kan gaan, daadwerkelijk fout is gegaan. Het archiefbeheer van de provincie blijkt bepaald niet op orde te zijn. Dat komt overeen met wat wij steeds weer terug horen van externe partijen, zoals de Rekenkamer en onze accountant. Er moet echt wat gebeuren. De interne processen moeten echt beter.

Het volgende punt is het uitblijven van goede voorstellen. Woont u in Veenendaal of Rhenen? Dan staat u 's morgens en 's avonds nog steeds in de file. Woont u in Oudewater of Maartensdijk? Dan mogen uw kinderen op zoek naar een huis in Woerden of Utrecht. Bent u agrariër in het veenweidegebied? Dan kunt u maar beter zelf een fikse investering doen in onderwaterdrainage, want op dit college valt niet te wachten. Bent u BOA? Reken dan niet op een wapen, ook niet als u op pad wordt gestuurd om drugsafval op te sporen. In verbinding betekent niet dat u elkaar in de klem moet houden. In verbinding betekent dat een probleem in de samenleving actief wordt opgelost.

Tot zover een terugblik. Dan het goede nieuws. In de kadernota hebben wij tot onze verrassing nieuw beleid aangetroffen. Hopelijk is dit een aankondiging van een laatste jaar waarin dit college wel in verbinding is met onze Staten en met de inwoners. Ik benoem een aantal punten waarin wij hopen op een actieve inzet van het college. Aan het eind van mijn bijdrage kom ik terug op een aantal punten waarvan wij nog te weinig zien in deze kadernota.

Wij zijn blij met de twee regiodeals waar de provincie mee aan het werk wil. Zowel het Groene Hart als de regio Food Valley hebben de afgelopen vier jaar te weinig aandacht gekregen van dit college. U heeft dit opgenomen in de twee regiodeals.

Wij zijn blij met de actieve aanpak die wij tegenkomen in deze kadernota van de vrijkomende agrarische bebouwing en de asbestdaken.

Wij zijn heel blij met de verdere aanpak van de waterkwaliteit. D66 heeft daarin een buitengewoon goede rol vervuld. Wel willen wij er nogmaals op wijzen dat de aanpak van medicijnresten nog altijd meer aandacht verdient. Dit is een groot probleem dat wij niet zomaar hebben opgelost.

Tenslotte is het goed om te vernemen dat de interne organisatie wordt versterkt. Wij hebben de afgelopen periode vaak en veel kritiek gehad op veel wat er intern niet goed ging. Wij zijn blij dat wij in deze kadernota merken dat hier aandacht voor is en dat dit wordt opgepakt.

Dan heb ik nog een twee punten waarvoor wij expliciet aandacht vragen en waarvan wij hopen dat dit in de komende periode alsnog wordt opgepakt. Wij hebben deze middag gesproken over de Rondweg Oost Veenendaal. Sommigen vinden dat een overwinning, maar toen ik in deze Staten kwam spraken wij over de Rondweg Oost Veenendaal en daar spreken wij nog steeds over. Datzelfde geldt voor de Rijnbrug. Tijdens de verkiezingen stond ik daar met meerderen van u en collega's uit Gelderland een debat te voeren over de Rijnbrug en mijn voor-voorganger deed dit ook al. Wij zijn nog geen steek verder. Kan de gedeputeerde toezeggen dat er toegewerkt wordt naar een afronding voor maart 2019 op deze beide dossiers? In ieder geval het dossier van de Rijnbrug.

Een belangrijk punt is de woningbouw. Vanaf het begin van deze periode heeft de SGP hiervoor aandacht gevraagd. De druk op de woningmarkt wordt steeds groter en verschillende kleine kernen zitten echt muurvast. De minister roept u zelfs op: stop met dat krampachtig vasthouden aan de rode contour. Blijf niet volhouden dat er binnenstedelijk nog voldoende ruimte is. Het gaat binnenstedelijk te langzaam en uiteindelijk schiet het tekort. U moet naar een en-en-oplossing. In mijn laatste algemene beschouwing in dit huis mag ik het dan nog één keer zeggen: komt uit die wurggreep en pak door.

Een punt waarvoor wij concreet aandacht vragen is de schaderegeling voor agrariërs met wildschade. De provincie Gelderland heeft de afnamepremie die hiervoor werd berekend onlangs omgezet in een statiegeldregeling. Het lijkt ons goed om dit goede voorbeeld na te volgen. Gelet op de tijd zal ik dit verder niet uitwerken. Wij hebben dat vervat in motie M67.

Motie M67 (SGP, PvdA, PVV): schade eerlijk delen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018;

constaterende dat:

- *agrariërs een behandelbedrag van € 300,- moeten betalen voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor tegemoetkoming in geleden schade, aangericht door beschermde vogels of dieren;*

- agrariërs toenemende problemen hebben met de alsmaar groeiende wildpopulatie in onze provincie;
- de Provinciale Staten van Gelderland deze premie onlangs hebben omgezet in een statiegeldregeling;

overwegende dat:

- de € 300,-- proceskosten vergezeld gaan met € 250,-- eigen risico en een minimum schadebedrag van € 50,-- en de agrariërs dus het risico lopen alleen maar geld kwijt te raken door hun melding;
- er op deze manier geen eerlijk beeld meer is van de schade;
- de schade een direct gevolg is van het beschermingsbeleid van de overheid, de agrariërs de schade dus zelf niet kunnen afwenden;

verzoeken het college van gedeputeerde staten:

bij de behandeling van de begroting met een voorstel te komen om de € 300,-- proceskosten om te zetten in een statiegeldregeling.

En gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting

In 2014 werd een behandelbedrag van € 300,-- ingesteld, die betaald zou moeten worden bij het aanvragen van een tegemoetkoming voor wildschade. De achterliggende reden is helder: grondgebruikers zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van schade aan hun gewassen. De praktische uitwerking van die verantwoordelijkheid wordt echter door het beleid van de provincie belemmerd. De dieren die schade aanrichten zijn immers door ons provinciale beleid beschermd. Door deze bescherming neemt de schade steeds verder toe. Aangezien deze schade dus rechtstreeks is terug te leiden op het provinciale beleid, vinden wij het niet rechtvaardig een behandelbedrag van € 300,-- te handhaven. Zeker niet omdat er ook al sprake is van een eigen risico van € 250,--. Bovendien zorgt deze drempel van maar liefst € 550,- ervoor dat agrariërs hun (kleinere) schade niet langer melden. Hierdoor ontstaat een vertekend beeld van de daadwerkelijke wildschade in onze provincie. We zien de schademeldingen in de afgelopen jaren dan ook afnemen, terwijl de dieren die de schade aanrichten, steeds verder toenemen. We hebben dus niet langer een eerlijk beeld van de reële schade. Een statiegeldregeling houdt in dat het behandelbedrag van € 300,-- bij behandeling wordt betaald, maar bij een gehonoreerde aanvraag weer wordt teruggegeven. Dit voorkomt onredelijke of kansloze aanvragen, maar zal de bereidheid om schade te melden weer doen toenemen. Op die manier kunnen we weer een eerlijk beeld krijgen van de wildschade in onze provincie.

Dit college is begonnen met de veelbelovende titel 'In verbinding'. Voor de SGP is dit een zinsnede waarin wij de kern van de christelijke wet terugzien. De kern van de christelijke wet is God lief te hebben boven alles en onze naasten als onszelf. In de afgelopen periode hebben wij in onze kerken de komst en het werk van de Heere Jezus op deze wereld weer herdacht. Door Zijn werk is de verbinding tussen onze goede God en Zijn schepping weer hersteld. Wij wensen u en al onze inwoners die verbinding toe in het persoonlijk leven. Die verbinding geeft echte vrede.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ten eerste maakt 50Plus de complimenten voor het halen van de gestelde doelen van het afgelopen jaar en de heldere opmaak van het verslag. Veel doelen zijn nog niet compleet, maar er zijn wel een aantal zaken opgestart, zoals hoe wij omgaan met de leegstand van agrarische bedrijven. Daarin is een hele grote vooruitgang geboekt.

Wij zijn er echter nog lang niet. Met name de toestand rond de Uithoflijn brengt ons de nodige kopzorgen. Het is belangrijk dat wij hier positief in blijven staan om het uiteindelijke doel te bereiken. Dat is doel is dat de tram er moet komen. 50Plus wil de opties openhouden om in de toekomst aan te sluiten op lijnen naar de regio. Als de Uithoflijn klaar is moet er de mogelijkheid zijn om een verbinding

te leggen zonder alles open te moeten breken. Wij zouden een aansluiting kunnen realiseren als een soort ringlijn richting Amersfoort en verder. Om vervolgens op het andere netwerk te kunnen aansluiten.

Wat 50Plus verdriet doet, is de situatie van de U10. De gedeputeerde doet zijn uiterste best om het allemaal weer in balans te krijgen. Daar hebben wij waardering voor, maar als je het eerste lijstje ziet van wat zij moesten inleveren dan is dat zo'n laag bedrag dat wij de gedeputeerde oproepen om uiteindelijk de wensen te vervullen waarop ooit is gerekend. Er komt nog een aantal sessies en de najaarsbegroting komt nog waarin dit hersteld kan worden. Als de opcenten omhoog gaan en er nog wat meevallers voorbij komen, laten wij er dan voor zorgen dat de U10-gemeenten daarvan kunnen profiteren.

50Plus maakt zich zorgen over het verdwijnen van een zorgpunt in de nabijheid van een ieder en pleit voor meer overleg met de buurprovincies over deze belangrijke voorzieningen. Daarmee bedoelen wij ziekenhuizen. Onlangs hoorde ik dat iemand bijna een halve nacht heeft moeten rondrijden omdat zijn partner zijn arm had gebroken, maar nergens terecht kon. 10 kilometer in de nabijheid van zijn woning stond een ziekenhuis, maar daar mocht hij niet naartoe omdat dit niet paste in de gemaakte afspraken. Wij pleiten ervoor om te kijken hoe er een betere samenwerking kan komen met de aanbieders voor directe of indirecte hulp. Zeker in de avonduren en in de weekenden.

De aantrekkende economie creëert meer banen, maar nog steeds valt de oudere werknemer vaak buiten de boot. 50Plus streeft naar duurzame inzetbaarheid voor oudere werknemers met oog voor de fysieke belemmeringen in de zware beroepen.

Een van de speerpunten van 50Plus van het afgelopen jaar was het nemen van maatregelen voor het terugbrengen van fijnstof. De winst is dat zo'n vijf jaar geleden bijna niemand sprak over fijnstof. Vandaag de dag is het vanzelfsprekend dat wij hierover spreken. Het is een belangrijk punt bij alle onderwerpen en zaken die gerealiseerd moeten worden, zoals bij wegen et cetera. Dat is winst. Wij vragen de gedeputeerde om nog meer aandacht te hebben voor het terugdringen van fijnstof die de gezonde lucht bedreigt. Bijvoorbeeld in en rondom de Zuilense Ring, waar het terugdringen van de snelheid naar 80 km/h de leefomgeving verbetert. Een ander voorbeeld is de N201 en vanmorgen hebben wij de Rondweg Oost in Veenendaal besproken. Neem dit mee in alle projecten die komen als een soort vanzelfsprekendheid. Wij moeten ons ervoor inzetten dat het niet erger wordt. Kan de gedeputeerde de snelheden verlagen op die plaatsen waar de metingen schrikbarend zijn?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik had een plaatje meegenomen waarin de bronnen van fijnstof waren opgenomen. Dat plaatje kon niet afgebeeld worden, maar is het goed als ik u dat plaatje mail? Dan kunnen wij over hetzelfde spreken. Fijnstof komt voor 42% uit de natuur.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! U heeft dat vanmorgen benoemd en dat heb ik goed beluisterd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat is mooi. Dan stuur ik u dat plaatje en dan zult u zien dat het wegverkeer een te verwaarlozen factor is in dat geheel.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Alles wat wij doen om het niet erger te laten worden en de intentie is om het te verbeteren, dat draagt bij.

Een andere vraag van 50Plus heeft te maken met het sociale inpassingsplan. Er zijn gebieden die bestemd zijn voor bedrijventerreinen en omgekat worden tot woonwijken. Wij moeten ons realiseren dat wij geen woonwijken realiseren tussen knooppunten van snelwegen. Daar is de lucht enorm vervuild. U kunt zeggen dat de koper of de huurder die daar gaat wonen dat van te voren weet, maar de woningnood is zo hoog dat je soms geen keuze hebt. Dan ga je daar naartoe, wetende dat je in een vervuilde omgeving zit. 50Plus is voorstander om de leegstand van bestaande kantoorpanden om te bouwen tot wooneenheden. Er is een schrijnend tekort aan woningen en seniorenappartementen. Dat zal een keer over gaan, omdat kantoorpanden vol zitten. Wij betreuren de flexibiliteit van de provincie om gemeen-

ten de ruimte te geven de rode contouren op te rekken daar waar het landschap niet geschaad wordt, om te voldoen aan de opdracht van de provincie om zoveel woningen te bouwen. Dan moet het wel van twee kanten komen.

Wat 50Plus aan de gedeputeerde wil vragen is verdwenen snellijnen te herstellen. Dit kan wellicht tussendoor, maar zeker bij een nieuwe concessie. Bijvoorbeeld tussen Uithoorn en Hilversum reed voorheen een bus. Deze gaat over de N201, maar als deze bus ieder kwartier heen en weer rijdt, dan haal je veel mensen uit de auto. Dit kan bijdragen aan een oplossing om de files te verminderen.

50Plus vraagt aandacht voor de vervuiling van de recreatievaart. Wij zijn jarenlang bezig geweest met het ontgassen op het Amsterdam Rijnkanaal en uiteindelijk is dit via het IPO landelijk opgepakt. De volgende stap is de vervuiling van de recreatievaart. Als je vlakbij een brug woont, dan wordt je ongeveer vergast als het BRUG even pauze houdt of door een storing niet open gaat. Aan auto's die voor een stoplicht of open brug wachten wordt gevraagd de motor af te zetten. Dat is het laatste wat zij doen. Datzelfde geldt voor een recreatievaart. Zij zetten de motor niet af, maar blijven heen en weer varen zodat zij niet opnieuw hoeven op te starten.

50Plus vindt het heel belangrijk dat de agrarische bedrijven die met de agrarische bedrijfsvoering stoppen meer ruimte krijgen om een andere bestemming te realiseren. Daarnaast komen veel van hen in de problemen door de nieuwe wet dat een agrariër niet meer dan zoveel koeien mag hebben vanwege de uitstoot. Zeker de kleine agrariërs komen hierdoor in de problemen. Daar moet aandacht voor zijn.

Tot slot heb ik nog een belangrijk punt. Er zijn plaatsen, zoals bij Breukelen, waar een grote strook is voor bedrijventerreinen. Bepaalde open ruimten mogen echter niet ingevuld worden, omdat het een Natura 2000 gebied is. Echter, de strook bij Breukelen ligt tussen het Amsterdam Rijnkanaal, ProRail en de A2. Er is geen dier dat daaroverheen komt. Als zij al de eerste barrière hebben genomen en niet verdronken zijn in het Amsterdam Rijnkanaal, dan worden zij platgereden door de trein of door de automobilisten die zich niet aan de snelheid houden of niet kunnen stoppen. Als zij platgereden zijn, dan liggen zij daar als kadaver waar andere dieren op afkomen voor voedsel. Deze dieren halen het ook niet. Ik vraag aan de gedeputeerde of hij bereid is om deze ruimtes in de Natura 2000 te bekijken om te zien of de bestemming omgezet kan worden naar een bedrijfsbestemming. Daar is veel vraag naar. Ik heb nog meer punten, maar mijn tijd is om.

De VOORZITTER: Het college heeft de behoefte om in overleg te treden. Daarna wil ik graag de vergadering heropenen om voor de dinerpauze een fors deel van de antwoorden rond te krijgen. Wij zitten nog met een fors aantal andere programmadelen voor vanavond en ik wil zo min mogelijk naar donderdagavond doorschuiven. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 17.00 uur tot 17.30 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Het woord is aan de gedeputeerde, de heer Straat.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de bijdragen van de leden van de Staten en voor alle complimenten die u heeft uitgedeeld richting organisatie en de verbetering van de kadernota en de voorjaarsnota. Uw complimenten zijn heel terecht. Het is een beste opgave, maar er zijn goede stappen gezet. Dat ben ik van harte met u eens. Het is mijn eerste kadernota. Ik had al veel begrotingen en kadernota's gezien, maar in het financiële perspectief in deze is redelijk uniek. In ieder geval in mijn bestuurlijke leven. Dat bedoel ik heel positief.

Wij hebben een prachtig financieel perspectief met een meerjarenbegroting vanaf 2020 waarin ruimte zit. Het college heeft ruimte voor de toekomst van een nieuwe collegeperiode bedacht en aan u voorgesteld om een aantal stevige opgaven en uitdagingen van middelen te voorzien. Die uitdagingen en opgaven heeft u voor een groot deel besproken in uw algemene beschouwingen. Dat gaat over de ruimtelijke economische vraag van onze provincie: wonen, werken, mobiliteit en de energietransitie.

Dit zijn allemaal vragen die in het ruimtelijk-economische domein langskomen. Daarnaast zijn er vragen gesteld die in relatie staan tot het behoud van de versterking van landschap en cultuurhistorie. Dat in het kader van het Interbestuurlijk Programma samen met het Rijk en de regiodeal die wij formuleerden. Dit is de samenvatting van waar het in essentie de komende jaren over gaat. In de tussentijd hebben wij het voor elkaar gekregen om veel zaken die in 2019 nog op de agenda moeten te honoreren. Dat is over het algemeen goed gelukt.

Het college is zojuist door de moties en amendementen gelopen en ik zal deze uit mijn portefeuille afwikkelen en van antwoord voorzien. Ik zal uw vragen van mijn portefeuille beantwoorden. Het is ons opgevallen dat er een heel aantal moties en amendementen is waarin u vraagt om dekking te regelen bij de begroting 2019. Als u de kadernota erbij pakt, dan kunt u zien dat er in de voorlopige raming van 2019 geen budget meer is. Dat is niet de manier waarop het moet gaan. In het kadernotadebat zou het helpen als wij het gesprek voeren over waar de dekking moet liggen en waar eventuele prioriteiten kunnen worden afgewogen. Als het een vraag zou zijn, dan zouden wij hier wel uit komen, al dan niet via de financiële en politieke regels. Echter, de optelsom van uw wensen past niet in de begroting van 2019. Daar moeten wij eerlijk over zijn dat u daar nadere invulling aan moet geven. Dat kan nog in het debat bij de begroting.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat zegt u heel makkelijk. Het college heeft het voor elkaar gekregen dat wij niet over de jaarrekening 2017 kunnen praten, maar er is een verwacht overschot van € 9.000.000. Het praat een stuk makkelijker als je zeker weet dat er zoveel geld over is. Dan hoeft u niet te zeggen dat wij veranderingen bewerkstellingen binnen de programma's of het geld uit de algemene reserves halen. Ik vind het te makkelijk om te zeggen dat het allemaal dicht zit en er niks mogelijk is. Wij krijgen van u geen duidelijkheid over de jaarrekening, omdat deze pas bij de begroting er ligt. Dat weten wij pas in oktober. Dat maakt het voor de Staten lastig om te bepalen waar het geld vandaan moet komen als je met voorstellen komt. Als er € 9.000.000 overblijft van het jaar daarvoor, dan is er speelruimte.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Deels ben ik het met u eens. Wij hebben gedeeld waarom de jaarrekening er nog niet ligt. U heeft in de commissie gevraagd om een inschatting van het resultaat. Dat heeft u net genoemd. Aan de andere kant zijn er twee dingen waarop ik u ga wijzen. Als eerste is het resultaat van de jaarrekening altijd een incidenteel resultaat. Voor structurele prioriteiten die u opvoert in moties moet de jaarrekening niet de dekkingsbron zijn. U kunt zeggen dat er vanaf 2020 ruimte is. Wij hebben u voor willen houden dat wij ruimte houden om in de komende coalitieonderhandelingen ruimte te hebben voor de politieke prioriteiten die er dan liggen. Ten tweede is er een afspraak over wat wij doen met het rekeningresultaat, namelijk in drieën delen en verdelen onder de reserves. Dat betekent niet dat wij geen andere prioriteit kunnen stellen, maar het rekeningresultaat is niet de oplossing van alles. Ik maakte een algemene opmerking en ik nodig u uit om te kijken naar alle punten die u gemaakt heeft. Het is ingewikkeld om dat allemaal in de begroting van 2019 te krijgen. Dat is een opgave waarin u uw verantwoordelijkheid moet nemen.

Dan ga ik door naar mijn eigen portefeuille en kom ik bij de motie van de PvdA over de provincie promo tour. Ik begrijp dat u dat ziet in het licht van de verkiezingen. Volgens mij moet u hier zelf besluiten over het budget dat u rondom de verkiezingen heeft. U vraagt om een voorstel van het college voor dekking. Dat heb ik niet.

De motie M42 over tandje erbij voor fietsambities U10-gemeenten. Wij hebben hier een aantal keren over gesproken. Het gaat over de fameuze € 14.000.000 die gebruikt is voor het tekort van de Uithoflijn. Dat tekort lag bij de ouhet BRU en moesten wij op deze manier oplossen. Ik heb vanaf het begin aangegeven dat ik bereid ben om te kijken hoe wij het probleem op korte termijn kunnen oplossen. Dat is met deze kadernota gelukt. € 4.000.000 is begroot voor projecten die dit jaar nog gerealiseerd moeten worden. Vanaf volgend jaar is wat mij betreft het probleem opgelost. Als u het Mobiliteitsprogramma vaststelt zo het daar staat, dan besteden wij niet het vaste bedrag van € 4.000.000 van de provincie Utrecht zonder de U10, maar € 9.000.000 aan fietsbeleid. Dit bedrag bestaat uit € 4.000.000 uit de oude pot zonder het BRU, € 4.000.000 uit de oude pot van het BRU plus € 1.000.000 extra. Ik maak het

zo simpel mogelijk. Vanaf volgend jaar hebben wij structurele middelen voor fietsvoorzieningen die heel goed op die manier te organiseren zijn.

Als u vooruitlopend op de jaarrekening de € 3.000.000 voor mobiliteit in het potje stoppen van fiets, dan kan dat in theorie. Dat is politieke prioriteit. Ik wijs u er wel op dat wij een debat hebben gehad over de Rondweg Oost Veenendaal. Zo is er nog een aantal projecten, zoals op het gebied van OV. Volgens mij is het een goede uitnodiging om hier integraal naar te blijven kijken. Wat mij betreft is het fietsbeleid rondom de U10 keurig geregeld in de begroting en in het Mobiliteitsprogramma.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zei dat € 4.000.000 uit het ouhet BRU-hek komt. Is dat juist? Het bedrag van € 14.000.000 dat wij zijn overeengekomen met de gemeenten zou eerst besteed worden aan de tegenvallers die er zouden ontstaan, bijvoorbeeld bij de Uithoflijn. Dit bedrag komt uit onze portemonnee. Is dat een juiste vaststelling?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het blijft schuiven met geld. Het bedrag van € 14.000.000 is gebruikt om het tekort op de Uithoflijn te dekken. Vervolgens is er een vraag geweest in de Staten om met de U10 te kijken of er een oplossing te vinden is voor de kortetermijnprojecten die over het randje vallen of later gedaan moeten worden. Dat hebben wij opgeteld op het lijstje van € 4.000.000. De gemeenten hebben mij verzekerd dat het dit jaar gerealiseerd kan worden zonder dit door te schuiven, want dan kunnen wij het beter in de reguliere begroting meenemen. Dat heeft tot dit lijstje geleid. Binnen het BRU was een indexatiereserve gemaakt voor een aantal eventuele kosten voor risico's. Die kan vervallen en gebruiken wij als dekking hiervoor. U kunt zeggen dat dit oorspronkelijk in het ouhet BRU-hek valt, maar als dit wegvalt is het allemaal hetzelfde potje.

U heeft gelijk. U kunt het geld ook aan iets anders besteden, maar in deze Staten is de nadrukkelijke wens uitgesproken om te kijken of wij het op deze manier kunnen oplossen. Wij hebben het hiermee netjes opgelost. Vanaf volgend jaar is er geld beschikbaar voor fietsprojecten. Daar hoeft geen extra oplossing voor gezocht worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde heeft zich het spel balletje-balletje razendsnel eigen gemaakt. Mijn complimenten daarvoor. Echter, wij hadden een overeenkomst waarin staat dat de € 14.000.000 wordt ingezet bij tegenvallers. In het licht van onze onderhandelingspositie richting de gemeenten wil ik zeggen dat de meerderheid van de Staten heeft gezegd dat wij daar geld moeten terughalen. Daarvoor helpen dit soort acties niet.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik probeer zo duidelijk mogelijk te zijn en constateer dat het geen € 14.000.000 maar € 18.000.000 was. De € 4.000.000 zat nog niet in het budget. Ik ben hier zo transparant mogelijk over. Natuurlijk kunt u dit bedrag aan iets anders besteden, maar een groot deel van deze Staten heeft gevraagd om samen met de U10 te kijken of wij het probleem voor 2018 kunnen oplossen. Dat voorstel ligt voor en daar kunt u voor of tegen zijn.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de gedeputeerde voor de toelichting. Begrijp ik het goed dat wij door deze constructie niks inleveren van de oorspronkelijke beschikbare middelen die wij hadden voor fietsambities en kan het vraagstuk van de projecten die mogelijk geen financiering krijgen opgelost worden?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is zelfs nog een beetje meer vanaf volgend jaar.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het aan de Staten is waaraan wij dit besteden, omdat het politiek is. Echter, u heeft toch met de afvaardiging van de U10 gemeenten om de tafel gezeten en bepaalde afspraken gemaakt? Dan kan dit bedrag toch niet ergens anders aan besteed worden? Schendt u dan de afspraken of zoekt u ergens anders geld om uw afspraken na te komen met de U10-gemeenten als wij het geld ergens anders aan willen besteden?

De heer STRAAT (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik maak altijd afspraken met de gemeenten onder voorbehoud van de goedkeuring van de Staten. Dat bent u en deze goedkeuring gaat u vandaag geven. Als u het geld ergens anders aan besteed, dan kan het niet aan deze projecten worden uitgegeven. Ik zie geen andere dekkingsbron, dus dan moeten wij wachten tot volgend jaar. Ik pleit ervoor om het te doen zoals het college het voorstel, want hiermee is het netjes opgelost. Er was veel onrust in de U10-gemeenten. Die is weggeëbd. Wij hebben een keurig voorstel georganiseerd en er is een dekking. U hebt echter het budgetrecht. Als u het geld aan iets anders wilt besteden, dan kan dat en gaat het niet naar deze fietsprojecten. Het voorstel is om het geld wel hieraan te besteden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! De Staten heeft het budgetrecht, maar u heeft een paar weken geleden al met de U10-gemeenten om de tafel gezeten. Heeft u dit dan onder voorbehoud aan hen beloofd?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ja.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Dat wilde ik graag horen. Dan weten zij dat zij er nog niet voor 100% op kunnen rekenen, al ga ik ervan uit dat wij dit goedkeuren.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De SP wil er een tandje meer bij. Wij willen een fiets-tunnel in Leersum en in Laagraven en goede fietspaden in de provincie. U zegt dat hier op dit moment geen geld voor is, maar in welk licht moet ik dan op pagina 29 de bijstellingen van het bestaand beleid zien? Daar wordt tot en met 2022 € 79.000.000 in gestopt. Daar staat verder geen uitleg bij.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit is een punt voor de technische vragen of voor het debat in de commissie. Deze informatie heb ik op dit moment niet paraat. Ik heb u een poging zien doen om via een andere manier extra geld te organiseren. Dat kan. Ik probeer duidelijkheid te geven over de U10-vraag. Dit hebben wij netjes opgelost. Zowel de PvdA als u doet de suggestie om geld vrij te spelen voor de fiets. Ik ontraad beide moties. De ene, omdat de jaarrekening nog niet is vastgesteld en wij moeten dit integraal afwegen. Het is wel een prioriteit waarover nagedacht kan worden. U doet het op een andere manier, namelijk via de motorrijtuigenbelasting. Dat kan politiek gezien, maar ik houd mij aan de afspraak van de coalitie om de opcenten niet te verhogen. Dan is er geen dekking vanuit mijn perspectief.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Daar kunnen wij over stemmen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Het gaat er mij om dat wij elkaar goed begrijpen. Vanuit de ouhet BRU gelden ligt er € 14.000.000 voor fietsprojecten bij de U10-gemeenten. Dit bedrag is gebruikt voor de dekking van het tekort voor de Uithoflijn. Voor 2018 bent u overeenkomen dat van die € 14.000.000 er € 4.000.000 aan de fietsprojecten besteed wordt die nog op stapel staan. Blijft er dan € 10.000.000 beschikbaar voor de U10-gemeenten?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Voor de €10.000.000 zijn er wensen die pas na 2018 realiseerbaar zijn. Daarover heb ik met de U10-gemeenten afgesproken dat deze vanaf volgend jaar in het reguliere proces worden meegenomen. Vanaf volgend jaar is er geen apart deel voor de U10 meer. In plaats van twee keer € 4.000.000, is € 8.000.000, hebben wij € 9.250.000. Dat staat in het Mobiliteitsprogramma voor de fiets. Daarvoor kunnen alle 26 gemeenten projecten indienen, waaronder de U10. Als je kijkt naar de geschiedenis, dan is dit ongeveer hetzelfde budget als in de U10 gebruikt werd. Dat betekent dat de projecten van de U10 vanaf volgend jaar in het reguliere proces een plek kunnen krijgen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! In theorie kan dat dus betekenen dat het beschikbare bedrag van € 9.250.000 aan de andere gemeenten wordt besteed en niet aan de U10. De U10 heeft dus geen zekerheid dat de fietsprojecten landen in hun gemeenten.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als er geen aanvragen worden ingediend door de U10, dan krijgen zij geen geld. Zij zullen echter wel degelijk aanvragen doen, omdat er lijstjes liggen met wensen waarvan wij weten dat deze vanaf 2019 of 2020 realiseerbaar zijn. Zij gaan meelopen in het reguliere proces. Vanaf volgend jaar zullen wij een afweging moeten maken van alle aanvragen die er liggen over alle 26 gemeenten en het geld netjes verdelen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het spel balletje-balletje krijgt hele rare vormen. De € 14.000.000 is voor een klein gedeelte ter dekking van de kosten van de Uithoflijn. Op het moment dat u het op deze manier gaat oplossen, dan betalen wij die kosten zelf. De ouhet BRU-gemeenten inclusief de stad Utrecht komen hier dus goed mee weg. Wij hebben u een opdracht gegeven voor de onderhandeling met de stad met betrekking tot de bijdrage die wij daaraan leveren. Dan schuif ik het balletje weer terug, want dat balletje hoorde bij de stad Utrecht. U gaat het uit uw eigen beurs betalen, maar het hoort bij de stad Utrecht. Hoe gaat u dat aanvliegen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het hoort niet alleen bij de stad Utrecht. De fietsprojecten zitten in alle U10-gemeenten.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Mijn vraag ging over de overschrijding bij de Uithoflijn. Dat is in grote delen terug te voeren op de stad Utrecht.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Daar kom ik zo op. Ik wil duidelijk maken dat de projecten binnen deze € 4.000.000 projecten zijn die in alle U10-gemeenten spelen en in meerderheid niet in de stad Utrecht plaatsvinden. Een of twee projecten wel, dus het is niet zo dat Utrecht helemaal geen profijt heeft van de € 4.000.000. Uw vraag is een andere.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Dat doet er niet toe. Al is er geen fietsproject in de stad Utrecht. Het was een afspraak binnen het BRU. Daar gaat het om.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Nogmaals, de afspraak binnen het BRU is mij volstrekt helder, namelijk dat de tekorten die kunnen optreden op projecten via de reserve van € 14.000.000 zouden lopen. Dat geld is daarvoor gebruikt. Daarnaast hebben wij een voorstel geformuleerd dat wij uitgebreid met elkaar hebben doorgenomen. Uw vraag is hoe wij heronderhandelen met de stad Utrecht over het bedrag van meer dan € 80.000.000. Dat is een andere motie.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij betalen extra geld uit eigen portemonnee. In het kader van de motie vraag ik hoe u dat gaat oplossen. Wij hebben aangegeven dat wij over die verdeling absoluut niet tevreden zijn. Wij betalen dit extra uit eigen beurs terwijl het daar thuis hoort.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik snap uw vraag en probeer een antwoord te geven, maar als ik steeds geïnterrupteerd wordt, dan wordt het lastig. Ik probeer het uit elkaar te trekken over welke verschillende onderwerpen wij het hebben.

De motie is mij volstrekt helder. Ik had dit op een ander moment uitgebreider willen terugkoppelen, want u heeft een terugkoppeling gekregen waarin stond dat wij nog in gesprek zijn. Ik zal het kort samenvatten en nodig u uit om dit op een ander moment na het reces door te spreken. Ik snap dat dit een belangrijk punt is, want het is een politiek punt. Ik moet eerlijk zeggen over de motie over het heronderhandelen van de 24-76% van de miljoenen euro's overschrijding van de Uithoflijn dat u het college en mij met de handen op de rug richting de stad heeft gestuurd. Er is namelijk een bestuursovereenkomst waaronder de handtekening van de provincie staat waarin staat dat dit de kostenverdeling is. Dit komt overeen met de kostenverdeling van de uitwerking die er ligt. Het is ontzettend ingewikkeld om daarover opnieuw te onderhandelen.

Wij hebben het gesprek gevoerd en gekeken of daar beweging in zit. Deze zit er niet en als ik daar opnieuw in duik gaat het over marginale verschillen. Het is de vraag hoe effectief dat is. Er komt een uitleg uw kant op in de allonge van de bestuursovereenkomst waar wij de tekorten goed hebben vastge-

legd en de verantwoordelijkheden steviger zowel bij de provincie als bij de stad hebben neergelegd. In de verankering van de afspraken hebben wij voortgang gemaakt.

Als u het mij vraagt, dan zou ik zeggen: laten wij dit vooral in het vervolg na dit vraagstuk achter ons laten en een streep trekken. Laten wij voor het vervolg goede afspraken maken wat wij doen als het project klaar is en er nog een probleem optreedt. Daarin wil ik energie stoppen, want dat is nog best ingewikkeld. Dan spreken wij over dingen die nog moeten komen in plaats van dingen die al zijn geweest en uiteindelijk tot een oplossing zijn gekomen op basis van afspraken die de provincie en gemeenten met elkaar gemaakt hebben. Onze handtekening staat daaronder.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Dezelfde afspraken als die wij met Utrecht hebben, hebben wij met het BRU. Het BRU zou de € 14.000.000 moeten laten lopen. Dat hebben wij afgesproken en daar hebben wij voor getekend. U zegt dat u bij het BRU wegloopt en bij de stad Utrecht niet komt. U betaalt het zelf omdat u voor het een of het ander bang bent. Er lagen twee contracten. Bij de stad durft u het niet aan om deze open te breken, terwijl bij het BRU hetzelfde contract ligt van € 14.000.000 dat zij zouden betalen, maar uiteindelijk betaalt u.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zou de terminologie die u gebruikt niet noemen, want ik ben bereid overall over te praten. Ik weeg echter eerst af of het effectief is om een contract open te breken. Ik denk dat het ons meer schade kan opleveren, ook in financiële zin, dan dat wij het op deze manier afwikkelen. Dat debat moet op een ander moment plaatsvinden. Wij duiken erg diep in op dit specifieke punt tijdens de algemene beschouwingen. Ik snap uw opmerking, maar wij moeten dit met elkaar doornemen op basis van de informatie die er dan is en de stukken die u dan heeft. Dat is mijn uitnodiging aan u, om te voorkomen dat wij proberen dit vandaag te bespreken.

De VOORZITTER: Het lijkt mij een goed voorstel om dit stuk apart te agenderen op een ander moment met de daarbij behorende stukken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat is de vraag, want in de voorliggende voorjaarsnota en kadernota worden reeds een aantal stappen genomen. Ik probeer het helder te krijgen. De heer Van Leeuwen zegt dat het BRU op ons bureau is gevallen en wij kunnen niks doen aan de verdeling van 24-76%. Dit is een overeenkomst. Daarnaast hebben wij een overeenkomst met het BRU dat van die lasten de eerste € 14.000.000 uit het BRU-hek betaald worden. Van het ene zegt u dat u daaraan vastzit en van het andere zegt u dat u zelf € 4.000.000 gaat uitgeven, nota bene aan fietspaden in de stad Utrecht. Intussen geeft de heer Van den Berg miljoenen euro's uit aan een fietsfeestje en gaat mevrouw Pennarts de Dom opknappen. Mijn vraag was: hoe denkt u dat uw onderhandelingspositie er uitziet als u alles weggeeft?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De € 14.000.000 is gebruikt voor de dekking van de Uithoflijn conform die afspraak. Daaraan is niks veranderd. Vervolgens ontstond er een dilemma over fietsprojecten in de U10 die op korte termijn in de knel zouden komen. Nogmaals, een deel van uw Staten vond het belangrijk om daar nogmaals naar te kijken. Ik heb beloofd om daarover te praten met de U10. Daaruit is een wensenlijstje gekomen en de dekking daarvan zou uit de algemene middelen van de provincie zijn gekomen als ik geen andere dekking had gevonden. Dat is niet gebeurd, omdat bij de afwikkeling van alles wat er voor het BRU klaar stond nog een risicoreserve stond die kon vervallen. Die risicoreserve hebben wij hiervoor gebruikt. Dat is in uw woorden 'balletje-balletje', terwijl dit in de algemene middelen van de provincie terecht was gekomen als wij dit later hadden laten vallen. Dat zou hetzelfde zijn als waaruit wij deze projecten betalen. Als wij deze projecten niet honoreren, dan is er eerst teleurstelling bij de gemeenten en zal er in 2019 een extra hoeveelheid aanvragen liggen om alle fietspaden alsnog te realiseren. Uiteindelijk wordt dit dan op de lange termijn uitgevoerd. Vandaar dat het college het voorstel doet om deze stap alvast te zetten, dan kunnen wij volgend jaar met een schone lei beginnen. Dat is het voorstel.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde bevestigt wat ik net stelde. Ons geld wordt ingezet voor geld dat bij de gemeente Utrecht vandaan gehaald moet worden. Dat ga je niet

realiseren als je dat geld aan fietspaden in de stad Utrecht beschikbaar stelt, terwijl het college daarvoor allerlei andere dingen financiert in de stad Utrecht.

Het zijn twee onderwerpen. Het eerste onderwerp is het balletje-balletje-spel met het geld in onze begroting. Het tweede onderwerp is, als je wordt opgedragen om te onderhandelen over geld dat je wilt terughalen, dan is het niet handig als je collega's daar met zakken geld naartoe gaan. Dat is het probleem dat in heel West-Europa geldt. Mensen kunnen niet meer onderhandelen, want zij weten niet meer hoe dat moet. Zij komen uit politieke huizen waar zij nooit hoefden te onderhandelen. Je kunt van alles vinden van president Trump, maar hij weet wel hoe hij moet onderhandelen. Je slaat eerst met je vuist op tafel en brengt geen geld naar daar waar je geld vandaan wilt halen.

De VOORZITTER: Wij gaan door met het volgende onderdeel.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Laten wij dat doen, want wij komen hier niet uit.

De VVD heeft twee vragen gesteld die ik niet in een motie heb gezien. De laadinfrastructuur van de elektrische bussen is opgenomen in de € 5.000.000. Bij de nieuwe busstalling gaan wij er extra op letten dat de laadinfrastructuur aanwezig is. Daarna drukt u op een pijnlijk punt, namelijk de laadinfrastructuur voor de elektrische fietsen van onze gasten in het provinciehuis. In de fietsenstalling beneden zijn er genoeg laadpalen, maar boven is er helemaal niks. Ik beloof u dat ik dat direct oppak. Dat deze er nog niet zijn is niet alleen niet gastvrij, maar in onze voorbeeldrol ook niet goed.

De PVV heeft het nodige gezegd over onze organisatie en collega's in de Staten daarover bevraagd. Ik heb er in de commissie al veel over gezegd, maar kan niet nalaten om u in die zin gelijk te geven dat ik erg geschrokken ben op een aantal punten waar wij flinke slagen moeten maken. Daar zal ik namens het college geen doekjes om winden en dat is de reden dat wij hiermee voortvarend aan de slag zijn gegaan. Daarom spreek ik u hierop aan, want u zet het beeld neer dat het helemaal niet klopt en dat er niks gebeurt. Er moet het nodige gebeuren om een aantal dingen beter te maken. Dat is de reden dat er een prioriteit in de begroting zit van € 6.000.000 voor extra fte's in onze organisatie om kritische bedrijfsprocessen te verbeteren, om strategisch denkvermogen toe te voegen aan de organisatie en om jonge mensen de kans te geven om als trainee aan de slag te gaan. Dat is de reden dat wij snel op zoek zijn gegaan naar een nieuwe provinciesecretaris die bezig is met een organisatieontwikkelplan dat wij voor de zomer willen afronden. Dat is de reden dat er een Mobiliteitsaudit is geweest van u met aanbevelingen waaruit de financiële verordening is gekomen, een controleverordening, een nota Reserves en Voorzieningen en een nota Kapitaalgoederen, Bedrijfsvoering en Mobiliteit. U bent geïnformeerd over onze aanpak op archiefbeheer en informatieveiligheid. Ik herken dat wij daar veel moeten doen, maar er zit een team op dat voortvarend aan de slag gaat. Er komt een nota Integriteit uw kant op. Deze wordt in GS besproken voor het zomerreces en bespreken wij graag na het zomerreces met u. Er is een jaarverslag Integriteit gemaakt. Tot slot zijn wij naar aanleiding van de audit Uithoflijn met het verbeterplan aan de slag. Een van de tastbare resultaten in deze kadernota is dat de OV-organisatie wordt gesterkt binnen dezelfde € 6.000.000.

Volgens mij zijn wij op de goede weg. Ik nodig de heer Dercksen en zijn fractie uit om niet alleen de negatieve kant te benadrukken, maar om een kans te geven aan de organisatie en het vertrouwen dat wij er echt voor gaan. Anders gaan wij het nooit halen. Het zal niet binnen een half jaar opgelost zijn. Er zijn teveel dingen waarmee wij aan de slag moeten. Blijf kritisch, want wij moeten goed kijken of het lukt, maar geef de organisatie de tijd, de ruimte en het vertrouwen om deze slag te maken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Voor de nuance: ik ga niet zeggen dat hier echt alles fout gaat. Er gaan ongetwijfeld een heleboel dingen goed en natuurlijk zul je de oppositie daarover niet snel horen. Zo eerlijk ben ik wel. De gedeputeerde sprak een heleboel mooie woorden en ik heb u de tijd gegeven in de commissie BEM om met een notitie te komen om een analyse te maken van de problemen. Ik heb wel een waarschuwing, namelijk de krant van 2014. Toen zijn dezelfde woorden gesproken, zoals: 'wij gaan het nu aanpakken', 'nu is het voorbij', 'wij gaan advies inwinnen', 'wij gaan het anders doen' en 'dit gaat niet meer gebeuren'. In 2018 staan wij hier weer. Die waarschuwing geef ik u graag mee.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank daarvoor. Ik ben er erg van geschrokken dat een aantal van deze dingen zijn blijven liggen en na een aantal jaren nog steeds op de agenda staan. Geeft u ons de kans om hier werk van te maken.

Dan kom ik bij de motie M50 van de PVV over de N201. Ik begrijp uw motie. Met name uw uitspraak om aan de slag te gaan. U maakt het heel concreet door de tweede Loenerslootsebrug erin te zetten. Ik heb u beloofd in de Statenbrief dat ik aan het eind van dit jaar met een voorstel kom om de scope van het totale project van de N201 nader met u af te bakenen. Dat is een goede tussenstap. Ik heb aangekondigd dat het hele proces wat langer duurt dan dat wij gehoopt hadden. Dat betekent wel dat wij aan het eind van het jaar daarover een debat kunnen voeren. Echter, ik kan u zeker nog niet beloven dat daarin de tweede Loenerslootsebrug zit. Dat moeten wij nog afwegen. Wellicht is het belangrijker om dat op een later moment over het hele tracé met elkaar te bespreken.

De motie van de SP heb ik inmiddels afgewikkeld.

Het CDA heeft gevraagd naar de indexatie van het Provinciefonds in relatie tot de decentralisatie-uitkeringen. In de indexatie van het Provinciefonds wordt de 'trap op, trap af' systematiek gehanteerd. Vervolgens zijn de decentralisatie-uitkeringen opgenomen in het Provinciefonds. Daarin zit een risico, omdat wij deze altijd geïndexeerd hebben gekregen. Als wij dat niet meer doen, dan leidt dat onbedoeld tot een mogelijk tekort als een andere systematiek niet synchroon loopt met de normale indexatie van het CBS. Daarom hebben wij ervoor gekozen u voor te stellen om die indexatie voort te zetten. Daarnaast vroeg u naar het inpassingsfonds. Dit is een punt dat nog nader uitgewerkt moet worden. Ik voorzie dat wij dat voor de begroting niet meer voor elkaar krijgen. Anders hadden wij daarvoor al wel een eerste voorstel gedaan. Daarvoor hebben wij meer tijd nodig in relatie tot de nota Kapitaalgeoderen van mobiliteit om beter zicht te hebben op de kosten. Ik verwacht dat dit volgend jaar pas concreet wordt. Dit is een punt om naar te kijken in de nieuwe coalitieonderhandelingen.

Tot slot de NRU. De drie keer € 3.000.000 zoals deze gedekt is, dat is een dekking die u met een motie heeft vastgesteld. Daarin stond dat er € 3.000.000 uit de reserve Nieuwe Hollandse Waterlinie zou komen, net zo goed als € 3.000.000 uit de algemene middelen en € 3.000.000 uit de reserve Mobiliteit. Dit hebben wij verwerkt conform uw wens. Ik realiseer mij dat het randvoorwaardelijk was op basis van de oplossing die er moet liggen. Daarover hoop ik u in het najaar te spreken als wij het gesprek met de minister hebben afgerond en met de gemeente hebben gekeken hoe wij verder gaan.

De ChristenUnie kwam met een buitengewoon sympathieke motie dat het stakingsgeld terug moet naar de reiziger. Dit is een sympathieke motie, maar ik kan het niet goed overzien. Ik laat het aan de Staten om te kijken wat u hiermee wilt, maar ik vrees dat het een hele organisatie is om een dag gratis OV aan te bieden. Daarvan kunnen de administratieve lasten vrij groot zijn. Ik kan moeilijk overzien of dit een realistische optie is en wat het oplevert. Dit laat ik aan u.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp van de gedeputeerde dat de constatering klopt dat er een kleine besparing heeft plaatsgevonden. Zou dit geïnvesteerd kunnen worden in de arbeidsomstandigheden van de werknemers of andere initiatieven die de concessiehouder kan ontwikkelen of wordt dit aan het eind van het jaar teruggestort als er niks mee gebeurt?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het valt in het resultaat richting de provincie; dat is de afspraak. Het gaat niet over arbeidsvoorwaarden, want daarover gaat de werkgever zelf. Bij de mobiliteitsplannen die elk jaar worden geüpdatet zie je dat er altijd plussen en minnen in zitten. Dat kunt u goed gebruiken. Een gratis dag OV is heel sympathiek, maar het kan ook anders ingezet worden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Daar schuurt het met de inbreng van de heer Bekkers. De reizigers zijn gedupeerd geraakt. Zoek naar een manier om iets terug te doen en tegelijkertijd het imago van het streekvervoer op te poetsen. Een dag gratis OV is daarbij een suggestie. Het gaat meer over het onderliggende gebaar, namelijk om het geld niet gelijk in de grote OV-pot te stoppen, maar kijk of je iets terug kunt doen aan de reizigers.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat vraagt om een keuze. Uw suggestie is een keuze en anders komen wij snel bij de grote pot uit.

De motie M65 van de PvdD vraagt om een deelname aan de Nationale Week Zonder Vlees. Dit laat ik over aan de Staten, maar technisch is het zeker mogelijk hier in huis om dat te doen.

Tot slot heeft de SGP een vraag gesteld over de Rijnbrug. Voor zowel de N233 als de Rijnbrug is het de planning dat wij in december daarvoor een voorstel hebben dat in januari met u besproken wordt. Naarmate u meer vraagt in het debat voor morgen, bijvoorbeeld over de varianten met een verlaging van de snelheid, kost dat meer tijd. Wij moeten oppassen dat wij de planning dan nog wel kunnen halen. Mijn streven is dat de voorstellen in december klaar liggen en in januari met u besproken worden.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan mevrouw Pennarts.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om te verklaren waarom ik een deel van de beschouwingen van de fracties gemist heb. Ik heb uw vragen doorgekregen en deze zal ik beantwoorden. Mijn zoon kreeg vandaag zijn mbo-diploma mechatronica. Ik heb alle ouderavonden bijgewoond en wilde graag bij de diploma-uitreiking aanwezig zijn. (Applaus)

Toen ik binnenkwam was de heer Schaddelee aan het woord. Hij had een vraag over de agenda Gezonde Lucht en vroeg of deze agenda uitgebreid kan worden met een agenda gericht op geluidsoverlast. Dat wil ik onderzoeken, maar er zit een verschil tussen de samenwerking op luchtkwaliteit en geluid. Bij geluid is de provincie voor een groot deel zelf aan de bal bij geluidsschermen, asfalt, geluidsgoten en gevelisolatie. Dat is een provinciaal mandaat en daarin zit provinciale ruimte. Er zijn nog andere aspecten van geluid, de waarde van geluid zoals filtergebieden. Daarin kunnen wij elkaar wat meer opzoeken. Kortom, ik wil de exercitie wel doen, maar benadruk het verschil tussen andere partijen in de mate waarin je handelingsperspectief hebt op dit onderwerp.

De volgende vraag had betrekking om het programma Recreatie om de Stad (RodS). Dat geld is vroeger beschikbaar gesteld uit vinex-middelen om de groeiende steden te voorzien van voldoende recreatiegebieden. De vraag om dit opnieuw te vitaliseren is relevant. Met een aantal leden van uw Staten heb ik erover gesproken dat er op de lange termijn geen geld beschikbaar is voor het beheer van de RodS-gebieden. Dat vraagstuk is niet alleen relevant voor onze provincie, want wij zijn wettelijk niet gehouden om dat te continueren. Wij moeten in de regio met elkaar in gesprek hoe wij die tekorten oplossen. Het Ringpark zou een gedachte kunnen zijn van een soort vehicle waarin je laat zien dat wonen, mobiliteit, groen en recreatie met elkaar verweven zijn. Dan kun je op een gedachte komen waarvan iedereen het nut inziet en waarvan iedereen inziet dat daarvoor middelen beschikbaar moeten komen. Dat zou naar de omgevingsvisie doorvertaald kunnen worden. Het is mijn intentie om daarmee hard aan de slag te gaan het komende jaar.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Kan de gedeputeerde zeggen aan welke bedragen wij kunnen denken?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er is steeds meer behoefte aan groen. Dat laat ik buiten beschouwing, want dan begin je over een nieuwe opgave. Alle officiële RodS-gebieden hebben gezamenlijk een beheeropgave van € 900.000 en na 2019 een beheertekort van € 900.000. Daarvoor moeten wij elkaar aankijken. Dan kun je kijken naar de terreinbeherende organisaties, zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Het recreatieschap doet zijn taak en de andere partijen zijn de stad Utrecht, de provincie Utrecht en de gemeenten in U10-verband die zich bezig houden met recreatie. Wij kunnen dus veel partijen aankijken. De kunst is om van aankijken naar aanpakken te komen. Dat is een uitdaging, want als wij hierover spreken zie je opeens mensen die kijken waar de uitgang is. Wij moeten daar nog een vorm voor vinden, maar dit is een ding dat speelt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! € 900.000 is nodig voor het beheer van bestaande RodS-gebieden. Dat is dus geen geld voor gebieden die nog ontwikkeld moeten worden?

Mevrouw PENNART (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Nee, daar zit geen ontwikkelopgave bij. Bodemdaling is genoemd door de ChristenUnie en de PvdD. Zij hebben daarover motie M62, ambitie bodemdaling, ingediend. Door beide partijen is benadrukt dat er stappen gezet moeten worden. Ik wil refereren aan de memo waarin ik samen met collega Maasdam een doorkijkje geef over de stappen die wij willen zetten op het gebied van bodemdaling. Eerder hebben wij daarover gesproken in de commissie. In het verleden zaten wij in een meer volgende rol, maar de ontwikkelingen gaan zo snel, de regiodeals dienen zich aan, het Rijk is actiever en het Klimaatakkoord dat komt eraan. Wij onderkennen de noodzaak, maar er is meer mogelijk om stappen te zetten. Ik houd u op de hoogte. Dit najaar komt er een visie op bodemdaling naar de Staten toe en dan kunnen wij daarover in gesprek.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! De PvdD heeft een motie ingediend over bodemdaling. Heeft u deze meteen afgehandeld of komt u daar nog op terug?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De motie M62 roept op om stappen te zetten bij bodemdaling. Er wordt specifiek gevraagd om de ambitie van Noord-Holland over te nemen. Dat vind ik te specifiek, want in Utrecht hebben wij een eigen situatie. Echter, de oproep van de PvdD, de ChristenUnie en andere fracties om te komen met een handelingsperspectief op wat wij kunnen doen op het fenomeen bodemdaling komt naar u toe. Ik heb u een memo gestuurd waarin ik een visie op bodemdaling heb aangekondigd. Hierin trek ik samen op met mijn collega mevrouw Maasdam vanuit landbouw en water om een beleidsvoorstel te doen voor de komende jaren op het gebied van bodemdaling.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Komt uw ambitie overeen met wat in de motie staat, namelijk het stoppen van bodemdaling?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ja. In de motie staat een paar fenomenen genoemd, zoals de CO₂-uitstoot als gevolg van bodemdaling en een integrale bodemvisie waarin waterpeil, economische activiteiten, toekomstig gebruik en functiewijziging is opgenomen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Heeft u het dan over de ambitie die overeenkomt met wat in de motie van de PvdD staat?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De motie van de PvdD verwijst te specifiek naar Noord-Holland. In Utrecht is een andere situatie en daar heb ik oog voor. Daarnaast refereer ik aan een toezegging die ik u al in de commissie en via de mail heb gedaan door te zeggen dat er een visie op bodemdaling aan komt waarin al deze aspecten benoemd worden. Daarmee vind ik de motie overbodig.

De VOORZITTER: Mag ik aannemen dat de PvdD daarmee de motie heeft ingetrokken? Dat is het geval. Motie M62 maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Van motie M57 heb ik gezegd dat ik daarmee uit de voeten kan en deze ondersteun. Dat betreft het opruimen van het drugsafval.

Het CDA stond in haar bijdrage stil bij het Interbestuurlijk Programma en de investeringen die daaruit voortvloeien. Zij stelt de vraag welk budget daarvoor in beeld is. Het Rijk heeft daarvoor een fors budget uitgetrokken van € 950.000.000. Daarvan is nog € 400.000.000 beschikbaar. Er is een aantal regiodeals in de maak waarin de provincie Utrecht actief wil meedoen, zoals Food Valley, Groene Hart en de stedelijke druk rondom Utrecht is een onderwerp van studie. Wij hebben in de Kadernota 2018 € 300.000 procesgeld benoemd om het maken van de regiodeals mogelijk te maken. De financiering van de regiodeals is in geen enkele begroting opgenomen, omdat wij niet kunnen zeggen over welke bedragen het gaat. Bij de uitwerking van de regiodeals zullen wij bij u terugkomen binnen de portefeuilles van de portefeuillehouders voor de dekking van de Utrechtse bijdrage aan de regiodeals en daarvoor uw goedkeuring te vragen. Er is geen geld geormerkt, maar het is door het Rijk aangegeven dat het accres van de komende jaren voor een deel beschikbaar is voor samenwerkingen gerela-

teerd aan het Interbestuurlijk Programma. U heeft in de meerjarenbegroting kunnen zien dat het best een aardig bedrag is dat vrijkomt.

De SP heeft gevraagd of wij concrete activiteiten hebben voor taken rondom asbest. Ik refereer aan de begroting waar meerjarig € 1.400.000 is gevraagd aan de Staten. Een aantal concrete acties zijn genoemd, zoals het samenwerken tussen de omgevingsdiensten, de gemeenten, de provincie en een informatieteam over asbest, communicatie, het inrichten van een website, een pilot van asbest dakleien, wat een specifiek probleem lijkt te zijn bij het verwijderen, en de pilot van het LTO voor vrijkomende agrarische bebouwing. Op basis van de pilot en de eerste verkenningen zullen wij het meerjarenprogramma meer handen en voeten geven.

Ik heb nog een opmerking genoteerd van 50Plus. Zij vraagt aandacht voor het fijnstofprobleem van de Zuilense Ring. U weet dat ik daarover in gesprek ben.

Tot slot de motie M49 van de PVV over geen subsidie afbraak van natuur. Daarin wordt geconstateerd dat de NMU, met overigens allerlei andere organisaties die provinciale belangen dienen, pleiten voor zonnevelden als een van de mogelijkheden om de energieopgave het hoofd te bieden. Daarover zijn verschillende meningen en die zijn vandaag met elkaar gewisseld. Ik vind echter de oproep om daarvoor de subsidierelatie met de NMU te verbreken over de top en ontraad daarom deze motie.

Motie M57 kan ik onderschrijven en daarmee zie ik geen belemmering om daarmee bij te dragen aan de uitvoering daarvan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De NMU valt ons met grote regelmaat lastig met allerlei dingen waar wij niet om gevraagd hebben. Daar moeten wij mee ophouden. Zij wil zonnepanelen en windmolens. Als er een club tegen natuur is, dan is dat de NMU. Welk argument heeft u om de NMU de hand boven het hoofd te houden en subsidie uit te keren?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit is niet het moment om daarover een inhoudelijke discussie te voeren. De NMU is een provinciale ondersteuningsinstelling. Zij ontvangt subsidie voor het uitvoeren van een aantal taken waarover wij op voorhand afspraken maken. Daarop wordt zij getoetst en afgerekend. Ik begrijp dat u het niet eens bent met een aantal adviezen, maar uw oproep om daarmee de subsidierelatie te beëindigen vind ik niet aan de orde. Daarom ontraad ik de motie.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering tot 19.15 uur, want het eten staat klaar. Ik wens u een smakelijke maaltijd. Na de maaltijd wordt het heel interessant, want dan komt de heer Van den Berg aan de orde. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 18.21 uur tot 19.26 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Het woord is aan de heer Van den Berg.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een aantal vragen gekregen die ik kort zal beantwoorden. Daarna zal ik doorgaan naar de moties.

De PvdA heeft een aantal vragen gesteld over de tweedeling die is ontstaan als gevolg van de energietransitie die in de betere wijken wel van de grond komt en in de andere wijken niet. Er zou een duurzaamheidsfonds of iets dergelijks moeten komen. U heeft daartoe een aantal moties ingediend waarvan ik kort zal aangeven wat ik daarvan vind.

Motie M43 klimaatbestendig, 35% sociaal en energieneutraal ontraad ik, omdat niet alle gemeenten kunnen voldoen aan die driedeling van 35%. Hiervan weet ik niet of dit is op projectniveau of gemeenteniveau. Het is een afspraak die vooral gemaakt moet worden tussen gemeenten en ontwikkelaars al dan niet woningcorporaties. De waterschappen letten vooral op de klimaatbestendigheid, die in het licht van de watertoets de gemeenten daarop adviseren. Bij duurzaamheidsprojecten vliegen wij vooral met ons binnenstedelijk ontwikkelingsteam in als het gaat over projecten die energieneutraal moeten worden of van het gas af moeten. Ik zou het ontraden om aan alle drie die voorstellen te moeten voldoen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik kan mij voorstellen dat het soms ingewikkeld is om aan al die criteria te voldoen. Het gaat ons om gebiedsontwikkelingsprojecten, niet om een vijftal woningen. Als je kijkt naar de problematiek, waar je naartoe wilt en of iets toekomstbestendig is, dan kunnen de criteria keihard zijn. Het uitgangspunt is dat je daarvoor moet kiezen en als men daaraan niet kan voldoen dat daarover het gesprek gevoerd wordt. Dit laat zien dat wij niet elk projectje gaan ondersteunen, maar een aantal kwaliteitscriteria hebben waaraan het moet voldoen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is evident. Wij kijken met name op gebiedsniveau. Soms zijn dat projecten die vanuit woningbouw invliegen of vanuit kantoortransformatie. Echter, om die drie criteria als zodanig op te nemen is een zaak tussen gemeenten en beleggers of woningcorporaties als het gaat over 35% sociaal. Per gemeente kan dat verschillend zijn. Het zijn wel relevante vragen die wij stellen op het moment dat wij een gebiedsontwikkeling doen. Hof van Amersfoort is bijvoorbeeld een gebied waar wij kijken naar kantoortransformatie, aantallen van woningen, de energietransitie en de kwaliteit van de omgeving. Wij kijken ook naar klimaatadaptatie, maar dat leggen wij vooral bij de insprekende waterschappen neer. Om daarvoor onze verordening aan te passen is een stap te ver.

In motie M44, duurzaamheidsfonds, roept de PvdA op om de mogelijkheid van een revolverend energiefonds te onderzoeken waar particulieren, VvE's en andere initiatiefnemers geld kunnen lenen om investeringen te doen voor de verduurzaming van hun woningen en bij de begroting 2019 in beeld te brengen wat hiervoor nodig is. Er is een aantal zaken rondom de energietransitie en rondom de fondsen. Er is een Nationaal Energiebesparingsfonds waarvan mensen gebruik kunnen maken. Wij hebben ons eigen energiefonds waarin € 21.000.000 zit en vooral gestimuleerd wordt via bedrijven om energietransitie van woningen, groepen woningen of VvE's mogelijk te maken. De VvE-aanpak in Leusden heeft ertoe geleid dat daar geïdentificeerd is dat er 7600 woningen in aanmerking komen. Dat is op de landelijke tafel terecht gekomen en op dit moment wordt een fonds vormgegeven waarvan particulieren en VvE's gebruik kunnen maken om hun woning nul op de meter te maken. Dit fonds als zodanig beschouw ik overbodig.

In motie M45, energieambities van de Utrechtse gemeenten versterken, vraagt de PvdA om een overzicht te maken van de klimaatambities van alle Utrechtse gemeenten, te bezien welke initiatieven en ambities elkaar kunnen versterken en welke rol de provincie daarin kan spelen en hierover begin 2019 te rapporteren. Ik zie dit als het verlengde van een motie die al eerder door de ChristenUnie is ingediend over de regionale energie- en klimaatafspraken die er moeten komen, zeker na de Klimaatwet en de klimaattafels die een resultaat naar voren zullen brengen. Deze motie sluit daarbij aan. Daarom vind ik dit een acceptabele motie.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over motie M44. Zegt de gedeputeerde dat er voor particulieren mogelijkheden genoeg zijn om onder goede voorwaarden daarvoor een lening te krijgen en deze motie daarom niks toevoegt?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat hoort u goed. Zeker omdat het Rijk bezig is om een groter fonds daarvoor beschikbaar te stellen in het licht van wat het in het regeerakkoord heeft opgenomen als objectgebonden hypotheek.

De PvdA heeft nog een motie M38 ingediend samen met GroenLinks om de mogelijkheden te introduceren van een onderwijsvoucher voor een passende baan en omscholing tot werk. Dat wil ik graag onderzoeken in het licht zoals u het aangeeft bij 'verzoekt het college'. Het wordt wel heel krap om net na de zomervakantie met een begrotingsvoorstel te komen. Dit moet in samenspraak met de gemeenten, omdat het op gemeenteniveau ligt, maar het instrument van een voucher vind ik de moeite waard. Niet alleen voor de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, maar meer in het licht van intreden, herintreden en doorleren. Wat mij betreft wordt deze dus niet alleen van toepassing verklaard voor mensen die net beginnen met hun studie of een startkwalificatie hebben.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag bij motie M38. Het is een motie uit het sociaal domein en u geeft aan dat dit bij de gemeenten hoort. Welke rol ziet u daarbij voor u weggelegd? Is dat in het kader van het project Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt? Daarin staat dit onderdeel niet, maar past daar wel binnen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De versnelling van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt is het onderdeel waarop ik bij u terug kom. Dat hebben wij wel eens toegespitst op met name mbo of techniek. Deze motie gaat breder, want dit gaat over een leven lang leren. Ik ga bij de gemeenten informeren of wij een bijdrage kunnen leveren aan de gemeenten die de aansluiting proberen vorm te geven. Het kan de rol van de provincie zijn om een dergelijke voucher te ontwikkelen of samen met de gemeenten te kijken of dat een instrument kan zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dan leest u de motie anders dan hoe wij deze lezen. Wij zagen meer een gemeentelijke taak. Klopt de manier zoals de gedeputeerde de motie vertaalt met het idee van de indieners achter de motie?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben in de motie bewust niet concreet aangeduid hoe het er precies allemaal uit moet zien. Wij vragen juist om te kijken met gemeenten en andere partijen wat er al is, wat aanvullend kan zijn en wat meerwaarde kan hebben en kom daarmee terug. Op die manier geven wij de ruimte aan GS om dat te onderzoeken en te kijken waar de provincie meerwaarde kan hebben. Als de gedeputeerde daarmee uit de voeten kan en eind 2018 terugkomt met wat hij heeft opgehaald en wat meerwaarde kan hebben, dan kan PS een oordeel vellen over hoe wij dit verder invullen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een korte vraag aan de heer Van Muilekom. U heeft zojuist aangegeven dat u wilt laten onderzoeken wat een eventuele rol van de provincie kan zijn en wat de meerwaarde kan zijn van provinciale betrokkenheid. Kunt u dat toevoegen aan de motie?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik ga kijken hoe ik dat op een mooie manier kan toevoegen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn vragen gesteld door de VVD over de kadernota. Het woord 'ecosysteem' staat in een zin die nog mooier en poëtischer is dan ik deze had kunnen bedenken, maar staat er wel in. Wij worstelen af en toe met het begrip 'ecosysteem'. Zowel ik als Hans de Boer, als de directeur van Conclusion. Misschien is het een gebruikssysteem als het gaat om dit fenomeen. Ik zal mij er bewust van proberen te zijn om geen termen te lenen uit andere takken van sport als het gaat over biologie, ecologie of andere zaken. Terecht stelt u dat energie, wonen en bereikbaarheid in balans moeten zijn met het landschap. Dat is het spanningsveld waarin wij zitten. Niet alleen op het gebied van het handhaven van de ruimtelijke omgeving, de ruimtelijke verordeningen en de ruimtelijke structuurvisie, maar dat zullen wij eveneens tegenkomen bij de MIRT-afspraken en bij de Omgevingsvisie. Dat is een forse uitdaging waarvoor wij staan. Wij moeten aan de slag met de vraag waar wij woningen gaan realiseren de komende jaren als het binnenstedelijk niet meer kan.

Het is correct dat de maakindustrie onderdeel is van het IBP. Het is goed dat u hiervoor aandacht blijft vragen. De motie over Lage Weide is heel recentelijk aangenomen en ligt in het verlengde van wat eerder afgesproken is om te kijken of wij inspanningen kunnen verrichten om de maakindustrie op Lage Weide wat meer ruimte te geven. De vraag over een mbo-campus is meerdere keren gesteld, onder andere door het bedrijfsleven in Woerden. Het is goed om samen met de stad Utrecht, het bedrijfsleven en mbo-Utrecht te kijken wat wij daaraan kunnen bijdragen.

Onder de metropoolregio versta ik niet de stad Utrecht en niet per definitie de provincie. Het kan ook Hilversum zijn. MRA wil weleens onze provincie in komen, maar het is een strakke aanduiding door te zeggen dat wij een metropoolregio zijn in het licht van de andere twee metropoolregio's Rotterdam-

Den Haag en Amsterdam om kenbaar te maken dat het hier om serieuze zaken gaat, zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit en het vestigingsklimaat.

De Regionale Ontwikkelings Maatschappijen (ROMs) is geen instituut, maar een voorziening om te komen tot het aan kunnen raken van groter geld in het kader van Invest-NL. Dat is met name bedoeld om in de vroege fase van financiering publiek geld te kunnen inzetten. Banken doen geen risicovolle investering aan de voorkant om een zaak groter te maken, zodanig dat deze wel vermarktbaar is.

Dan kom ik bij de motie M60 van GroenLinks over ondersteuning gemeenten bij transitie naar gasloze wijken. Ik heb gekeken naar het voorbeeld van Zuid-Holland en die hier fors op inzet. Ik heb echter geen drie keer € 1.500.000 en wil dat hier niet aan kwijt, want wij doen dat op een andere wijze. Er is een versnellingssteam dat maatwerk levert, wat de teams in Zuid-Holland ook doen en wij hebben een 'Green Deal' afgesloten. In dat licht maken wij in regionaal verband afspraken en vliegen wij mensen en experts in om projecten in gebieden los te trekken. Het zal een belangrijk onderdeel zijn van de regionale energie- en klimaatafspraken die wij samen met de gemeenten, de steden en bedrijven zullen maken op regioniveau om te komen tot gasloze wijken. In die zin kan ik mij iets voorstellen bij de motie, maar bij de dekking niet. Ik wil u wel toezeggen om in het najaar ruimte te bieden om te kijken wat ik daar precies in doe. Dan kunt u alsnog bepalen of daar een tandje bij moet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft de gedeputeerde al bedacht hoe gasloze wijken eruitziet? Hebben zij warmtepompen? Zo ja, waar gaan deze dan op draaien?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat kunnen warmtepompen zijn, maar ik ga mij niet bekreunen in de techniek. Dit is iets waarvan wij aan de vooravond staan. Dat zal nog een forse inspanning zijn op financieel gebied, economisch gebied, wat betreft werkgelegenheid en kansen op het gebied van innovatie. Warmtepompen zouden daaraan een bijdrage kunnen leveren, maar het kan ook een pomp zijn die draait op een warmtenet opgewekt door ultradiepe geothermie. Het kan van alles zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik de praktijk wordt gas alleen vervangen door warmtepompen. Dat kan niet anders, want anders kun je onmogelijk je huis verwarmen. Dat gaat niet met een beetje elektriciteit van een zonnepaneel, want die doen het niet als je bijvoorbeeld 's avonds warmte nodig hebt. Heeft u erover nagedacht waarop de warmtepompen gaan draaien? Daar slingert u netjes omheen, maar ik herhaal de vraag. Waarop gaan de warmtepompen draaien? Hoeveel energie moeten wij hebben om alle woningen in Nederland van warmtepompen te voorzien? Waar gaan wij dat vandaan halen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat zijn allemaal vragen waarvoor wij staan als wij allemaal 'green deals' willen sluiten om gasloos te zijn, te beginnen met het kabinet terugkomende van Parijs. Het is een goede zaak om er goed aandacht aan te besteden hoe wij dat vorm gaan geven. Dat kan onder andere betekenen dat wij andere betekenissen dat wij naar andere energievormen moeten of dat alle bedrijven in de Achterhoek die verwarmingsketels maken al twee jaar geleden een straat hadden moeten inrichten om warmtepompen te gaan maken. Dat is een mooi product om te exporteren. Wat dat betreft zijn het allemaal nieuwe economieën die op ons afkomen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er is een tekort aan boomateriaal, dat kost € 300.000 per stuk en het duurt lang voordat deze weer gemaakt worden. Ik begrijp dat hierover nog niet is nagedacht. Dat is het geval bij al deze vormen van energie. Laat ik u vertellen dat die pompen op stroom werken. Als wij alle woningen willen voorzien van warmtepompen, dan moeten wij stroom importeren uit Duitsland en Polen. Als wij dat niet willen, dan moeten wij acht Hemwegcentrales neerzetten om die warmtepompen aan de gang te houden. Ik hoop dat u deze kennis meeneemt naar de klimaattafels, want zo zit het ongeveer in elkaar.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank voor uw advies.

Ik kom uit op de moties van de SP. Motie M53 verzoekt het college om tot en met 2020 50.000 zonnepanelen op daken van woningen te realiseren en hiervoor een revolverend fonds van € 15.000.000 te reserveren. Bij de beantwoording op het verzoek om een fonds van de PvdA aangegeven dat hiervoor geen fonds noodzakelijk is. Wij hebben op dit moment het nul-op-de-meter-fonds beschikbaar. Vorige week hebben wij de 3000^e woning van de woningcorporatie Alliantie voorzien van zonnepanelen in Amersfoort. Dat loopt voor een groot deel vanzelfsprekend. Ik zou daarvoor geen fonds oprichten, want er zijn mogelijkheden zat om aan geld te komen. Motie M53 ontraad ik om deze reden.

Motie M54 vraagt om 50.000 woningen nul-op-de-meter te maken. De ambitie van nul-op-de-meter staat nog steeds, alleen het tempo waarin was wel heel ambitieus. Zo ambitieus dat je je moet afvragen of je de hoeveelheid woningen in deze provincie in dat tijdsbestek en met die kosten energieneutraal kunt maken. U moet het gemiddeld label niet naar label B willen brengen in 2022, want daarmee komt u terug op het bouwbesluit. Het is terugploegen in ambitie. Ik stel voor om dat niet op deze wijze te doen.

Motie M55, ga voor duurzame werkgelegenheid, vind ik ingewikkeld. Ik ga niet over een goede cao. Daarnaast vind ik het ingewikkeld wat een zinvol product is, omdat wij op vele manieren naar een zinvol product kunnen kijken. Als bedrijven zich aan de wet houden, dan is het goed om te kijken naar wat voor werkgelegenheid er geschapen wordt en welke producten zij maken. Is dat strijdig met de wet, dan zullen wij daaraan ongetwijfeld geen medewerking verlenen.

Motie M56, praktisch opgeleid of theoretisch opgeleid. Elke opleiding telt! In provinciaal beleid wordt gesproken over hoger opgeleid en lager opgeleid. Dat zijn geen vreemde benamingen die wij ook in de literatuur tegenkomen om te kwalificeren om welke opleidingsniveaus het gaat. Vanuit de provincie is het geenszins de bedoeling om een onderscheid te maken tussen goed of slecht. Het is alleen een kwalificatie dat sommige mensen een hogere opleiding hebben dan andere mensen. U maakt het voorbeeld van praktisch geschoolden of theoretisch geschoolden. Ik laat het graag bij de Staten of dat de terminologie is die wij moeten hanteren, want een tandarts is zeer praktisch geschoold en tegelijkertijd hoog opgeleid. Dat betekent niet dat lager opgeleiden niet theoretisch geschoold zijn. Bent u zich ervan bewust dat het absoluut niet de bedoeling is van het college om een onderscheid te maken dat theoretisch geschoolden per definitie beter of juist zijn dan praktisch geschoolden. Volgens mij ziet u in mij een ambassadeur voor het technologie-onderwijs in het vmbo en mbo. Wij willen deze mensen graag goed aan het werk krijgen in werk dat wij graag voor hen creëren of bedrijven hiernaartoe halen die dat kunnen.

Dan kom ik bij de moties van de PVV. Motie M47, stop de windmolenaafvalberg, verzoekt GS geen vergunning te verlenen voor windmolens en/of windmolenparken alvorens zicht te hebben op de verwerking van de wieken en de zekerheid van een circulaire oplossing van dit afvalvraagstuk en de PRS/PRV daartoe als zodanig in te richten. U heeft deze vragen al eerder gesteld bij artikel 47. Composieten zijn lastige materialen. Deze zijn sterk en gaan zeer lang mee en worden gebruikt in auto's, schepen en vliegtuigen. Er wordt op alle fronten serieus nagedacht over wat wij met composiet kunnen als het niet meer gebruikt wordt voor het primaire doel waarvoor het ooit gemaakt is. Op alle fronten wordt hierover nagedacht, zoals door de bureaus die u gewezen hebben op de vragen over artikel 47. Dat zijn bureaus die nadenken over het vermalen van composiet om het als vulstof te laten dienen voor bouwmaterialen. Dat is nog niet upcyclen, maar recyclen. Er wordt onderzocht of wij hier op een andere manier mee om kunnen gaan. Dat staat nog in de kinderschoenen en er wordt fors onderzoek gedaan naar hoe wij dit soort materialen kunnen recyclen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het is bijzonder treurig dat wij eerst allerlei dingen implementeren voordat wij bedenken wat er later mee gaat gebeuren. Naar alles wordt onderzoek gedaan. Als een weg wordt aangelegd, dan worden er MER-rapportages gemaakt en je hebt een boomkapvergunning nodig. Bij zonnepanelen vol met lood en cadmium wordt daar niet over nagedacht. Daarbij maakt het niet uit, omdat wij het groen noemen. Wij hebben 131 ton afval van wieken waarvan wij niet weten waar het naartoe moet en wij hobbelen maar voort. Het schaaachtige volk hier vind het allemaal goed, maar ik vind dat niet goed. Wij moeten eerst nadenken voordat wij doen. Dat

zou je van de gedeputeerde verwachten. Wij lopen tegen een muur aan van lieden die nergens over na willen denken, omdat wij het groen hebben genoemd. Dat is bijzonder treurig.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Dercksen. Kunt u zich voorstellen dat je voor de ontwikkeling van een nieuw product zoals windmolens, kijkt naar de producten die er op de markt zijn? Windmolenwieken worden van hetzelfde materiaal gemaakt als boten. De wieken zijn lastig te recyclen, maar de botenindustrie heeft niet gekeken naar hoe je moet omgaan met het afval van de boten. Dat gebeurt door de windmolenbedrijven. Een nieuwe groene ontwikkeling probeert ervoor te zorgen dat het product dat zij gebruikt op een goede manier gerecycled wordt. Waarom bent u het daar niet mee eens?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Daar ben ik tegen, omdat er geen oplossing is. U gaat het landschap vernietigen met windmolens. Ten eerste wordt er 13 kuub beton in de grond gestopt dat nooit meer weg gaat. Een wegenbouwer zou dat moeten verzinnen, dan heeft hij de grootste problemen. Als er echter een windmolen op komt, dan is het prima. Windmolens zijn gemaakt van staal, dat kunnen wij wel recyclen als ze uitgesubsidieerd zijn. De wieken kunnen wij echter niet recyclen. In de molen zit neodymium dat meer gif oplevert in China. Kobalt wordt door kindslaven in Congo uit de mijnen gehaald. Er wordt van alles weggekeken. Dat is mijn bezwaar. Dit geldt hetzelfde voor zonnepanelen. Ik ben verbaasd dat u zegt dat we door moeten gaan met de zonneakkers, terwijl u niet eens wilt weten wat de consequenties zijn voor de bodem. Wij spreken over de bodemkwaliteit, waterkwaliteit, grondwaterkwaliteit, biodiversiteit en CO₂-opname, maar u wilt het niet weten omdat u het duurzaam noemt. Daarom schakelt u uw verstand uit.

De VOORZITTER: U moet antwoord geven op de vraag. Dit is een derde termijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Sommige mensen hebben veel antwoord nodig om het te begrijpen.

De VOORZITTER: U moet ervan uitgaan dat u met gelijke partners te maken heeft. Dat is respect en zijn de omgangsvormen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik stelde een vraag over windmolens en kreeg een antwoord over een heel ander onderwerp. De heer Albert ten Busschen die u noemt werkt aan hogeschool Windesheim en richt zich op het hergebruik van windmolens. Hij zaagt windmolenbladen en maakt daarvan vervolgens damwandplanken voor beschoeiingen van waterwegen. Dat is een mogelijkheid om de wieken te hergebruiken. Wilt u daarnaar kijken? Dan ziet u dat wij wel degelijk die kant op gaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Slechts 2% wordt hergebruikt en er wordt illegaal gestort. Dat zou een burger eens moeten proberen. Het is echter allemaal goed als je het groen noemt. Daartegen heb ik grote bezwaren.

De VOORZITTER: Wij gaan door met het antwoord van de gedeputeerde.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan door met motie M48 van de PVV waarin zij vraagt om een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de gevolgen van zonneakkers en tot die tijd geen vergunningen te verstrekken. Wij moeten het ene doen en het andere niet laten. Het is te belangrijk om te wachten tot alle onderzoeken gedaan zijn. Wij zijn zeer geïnteresseerd in serieuze onderzoeken en in de rijksopvattingen over wat dit allemaal betekent. Overigens, voordat de omgevingsvergunning wordt afgegeven wordt er een natuurtoets gedaan in het kader van de Natuurbeschermingswet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat is heel interessant, maar zowel minister Kamp als minister Wiebes hebben gezegd dat er geen onderzoek gedaan is naar de gevolgen van zon-

neakkers. Daar hebben wij naar gevraagd, zowel in Den Haag als hier. De simpele vraag ligt voor: zullen wij dat onderzoek uitvoeren, zodat wij weten waarover wij spreken?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij moeten het ene doen en het andere niet laten. Wij gaan zonneakkers aanleggen op de plekken waar het past in de PRS/PRV en die de natuurtoets doorstaan. Tegelijkertijd laat ik het graag aan anderen over, zoals het RIVM, om dergelijk onderzoek te doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat wij het ene wel doen en het ander niet laten. Wij hebben een voorstel gedaan om wetenschappelijk onderzoek te doen en ik heb een rij deskundigen genoemd, van een vogelorganisatie tot het RIVM tot het Louis Bolk Instituut, die zeggen: "Laten wij onderzoek doen, want wij krijgen er spijt van." Welke voorstellen moet ik nog meer doen om ergens wetenschappelijk onderzoek naar te doen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dit is een heel relevant debat, maar misschien trekken jullie allebei aan een touw dat er niet is. Het zou kunnen dat het wetenschappelijk onderzoek waar de heer Dercksen naar vraagt er kan zijn voordat de eerste zonneakker neergelegd wordt. Ik kan mij herinneren dat wij acht jaar geleden voor het eerst over windmolens spraken en in de tussentijd is er niet één bij gekomen. Misschien duurt het wetenschappelijk onderzoek net zo lang. Kan de gedeputeerde er op ingaan hoe lang dat nog duurt?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De vraag van de heer Dercksen is heel relevant, maar de motie gaat erg ver. In de Staten wordt druk gesproken dat wij in onze afwegingen een ladderdiscussie willen voor de aanleg van een zonneakker. Voordat wij deze discussie voeren moeten wij inzicht hebben in de onderzoeken die wel of niet zijn uitgevoerd om goed in beeld te hebben of er voldoende onderzoek bekend is. Dan kunnen wij de afweging maken dat er meer onderzoek moet komen om die ladderdiscussie goed te kunnen voeren. De ladderdiscussie zal in september plaatsvinden. Is het mogelijk dat de Staten dan inzicht krijgen in de uitgevoerde onderzoeken?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De discussie over de ladder laat ik graag aan u over. Ik word geconfronteerd met een vraag om tempo te maken. Alle middelen zijn daarvoor nodig. Op dit moment zie ik geen reden om een ladder te introduceren waarbij wij een vluchtheuvel creëren om niet toe hoeven nadenken over de akkers die mogelijk geschikt zijn, maar eerst daken van anderen vol leggen waar wij niet over gaan. Dan zegt u over drie jaar tegen mij: "Mijnheer Van den Berg, waarom heeft u er geen zorg voor gedragen dat de daken van woningen en bedrijven vol gelegd zijn?" Alles is nodig, dus ik wil die optie openhouden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik wil graag een antwoord op mijn vraag. Zijn er op dit punt wetenschappelijke onderzoeken en kunnen wij die krijgen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga voor u kijken of er wetenschappelijke onderzoeken zijn, maar het is geen aangelegenheid voor een individuele provincie om een fenomeen dat landelijk en in Europa speelt via de provincie verder uit te zoeken.

Motie M51 van de PVV verzoekt slechts internationaal te acquireren onder bedrijven die van aantoonbare meerwaarde op de arbeidsmarkt zouden kunnen zijn. Utrecht is een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Wij liggen in het midden van het land, 35 minuten van Schiphol, wij hebben goede werkgelegenheid en het is hier prettig wonen. Tegelijkertijd hebben wij nog niet zo lang geleden een crisis gehad. Die crisis willen wij voorblijven door in economisch goede tijden die bedrijven te accommoderen die gebruik kunnen maken van onze agglomeratievoordelen. Het is evident dat de bedrijven die zich hier vestigen zich in deze economische setting willen zitten om te kunnen leren van elkaar, afhankelijk van elkaar te zijn, om te kunnen delen en om de arbeidsmatch te optimaliseren. Over het algemeen zijn het bedrijven die zich hier vestigen waar mbo- of vmbo-mensen aan het werk kunnen. Het zijn bedrijven die ons kiezen om ons economisch profiel. De bedrijven die wij niet acquireren maken zelf de

keuze om hier naartoe te gaan, zoals Ziggo of Vodafone, die vertrekt uit Amsterdam om naar Utrecht te komen. Om deze reden zou ik motie M51 afraden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik realiseer mij dat het een linkse motie is, maar wij hebben maar één land. Een IT-er kan kiezen uit drie banen, dus het lijkt mij weinig zinvol om IT-ers aan te nemen. Zelfs in de schoonmaakbranche is er intussen een tekort aan personeel. Wij kunnen bedrijven hiernaartoe halen, maar dan moeten zij personeel uit het buitenland meenemen. Waarom doen wij dat?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als een bedrijf specifiek personeel nodig heeft uit het buitenland, dan kunnen zij dat halen. Als zij personeel hiervandaan nodig hebben, dan moeten zij die aannemen. Daarin zullen wij hen begeleiden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat is toch onverstandig als je de natuur een goed hart toedraagt, als je wat aan files wilt doen of als de woningmarkt op zijn gat ligt? Waarom vindt u het niet onverstandig als alle argumenten daarop wijzen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Die vrijheid wil ik bij de bedrijven laten. Datzelfde geldt voor de bedrijven die in Nederland, Duitsland of net over de grens zitten en zich hier willen vestigen. Dan vestigen zij zich hier, omdat zij hier passen, markt zien of in ons ecosysteem passen, omdat er bedrijven in het verlengde van hun keten zitten. Zij nemen werkgelegenheid mee en mensen uit Utrecht met een afstand tot de arbeidsmarkt of die moeilijk aan het werk komen kunnen bij die bedrijven aan de slag.

Er zijn vragen gesteld door D66 over de wijze waarop de EBU zich zou moeten ontwikkelen richting de ROM en of de Staten daarin zorgvuldig worden meegenomen. Ja. Datzelfde geldt voor 50Plus, CDA en VVD, met name over de rol van de Staten in een dergelijke ROM.

De SP heeft gevraagd wat aanjaagteams doen. Zij zetten zich vooral in om woningbouwprojecten op gebiedsniveau en op het gebied van de energietransitie los en vlot te trekken. Dat lukt over het algemeen aardig. In Rijnhuizen hebben wij dat gedaan bij de kantoortransformatie, waarbij de bedrijven aan de ene kant en de gemeente aan de andere kant het niet voor elkaar kregen om een begin te maken met de transformatie. Daar hebben wij het versnellingssteam ingezet en dat werkte goed. U kunt aan uw partijgenoten in gemeenten en bij woningcorporaties vragen wat het aanjaagteam precies doet op gemeentelijk niveau. Dan hoort u daar terug wat de provincie met de teams doet. Het is belangrijk om het daar te toetsen.

De ChristenUnie heeft een vraag gesteld over de hoogspanningsleidingen. Hierin is een start gemaakt. Er is een collegewisseling geweest en er wordt uitgezocht hoe wij de aanvraag van een pilot kunnen doen. Veenendaal was degene die de pilots deed voor de hele provincie en een aantal gemeenten die daarin verwickeld zijn. Wij gaan binnenkort in gesprek over wat dat betekent.

De VOORZITTER: Dan geef ik het woord aan gedeputeerde mevrouw Maasdam. Intussen wil ik van de gelegenheid gebruik maken om de cursisten van de cursus Politiek Actief welkom te heten. Zij zitten een uurtje bij ons en gaan dan weer door met het theoretische deel van hun cursus. Leuk dat u er bent.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Binnen mijn portefeuille zijn een tweetal vragen gesteld en een zevental moties ingediend. Het CDA heeft mij gewezen op het betrekken van gemeenten bij de Omgevingswet. Daarin volgen wij twee sporen. Het eerste spoor is het delen van kennis. Hiervoor hebben wij op 30 mei een eerste bijeenkomst gehad met gemeenten en waterschappen waarin wij kennis met elkaar delen en van elkaars ervaringen leren, zowel van de positieve ervaringen als van de negatieve ervaringen. Fouten maken mag en er samen van leren is het allerbeste dat je kunt doen. Dat is een lijn die wij volgen richting de introductie van de Omgevingswet in 2021. De tweede lijn heeft te maken met wat je uiteindelijk overgeeft aan gemeenten. Als je het provinciaal

definieert, dan heb je te bepalen of is het wettelijk dat gemeenten het uitvoeren of dat je rechtstreeks werkende regels gaat instellen. Dat moet uiteindelijk landen in de omgevingsverordening. Daarin hebben wij keuzes te maken. De provincie moet kunnen aangeven dat wij degene zijn die het effectiever en efficiënter kunnen dan een gemeente, want de regel is dat gemeenten eerst aan zet zijn. Daarover moeten wij zorgvuldige afwegingen maken en zorgdragen voor het behoud van belangrijke waarden die genoemd zijn. De beide sporen nemen wij mee richting de Omgevingswet.

De ChristenUnie heeft een vraag gesteld waarvan ik denk dat het gaat over de natuurinclusieve landbouw. Zij constateert dat de Landbouwvisie wat langer op zich heeft laten wachten. Dat klopt. Deze heeft inmiddels het licht gezien, in de vorm van een levend document. Ik daag u allen uit om deze te bekijken. Wij hebben bewust budget gevraagd om een snelle start te kunnen maken per kerende post. Dat betekent dat wij met de vrijkomende agrarische bebouwing aan de gang gaan en met de natuurinclusieve landbouw. Daarbij betrekken wij de partners van het Actieplan duurzame landbouw met natuur. Met hun gaan wij kijken hoe wij natuurinclusieve landbouw via verschillende pijlers, zoals monitoring, aan de vork kunnen steken. Daarvoor is budget gevraagd, zodat wij direct door kunnen. Overigens ligt er een nieuwe visie, maar landbouwbeleid ligt niet stil en is bijvoorbeeld via Europese subsidies in uitvoering.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! In de nieuwe Landbouwvisie staat het nodige over innovatieve landbouw, over de transitie en over proeftuinen. In de kadernota is daarvoor nauwelijks geld gereserveerd. Hoe brengen wij dat met elkaar in verband. In september gaan wij mogelijk de Landbouwvisie vaststellen zonder dat daarvoor budget is om dat goed uit te voeren.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan hierover nog uitgebreider spreken in de commissie en op 24 september in de Staten. In het vervolg op de Landbouwvisie komt er een uitvoeringsprogramma. Daarbij horen de aanpak en de nodige budgetten.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wat is het programma daarbij? Komt dat voort uit de begroting van komend najaar?

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen exacte datum, maar wij kunnen per kerende post aan de gang met onze prioriteiten: natuurinclusieve landbouw en de vrijkomende agrarische bebouwing.

Dan ga ik naar het zevental moties. De eerste is motie M46 van PVV, stop de IPO-jaarparty. Zoals u weet is er jaarlijks een tweedaagse bijeenkomst van het IPO. Dit vind jaarlijks op verschillende locaties plaats. Vorig jaar was dit in Drenthe en daar heb ik een aantal van u gezien. Dit jaar vindt de tweedaagse bijeenkomst in Brussel plaats. Dat is een vrij natuurlijke plek, omdat daar het huis van de provincies is en onze partners daar zijn. In de jaren daarna wordt het in verschillende andere provincies gehouden. De eerste dag is er een van ontmoeting en de tweede dag is er een van inhoud, waarin PS en GS gezamenlijk verschillende werkvormen uitvoeren. Op deze manier vindt dit plaats en dat betekent dat ik de motie op deze manier ontraad.

Dan motie M52 over de invasieve exoten. Wij hebben al verschillende keren met elkaar gedeeld dat GS de aanpak van de invasieve exoten serieus neemt. Wij zijn ons bewust van de urgentie daarvan. Met name daar waar het om exoten gaat die ons streven naar het vergroten van de biodiversiteit in de weg staan. De provincie is met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2018 verantwoordelijk voor deze invasieve exoten. Wij hebben gewacht op de lijst met exoten. De provincie heeft daarin een coördinerende rol en wij moeten een beroep doen op de partijen die voor ons daarbij van belang zijn, zoals gemeenten en grondbezitters. Wij hebben inmiddels voor een jaar een projectleider aangesteld die dit vorm gaat geven. Ik heb u reeds toegezegd dat ik op 10 september met een memorandum kom waarin een marsroute staat. Vervolgens komen wij in het vierde kwartaal van dit jaar met een uitvoeringsplan rondom de invasieve exoten. Er is specifiek aandacht gevraagd voor de Japanse Duizendknoop. Deze staat niet op de lijst, maar wij delen met elkaar dat dit veel hinder geeft, met name waar het civiele constructies in de woon- en werkomgeving betreft. Daar hebben wij reeds onze kennisdelende rol op-

gepakt en een nieuwsbrief gemaakt waarin wij informatie over de bestrijding gedeeld hebben. Bij het uitvoeringsplan dat wij rondom de invasieve exoten gaan opstellen kijken wij naar een aanvullende rol, maar niet naar de daadwerkelijke uitvoering. Daarvoor staan wij niet aan de lat. Ik heb het gevoel dat er een vraag is.

De VOORZITTER: Ja, maar ik heb het gevoel dat het erg diep gaat. U heeft aangekondigd dat er een discussie over komt. Dat moet voor vanavond voldoende zijn.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het laatste dat ik daarover ga zeggen is dat er wordt gevraagd om een bedrag van € 300.000. Als het die orde van grootte heeft, dan wil ik kijken of ik dat kan voorfinancieren. Echter, in mijn planning staat om dat in de kadernota van volgend jaar mee te nemen gezien onze aanpak. Ik zal kijken wat ik kan doen. Dat is wat ik op dit moment kan toezeggen. In die zin heb ik een warm hart voor de motie en ik kan dit niet anders lezen dan dat ik zal kijken wat ik daaraan kan doen.

Dan de motie M59, versnelling groene contour. Daar kan ik uitgebreid op ingaan gezien wat hier allemaal gedeeld is. Ik draag deze motie een warm hart toe en het gevraagde bedrag kan ik uit eigen middelen genereren. Daar laat ik het voor deze motie bij.

Dan motie M63, eiwittransitie Food Valley, van de PvdD. In de regiodeal Food Valley is er aandacht voor de eiwittransitie als gezamenlijke opgave. Er lopen op dit moment gesprekken tussen de regio Food Valley en de EBU om te kijken hoe wij financieel kunnen bijdragen. Dat gebeurt naar aanleiding van een eerdere motie over middelen voor de regio Food Valley. Het is niet aan de provincie om zelf met een onderbouwd plan hiervoor te komen. Daarom ontraad ik deze motie.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat er aandacht is voor de eiwittransitie, maar wij vragen om het een prominente plek te geven in de regiodeal Food Valley. Hoe rijm ik dat met elkaar?

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik vind het een hele ingewikkelde vraag. Het krijgt een plek in de regiodeal. Op 1 september moeten de (onverstaanbaar) voor de regiodeals worden ingediend en daar zal dit benoemd zijn.

Dan motie M64, regiodeal verbinding Oostvaardersplassen. Hiervoor ga ik terug naar Adam en Eva. Lang geleden heb ik opgeschreven dat dit onderdeel was van de Ecologische Hoofdstructuur.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Motie M64 trekken in. In het najaar komen wij met een vernieuwde motie.

De VOORZITTER: De motie M64 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dan ga ik door naar motie M66, plus op meer diervriendelijk ganzenbeleid, van de PvdD. Daarin vraagt de PvdD om de € 258.000 die in 2018 belegd is voor de verlenging van het ganzenakkoord volledig in te zetten voor de alternatieve preventieve maatregelen. U en ik weten dat wij in 2016 het beleidskader Wet op Natuurbescherming hebben vastgesteld. Daarin zit de verlenging van het ganzenakkoord. In dit bedrag zit voor tweederde de aanpak van alternatieve methoden. Wij hebben daarover verschillende keren gesproken en vinden het allebei belangrijk. In de motie van 2011 is het vastgelegd dat het een gelijkwaardig onderdeel is van de aanpak. Dat betekent niet dat het niet lastig is. Wij moeten helaas constateren dat de laser niet werkt zoals wij willen. U sprak over de alternatieve grassoorten, maar dit moet wel gegeten worden. Daarin zitten lastige stappen die wij te zetten hebben. Tweederde van het budget is voor de alternatieve aanpak.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! In de commissie RGW is aan de orde gekomen dat boeren moeten meewerken aan de alternatieve verjaagmethoden. Kunt u het laatste derde deel van de € 258.000 gebruiken om de boeren enthousiaster te maken voor dit project?

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben altijd ons best gedaan om boeren daarbij te betrekken. Het derde deel is het budget is nodig voor de uitvoering van het ganzenakkoord zelf. De evaluatie daarvan zullen wij wat naar voren trekken, zodat wij daarover te spreken komen. Ik ontraad daarmee deze motie in deze vorm.

Dan kom ik bij de motie M67, schade eerlijk delen, van de SGP, PvdA en PVV. Deze motie vraagt om een statiegeldregeling voor de schadebestrijding. Daarover wil ik twee zaken melden. Ten eerste hebben wij daarop beleid in IPO-verband. Daarvan maakt de statiegeldregeling geen deel uit. Er zijn twee provincies die van de landelijke regeling afwijken: Gelderland en Limburg. Ik heb al eerder aangegeven dat Utrecht graag de landelijke lijn wil volgen. Ten tweede is dit bedrag bedoeld als een drempelbedrag. Het invoeren van dit bedrag zou financiële consequenties hebben, omdat de schade en de overheidskosten omhoog gaan.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat het schadebedrag omhoog zou gaan, terwijl het een statiegeldregeling is. De enige reden waarom het totaalbedrag omhoog zou gaan, is doordat mensen een schadeverzoek indienen die dat nu niet doen omdat zij het risico lopen dat zij € 300 moeten betalen. Ziet u dat anders?

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Gelderland heeft dit ingevoerd en het kost haar op dit moment € 100.000 extra. Er komen dus extra kosten bij. Hoe wil ik in het midden laten. Ik weet dat het extra kost en dat het overheids- en behandelkosten met zich meebrengt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat het overheids- en behandelkosten met zich meebrengt om schadeverzoeken af te handelen is logisch. Echter, als een deel van het bedrag niet wordt aangevraagd, dan is dat geld dat door de agrariërs betaald wordt.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is de werking van het eigen risico. Dit is in IPO-verband afgesproken. Laten wij de landelijke lijn aanhouden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Twee provincies wijken hier vanaf. Als wij het Gelderse bedrag naar het Utrechtse omrekenen, wat kost het dan? Dan kan ik een afweging maken of rechtvaardigheid dat bedrag waard is.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Utrecht is een kleinere provincie dan Gelderland. Ik ben bereid om dit in het IPO-verband naar voren te brengen, maar stel voor dat wij de landelijke lijn volgen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Kunt u een inschatting geven van de meerkosten?

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat ben ik bereid te doen, maar dat zal geen exacte berekening zijn. Het blijven inschattingen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Door provinciaal beleid is er dus meer schade. Dat wentelen wij fijntjes af op de agrariërs en u heeft zelf toegegeven dat dat werkt. Dat is des te meer reden om voor deze motie te stemmen. Daar komt nog iets bij. Als u een aanrijding heeft gehad gaat u naar de verzekeraar en dan zegt hij dat hij niet thuis is en u eerst € 300 moet betalen. Dat zou u nooit accepteren. Een statiegeldregeling voorkomt dat de agrariërs geen € 300 hoeven te betalen bij schade.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Bij deze aanpak hoort dat wij aan populatiebeheer doen. Wij maken ons sterk om te zorgen dat wij schade voorkomen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Er komen steeds meer vormen en dieren die in het wild leven waar boeren schade van ondervinden. Er zijn veel boeren die de schade niet claimen, omdat zij € 300 kwijt zijn, er is een eigen risico en het risico dat het niet als schade wordt aangemerkt. Zij moeten veel doen om aan te tonen dat zij voldoende gedaan hebben om overlast te weren. Ik ken boeren waarvan de koeien het beter hebben dan de kinderen. Zij kunnen geen € 700 missen, waardoor zij de schade niet claimen. Dat is oneerlijk in de huidige situatie. Dat maakt de motie eerlijker. Daarom ben ik voor deze motie.

De VOORZITTER: Dat is niet aan de orde. Later op de avond kunt u een stemverklaring geven. U kunt alleen een vraag stellen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij zouden allemaal voor een eerlijke wereld moeten zijn, maar ik spreek niet voor de SP. De gedeputeerde gaf het argument dat dit in IPO-verband is afgesproken. Bij veel zaken in IPO-verband spreek je met elkaar af om te voorkomen dat men gaat shoppen. De ganzen zijn zich niet bewust van IPO-afspraken en houden geen vluchtschema bij. Waarom is het hierbij dan zo belangrijk dat wij een lijn trekken met het IPO?

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is een goede vraag. Wij hebben daarin bewust een lijn getrokken. Ik ga helder maken wat de kosten zijn en neem dit verhaal mee naar het IPO. Dan kom ik daarop terug bij u.

De VOORZITTER: Helder. Daarmee zijn wij door de beantwoording van het college. Is er behoefte aan een tweede termijn? Wij gaan het niet redden om vanavond de hele agenda af te ronden, dus een aantal punten wordt doorgeschoven naar donderdagavond. Heeft u behoefte aan een schorsing van een paar minuten?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde heeft nog geen reactie gegeven op de motie M41, welkom Vijfheerenlanden.

De VOORZITTER: Daarin heeft u gelijk. Dat komt goed uit, want mevrouw Pennarts heeft nog een tweede antwoord.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In de motie M41 wordt de vraag gesteld om iets te doen ter verwelkoming van de nieuwe gemeente in de provincie Utrecht. Dat is een goed idee. De gedachte om de nieuwjaarsreceptie te verplaatsen naar Vijfheerenlanden wordt door ons als minder succesvol gezien. Op 2 januari hebben wij onze eigen receptie en dat is een succes bij de macht der gewoonten. Wij zijn beducht om daaraan te tornen. Er is wel iets georganiseerd. Op het moment dat Vijfheerenlanden over komt naar de provincie Utrecht is er een feestelijkheid gepland. RTV Utrecht verleent daaraan haar medewerking en wij kunnen de uitnodiging met de Staten delen. Wij gaan zeker iets doen om te markeren dat de mooie gemeente Vijfheerenlanden naar de provincie Utrecht komt. Dit is nog niet zeker, want morgen neemt de Eerste Kamer daarover een besluit.

Ik ga van dit moment gebruik maken om kort terug te koppelen op de breed ondersteunde motie om geld vrij te maken voor kunst- en cultuureducatie in het vmbo. Deze motie ondersteun ik van harte. Dat zal u niet verbazen, want u heeft mijn college Van den Berg en mij al eerder op pad gestuurd om in het kader van de Stijl een dergelijk project op te zetten. Dat is heel succesvol verlopen. Ik geef graag uitvoering aan de motie. Wel bent u door gedeputeerde Straat eerder op de dag streng toegeproken over de dekking van een motie. Dat punt speelt ook bij deze motie. U weet dat de cultuurbegroting vrij strak is. Ik ga op zoek naar de dekking voor de komende jaren, maar ik veronderstel dat ik het uit onze eigen begroting moet dekken voor 2018.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb op een vraag geen antwoord gekregen. Misschien kan deze gelijk beantwoord worden. Als ik bepalend ben voor een tweede ronde, dan kan het op deze manier opgelost worden.

De VOORZITTER: Ik moet u teleurstellen, dat bent u niet. Als er geen behoefte is om te schorsen dan ga ik onmiddellijk door en begin met de PvdA.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dank aan het college voor de beantwoording van de vragen en moties. Ik heb een korte reactie gekregen van gedeputeerde Straat over de 12 provincies promotour. Het is jammer dat hij niet is ingegaan op het onder de aandacht brengen van de Provinciale Statenverkiezingen en hoe dat op een ludieke manier kan. Los van de dekking, want het hoeft niet met professionals. Ik hoor graag meer of het college het aardig vindt om hiermee iets te doen ter promotie van de Provinciale Statenverkiezingen.

Bij motie M42, tandje erbij, hebben wij gehoord dat er structureel € 9.000.000 is vrijgemaakt voor fietsprojecten. Blijkbaar zit dat bedrag al in de begroting, los van hoe wij de tekorten van de Uithoflijn hebben opgelost. Wij constateren dat € 14.000.000 voor fietsprojecten gebruikt is ter dekking van de Uithoflijn. Daarvan wordt € 4.000.000 in 2018 vrijgemaakt en blijft er een gat over van € 10.000.000. Wij handhaven onze motie om te zorgen dat wij voldoende middelen krijgen.

Gedeputeerde Pennarts wil ik vragen naar het RodS. Wij vinden het interessant om inzicht te krijgen in hoever u bent gekomen met de € 900.000 aan beheergelden voor de RodS en of u daarin nog iets nodig heeft. Dan horen wij dat graag bij de begrotingsvoorbereiding, omdat wij RodS erg belangrijk vinden.

Motie M38 wordt aangepast naar motie M38A. De heer Kocken vroeg bij de onderwijsvoucher voor een passende baan en omscholing tot werk of hierin opgenomen kan worden om te kijken naar de rol van de provincie in dezen. Dat is in het dictum opgenomen.

De VOORZITTER: Motie M38A is ingediend ter vervanging van motie M38.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een debat gevoerd over motie M48 over de zonneakkers. Wij krijgen graag inzicht en overzicht van de gedeputeerde in het landelijk onderzoek naar zonneakkers waarin de kansen en mogelijkheden zijn onderzocht. Het liefst horen wij dit in september, want wij verwachten dat een aantal partijen met een motie zal komen over een ladder voor zonneakkers. Dat zouden wij graag gebruiken.

Bij motie M44 over het duurzaamheidsfonds noemde de gedeputeerde snel welke opties er zijn voor particulieren en VvE's om gebruik te maken van een investeringssubsidie. Als u dat overzicht naar PS kunt sturen, dan zullen wij deze motie intrekken.

Bij de nieuwjaarsreceptie in Vijfheerenlanden vinden wij het erg makkelijk gezegd dat het eenvoudiger is om die in het provinciehuis te houden. Wij willen in verbinding zijn, dus het zou heel aardig zijn om het wel op locatie te doen.

De VOORZITTER: Motie M44 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de beantwoording van de vragen. Ik heb een opmerking richting de PvdA over de nieuwjaarsreceptie. Het lijkt ons tegenover de provincie Zuid-Holland geen goed idee om direct in het eerste jaar onze eigen provinciale receptie daar te houden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik moet vaststellen dat geen enkele coalitiefractie enige reflectie heeft getoond op wat hier de afgelopen jaren is gebeurd met de organisatie.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In de eerste termijn telde GroenLinks niet mee, want wij waren een te kleine coalitiefractie. Dan ben ik aan de beurt en geef ik in de beperkte spreektijd die de kleinste coalitiepartij gegeven is wel degelijk aandacht aan hoe het bestuur en de or-

ganisatie aan het ontwikkelen is. Vervolgens komt u in het tweede termijn ermee aanzetten dat alle coalitiepartijen geen reflectie hebben gegeven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Reflectie is een serieus probleem in dit huis. Ik heb de heer Straat daarover indringende woorden horen spreken. Dat wil ik voor waar aannemen. Ik heb echter mijn reserves, omdat wij dit debat al eerder hebben gevoerd. Eerst zien dan geloven. Bij de grote fracties ligt een grotere verantwoordelijkheid, maar ik heb hen niet horen spreken over de onderzoeken van de Rekenkamer en wettelijke overtredingen. Dat vind ik een kwalijke zaak. De Staten kunnen al niet veel doen, maar op zijn minst kunnen wij ervoor zorgen dat het bestuur goed functioneert. Los van de inhoud, want daar zullen wij het niet altijd mee eens zijn. Er worden wetten overtreden en dat moet afgelopen zijn.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik prijs de transformatie naar een constructieve toon en het een kans willen geven. Mijn complimenten voor de heer Dercksen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Toen ik achter het spreekgestoelte stond heb ik met de heer Dercksen een aantal keren van gedachten gewisseld over wetovertredingen, de organisatie en de noodzaak om de slagkracht van de organisatie te vergroten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Toen u hier stond was uw tijd op en kon u daar niet meer over beginnen. Dat was jammer, maar ik maak mij sterk dat u hier helemaal niet over had willen spreken. Dat is een van de grootste problemen in dit huis.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat is een invulling en dat laat ik voor de rekening van de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat lijkt mij een overbodige opmerking. Ik heb gedeputeerde Van den Berg gevraagd hoe het zit met energieneutraal in 2040 als het op deze manier doorgaat met de massa-immigratie. Er komen een miljoen mensen bij tot 2040. Zijn wij dan nog steeds energieneutraal? Ethiopië heeft een 'carbon foodprint' die 30 keer kleiner is. Een verhuizing naar Nederland is alleen al een vergroting van de CO₂ uitstoot, als dat er wat toe doet.

Tegen de heer Van Muilekom zeg ik: er is geen landelijk onderzoek gedaan naar zonneakkers. Dat staat in een van de antwoorden op de vragen die wij gesteld hebben. Zowel minister Wiebes als minister Kamp zeggen dat. Wellicht dat wij in het buitenland kunnen kijken, want daar zijn de eerste ervaringen aanstaande. In Nederland is dit onderzoek er nog niet en het is krankjorum dat wij met dit soort dingen aan de gang gaan in ons landschap zonder daarover na te denken. Als je aan minister Kamp vraagt waarom hij biomassa groen vindt, dan zegt hij: "Dat hebben zij in Brussel besloten." Dat is hoe de hele groene hype tot stand is gekomen.

De gedeputeerde wil haast maken met zonneakkers, want alles is nodig en wij moeten alles doen. Maar waarom? Ons land bedraagt 0,03% van het aardoppervlak, exclusief oceanen en de uitstoot van dit land is 0,35% van de totale CO₂-uitstoot. Waarom zullen wij haast maken? Wat gebeurt er als wij geen haast maken en de uitstoot verder groeit in de rest van de wereld? Deze gaat groeien, want er komen 2.500.000.000 mensen bij en mensen gaan meer gas, olie en kolen stoken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik begin met een stukje herhalen, omdat blijkbaar niet iedereen geluisterd heeft. Vijf jaar geleden heb ik voor het eerst tijdens een bespreking van de jaarrekening gevraagd om een beter overzicht van de mobiliteitsbudgetten. D66 heeft die vraag vaak moeten herhalen en in november leidde dat tot het instellen van de Auditcommissie Mobiliteitsfinanciën. Dat zijn niet de onderwerpen die de PVV heeft besproken, maar gaan erover dat wij jarenlang hebben gekeken naar een deel van die problemen. Dat u toevallig over een ander deel van de problemen spreekt, betekent niet dat onze grote partij hier niet over gesproken heeft.

Ik heb een vraag aan de SP over de motie M56, praktisch opgeleid of theoretisch opgeleid. Elke opleiding telt! U stelt in het dictum voor de termen laag- en hoogopgeleid vanaf nu niet meer te gebruiken

en zorgvuldig op zoek te gaan naar een betere benaming. Minister Van Engelshoven en minister Slob hebben aangegeven dat zij met hetzelfde bezig zijn. Door te zeggen dat deze termen vanaf nu niet meer gebruikt mogen worden, ontstaat er een situatie dat wij het ene niet mogen gebruiken terwijl wij het ander nog niet hebben. Als u het eerste deel van het dictum kunt afvlakken, dan kunnen wij hiermee instemmen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik zal gelijk ingaan op motie M56. Het beroep van automonteur wordt steeds technischer. Bovendien zijn dit soort beroepen bij uitstek leven lang leren beroepen. Ieder jaar komt er een nieuwe auto uit en moeten zij opnieuw allerlei dingen leren. Toch wordt er gezegd dat zij laag zijn opgeleid, omdat een automonteur geen wetenschappelijk onderwijs of hbo heeft gevolgd. Aan de andere kant is praktisch opgeleid lang niet altijd laag geschoold, want er zijn hbo-verpleegkundigen en hoe handig is een chirurg met zijn handen terwijl hij een wetenschappelijke opleiding heeft. Wij vragen om creatief na te denken over hoe wij deze mensen benoemen, want in hoog en laag zit per definitie een waardeoordeel.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter!

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, het is goed dat u een beetje selectief bent in wanneer u wel het woord vraagt en wanneer niet. Ik begrijp dat u graag reageert op een aantal onderwerpen, maar het is volstrekt onnodig om hier een interruptiedebat van te maken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik zou graag willen weten voor welk probleem dit een oplossing is.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Als mensen aangesproken worden met laaggeschoold, dan geeft dat een waardeoordeel. Dat is niet fijn om te horen.

Dat 3.000 woningen van de woningcorporatie in Amersfoort zonnepanelen hebben gekregen lijkt een heleboel, maar dat is maar 5% van de woningen. De corporaties in de kleinere steden zoals IJsselstein en Woerden hebben een duwtje in de rug nodig om zonnepanelen te plaatsen.

Dan nog over de bijstelling van het bestaand beleid tot en met 2022. Wij verschillen van mening met gedeputeerde Straat, want wij vinden dit niet technisch. Het is een keuze geweest van GS om deze gelden in te zetten.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb twee opmerkingen. Als eerste hebben wij nog geen antwoord gekregen op de vraag over Food Valley. Kan de gedeputeerde uitleggen wat daar precies staat? Ten tweede is er een viertal moties ingediend over tot de energietransitie en de ruimtelijke component daarbij. In september staat de energietransitie op de agenda van de commissie RGW. Het lijkt mij verstandig om de moties die daarover gaan in september te behandelen. Wat denkt het college daarvan?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ten aanzien van de invasieve exoten heeft de gedeputeerde aangegeven voorfinanciering te overwegen. Dat lijkt ons verstandig. Op de landelijke lijst staan namelijk soorten die niet in Utrecht voorkomen. Het lijkt ons goed om ons in te zetten op die soorten die bij ons van belang zijn, want aan de anderen hebben wij geen kosten. Daarnaast willen wij meegeven om aan maatregelen te denken die niet direct aan kosten gerelateerd zijn. Een specifieke verordening voor de Japanse Duizendknoop zou bijvoorbeeld naar de analogie van de Distelverordening kunnen waarin je een aantal dingen kunt regelen om verdere verspreiding te voorkomen. Dat is onze suggestie, zodat wij daarin stappen voorwaarts kunnen zetten.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wij hadden aan GS een visie en helder geformuleerde doelstellingen gevraagd van de integrale aanpak van broeikasgasreductie in alle sectoren. Wanneer kunnen wij deze verwachten?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik kom terug op de schaderegeling voor agrariërs. Door het beleid van deze provincie hebben de agrariërs daar last van, want wij leggen eco-ducten aan waardoor het wild overal kan komen. De gedeputeerde zei dat de schademeldingen in Gelderland toenemen door het invoeren van de statiegeldregeling, maar door het invoeren van het behandelbedrag van € 300 namen de schademeldingen af. De schademeldingen zijn dus weer op het juiste niveau. Hier moeten wij eerlijk en rechtvaardig mee omgaan. Daarom houd ik mijn motie staande.

Met betrekking tot het onderzoek naar de zonneakkers pleit ik ervoor om de oproep van de PVV serieus te nemen. De gedeputeerde zegt dat er wereldwijd over zonnepanelen gesproken wordt, maar dat argument kan ook gegeven worden voor kerncentrales en kolencentrales van landen die op gas zitten. Daar denken wij er wel over na en hier niet. Ik doe een oproep om dat zeker te doen.

Het laatste punt gaat over de U10. Daarover hebben wij vandaag veel interrupties gehad en al eerder veel debatten gevoerd. Wij moeten niet de pinautomaat van de stad zijn. Ik ga u concreet iets meegeven. Daarvoor heb ik een amendement gemaakt dat zichtbaar maakt wat wij willen. Bij het ene zegt u dat u € 14.000.000 schenkt, maar als u bij de stad zit wilt u niet praten over de verdeling van de kosten. Bij het een doet u het wel en bij het ander doet u het niet terwijl het over contracten gaat. Dat kan ik niet meemaken. Daarom ga ik u helpen om het concreet te maken met een amendement.

Amendement A17 (SGP, PVV): geen provinciale bijdrage voor probleem stad

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, ter bespreking van de Kadernota 2019;

constaterende dat:

in de voorjaarsnota een bedrag van € 517.000,-- is opgenomen voor fietsprojecten in de stad Utrecht;

overwegende dat:

- *de stad Utrecht veroorzaker is van het probleem waarvoor de opgenomen bedragen de oplossing moeten zijn;*
- *de gedeputeerde nog een opdracht open heeft staan om te heronderhandelen over de kostenverdeling van de tegenvallers op de Uithoflijn;*

besluiten:

het tweede besluitpunt als volgt te wijzigen:

"Hoofdstuk 3, zijnde de voorjaarsnota 2018, vast te stellen, met uitzondering van het opgenomen bedrag van € 517.000,-- om fietsprojecten in de stad Utrecht te bekostigen."

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag of de gedeputeerde bereid is de Natura 2000 gebieden om te zetten naar een bedrijvenbestemming, zoals bij Breukelen. Daar is veel behoefte aan en vraag naar. De dieren en andere soorten waarvoor het Natura 2000 gebied bedoeld is maken daar geen schijn van kans. Bent u daartoe bereid?

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan gaan wij over naar de beantwoording door het college.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Mag ik tussendoor een vraag stellen? Eerder vanavond heeft u gezegd dat een aantal agendapunten worden overgeheveld naar donderdagavond. Kunt u ons meenemen in uw idee voor de avond?

De VOORZITTER: Ik heb nadrukkelijk beloofd dat wij niet langer doorgaan dan 23.00 uur. Er staan nog twee kleine debatten en een groot debat op de agenda. Dat betekent dat er nog voor ongeveer vier

uur aan debatten ligt. Ik wil dit agendapunt afronden, dan nog een of twee kleine debatten voeren en de stemmingen. Dan blijft het grote debat over het Mobiliteitsprogramma over voor donderdagavond.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga het kort houden, want ik heb vastgesteld dat wij het oneens zijn op de punten waarop gereageerd is, met uitzondering van het nieuwe amendement. De PvdA heeft gesproken over de U10. Ik ben het niet eens dat er € 10.000.000 overblijft. Dit bedrag zit in de begroting van volgend jaar. De 12 provincies promotour ging vooral over de promotie van de fiets. Als u iets wil doen rondom de Statenverkiezingen zal ik u uitnodigen om te kijken naar het budget voor de verkiezingen. U noemt geen concreet bedrag en dekking, waardoor ik niet weet hoe groot het moet zijn, wat het kost en er is helemaal geen dekking op dit moment.

Dan ligt er een nieuw amendement. Als ik het goed begrijp wilt u het bedrag voor fietsprojecten in de gemeente Utrecht uit de voorjaarsnota halen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Nog niemand heeft dit amendement gezien. Wellicht dat u deze kunt voorlezen. Dat kon ik niet meer vanwege de tijd.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! "Besluiten het tweede besluitpunt als volgt te wijzigen: "Hoofdstuk 3, zijnde de voorjaarsnota 2018, vast te stellen, met uitzondering van het opgenomen bedrag van € 517.000 om fietsprojecten in de stad Utrecht te bekostigen." Ik begrijp welke politieke emotie hieronder ligt, maar hiermee mengt u een discussie over het afronden van projecten die dit jaar in de diverse gemeenten spelen, waaronder dit bedrag van de gemeente Utrecht, met het hele Uithofdebat. De € 14.000.000 is in het tekort van de Uithoflijn gegaan. Wij hebben geprobeerd om met alle gemeenten eruit te komen, zowel met de gemeente Utrecht. Als u dit bedrag uit de voorjaarsnota haalt, dan is het ergste wat u kan overkomen dat deze volgend jaar weer wordt ingediend door de gemeente Utrecht. Dan valt deze binnen de normale indieningscriteria van de begroting die in het Mobiliteitsprogramma staan en in de kadernota is verwerkt. Daarmee heeft u het alleen een jaar uitgesteld. Er is op dit moment dekking, dus laten wij hier een streep onder zetten. Laten wij doen wat wij kunnen doen dit jaar en vanaf volgend jaar verder gaan met de fietsprojecten. Daarnaast wil ik u meenemen in hoe wij met de stad afspraken maken over met name het beheervraagstuk van de Uithoflijn. Dat lijkt mij veel belangrijker dan een fietspad.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik wil dit als signaal afgeven voor een eerste begin. Dat helpt u in de onderhandeling. De € 14.000.000 wordt geschoven van de ene naar de andere kant, dat lijkt op een spel van balletje-balletje. Uiteindelijk gaan wij dit zelf betalen terwijl het bij het BRU thuis hoort.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat heb ik al toegegeven. Daarover ben ik volstrekt transparant. Het BRU is echter straks onderdeel van de provincie. Het balletje-balletje spel is straks een grote bal en die heet de begroting van de provincie Utrecht.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een toezegging gedaan aan de PvdA. Er is een vraag gesteld over de zonneakkers en welke wetenschappelijke onderzoeken er gedaan zijn. Ik stel voor dat u bij de behandeling van de energieagenda in de commissie RGW een overzicht krijgt van wat er vindbaar is. Dat zal niet uitputtend zijn, maar ik doe mijn uiterste best om inzichtelijk te krijgen wat er op het gebied van zonneakkers beschikbaar is, zowel kansrijk over dubbel grondgebruik, als kansarm over de verarming van de flora en fauna onder de zonnepanelen. Er is gevraagd welke fondsen er zijn die het mogelijk maken voor particulieren om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Dat overzicht kan ik u toezeggen.

De SP heeft gezegd dat de 3.000 woningen met zonnepanelen in Amersfoort een klein aantal is. Dit zijn 3.000 woningen die in bezit zijn van de Alliantie. In totaal zijn dat 11.000 woningen. Dat is aanmerkelijk meer dan 3.000. De Alliantie heb ik hierbij als voorbeeld genoemd. Portaal is een van de grotere corporaties in onze provincie en heeft zonnepanelen gerealiseerd.

Het CDA vroeg om de moties over de ruimtelijke component en zonneakkers in de commissie RGW in september te bespreken. Dat laat ik graag aan de Staten, want het zijn uw moties. Ik heb aangegeven wat ik hiervan vind op dit moment.

De Food Valley vraagt twee keer € 150.000 en dit staat in de kadernota gemeld. Dit was op instigatie van moties van de Staten. Er is een briefwisseling gaande en er zijn gesprekken gevoerd met Food Valley. Op dit moment ligt het verzoek bij Food Valley om concreet in de lijst die zij ingevuld heeft een keuze te maken waaraan wij de twee keer € 150.000 eventueel willen besteden. Die correspondentie loopt. Op het moment dat het duidelijk is, zal ik u daarover informeren.

50Plus vraagt enige flexibiliteit van de rode contouren, met name bij Breukelen waar eventueel een bedrijventerrein aangelegd kan worden achter het Shell tankstation, tussen de A1 en het Amsterdam Rijnkanaal in het verlengde van Lage Weide. Daar ligt een vraagstuk van een Natura 2000 gebied of NNN gebied. Als het Natura 2000 is, dan hebben wij te maken met Europa en dan kunnen wij daar niet veel mee. Als je er met de trein langsrijdt zie je dat het een kleine strook is van 300 meter lang bij 150 meter breed. Ik zal dit voor u uitzoeken wat hier mogelijk is. Als het een NNN gebied is, dan is er wellicht wel iets mogelijk.

In Breukelen is iets anders mogelijk, want er is een fors onderzoek gedaan naar de uitbreiding van het bedrijventerrein daar. Door een grote ontwikkelaar is al vaker het verzoek gedaan. Dat hebben wij bekeken in het licht van de aansluiting op de A2. Dat is erg lastig, want daar zit een mobiliteitsontsluiting. Anders moet je helemaal door het bedrijventerrein heen. Ik heb de uitvraag gedaan of er nog bedrijventerrein nodig is op die hoek, maar daarop heeft Stichtse Vecht niet gereageerd.

De VOORZITTER: Wilt u dat een keer apart regelen. Voor individuele gemeenten lijkt het mij niet verstandig dat wij dat op dit moment gaan regelen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Stichtse Vecht heeft wel gereageerd, maar dat is afgewezen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is niet afgewezen. Dat is meegenomen in de omgevingsvisie, omdat het niet actueel is. Dat zijn de criteria voor alle gemeenten.

De SGP heeft gevraagd naar onderzoeken van zonneakkers. Die vraag heb ik net beantwoord bij de vragen van de PvdA.

De PvdD vraagt of zij inzicht kan krijgen in alle maatregelen die bijdragen aan de CO₂ broeikasgassen. De provincie zal aangeslagen worden voor haar deel in het reduceren van de CO₂-uitstoot. Dat wordt een onderdeel van de IPO-afspraken die wij maken met het kabinet. Wat wij in de provincie denken te reduceren zal onderdeel zijn van de regionale afspraken Energie en Klimaat die wij met de regio's gaan maken. Wij weten nog niet welke regio's hiervoor worden aangewezen door het Rijk. Daar wordt gekeken welke maatregelen er genomen moeten worden door de provincie om een bijdrage te leveren aan het landelijke totaal dat afgesproken wordt. Ik weet niet of ik dit helemaal ik beeld kan krijgen, want het is een omvangrijke vraag.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn twee punten waarop ik kort zal reageren. Het eerste punt gaat over de invasieve exoten en de suggestie van GroenLinks om maatregelen te nemen die mogelijk geen kosten met zich meebrengen. Dan gaan wij bijna terug tot Adam en Eva, namelijk de distelverordening uit 1990. Daar zullen wij naar kijken, want het kan een analogie zijn. Dank voor de suggestie.

Het tweede punt is de schaderegeling voor gewasschade bij de agrariërs. De SGP heeft aangegeven deze motie staande te houden. Ik heb aangegeven dat ik de kosten in kaart breng en dat ik dit in IPO-verband zal aankaarten. Het is wel zo dat het eigen risico is bedoeld om schade beperkend te werken. Ik snap uw zorg daarover, maar zo is een eigen risico bedoeld.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het gaat om het bedrag van € 300 die de agrariërs moeten betalen.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is het effect van een eigen risico. Daarover kunnen wij van mening verschillen, maar zo is het schade beperkend bedoeld.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wellicht begrijpt de gedeputeerde niet wat er precies speelt. De agrariërs moeten op voorhand € 300 betalen en daarnaast hebben zij een eigen risico van € 250. Bij elkaar moeten zij € 550 betalen voordat er iets gebeurt. De € 300 vind ik onrechtvaardig. Als u bij uw verzekeraar komt betaalt u ook geen € 300 als hij de telefoon opneemt.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het gaat u om het schadebehandelingsbedrag. Het blijft staan dat ik heb aangegeven wat ik ga doen. Ik ga kijken wat de kosten zijn en ik ga het in IPO-verband aankaarten. Dat heb ik u toegezegd.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik stimuleer het dat u dit in IPO-verband doet, maar de provincie heeft hierin een eigenstandige positie. Dat kunnen wij hier bepalen, zoals andere provincies die zeggen dat dit rechtvaardig is en het gedaan hebben. Door het schadebehandelingsbedrag in te voeren is het schadebedrag gedaald, maar dat is wel heel makkelijk. Dat is geen argument. Wij moeten terug naar het niveau van voordat dit werd ingevoerd.

De VOORZITTER: Uw standpunten zijn helder.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De heer Van Muilekom stelde mij een vraag naar aanleiding van de RodS. Ik vertelde u dat er op het gebied van recreatie een duurzaam beheerprobleem is. U vroeg hoe wij daarover in gesprek komen. Enige tijd geleden hebben wij een bijeenkomst over recreatie. Deze is uitgesteld omdat een paar dingen nog niet duidelijk waren. Dit is een van de onderwerpen die daar besproken wordt. Na de zomer kom ik zo snel mogelijk bij u terug om hierover van gedachten te wisselen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik wil graag terugkomen op de nieuwjaarsreceptie. Het gaat mij er niet om wat makkelijk is, maar dat wij de vraag stellen aan de gemeente Vijfheerenlanden of zij het passend en mogelijk vindt om het daar te houden. Als zij zegt dat het past, dan moeten wij de organisatie samen oppakken. U vindt het makkelijk om het hier te houden, maar het is aardig dat de provincie op bezoek gaat en in verbinding is, zeker bij een nieuwe gemeente.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het helemaal met u eens en wij zullen echt markeren dat de gemeente Vijfheerenlanden een Utrechtse gemeente wordt in 2019. Echter, uw suggestie van de nieuwjaarsreceptie is een minder aantrekkelijke optie. Die wordt altijd in het provinciehuis gehouden. De bestuurders van de gemeente Vijfheerenlanden komen hier graag om het Utrechtse netwerk te ontmoeten. Daarom houden wij hier de receptie, maar wij gaan zeker iets organiseren om hen welkom te laten voelen en om de contacten aan te halen met de regio.

De VOORZITTER: Daarmee sluiten wij het debat over de kadernota en de voorjaarsnota af. Wij komen hierop terug bij de stemmingen.

Statenvoorstel nota reserves en voorzieningen.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel controleverordening.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel stand van zaken fractieverantwoordingen.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel zienswijze begroting 2019 recreatieschap Stichtse Groenlanden.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk. Wilt u van dit sterstuk een behandelvoorstel maken?

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Daar wil ik nog graag iets over zeggen.

De VOORZITTER: Dan komen wij daar zo op terug.

Statenvoorstel nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2018.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel uitwerking moties 27 en 56a (2017) waterkwaliteit.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel gremia, voorzitter commissie Ruimte, Groen en Water, voorzitter ad hoc commissie.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel rapport RR restauratie van Rijksmonumenten.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Ik vraag de ambtelijke medewerkers van alle stukken die klaar zijn de stemmingslijst gereed te maken. De rest gaat door naar donderdagavond.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een klein punt van orde. Ik heb met u meegekeken en volgens mij kunnen wij agendapunt 17 statenvoorstel financiële verordening en agendapunt 25 statenvoorstel nota kapitaalgoederen bedrijfsvoering vrij snel afhandelen en meenemen tijdens de stemming.

De VOORZITTER: Dat ga ik proberen. Dat komt op de stemmingslijst als deze agendapunten besproken zijn.

Statenvoorstel financiële verordening.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Mede namens een aantal partijen hebben wij afgestemd dat zij niet afzonderlijk het woord zullen voeren. In de voorbereidende bespreking over de financiële verordening is gebleken dat een belangrijk deel van de Statenleden het belangrijk vindt dat de inzet op de maatschappelijke effecten duidelijker verankerd en benoemd wordt in de verordening. Daarvoor is een amendement opgesteld in goede afstemming met de gedeputeerde. Het amendement bestaat uit drie delen. Deel B betreft het zojuist genoemde punt. Deel A betreft het schrappen van een overbodig woord. Deel C betreft een belangrijk gevoel onder de Statenleden, namelijk de onderbouwing van de omvang van reserves en voorzieningen. Daar werken wij al aan, maar het leek de Statenleden met het indienen relevant om in de verordening te benoemen dat wij dat graag willen. Het amendement wordt mede-ingediend door het CDA en de PvdA.

Amendement A18 (GroenLinks, CDA, PvdA): Financiële Verordening

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, aan de orde hebbend de Financiële verordening Provincie Utrecht;

besluiten:

1. *aan het in het statenvoorstel opgenomen beslispunt 1. de Financiële verordening provincie Utrecht, nr. 81D2650E, vast te stellen; toe te voegen (waarbij in onderstaande artikelen is doorgehaald wat wordt geschrapt en vetgedrukt wat wordt toegevoegd; deze typografische kenmerken zelf zijn geen onderdeel van het besluit);*

"met dien verstande dat:

- a. *artikel 2 lid 2 luidt:*
"Provinciale Staten zijn bevoegd een programma tijdelijk te verdelen in subprogramma's, als zij dat in het kader van het financiële beleid en beheer van belang achten."
- b. *artikel 4 luidt:*
"Artikel 4 Inrichting begroting en jaarstukken
 1. *In de begroting worden onder elk programma of subprogramma weergegeven:*
 - a. *de beoogde maatschappelijke effecten uitgedrukt in indicatoren;*
 - b. *de lasten;*
 - c. *de baten;*
 - d. *de mutaties van de reserves;*
 - e. *de investeringen;*
 2. *bij de uiteenzetting van de financiële positie van de begroting wordt van de investeringen in activa per categorie het benodigde investeringsbudget weergegeven en de raming van de uitputting over de (meerjaren)begroting;*
 3. *de jaarstukken bestaan uit een financieel en beleidsmatig deel;*
 4. *de beleidsmatige verantwoording bestaat uit:*
 - a. *een overzicht van welke effecten zijn bereikt en hoe de resultaten zich verhouden tot de in de begroting gestelde doelen;*
 - b. *een overzicht van de wijze waarop deze effecten zijn bereikt in relatie tot het in de begroting voorgenomen instrumentarium;*
 5. *de financiële verantwoording bestaat uit:*
 - a. *balans;*
 - b. *staten van baten en lasten per programma;*
 - c. *een overzicht van investeringen in activa met de uitputting van de geautoriseerde investeringsbudgetten;*
 - d. *toelichting op de hiervoor vermelde onderdelen;*
 6. *jaarlijks worden in de begroting de indexeringen opgenomen, de actuele raming van de personeelslasten en de meicirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, tenzij Provinciale Staten anders beslissen;*
- c. *Artikel 6 luidt:*
"Artikel 6 Autorisatie begroting en wijzigingen daarop
 1. *Provinciale Staten stellen de begroting vast en autoriseren:*
 - a. *de baten en lasten per programma of subprogramma als bedoeld in artikel 2, tweede lid;*
 - b. *de investeringen per programma of subprogramma als bedoeld in artikel 2, tweede lid;*
 - c. *de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma of subprogramma als bedoeld in artikel 2, tweede lid;*
 - d. *het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen op het totaalniveau;*
 - e. *de kosten van overhead op totaalniveau;*
 - f. *het bedrag voor onvoorzien op totaalniveau;*
 2. *Provinciale Staten stellen per programma of subprogramma voor het betreffende begrotingsjaar de beoogde maatschappelijke effecten uitgedrukt in indicatoren vast;*
 3. *gedeputeerde staten stellen, naast de verplicht voorgeschreven indicatoren op grond van artikel 25 lid 2a BBV, per programma of subprogramma indicatoren voor met betrek-*

king tot de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop ernaar gestreefd zal worden die effecten te bereiken;

4. gedeputeerde staten dragen er bij de uitvoering van de begroting zorg voor dat de lasten van een beleidsdoel niet dusdanig overschreden worden dat de realisatie van andere beleidsdoelen binnen hetzelfde programma onder druk komen te staan. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om binnen een programma te schuiven met het budget indien:

- a. dit de realisatie van beleidsdoelen niet nadelig beïnvloedt, en
- b. de wijziging maximaal 10% van de lasten per programma bedraagt;

5. gedeputeerde staten doen en accorderen gedurende het kalenderjaar binnen één programma alleen voorstellen met neutrale budgettaire wijzigingen waarbij lasten en baten in evenwicht zijn;

6. gedeputeerde staten informeren Provinciale Staten vooraf als het op basis van alle beschikbare informatie verwacht dat:

- a. de lasten de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden met meer dan 10% of groter dan € 10.000.000 ten opzichte van de primaire begroting per programma met een minimum van € 100.000 of;
- b. de baten de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden met meer dan 10% of groter dan € 10.000.000 ten opzichte van de primaire begroting per programma met een minimum van € 100.000;

7. in de jaarstukken worden gerealiseerde afwijkingen >10% op de oorspronkelijke ramingen zoals opgenomen in de primaire begroting van de baten en lasten op programmaniveau of op het niveau van subprogramma's toegelicht;

d. Artikel 12 lid 4 luidt:

"4. Het overzicht van reserves en voorzieningen bevat tenminste:

- a. De vorming, doel en vrijval van reserves en voorzieningen;
- b. De geldende beleidsregels van reserves en voorzieningen;
- c. De voeding van en onttrekking aan reserves en voorzieningen;
- d. Een onderbouwing van de omvang van de reserve of voorziening;
- e. De eventuele normering en bandbreedte."

Toelichting

Ad a. Technische vragen hebben het inzicht opgeleverd dat het woord 'tijdelijk' overbodig is. Elke begrotingsindeling wordt door PS vastgesteld en is daardoor vanzelfsprekend tijdelijk, namelijk totdat PS anders besluit.

Ad b en c. In de Financiële Auditcommissie is door vele partijen de wens geuit om het beoogde maatschappelijke effect duidelijker te verankeren. De voorgestelde vetgedrukte wijzigingen zijn ambtelijk geadviseerd als invulling van deze wens.

Ad d. In het verlengde van de wens om het beoogde maatschappelijk effect duidelijker te verankeren wordt dit in artikel 12 gedaan in relatie tot reserves. De voorgestelde toevoeging is in lijn met de Nota reserves en voorzieningen en is erop gericht een transparante onderbouwing te hebben voor de omvang van een reserve of voorziening en welke toekomstige investeringen of uitgaven worden beoogd erdoor gedekt te zijn (waarbij PS uiteraard met de begroting steeds tot wijzigingen kan besluiten). Uit technische vragen bleek dat de frase "De eventuele normering en bandbreedte" dit zou moeten uitdrukken, maar dat is minder duidelijk en dat betreft bovendien een aanvullend aspect dat soms wel en soms niet van toepassing is (vandaar het woordje 'eventueel' in e).

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is een uitstekend amendement.

De VOORZITTER: Als u geen behoefte heeft aan een tweede termijn, dan kan dit agendapunt doorgelid worden naar de stemmingslijst.

Statenvoorstel zienswijze begroting 2019 recreatieschap Stichtse Groenlanden.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij stellen het statenvoorstel zienswijze begroting 2019 recreatieschap Stichtse Groenlanden ter bespreking. Ten eerste omdat er in de afgelopen MME-vergadering door de gedeputeerde is beloofd te vertellen of de accountant al een verklaring heeft gegeven over de begroting van Stichtse Groenlanden. Daarna hebben wij daar niks meer over gehoord.

Ten tweede hebben wij nog eens goed gelezen wat er precies staat. Stichtse Groenlanden zegt de 20% extra deelnemersbijdrage absoluut nodig te hebben, omdat zij anders moet bezuinigen. Waarop gaat zij dan bezuinigen? Op de inhuur van managers van € 130.000 per jaar of op de 30 fte van Recreatie Midden Nederland van de mensen die binnen werken? Zij heeft 60 fte waarvan de helft binnen werkt. Of wordt er bezuinigd op de voorzieningen die er voor ondernemers heel geweldig uitzien, zoals het Zuidplein bij de Maarsseveense Plassen dat € 400.000 heeft gekost en absoluut niet voor een 6 is opgeknaapt, maar een 8,5 waard is? Daar wordt echter niet op bezuinigd. Er wordt direct bezuinigd op de laagdrempelige recreatieterrainen. Wij hebben de gedeputeerde vaker gesproken over recreatie, zoals over het Henschotermeer. Daar was het een enorm probleem om een subsidie naartoe te krijgen. Hierbij wordt er € 150.000 per jaar gegeven zonder dat wij weten wat de inwoners hiervoor terugkrijgen.

De VOORZITTER: Het woord is aan de gedeputeerde.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ben zoekende naar een antwoord, want mevrouw Noordenbos stelde mij niet zozeer een vraag maar deelde haar visie op recreatie. Zoals de meeste Statenleden weten ligt de visie van de SP en het college van GS niet op alle punten in het verlengde van elkaar. Dit is geen moment om de hele recreatievisie opnieuw te benoemen. Er wordt bijvoorbeeld gerefereerd aan het opheffen recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied. Dat is een keuze waarvan ik eerder heb gezegd wat ik daarvan vind. Daarnaast hebben wij rekening te houden met ontwikkelingen. Ik beperk mij tot de conclusie over de stukken van het recreatieschap Stichtse Groenlanden. Er is geen sprake van bezuinigingen, maar van 10% dat extra nodig is aan deelnemersbijdrage. Dat kunnen wij voor een deel dekken uit de bestaande begroting, dus het gaat om een iets lager bedrag dan 10% voor de provincie Utrecht. Daarmee kunnen indexeringen uit het verleden gecompenseerd worden en een bezuiniging ongedaan gemaakt worden. Anders krijgen wij de begroting niet goedgekeurd door het ministerie.

Het tweede deel heeft betrekking om het geld dat beschikbaar is voor nieuwe opgaven. Hoewel het recreatieschap efficiënter kan werken en ik van plan ben de komende maanden daarop te intensiveren, gaat het om het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen. Dat zijn ontwikkelingen van laagdrempelige recreatie voor iedereen in een straal van 5 km buiten de woning. Het is een collectieve voorziening voor alle mensen in de provincie Utrecht.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Morgenavond komt er een amendement over het geld van de Stichtse Groenlanden in de gemeenteraadvergadering. Als er een verandering ontstaat in een andere gemeente, hoe verhoudt zich dat tot het eventuele besluit dat wij vanavond nemen?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De vertegenwoordigers van de gemeente hebben zitting in het algemeen bestuur. Als er een meerderheid is binnen het algemeen bestuur voor de begroting zoals deze is voorgesteld, dan wordt deze goedgekeurd en gaan wij daarmee door. Dat heeft een doorwerking voor de gemeente Stichtse Vecht. De gemeente kan een afwijkend standpunt meenemen en dat zal de wethouder inbrengen in het bestuur. Als hij de enige is met dat standpunt, dan is het een minderheidsstandpunt en heeft Stichtse Vecht zich te voegen in het besluit dat genomen wordt in het bestuur. Daarbij zal er beslist aandacht zijn voor de overwegingen die hebben geleid tot het indienen van het amendement. Het recreatieschap staat zelfstandig met de steun van de diverse gemeenten en provincie. Echter, technisch gezien zal het een minderheidsstandpunt zijn en kan het besluit genomen worden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Zal ik dadelijk na u toe komen om te laten zien wat het amendement inhoudt?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat doen wij buiten de vergadering.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Is de begroting al goedgekeurd door de accountant? Daarnaast zegt u dat het geld voor nieuwe ontwikkelingen is en voor het personeel. Waarom zegt Stichtse Groenlanden dan dat zij terreinen gaat afstoten als zij dat geld niet krijgt? Mijn laatste vraag is: hoe kan het dat er meer mensen bij Recreatie Midden Nederland werken dan voor de opheffing van het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied en dat mensen toch geen antwoord krijgen op ingediende klachten?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Een aantal van de vragen die mevrouw Noordenbos mij stelt zijn zo gedetailleerd dat ik voorstel hier buiten de vergadering over te spreken. Ik ben altijd bereid om vragen te beantwoorden, maar ik kan u op dit moment niet tegemoet komen in vragen op persoonsniveau. Op voorwaarde van dekking is de begroting goedgekeurd. Er zijn mensen ontslagen omdat de projectbegroting van het recreatieschap groter is dan de middelen toestaan. Er is zogezegd overgeprogrammeerd. Er moet geld bij om de begroting weer realistisch te maken. Als dat niet gebeurt, dan moet er in gesneden worden en kan het leiden tot ontslag van mensen, omdat er minder taken uitgevoerd worden vanwege de gebrekkige dekking.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de voorzitter! Stichtse Groenlanden zegt dat zij laagdrempelige terreinen gaat afstoten als zij dat geld niet krijgt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Zij neemt een aantal terreinen niet in ontwikkeling. Het aantal terreinen blijft. Er kan een keuze gemaakt worden wat echt belangrijk is, maar in principe gaat het om nieuwe ontwikkelopgaven in plaats van over bestaande terreinen.

De VOORZITTER: Ik heb het gevoel dat wij buiten de orde bij dit onderwerp. Het gaat over een zienswijze over het recreatieschap en niet de hele discussie over het recreatieschap.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik wil de Staten tegemoetkomen met een bijeenkomst na de vakantie over recreatie. Daar is de gelegenheid om alle vragen te stellen en alle punten in te brengen. Desnoods doet u dat op voorhand, zodat u zeker weet dat uw vragen op detailniveau van een antwoorden worden voorzien.

De heer SUNA (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog steeds geen duidelijk antwoord gekregen. In de MME-vergadering van twee weken geleden heeft u gezegd dat u informatie zou geven over de accountantscontrole op de jaarrekening. Voor zover ik weet hebben wij die informatie nog niet gekregen. Komt dat nog richting ons?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er is vandaag een memo naar de Staten gestuurd waarin de vragen in de MME-vergadering beantwoord zijn.

De VOORZITTER: Daarmee is de behandeling van dit agendapunt afgerond.

Statenvoorstel nota kapitaalgoederen bedrijfsvoering.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Namens een aantal partijen zal ik een amendement indienen. In de nota kapitaalgoederen staan onze beleidsuitgangspunten van hoe wij omgaan met investeringen. Op dit moment staat daarin dat de basis voor investeringen in gebouwen ligt in de wettelijke eis om het C-label te behalen in 2023. Eerder hebben wij al andere ambities besproken.

Gedeputeerde Staten heeft ons een brief gestuurd op 31 oktober 2017 waarin de afspraken die wij over Rijnsweerd gemaakt hebben gedetailleerd staan opgeschreven. Het gaat hierbij over het realiseren van label C in 2020 en de CO₂-uitstoot met 30% te verminderen voor het kantorenpark. Daarnaast is het onze gezamenlijke ambitie met andere provincies, gemeenten en waterschappen om in 2025 label A te

realiseren en in 2040 energieneutraal te zijn. Aangezien dat ons beleidsfundament is, lijkt het ons goed om in deze nota dat te verankeren. Het amendement wordt mede-ingediend door D66, PvdA en ChristenUnie.

Amendement A19 (GroenLinks, ChristenUnie, D66, PvdA): nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering Provincie Utrecht 2018

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 9 juli 2018, aan de orde hebbend de Nota Kapitaalgoederen Bedrijfsvoering Provincie Utrecht 2018;

besluiten:

aan het in het statenvoorstel opgenomen beslispunt

1. De Nota kapitaalgoederen Bedrijfsvoering vast te stellen toe te voegen:

"met dien verstande dat in 5.1.1. Huisvesting de zin "De wettelijke eis om het C-label te behalen voor de gebouwen in 2023, is de basis voor de investeringen."

wordt vervangen door

"Tegen de achtergrond van de wettelijke eis om in 2023 voor gebouwen het C-label te behalen is de basis voor de investeringen gelegen in:

- de in 2013 gemaakte afspraken in het kader van het convenant tussen Stichting Kantorenpark Rijnsweerd (SKR) en de gemeente Utrecht om in 2020 de gezamenlijke CO₂-uitstoot met 30% te verminderen en label-C te behalen voor de afzonderlijke kantoorgebouwen;*
- de ambitie van alle gemeenten, provincies en waterschappen dat het vastgoed in 2025 label A heeft en volledig duurzaam wordt ingekocht;*
- de ambitie van alle gemeenten, provincies en waterschappen dat het vastgoed in 2040 energieneutraal is en dat nieuwbouw en renovatie circulair plaatsvinden. "*

Toelichting

De statenbrief "Maatregelen verduurzamen Huis voor de provincie" (nr. 81C16CO2, 31 oktober 2017) vermeldt de met dit amendement aangevulde punten als onderdeel van het provinciale beleid. Dit amendement zorgt ervoor dat de nota kapitaalgoederen daarmee consistent is, er geen misverstand kan ontstaan en een efficiënt investeringsschema kan worden opgesteld. De genoemde brief geeft als inzet van de provincie aan dat in de periode tot en met 2020 maatregelen getroffen worden die leiden tot een energielabel B en een CO₂-reductie van minimaal 30%. In 2018 wordt bovendien onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om label A te realiseren.

Omwille van efficiënt benutten van natuurlijke vervangings- en onderhoudsmomenten is het nuttig in de volgende versie van deze nota ook een bijlage op te nemen die de investeringsstappen in relatie tot deze duurzaamheidsambities vooruit plant.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga akkoord met het amendement, maar heb nog een kleine toevoeging. Er wordt terecht geciteerd uit de brief uit 2017. Daarin staat vooral de ambitie om dit gebouw verder te verduurzamen. Die ambitie en de inzet is er. Ik heb de afspraak met mijn voorgangster gemaakt om u regelmatig op de hoogte te houden met nieuwe technieken of en hoe het lukt. Het is wel een ingewikkeld gebouw. Dat is de grote beperking. Met voortschrijdende technieken kunnen wij wellicht de komende jaren meters maken waarbij wij het goede voorbeeld kunnen geven. Met die opmerking kunnen wij dit amendement van harte ondersteunen.

De VOORZITTER: Wilt u een reactie geven in de tweede termijn?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Dat is niet nodig. Het was een uitstekende reactie van de gedeputeerde.

De VOORZITTER: Dan kom ik bij u met een voorstel van orde. Wij hebben naast de stemmingen nog een agendapunt, het Mobiliteitsprogramma. Daarvoor is een groot debat aangevraagd. Als wij dat debat vanavond gaan voeren, dan hebben wij daarvoor anderhalf tot twee uur nodig. Daarnaast heb ik een half uur nodig voor de stemmingen. Dan wordt het 0.00 uur, maar bent donderdagavond wel vrij. Anders gaan wij stemmen en hebben wij donderdagavond een debat over het Mobiliteitsprogramma.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij zouden het Mobiliteitsprogramma heel graag vanavond bespreken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Laten wij het vandaag afmaken. Laten wij eerst stemmen en dan het Mobiliteitsprogramma bespreken.

De VOORZITTER: Het probleem daarvan is dat ik niet weet wat er aan wijzigingsvoorstellen, moties en amendementen ten aanzien van het mobiliteitsprogramma komen.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Onze voorkeur gaat uit naar vandaag afhandelen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Laten wij het Mobiliteitsprogramma vandaag afhandelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij willen graag nu stemmen en donderdag het Mobiliteitsprogramma bespreken.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij willen het Mobiliteitsprogramma donderdag bespreken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wat ons betreft moet het Mobiliteitsprogramma recht gedaan worden en daarom donderdag besproken worden. Wij hebben afspraken gemaakt op verzoek van mevrouw Broere en dat doen wij niet voor niks.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wat was die afspraak? Ik ben voor om het vanavond af te ronden.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij zouden om 23.00 uur kijken of het om 23.30 uur afgelopen kan zijn inclusief de stemming. Zo niet, dan verplaatsen wij het. Er zitten hier drie zwangere vrouwen en veel mensen met kleine kinderen. Het is onverantwoord dat er 's nacht om 1.30 uur of 2.00 uur nog naar huis gereden moet worden.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wij verplaatsen het Mobiliteitsprogramma graag naar donderdag.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan graag donderdag verder.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Wij ronden graag vandaag de vergadering af.

De VOORZITTER: Er is geen duidelijke meerderheid. Dan vind ik dat wij het Mobiliteitsprogramma naar donderdag verplaatsen. De argumenten die daarvoor gebruikt worden zijn zowel inhoudelijk als procedureel beter.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Gaan wij er de volgende keer niet volledig tegenin als ik zoiets zeg? De partij die daar altijd gigantisch tegenin gaat heeft gezegd om het door te schuiven. Dat vind ik prima, maar de volgende keer dan ook graag.

De VOORZITTER: Het is lastig om te oordelen over de volgende keer, maar ik begrijp wat u daarmee zegt. Ik schors voor enkele minuten tot de stemmingslijst er is. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 21.24 uur tot 21.47 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Aan de orde zijn de stemverklaringen.

Stemverklaringen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M60. Wij zullen voor deze motie stemmen, ondanks dat er geen dekking bij zit. Dat is heel bijzonder voor de VVD. Wij zien deze motie als input voor de discussie over de energietransitie die wij in het najaar breder hebben. Vanuit die optiek zullen wij voor deze motie stemmen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een serieuze stemverklaring en een grapje. Bij motie M57 vinden wij dat je het opruimen van drugsafval niet bij vlinders neer kunt leggen. Daarom zullen wij voor deze motie stemmen. Dan de serieuze stemverklaring bij motie M67. Wij zullen voor deze motie stemmen. Het is wel verstandig om dit te doen met een proeftijd van een jaar en dan te evalueren wat het veroorzaakt heeft, omdat wij iets gaan doen waarvan wij niet weten wat het gevolg is. Wij zullen daar wel voor stemmen, want schade moet eerlijk gedeeld worden.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen. Bij motie M48, zonneakkers, heb ik al aangekondigd dat wij willen zien dat de onderwerpen met een ruimtelijke component rondom de energietransitie behandeld worden in de RGW-vergadering in september. De motie is sympathiek, maar om die reden zullen wij tegenstemmen. De tweede stemverklaring is bij motie M56. Vorig jaar hebben wij al gesproken over praktisch opgeleid en theoretisch opgeleid. Wij vinden het sympathiek, maar het zal geen effect hebben door het bij motie te regelen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M53 over de 15.000 zonnepanelen. De achtergrond daarvan is het energiefonds. Wij hebben onze eigen motie ingetrokken, maar deze motie ligt in lijn met onze eigen motie. Daarom zullen wij voorstemmen. In motie M54 wordt gevraagd terug te gaan naar label B. Dat lijkt ons geen goed idee. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen. Motie M56 over praktisch opgeleiden zullen wij wel steunen om het positieve signaal te geven dat wij niet willen discrimineren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een stemverklaring bij amendement A19. Als deze wordt aangenomen, dan zullen wij tegen het besluit stemmen. Anders zullen wij voor het besluit stemmen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb drie stemverklaringen. Het onderzoek van motie M48 naar de zonneakkers moet niet per provincie gedaan worden, maar landelijk. Wij zijn er niet voor dat iedereen opnieuw het wiel moet uitvinden. Motie M58 over het stakingsgeld dat terug moet naar de reizigers. De chauffeurs hebben gestaakt voor hun eigen arbeidsvoorwaarde en voor de veiligheid van deze reizigers. Het is beledigend als je dat terug moet brengen naar de reizigers. Tot slot motie M61, versterk cultuureducatie in het vmbo. Wij vinden dat er een budget moet komen dat rechtstreeks naar de scholen gaat. Dat moet niet via deze omweg gaan.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! GroenLinks heeft een aantal stemverklaringen. De eerste is een combinatie van amendement A16 en motie M42. Wij zijn zeer voor een tandje erbij op de fietsambities. Op dit moment is er budget om dit uit te voeren. Wij komen bij het Mobiliteitsprogramma met een motie om te analyseren wat voor onze ambitie nodig om te doen. Het zal gepast zijn om de financiële vertaling daarvan bij een volgende coalitie te bespreken.

Dan motie M48 over zonneakkers. GroenLinks vindt het belangrijk dat de maatschappelijke effecten altijd volledig in beeld gebracht zijn. Wij willen wel eerst de antwoorden op de vragen van het CDA

afwachten en moedigen de gedeputeerde aan om te zorgen dat de onderzoeken er komen. Daarbij merken wij op dat het niet alleen om rijke natuurgronden gaat, maar ook over bodemkwaliteitsarme landbouwgronden.

De volgende is motie M63, eiwittransitie. Wij zien dit passen bij de ontwikkeling van een grondstofstrategie in het kader van onze ambities voor de circulaire economie. Bij motie M67, schade eerlijk delen, heeft de gedeputeerde aangegeven de kosten in beeld te brengen en het in IPO-verband te bespreken. Wij staan daarvoor open, maar vinden dat wij het meer in detail tijdens de commissie moeten bespreken, zodat wij weten waarover wij besluiten.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M56. Wij hechten aan een goede opleiding en hebben gevoel en sympathie bij dit thema over praktisch opgeleiden. Wij vinden echter dat dit landelijk bediscussieerd moet worden en dat de provincie hier niet over gaat. Om die reden zullen wij tegen deze motie stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus zal tegen motie M50 over de aanpak van het knelpunt Loenerslootsebrug stemmen. Wij zijn tegen een twee de brug bij Loenersloot, omdat dat niks oplost. Dat zal juist meer verkeer aantrekken dat vervolgens geen kant op kan. Wij hechten meer aan een beter herinrichting bij de afritten knooppunt Vinkeveen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee zijn wij door de stemverklaringen heen.

Stemming.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over naar de stemmingen bij het agendapunt statenvoorstel Kadernota.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A16. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A17. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de PVV en SGP.

Provinciale Staten besluiten hierna overeenkomstig het statenvoorstel Kadernota 2019-2022 en Voorjaarsnota 2018, PS2018PS05, met de aantekening dat de fracties van de PVV, SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M38a. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de ChristenUnie en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M39. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, PvdD en 50Plus.

De VOORZITTER: De motie M40 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen de motie M41. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, PvdD en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M42. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M43. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, PvdD en 50Plus.

De VOORZITTER: De motie M44 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M45. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de CDA, PVV en SP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M46. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PVV, SP en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M47. Voor de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten verwerpen de motie M48. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PVV, ChristenUnie, PvdD, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M49. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PVV en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M50. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PVV en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M51. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, PVV, SP, ChristenUnie en PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M52. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PvdD.

Provinciale Staten verwerpen de motie M53. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M54. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M55. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M56. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de D66, PvdA, SP, PvdD, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M57.

Provinciale Staten verwerpen de motie M58. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, PVV, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M59. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de PVV en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M60. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de PVV, SP en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M61. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de PVV, SP en SGP.

De VOORZITTER: De motie M62 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen de motie M63. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, D66, CDA, PVV en SGP.

De VOORZITTER: De motie M64 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M65. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van het CDA, PVV, SP en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M66. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M67. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van GroenLinks en PvdD.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een punt van orde. Motie M56 is verworpen, maar als ik de stemmen bij elkaar optel is deze aanvaard. Ik kan mij vergissen, maar wil het toch opmerken.

De VOORZITTER: GroenLinks heeft tegengestemd.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik dacht dat zij voor gestemd had.

De VOORZITTER: Ik ben blij dat u meekijkt.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel nota reserves en voorzieningen, PS2018ACO01.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluit Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel controleverordening, PS2018ACO02.

Provinciale Staten aanvaarden het amendement A18.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde statenvoorstel financiële verordening, PS2018ACO03.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluit Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel stand van zaken fractieverantwoordingen, PS2018ACO04.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel zienswijze begroting 2019 recreatieschap Stichtse Groenlanden, PS2018MME16, met de aantekening dat de fractie van de SP geacht wordt te hebben tegengestemd.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluit Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2018, PS2018MME17.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluit Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel uitwerking moties 27 en 56a (2017), PS2018RGW07.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluit Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel gremia, voorzitter commissie Ruimte, Groen en Water, voorzitter ad hoc commissie Omgevingsvisie en voorzitter commissie onderzoek geloofsbrieven, PS2018PS

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluit Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel rapport RR restauratie van Rijksmonumenten, PS2018BEM07.

Provinciale Staten aanvaarden het amendement A19. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van de PVV, SP en SGP.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde statenvoorstel nota kapitaalgoederen bedrijfsvoering, PS2018BEM08, met de aantekening dat de fracties van de PVV en SGP geacht worden te hebben tegengestemd.

Sluiting.

De VOORZITTER: Wij zijn aan het eind van de vergadering van vandaag. Agendapunt 19, het statenvoorstel Mobiliteitsprogramma, blijft staan voor de vergadering van donderdagavond, te beginnen om 19.30 uur.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Aangezien een van de redenen om dit agendapunt vanavond niet te bespreken was dat mensen kinderen thuis hebben, is het verzoek uit onze fractie dat wij eerst onze kinderen in bed kunnen leggen en dan om 20.00 uur beginnen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Mijn kinderen gaan om 21.00 uur naar bed.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Zij kunnen zelf naar bed.

De VOORZITTER: Ik zal niet vertellen hoe laat mijn kinderen naar bed gaan. Is het een goed voorstel om de vergadering om 20.00 uur te beginnen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij willen om 19.30 uur beginnen. Wij willen donderdag op tijd klaar zijn.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Is dit een schorsing of sluit u de vergadering?

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Dan wil ik graag laten weten dat ik de zaal verlaat en donderdag niet aanwezig kan zijn. Zoals u weet hebben wij donderdagavond het afscheid van onze burgemeester. Ik ga ervan uit dat ik niet kan komen, omdat ik vind dat ik daarbij moet zijn.

De VOORZITTER: Dat begrijp ik en ik begrijp dat de VVD een andere vergadering heeft, maar een deel van hen wel aanwezig is. Ik heb het gevoel dat wij 19.30 uur moeten vasthouden. Dat individuele mensen wat later komen, dat kan altijd. Kunnen wij het zo afspreken? Ik schors de vergadering tot donderdagavond 19.30 uur.

Schorsing van de vergadering op 9 juli 2018 om 22.19 uur tot 12 juli 2018 om 19.30 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 24 september 2018.

De voorzitter,

De griffier,